

1908

Зміст.

	сторона
Вступне слово	V
Кілько „Союз” платить посмертного за діти	IX
Адресар відділів належачих до Р. Н. Союзу	XI
Святочні дні в Сполучених Державах	XX
Відділ календарский	XXI
Спадщина старого року (верш)	1
На святій вечір (оповіданє)	2
Про реформу календаря	10
Ріжні релігії	11
Глухий та хорий (оповіданє)	12
Про землю і племена людські	13
Причта про зерно гірчиці	13
Обовязки учеників і учителів	14
На людськiм костовищи (оповіданє)	15
Гордий дяк	19
Перли	20
І благословив Бог день семий	21
Фетиши	21
Зимові тони (верш)	23
Чотири роди людей	24
Гість з Нью Йорку (оповіданє)	25
Рука Божа	31
Астрономічні відомости	32
Віра старинних Египтян	32
Месь (верш)	34
Поміж звірятами (оповіданє)	36
Шевченко і пани	38
Про що треба дбати	40
Християнство в бізнесі	41
Обовязки родителів і дітей	41
Віра Зороастра	41
Молитва (верш)	43

	сторона
Хорпий учитель (оповіданє)	46
Як прийняли до школи Букера Вашингтона	48
Русько-українська мова	49
Карти в церкві	50
Віра Брагми	51
Найдоросша перлина (верш)	54
Дві утечі (оповіданє)	61
Губки	62
Десять гріхів Будди	63
Віра Будди	63
Як любов облегчує тягар	66
Ми відреклись (верш)	67
Пес і тїнь	67
Іванчик (оповіданє)	68
Нурці-войки	78
Хибаж я сторож брата мого?	78
То, що ми хочемо	79
Як заяць здурив льва	79
Віра старинних Греків	80
Божий приказ (верш)	83
Найславийші часи на Україні (оповіданє)	84
Відомости про паш парід	93
Лікарські поради	94
Обовязки мужа і жінки	95
Віра Нормандців	95
Вовк і ягня	98
Ляшка наречена (верш)	98
Невластиву любов треба лічити патишком (оповіданє)	100
Мир світа	103
Десять заповідий Будди	105
Віра Конфуція	105
Гонта (верш)	108
Козаки, Татари та Турки	109
Сотворенє жінки (легенда)	115
Найбільші держави на світі і їх володїтелї	116
Всьо є дозволене, але не всьо є позиточне	117
Віра Могамеда	118
Мій гріх (верш)	121
Побожна (оповіданє)	123
Як мірпть ся тепло і зимно	125
Свиставка	126

ОДИНОКА РУСКА СЛАВЯНЬСКА ФІРМА

Михаїла Босака

В ОЛИФАНТІ, СКРЕНТОН, ПА. І ОКОЛИЦІ.

Спродана шифкарт на ісі перворядні лінії і посилка гроший до старого краю.

Братя Русини! Если хочете послати гроші своїй родині до старого краю, а хочете, щоби Ваші гроші були як найскорше в краю відобрані на остатній почті без жадного „троблю” і без ніяких коштів для відбирателя, то посылайте їх від Михаїла Босака з Олифант, Па. або зі Скрентон, Па.

Если хочете їхати до краю, а радібисьте, щоби їхати безпечно на морі, мати добру вигоду, в їдженю і спаню, і щоби сьте за шифкарту солоно не платили, а передовсім, щоби сьте в Нью-Йорку не впали до злих рук і не були штучними способами обкрадені з ваших тяжко запрацьованих гроший, то купуйте шифкарти тільки у Михаїла Босака. Пишіть до него лист так як знаєте, можете писати чи по руски чи по польски чи по словенски чи як небудь, а напишіть, що хочете послати гроші, або їхати до краю, або хочете послати шифкарту до краю, то дістаєте зараз від него відповідь, як маєте прислати до него гроші, кільки коштує шифкарта і т. д.

Если хочете, щоби Ваші кривні їдучи з краю до Америки, не мали ніякого „троблю” в дорозі, або в Нью-Йорку, то купіть для них шифкарту в Михаїла Босака, а будьте певні, що він вже ся о тоє постарав, що щасливо і і без перешкоди приїдуть до Америки. Михаїл Босак дає всім своїм пасажерам як пайдокладнійші інформації, як мають ся в дорозі справувати, де, і що говорити і як стеречи ся від злодіїв.

Михаїл Босак залагоджує всякі старокраєві справи як: контракти всякого рода, повномочія, справи війскові і т. д. Памятайте на слова: „свій до свого”, отжеж не пхайтесь до чужих і не певних агентів, які від часу до часу „муфують ся” з одного місця на друге, щоби таким способом дальше туманити і обкрадати наших темних і нерозважних братів робітників. Михаїл Боручить своїм великим маєтком і своєю нічим несплямленою честію за кождий ему повірений цент. Хто докаже, що в Босака пропав кому бодай один червоный цент, дістане за сю штуку не менше як 100 долярів чистого золота.

Памятайте, що его адрес є такий:

Michael Bosak,

434 LACKAWANNA AVE. — SCRANTON, PA.

Одинока Народно-Руска

Торговля параментів церковних

ПІД ФІРМОЮ

Eugen Spozarsky & Wol. Ustensky

LEMBERG, RUSKA STR. Nr. 1 (DIM PROSWITY)
GALICIA—AUSTRIA.

Торує ся головно для Американських новобудованих церков :

Образи до Іконостасів

прекрасно артистично мальовані за невеликі гроші.

Образи наші мож оглядати в церквах: св. Георгія в Нью Йорку, в церкві в Нортгемптон, Па. і других.

Фірма наша висилає рік річно много товарів церковних до Америки, з котрих так ОО. Духовні як і брацтва церковні суть все дуже вдоволені.

Наші річи церковні суть точно після нашого всхідного обряду виготовлені.

ХТО ХОЧЕ ЩО ЗАМОВИТИ нехай наперед каже собі прислати наш ІЛЮСТРОВАНИЙ ЦІННИК який за дармо посилаємо а в нїм все знайде.

ГРОШІ треба посилати на замовлені товари наперед без обави, бо наша фірма сьвітова, ми свої люди, котрі серцем і духом ділимо ся з нашими братами Русинами в далекій заокеанській чужині.

При замовленю товарів просимо подавати докладний свій адрес, щоби посилки певно доходили.

З поважанєм

**Евг. Спожарский,
Волод. Устенський.**

ПОМІЧ ТЕРПЛЯЧИМ НА ВСІ НЕДУГИ.

ГОЛОВНА МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ СВ. ОТЦЯ МИХАІЛА

ПОРУЧАЄ СЛІДУЮЧІ ЛІКАРСТВА ПРИНОСЯЧІ ПОЛЕКШУ
ТЕРПЛЯЧИМ:

„БАЛЬСАМ ЖИТЯ” св. Михаїла з ростин, найлучше средство на ревматизм, перестуду і кашель. Очищує кров від всіх заразків, протидіає недугам внутрішнім. ЦІНА ОДНОЇ ФЛЯШКИ \$1.00, 4 ФЛЯШКИ \$3.00.

„МА'ІЧНИЙ КРЕМ” до лица. Усуває сліди з віспи, прищі, вугри, надає тварі гладкий і молодий вигляд. Тисячі мушун і женщин уживають того крему задоволені з вислідів. ЦІНА ОДНОЇ ПУШКИ З МИЛОМ \$1.25.

„НИЩИТЕЛЬ ВОЛОСЯ”, гварантований і нешкідливий, усуває волосє в одній минуті неспостережно і без болю з лица і з тих частий тіла де непотрібне волосє. СЛОЇК \$1.00.

„ВУСОРИС” помагаючий до росту довгих і густих вусів. ОДНА ФЛЯШКА \$1.00.

„МАТИЧНИЙ ЗБІР КОРИНЯ ДЛЯ ЖЕНЩИН”. Старе бабське средство мішаєсь з горівкою і петь ся проти матичних болів. ЦІЛИЙ СКЛАД, ПУДЕЛКО \$3.00.

„УСПОКОЮЮЧИЙ БАЛЬСАМ” для нервових, терплячих на безсонність і болі голови. ФЛЯШКА \$2.00.

БУДЬ ТВЕРЕЗИМ. Бальсам проти пиянства. ФЛЯШКА \$2.00.

СРЕДСТВО ДЛЯ ВІДВИКНЕННЯ ВІД КУРЕННЯ ТЮТЮНУ. ПУДЕЛКО \$1.00.

„ВОЛОСОРИС” запобігає випаданню волося, і збільшує їх поріст. ФЛЯШКА \$2.00.

„РЕВМАТИН”, найліпше средство до натираня прети ревматизму, ломаня в тілі, руках і ногах. Гоїть пухлину і знечулює болі. ФЛЯШКА \$2.00.

„ГЕРКУЛЕС”. Наколи Ви є стало худі, сплячі і лїнівї при роботі або брак Вам апетиту, замовте „Геркулес” — лікарство на всі ті неприємні недуги. ФЛЯШКА \$2.00, 3 ФЛЯШКИ \$5.00.

„ЧИСТИТЕЛЬ” лічить плями, еґземію, лишай і прищі скоро і вдоволяючо. СЛОЇК \$2.00.

ГНІЙНІ ПРИЩІ І СТАРІ ЗАНЕДБАНІ РАНИ можна вилічити дуже скоро нашим средством. СЛІЙ \$2.00.

КАТАР ЖОЛУДКА, біль в ямці, відбиванє ся і здутє жолудка газами можна усунути нашим жолудковим бальсамом. ФЛЯШКА \$2.00.

Коли Ви терпите на якубудь занедбану слабість і хочете мати скору і правдиву поміч, жадайте наш подрібний катальог а там найдете таке лікарство, якого Вам потреба. Письма і гроші висилайте на адресу Головної Медичної Лябораторії Св. Отця Михаїла:

ST. MICHAEL MEDICINE CO., Dept. 500, CARLSTADT, N. J.

Агентів потреба всюди на вигідних услїях.

Коли в 1867 році Др. Ріхтер поріз перший пустив на продаж средство під назвою „Pain-Expeller”, він правдоподібно цілком не догадував ся, що буде мав так велике powodжене. Треба було основати 17 відділів гандльових одиц за другим, аби вдоволити жадава. Днесь, по 50 роках е він в ужитю на всіх частях сьвіта.

Поводжене таке було би цілком не можливе, коли би „Pain-Expeller” не оказав знаменитих успіхів коли би всі, що його уживали, не припоручували його своїм знакомим, що були вдоволені і коли би се средство не мало завсідги одноі і тоісамоі прикмети і одноі і тоісамоі сили.

Дуже сумно е, що „Pain-Expeller” богато підробляли і то на кошт легковірних покуццїв. При закупні „Pain-Expeller-у” е конечна остаточна обережнїть і глядїть аби Ви завсідги одержали се правдиве средство в скринцї як тут нарисована, се Вас збереже перед „підлесним” фальсифікатом. Найневїйше знамя правдивого „Pain-Expeller-у” е наша фірма і регістроване знамя „Якор”. Де-хто з наслідувачїв гадає, що найлекше зможе ввести в блуд своїх коstumерїв коли вихисне їх релїгїїні почуваня і замїсь якора, уживають хреста, мойсейову звїзду або пївмісяць, або також комбїнацїю сих знаків духовних і рисункїв, котрі найбільше е подібні (схожі) до якора. Почуваємо ся до обовязку заявити загалови, що есьмо пересьвідчені, що се робимо для добра наших Покуццїв.

Тому при закупні жадайте не лише „Expeller” або „Pain-Expeller”, але

Dr. Richter's Pain-Expeller with the „Anchor” се означає доктора Ріхтера Пейн-Експелер з „якором” і глядїть на се аби Ви завсідги одержали правдиве средство в скринцї як тут нарисована.

Цїна за флашочку 35 або 65 центв. Дїстанете в кож-дїй антицї або впрост від

F. AD. RICHTER & CO.,
74-80 WASHINGTON ST., NEW YORK.

Вступне слово.

„Руский Народний Союз в Америці“, се одинока руска організація, котра від початку заснованя аж досі не спроневірила ся своєму прапорови, на котрім виписане золотими буквами: любов Бога і любов своєї вітчизни Руси-України. „Р. Н. Союз“ переходив за час свого істнованя не малі бурі, які стрічали его на дорозі его розвою, але не упадав а кріпшав чим раз більше аж на IX. годовній конвенції в Скрантон, Па. через радикальну зміну статута, станув на таких кріпких основах, що світла его будучність в Америці запевнена. Конвенція ухвалила розмет через що повстали фонди: резервовий, народний і бідних; підвищено

посмертне на	1000	доларів
а за жену	400	„

на случай каліцтва дістають члени

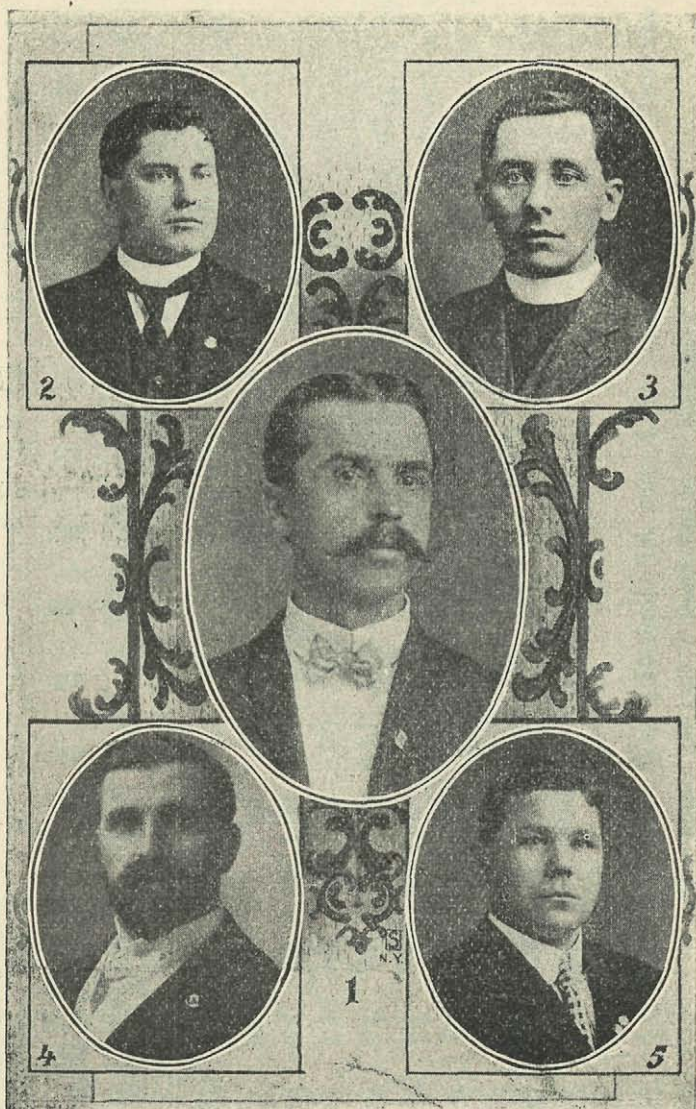
за око	200	„
за руку	200	„
за ногу	200	„
за руку і ногу	1000	„
за дві ноги	1000	„
за дві руки	1000	„
за двоє очий	1000	„

Щоб скріпити звязь поміж Русинами в Злучених Державах і Канаді порішено принимати також до „Р. Н. Союзу“ канадійских Русинів і прийнято багато ще инших ухвал а всі они вийдуть в хосен членів і на славу „Р. Н. Союзу“. Дорогі Братя і Сестри! Не місце тут захвалювати нашу славу організацію „Р. Н. Союзу“, бо єї патріотична діяльність, сотки тисяч виплаченого посмертного і розличних запомог говорять самі за себе. Тож горніть ся всі

Русини під прапор „Р. Н. Союза”, не витирайте кутів по чужих організаціях, бо там ви будете в комірнім. Уважайте на те, що наш „Р. Н. Союз” має взнеслі ціли, котрі не тільки принесуть Вам матеріальну користь, але піднесуть високо імя Русп-України по сім і по тім боці океану.

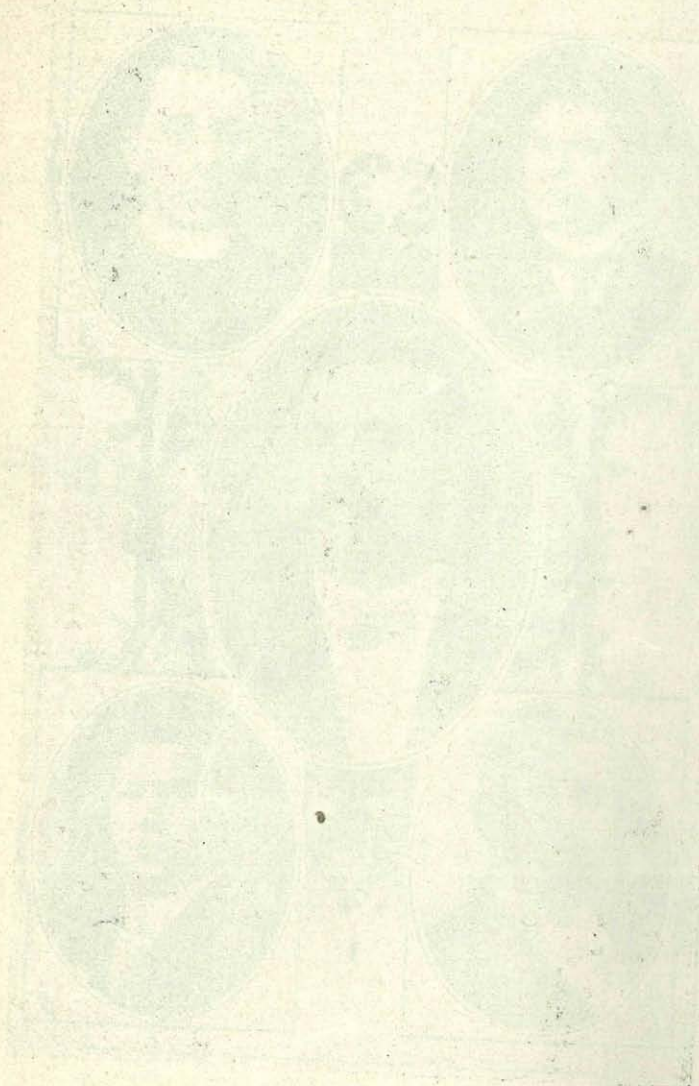
Нуже-нуже, встань, Русинне!
Імя твоє не загине!

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

1) Константин Кирчів, председатель, 2) Симеон Ядловский, секретар фінансовий, 3) о. Стефан Макар, духовний управитель Р. Н. Союза, 4) Алексій Шаршонь, касієр, 5) Теодозій Лабовский, секретар рекордовий.

TOLENTINE PRINCE OF DOMINA E AMELPHI
The following is a list of the names of the
of the names of the names of the names of the
of the names of the names of the names of the

Сума грошей, яку закладить „Р. Н. Союз” родичам, если умре дитина належавна до „Союза” через:

Вік дитини коли вступила до „Союза”	30 Днів	1 рік	2 роки	3 роки	4 роки	5 літ	6 літ	7 літ	8 літ	9 літ	10 літ	11 літ	12 літ	13 літ	14 літ	15 літ
1 рік	\$15	\$18	\$22	\$27	\$33	\$40	\$48	\$57	\$68	\$84	\$105	\$117	\$130	\$144	\$159	\$300
2 роки	17	21	26	32	39	47	56	67	83	104	116	129	143	158	300	
3 роки	20	25	31	38	46	55	66	82	103	115	128	142	157	300		
4 роки	24	30	37	45	54	65	81	102	114	127	141	156	300			
5 літ	29	36	44	53	64	80	101	113	126	140	155	300				
6 літ	35	43	52	63	79	100	112	125	139	154	300					
7 літ	42	51	62	78	99	111	124	138	153	300						
8 літ	50	61	77	98	110	123	137	152	300							
9 літ	60	76	97	109	122	136	151	300								
10 літ	75	96	108	121	135	150	300									
11 літ	95	107	120	134	149	300										
12 літ	106	119	133	148	300											
13 літ	118	132	147	300												
14 літ	131	146	300													
15 літ	145	300														

Приміри: Если дитина
 має 10 років вступаючи до
 „Союза”, а умерла по 5 роках, то
 родичі дістануть \$150.

Діти дійшовші 16 року життя стають членами дорослими і
 мають спільні з ними права і обовязки.

ЗАПИСУЙТЕ ДІТИ ДО „СОЮЗА”!

„Союз” за менше місячне дає більше помертне родичам за діти, як яке небудь товариство асекураційне. Ваші діти се будучність ваша, сьв. Руси і руского „Союза”!

„Р. Н. СОЮЗ” СЕ НАША СИЛА!

Хто не дбає о своє і лиш витирає пороги чужих і Русинам ворожих організацій, не варт зватись Русином! Брате! Памятай, що сорочка близша до тіла як кожих!

УРЯДНИКИ „Р. Н. СОЮЗА”.

- о. Стефан Макар, отець духовний. 11 May Str., Ansonia, Conn.
Константин Кирчів, гол. предсіатель. 140 Essex Str., Jersey City,
N. J.
Іван Парильяк, місто-предсіатель. Terryville, Conn.
Алексій Шаршонь, гол. касієр. 524 Pine & Franklin Str., Shamokin, Pa.
Семен Ядловский, гол. секретар фінансовий. Box 76, Jersey City,
N. J.
Теодозий Лабзевский, гол. секретар рекордовий. Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:

- Г. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Монїта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матїй Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна комісія:

Ф. Л. Левицкий, Shenandoah, Pa.

Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.

С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:

Семен Ядловский, Box 76, Jersey City, N. J.

ДО „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В АМЕРИЦІ”

належать слідуючі відділи:

(Числа відділів, імена місцевостей, братств і адреси місцевих секретарів Р. Н. Союзу.)

Від. 1. Бр. Сьв. Андрея, Shamokin, Pa.

S. Choroszczak, 605 N. Shamokin Str., Shamokin, Pa.

Від. 2. Бр. Сьв. Дмитрія, Mt. Carmel, Pa.

John Worhacz, 422 N. Maple Str., Mt. Carmel, Pa.

Від. 3. Бр. Сьв. Йоана Хрестителя, Olyphant, Pa.

Onufrey Kowtko, Olyphant, Pa.

Від. 4. М. Р. Н. С., Jersey City, N. J.

Geo. Pidlypczak, 136 Morris Str., Jersey City, N. J.

Від. 5. Бр. Сьв. Петра і Павла, Mt. Carmel, Pa.

John Jatko, 123 N. Walnut Str., Mt. Carmel, Pa.

Від. 6. Бр. Апп. Петра і Павла, Brownsville, Pa.

Michael Bencza, Brownsville, Pa.

Від. 7. Бр. Покр. Пр. Богородиці, McAdoo, Pa.

Steph. Postupak, Box 68, McAdoo, Pa.

Від. 8. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Elmira Heights, N. Y.

John Tarbay, Box 75, Elmira Heights, N. Y.

Від. 9. Бр. Пр. Богородиці, St. Clair, Pa.

K. Fecenko, Box 290, St. Clair, Pa.

Від. 10. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, Ansonia, Conn.

Jacob Polywka, 7 Meadow Str., Ansonia, Conn.

Від. 11. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Waterbury, Conn.

Mich. Stach, 112 North Elm Str.

Від. 12. Бр. Сьв. Андрея, Yonkers, N. Y.

Rev. D. Dobrotwor, 25 Chestnut Str., Yonkers, N. Y.

Від. 13. Бр. Сьв. О. Николая, Troy, N. Y.

Philip Telep, 2429 3rd Str., Watervliet, N. Y.

- Від. 14. Бр. Арх. Михаїла, St. Louis, Mo.
Geo. Korczak, 173 St. George Str., St. Louis, Mo
- Від. 15. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Buffalo, N. Y.
F. Ziatyk, 147 Bush Str., Buffalo, N. Y.
- Від. 16. Бр. Пр. Богородиці, Lansford, Pa.
L. Monita, Box 65, Coal Dale, Pa.
- Від. 17. Бр. Пр. Богородиці, West Pavlet Vt.
Mich. Kulenycz, Box 87, West Pavlet, Vt.
- Від. 18. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Seymour, Conn.
St. Wislockyj, Box 417, Seymour, Conn.
- Від. 19. Бр. Сьв. Василя Вел., Priceburg, Pa.
Stephan Sysak, Box 1356, Olyphant, Pa.
- Від. 20. Бр. Сьв. Петра і Павла, Jessup, Pa.
John Senko, Jessup, Pa.
- Від. 21. Бр. Сьв. Кирила і Методія, Mayfield, Pa.
Peter Sabat, Box 65, Mayfield, Pa.
- Від. 22. Бр. Сьв. О. Николая, Manown, Pa.
John Ivancsin, Box 2, Sunny Side, Pa.
- Від. 23. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Homestead, Pa.
John Iwan, 534 4th Ave., Homestead, Pa.
- Від. 24. Бр. Сьв. Йосифа, Shamokin, Pa.
K. Zajac, 308 Coal Str., Shamokin, Pa.
- Від. 25. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Trauger, Pa.
Mich. Yuszczak, Box 251, Southwest, Pa.
- Від. 26. Бр. Благов. Пр. Богородиці, Belle Vernon, Pa.
T. Frycki, Box 216, Prisedale, Pa.
- Від. 27. Бр. Сьв. Петра і Павла, Glen Lyon, Pa.
Al. Fryncko, Box 141, Glen Lyon, Pa.
- Від. 28. Бр. Сьв. Ілія Прор., Mahanoy Plane, Pa.
John Rustelnik, Box 4, Mahanoy Plane, Pa.
- Від. 29. Бр. Сьв. Спаса, Rhone, Pa.
Andrew Grozio, Rhone, Pa., Luz. Co.
- Від. 30. Бр. Сьв. Ап. Андрея, Breslau, Pa.
Ranko Lenio, 481 Plymouth Str., Breslau, Pa.
- Від. 31. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Eleanor, Pa.
Jos. Bobalyk, Box 167, Eleanor, Pa.
- Від. 32. Бр. Сьв. Петра і Павла, Trauger, Pa.
Mike Molczan, Box 135, Trauger, Pa.
- Ві. 33. Бр. Усп. Пресьв. Богородиці, Northampton, Pa.
Taras Kokockyj, Box 97, Northampton, Pa.
- Ві. 34. Бр. Сьв. Петра і Павла, Rendham, Pa.
St. Stawisky, Box 156, Rendham, Pa.

- Від. 35. Бр. Трех Святителів, Whitney, Pa.
Mich. Wolczko, Box 84, Whitney, Pa.
- Від. 36. Бр. Свв. Йоана Хрест., Scottdale, Pa., Westmor. Co.
St. Kowal, Scottdale, Pa., Westm. Co.
- Від. 37. Бр. Свв. О. Николая, Chisholm, Minn.
Ilko Lazogyszak, Box 564, Chisholm, Minn.
- Від. 38. Бр. Свв. О. Николая, Auburn, N. Y.
Theo. Rotko, 29 Cross Str., Auburn, N. Y.
- Від. 39. Бр. Свв. Петра і Павла, Syracuse, N. Y.
And. Warian, 105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.
- Від. 40. Бр. Свв. Ілія Прор., Scranton, Pa.
Jacko Lulyk, 313 First Str., Scranton, Pa.
- Від. 41. Бр. Свв. Арх. Михаїла, Westmoreland City, Pa.
Theo. Hlywa, Box 265, Manor, Pa.
- Від. 42. Бр. Свв. О. Николая, Passaic, N. J.
A. Chowanec, 8 Arthur Str., Clifton, N. J.
- Від. 43. Бр. Свв. Василя Вел., Simpson, Pa.
N. Wozniowycz, Simpson, Pa., Lack. Co.
- Від. 44. Бр. Пресвв. Богородиці, Mt. Carmel, Pa.
M. Ladika, 332 Loucest Str., Mt. Carmel, Pa.
- Від. 45. Тов. „Любов”, Philadelphia, Pa.
S. Demkiw, 605 S. 2nd Str., 3 fl., Philadelphia, Pa.
- Від. 46. Бр. Свв. Апст. Петра і Павла, Plymouth, Pa.
St. Hryniak, 544 W. Main Str., Plymouth, Pa.
- Від. 47. Бр. Свв. Петра і Павла, Ambridge, Pa.
J. Muchalyk, Box 274, Ambridge, Pa.
- Від. 48. Бр. Свв. Йоана Хрест., McKeesport, Pa.
Adam Halasinsky, Box 60, McKeesport, Pa.
- Від. 49. Бр. Рожд. Пр. Богородиці, Mayberry, W. Va.
Jos. Dedecki, Box 3, Algoma, W. Va.
- Від. 50. Бр. Свв. Йоана Хрест., Desloge, Mo.
Theo. Micik, Box 25, Desloge, Mo.
- Від. 51. Бр. Свв. Арх. Михаїла, Yatesboro, Pa.
W. Gornik, Box 144, Yatesboro, Pa.
- Від. 52. Бр. Свв. Йоана Хрест., Holyoke, Mass.
St. John the Baptist Society, 13 South Str., Holyoke, Mass.
- Від. 53. Бр. Свв. О. Николая, Pittsburg, Pa.
P. Patulak, 517 Cabot Way, Pittsburg, Pa.
- Від. 54. Бр. Свв. Арх. Михаїла, Terryville, Conn.
Geo. Sichon, Box 495, Terryville, Conn.
- Від. 55. Бр. Свв. Апст. Петра і Павла, Carnegie, Pa.
And. Slabik, 210 Broadway, Carnegie, Pa.

- Від. 56. Бр. Усп. Пресльв. Богородиці. Ter heny, Pa.
John Burka, Ohio Valley Bank, Piquetry, Pa.
- Від. 57. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла. Cobces, N. Y.
Yadlosz Luka, 99 Saratoga Str., Cobces, N. Y.
- Від. 58. Бр. Сьв. Володимира, Ramey, Pa.
Jos. Yalczko, Box 156, Ramey, Pa.
- Від. 59. Бр. Сьв. Йоана Хрест.; Leisening, Pa.
John Faryniak, Box 21, Juniataville, Pa.
- Від. 60. Бр. Сьв. Аппи, Baltimore, Md.
Innat Ladna, 1605 Lancaster Str., Baltimore, Md.
- Від. 61. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, Dunlo, Pa.
And. Csingely, Box 222, Dunlo, Pa.
- Від. 62. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Monessen, Pa.
Danko Fedoreczak, 237 E. Shoemaker Ave., Monessen, Pa.
- Від. 63. Бр. Сьв. О. Николая. Ford City, Pa.
Seman Bal, Box 319, Ford City, Pa.
- Від. 64. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла. Gradatim, Pa.
Was. Handoga, Box 13, Gradatim, Pa.
- Від. 65. Бр. Сьв. Володимира, Elizabeth, N. J.
W. Lewczyk, 48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.
- Від. 66. Бр. Сьв. Андрея Первозв., New York, N. Y.
And. Pawlyk, 444 E. 75 Str., New York, N. Y.
- Від. 67. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Butler, Pa.
Julian Krauickuj, Box 277, Butler, Pa.
- Від. 68. Бр. Сьв. Григорія Богослова. Ars nia, Conn.
Harry Smij, 114 Jersey Str., Ansonia, Conn.
- Від. 69. Товариство „Зоря”, New York, N. Y.
P. Parnickuj, 81 Lorimer Str., Brooklyn, N. Y.
- Від. 70. Руский Молодечий Клуб Постуловий, Jersey City, N. J.
Theo. Pacala, 104 Morris Str., Jersey City, N. J.
- Від. 71. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Franklin Furnace, N. J.
P. Danczewsky, Box 115, Franklin Furnace, N. J.
- Від. 72. Бр. Сьв. Володимира, Alden Station, Pa.
N. Halayda, Alden Sta., Pa., Luz. Co.
- Від. 73. Бр. Князя Данила, Providence, R. I.
N. Stelmach, 32 Atwood Str., Providence, R. I.
- Від. 74. Бр. Сьв. Георгія в Grenville, N. Y.
M. Demczyk, Box 559, Granville, N. Y.
- Від. 75. Бр. Сьв. Володимира Вет., Mt. Carmel, Pa.
John Holda, 220 Pennsylvania Ave., Mt. Carmel, Pa.
- Від. 76. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Newark, N. J.
Gregor Ginda, 146 Pacific Str., Newark, N. J.

- Від. 77. Бр. Св. Стефана, Yorkville, Ohio.
Тум. Onysyk, Box 16, Yorkville, Ohio.
- Від. 78. Бр. Св. Николая, Minersville, Pa.
M. Kotlar, Box 508, Minersville, Pa.
- Від. 79. Бр. Св. Юрія, Meyersdale, Pa.
John Mascko, Box 208, Meyersdale, Pa.
- Від. 80. Бр. Св. Арх. Михаїла, Pleasant Valley, Pa.
John Klovanics, Box 14, Irwing, Pa. № 2, R. F. D.
- Від. 81. Бр. Св. Петра і Павла, Baltimore, Md.
Jos. Durdela, Curtis Bay, Baltimore, Md.
- Від. 82. Бр. Св. Апп. Петра і Павла, New Alexandria, Pa.
St. Yakimes, Box 155, New Alexandria, Pa.
- Від. 83. Сестрицтво Св. Любви, Carnegie, Pa.
Sisterhood of St. Lubwa, Box 290, Carnegie, Pa.
- Від. 84. Бр. Св. Арх. Михаїла, Canonsburg, Pa.
John Czopak, Box 121, Canonsburg, Pa.
- Від. 85. Бр. Св. Арх. Михаїла, Hazleton, Pa.
A. Romanczak, 516 E. Broad Str., Hazleton, Pa.
- Від. 86. Бр. Пресв. Богородиці, Olyphant, Pa.
I. Kosan, Box 272, Olyphant, Pa.
- Від. 87. Бр. Св. Василя, Depew, N. Y.
St. Kin, 122 Ellicatt Road, Depew, N. Y.
- Від. 88. Бр. Усп. Пр. Д. Марії, Cross Fork, Pa.
Paul Pancio, Box 64, Cross Fork, Pa.
- Від. 89. Бр. Св. Арх. Михаїла, Simpson, Pa.
F. Gogoc, Simpson, Pa.
- Від. 90. Бр. Св. Йоана Хрест., Centralia, Pa.
And. Karpiak, Box 313, Centralia, Pa.
- Від. 91. Бр. Св. Дмитрія, McKees Rocks, Pa.
F. Kawalko, Box 315 Olivia Str., McKees Rocks, Pa.
- Від. 92. Бр. Св. О. Николая, Taylor, Pa.
Theo. Jaremko, Box 26, Taylor, Pa., Lack. Co.
- Від. 93. Бр. Св. Йосифа Обручника, New Burgh, O.
N. Varna, S. E. 86. 3963, New Burgh, O.
- Від. 94. Бр. Св. Тройці, New Britain, Conn.
Theo. Madey, 307 Elm Str., New Britain, Conn.
- Від. 95. Бр. Св. Арх. Михаїла, Beaver Meadows, Pa.
W. Szyrula, Box 222, Beaver Meadows, Pa.
- Від. 96. Бр. Св. Йоана Хрест., Pittsburg, Pa.
And. Stefanowycz, 109 7th Str., S. W. Pittsburg, Pa.
- Від. 97. Бр. Св. О. Никодая, Marion Heights, Pa.
Geo. Kulyk, Keiser, Pa.

- Від. 98. Бр. Сьв. Володимира, Shenandoah, Pa.
S. Demczko, 428 Raspberry Alley, Shenandoah, Pa.
- Від. 99. Бр. Сьв. О. Николая, Wilkes Barre, Pa.
Ant. Skrobiak, 48 Johnson Str., Wilkes Barre, Pa.
- Від. 100. Сестрицтво Сьв. Ольги, McKeesport, Pa.
John Slawuta, 729 6th Ave., McKeesport, Pa.
- Від. 101. Бр. Пр. Богородиці, Canonsburg, Pa.
A. Jurkowska, Box 381, Canonsburg, Pa.
- Від. 102. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, Cleveland, O.
And. Kaczala, 2213 W. 5th Str., Cleveland, O.
- Від. 103. Бр. Сьв. О. Николая, Export, Pa.
Mich. Meczersak, Box 9, Export, Pa.
- Від. 104. Бр. Сьв. О. Николая, Perth Amboy, N. J.
Stevh. Krycky, 112 Charles Str., Perth Amboy, N. J.
- Від. 105. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Wilmington, Del.
Mike Wozny, 517 E. 4th Str., Wilmington, Del.
- Від. 106. Тов. Русинів, Chicago, Ill.
S. Yanowycz, 8815 Exchange Ave., So. Chicago, Ill.
- Від. 107. Бр. Благ. Пр. Богородиці, Sayre, Pa.
Matthew Semeniuk, Box 282, Sayre, Pa.
- Від. 108. Бр. Сьв. Володимира, New York, N. Y.
Konrad Nakonecznyj, Suite 407 Flatiron Bldg., 23rd Str., New York, N. Y.
- Від. 109. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Ellsworth, Pa.
Theo. Koryleczak, Box 213, Bentleeville, Pa.
- Від. 110. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, Leetsdale, Pa.
John Tychocz, Box 59, Leetsdale, Pa.
- Від. 111. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Allegheny, Pa.
Mich. Iwanickuj, 673 Preble Ave., Allegheny, Pa.
- Від. 112. Товариство „Любов”, Newark, N. J.
A. Budnyk, 24 Belmont Ave., Newark, N. J.
- Від. 113. Бр. Сьв. Василія, New Florence, Pa.
Ant. Geffert, Box 196, New Florence, Pa.
- Від. 114. Бр. Сьв. Петра і Павла, Dunmore, Pa.
Geo. Czihra, 215 Prospect Str., Dunmore, Pa.
- Від. 115. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, New Philadelphia, Pa.
Mich. Matlak, Box 38, Silver Creek, Pa.
- Від. 116. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Chisholm, Minn.
John Chruszcz, Box 245, Chisholm, Minn.
- Від. 117. Запорозька Стч., New York, N. Y.
F. Pidhirnyj, 155 Rivington Str., New York, N. Y.

- Від. 118. Сестрицтво Соб. Пресв. Богородиці, Pittsburg, Pa.
Mary Gut Kulczycka, 725 Carson Str., Pittsburg, Pa.
- Від. 119. Бр. Св. Арх. Михаїла, Latrobe, Pa.
John Virag, Box 935, Latrobe, Pa.
- Від. 120. Бр. Благ. Пр. Богородиці Діви, Spangler, Pa.
Mike Velley, Box 205, Spangler, Pa.
- Від. 121. Бр. Св. Йоана Хрест., Trenton, N. J.
L. Stanley, 350 Centre Str., Trenton, N. J.
- Від. 122. Бр. Усп. Пр. Богородиці, Trenton, N. J.
Mary Hudak, 43 Adeline Str., Trenton, N. J.
- Від. 123. Бр. Пр. Діви Марії, Scranton, Pa.
Jos. Zapotocznyj, 624 Philo Str., Scranton, Pa.
- Від. 124. Бр. Св. О. Николая, Ormror, Pa.
John Onushka, Box 94, Egypt, Pa.
- Від. 125. Бр. Св. Арх. Михаїла, Laquin, Pa.
Adolph Rysz, Box 194, Laquin, Pa.
- Від. 126. Бр. Св. Михаїла, Beaverdale, Pa.
Mike Sentelik, Box 1042, Beaverdale, Pa.
- Від. 127. Бр. Св. О. Николая, Buffalo, N. Y.
N. Bukaty, 24 Gay Str., Buffalo, N. Y.
- Від. 128. Бр. Св. Андрея, Lorain, O.
Al. Rusenko, Box 125, Lorain, O.
- Від. 129. Бр. Св. О. Николая, Sykesville, Pa.
S. Proczko, Box 78, Sykesville, Pa.
- Від. 130. Бр. Св. Мучч. Флора і Лавра, Pittsburg, Pa.
P. Kulczycki, 1210 Bingham Str., Pittsburg, Pa.
- Від. 131. Тов. Заморська Україна, Buffalo, N. Y.
W. Melnyk, 415 Amherst Str., Buffalo, N. Y.
- Від. 132. Тов. Запорожська Січ, McKeesport, Pa.
P. Pasternak, Box 82, McKeesport, Pa.
- Від. 133. Бр. Св. Николая, Newark, N. J.
D. Iwanyszyn, 43 Rankin Str., Newark, N. J.
- Від. 134. Бр. Св. О. Николая, Ernest, Pa.
Geo. Spontak, Box 7, Ernest, Pa.
- Від. 135. Бр. Св. Георгія, Smoke Run, Pa.
Ant. Klym, Box 26, Smoke Run, Pa.
- Від. 136. Тов. Січ ч. 2., Carnegie, Pa.
W. Kaskiw, Box 263, Carnegie, Pa.
- Від. 137. Бр. Св. Георгія, West Seneca, N. Y.
John Horoh, 619 Center Str., West Seneca, N. Y.
- Від. 138. Тов. Івана Наумовича, Philadelphia, Pa.
St. Murianka, 3 R. 213 Poplar Str., Philadelphia, Pa.

- Від. 139. Бр. Усп. Пр. Богородиці, Oil City, Pa.
Jos. Romanczak, Box 476, Oil City, Pa.
- Від. 140. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Youngstown, O.
Suszko Ilko, 1125 W. Ryan Ave., Youngstown O.
- Від. 141. Бр. Сьв. О. Николая, Little Falls, N. Y.
St. Horodyskuj, 110 Furnace Str., Little Falls, N. Y.
- Від. 143. Бр. Сьв. Дмитрія, Windber, Pa.
St. Macek, Box 277, Windber, Pa.
- Від. 144. Руске Тов. Тисьмениця, New York, N. Y.
Mich. Uhorchak, 205 E. 4th Str., New York, N. Y.
- Від. 145. Неп. Зач. Пр. Богородиці, Altoona, Pa.
John Kuczatowskuj, Box 572, Altoona, Pa.
- Від. 146. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, McKees Rocks, Pa.
Jos. Fal, 800 Island Ave., Box 52, McKees Rocks, Pa.
- Від. 147. Бр. Сьв. Арх. Михаїла, Allentown, Pa.
D. Kleman, 217 Tilchman Str., Allentown, Pa.
- Від. 148. Бр. Сьв. О. Николая, Box 32, California, Pa.
D. Kira, Box 32, California, Pa.
- Від. 149. Стр. Пресьв. Богородиці, West Seneca, N. Y.
Peter Kancar, 529 Ingham Str., West Seneca, N. Y.
- Від. 150. Бр. Сьв. О. Николая, Irvona, Pa.
Ol. Sikoriak, Box 55, Rosebud, Pa.
- Від. 151. Бр. Пр. Діви Марії, Allentown, Pa.
Paranka Tracz, 720 2nd Str., Allentown, Pa.
- Від. 152. Бр. Пр. Богородиці Марії, Homestead, Pa.
Peter Fesh, 240 19th Ave., Homestead, Pa.
- Від. 153. Бр. Сьв. О. Николая, Berwick, Pa.
And. Macko, Box 315 Sta. B., West Berwick, Pa.
- Від. 154. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, New Britain, Conn.
D. Gerent, 196 High Str., New Britain, Conn.
- Від. 155. Тов. Запорожска Січ, Perth Amboy, N. J.
K. Peleshak, 706 State Str., Perth Amboy, N. J.
- Від. 157. Бр. Сьв. Дмитрія, Donora, Pa.
Nich. Kiczap, Box 194, Donora, Pa.
- Від. 158. Бр. Сьв. Володимира, New Kensington, Pa.
Peter Kuzmyha, 1252 4th Ave., New Kensington, Pa.
- Від. 159. Бр. Сьв. Апп. Петра і Павла, Herkimer, N. Y.
Was. Zahrebeckuj, 322 King Str., Herkimer, N. Y.
- Від. 160. Бр. Сьв. Юрія, Jamaica, L. I., N. Y.
St. Werhun, 121½ Rockaway Road, Jamaica, L. I., N. Y.
- Від. 161. Бр. Сьв. Петра і Павла, Tower City, Pa.
Mike Lutz, Box 141, Tower City, Pa.

- Від. 163. Тов. Зоря, Edmonton, Alta., Canada.
Was. Semaka, 413 Isabella Str., Edmonton, Alta., Canada.
- Від. 164. Бр. Сьв. Йоана Хрест., North Hadley, Mass.
Harry Bishko, Box 132, North Hadley, Mass.
- Від. 165. Бр. Сьв. Йоана Богослова, Pittsburg, Pa.
John Paslawskyj, 21 Diamond Alley, Pittsburg, Pa.
- Від. 166. Бр. Сьв. Петра і Павла, Barnesboro, Pa.
John Gofrey, Box 27, Barnesboro, Pa.
- Від. 167. Бр. Сьв. Петра і Павла, Cumbola, Pa.
S. Grabasz, Box 36, Cumbola, Pa.
- Від. 168. Бр. Сьв. О. Ніколая, Amsterdam, N. Y.
Cyril Jurkewicz, 69 Willow Str., Amsterdam, N. Y.
- Від. 169. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Scranton, Pa.
Peter Nosdylycz, 440 Alden Str., Scranton, Pa.
- Від. 170. Бр. Сьв. Йоана Хрест., Chancey, Pa.
Ilko Terplywes, Chauncey, Pa., Luz. Co.
- Від. 171. Тов. Запорожска Січ, Pittsburg, Pa.
And. Andrec, 5107 Dresden Alley, Pittsburg, Pa.
- Від. 172. Бр. Сьв. Петра і Павла, Saltsburg, Pa.
John Sluzarik, Box 175, Saltsburg, Pa.
- Від. 173. Бр. Сьв. Ольги, Cleveland, O.
Mich. Bagey, 2474 E. 22nd Str., Cleveland, O.
- Від. 174. Бр. Сьв. О. Ніколая, Oxford Furnace, N. J.
Jos. Yushkevicz, Box 100, Oxford Furnace, N. J.
- Від. 175. Бр. Сьв. О. Ніколая, Detroit, Mich.
Andrew Wolk, 1182 Military Ave., Detroit, Mich.

СВЯТОЧНІ ДНИ В СПОЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

1) Кожда неділя (Sunday), Новий рік (New Year), Рождество Христове (Christmas) суть загальними святами в які устає робота. Декуди святкують ще велику п'ятницю.

2) Дня 22. лютого свято уродни борця за волю Джорджа Вашингтона (Washington's Birthday).

3) Дня 30. мая Memorial Decoration Day, свято украсеня гробів погібших жовнів.

4) Дня 4. липня, Fourth of July (Independence Day), свято оголошеня незалежності Злучених Держав.

5) День робітників (Labor Day), припадає першого понеділка в вересні кожного року.

6) Thanksgiving Day. — день подяки за перемогу по війні 1863 року припадає в останній четвер листопада.

Януа́ръ,
СІЧЕНЬ

Дні	Рускі свѣта	Римскі свѣта
1	В. Обр. Вас. В. Нов. рік	14 Феликса
2	С. Сильвестра папи 336	15 Павла
3	Ч. Малахий і прор.	16 Марцеля
4	П. Собор 70 Апостолів	17 Антонія
5	С. Навеч. Богоявл. Теоп.	18 Приски
6	Н. Богоявленє Господне	19 2. по 3 цар. Ферд.
7	П. † Іоана Хрест.	20 Фабяна і Севаст.
8	В. Георгія преп., Домин.	21 Агнети
9	С. Полієвкта мч., Евстрат.	22 Винкентія
10	Ч. Григорія писк. 395	23 Іоана
11	П. † Теодозія вел. 529	24 Тимотея
12	С. Татіянн	25 Павла
13	Н. По Просв. Єрмила	26 3 по 3 цар. Полнк
14	П. О. в Сии. і Рапті от. Б.	27 Йоана Злат.
15	В. Павла Т. Іоана кущи.	28 Кароля
16	С. † Поклон. вер св. Петр.	29 Франца
17	Ч. Антонія вел. 356	30 Мартина
18	П. † Атаназія, Кирила	31 Петра Н.
19	С. Макарія, Евфросин.	1 Лютий. Ігнат.
20	Н. 31. Евтимія, 465	2 4 по 3 цар. Мар Г.
21	П. Максима 662, Евгения	3 Власія
22	В. Тимот. ап., Анаст.	4 Вероніки
23	С. Климен. еп. анк., Павл.	5 Агати
24	Ч. Ксеїї преп., Вавили	6 Дороти
25	П. † Григорія Богосл., 391	7 Ромуальда
26	С. Ксенофонта	8 Йоана
27	Н. 32. † Іоанч Злат.	9 5 по 3 цар., Апол.
28	П. Ефвема С. 278. Палад.	10 Схолястикн
29	В. Ігнаті свмч.: Романа	11 Дезидерія
30	С. Трех Святител., Іппол.	12 Евлялії
31	Ч. Кира і Іоана безер.	13 Катерини

ЛЮТИЙ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	П. Трифона муч. пр. Ст.	14 Валентія
2	С. Стрітеніє Господне ...	15 Фавстїна
3	Н. Нед. Митар .	16 Старозап. Юліян.
4	П. Ісидора прп. 449	17 Сабїни
5	В. Агатїї мч.	18 Констанції
6	С. Вукола преп., Юліяна	19 Конрада
7	Ч. Партеїї преп.	20 Евстахія
8	П. Теодора страт., Захар.	21 Елеонори
9	С. Никифора отд. Сріт.	22 Петра
10	Н. Нед. Блудн. Харламп.	23 Предзапуст. Лаз.
11	П. Власія, загацьк., свм.	24 Зигфрида
12	В. Мелетїя 381.	25 Романа, Матея
13	С. Мартїїяна, Зон., Фот.	26 Олфрида
14	Ч. † Кирила 860, Авксент.	27 Леандра
15	П. Онисима, Евсевія	28 Александра
16	С. Памфила, Порфирія	29 Романа
17	Н. Нед. Мясоп. Теодора	1 Марець. Зап. Алб.
18	П. Льва п. 461, Віктора	2 Єлени
19	В. Архинна, Макс.	3 Куйнунди
20	С. Льва еп. кат., Агатона	4 Казим. (Попел.)
21	Ч. Тимотея преп.	5 Евсевія
22	П. Мученикв, Евгенїйск.	6 Віктора, Фридр.
23	С. О усоп. Поликарпа вм.	7 Томи з Акв.
24	Н. Нед. Сироп. † Обріт.	8 г. Поста. Йоана Б.
25	П. Тарасія арх.	9 Францішки
26	В. Порфирія еп., Севаст.	10 40 мученикв
27	С. Прокоція преп.	11 Констан. (Срдоп)
28	Ч. Василя ісп., Нестора	12 Григорія папи
29	П. Касїяна жрт.	13 Крестини

ЦВІТЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	В. Марії єгип. 522, Герон.	14. Тибурція
2	С. Тита преп.	15 Анастазії
3	Ч. Никити іспов.	16 Лямберта
4	П. Йосифа піснопів.	17 Рудольфа
5	С. Лазарева. Агатопода,	18 Апасонія
6	Н. Цвітна. Евтихія патр.	19 Воскр. Хр. Крес.
7	П. Георгія археп., Руф.	20 Воскр. Хр. Викт.
8	В. Ірод., Руфа ап., Кел.	21 Анзельма
9	С. Евпсихія, Вадима муч.	22 Сотера
10	Ч. Терентія, Максима	23 Войтіха
11	П. Великий П'яток. Ант.	24 Георгія
12	С. Василія ісп., Атанасія	25 Марка єванг.
13	Н. Воскресенє Христ.	26 1. по Воск. Клета
14	П. Світлий Понед., Март.	27 Перегрина
15	В. Світлий Вторн., Арист.	28 Виталіса
16	С. Агап., Хіонії, Ірнини	29 Петра муч.
17	Ч. Симеона прп., Адріян.	30 Катерини
18	П. Йоана преп., Косми	1 Май. Філ. і Яков.
19	С. Йоана преп., Христ.	2 Сигисмунда
20	Н. 2. о Том. Теодора прп.	3 2 по Воск. Об. К.
21	П. Януарія свмч., Десид.	4 Фльоріанг
22	В. Теодора єп., Виталія	5 Пія V. папи
23	С. Георгія вчч., Алекс.	6 Йоана
24	Ч. Сави мч., Єлїсавети	7 Доміцелї
25	П. † Марка єванг., 68	8 Станїслава
26	С. Василія свмч., Глафір.	9 Григорія Наз.
27	Н. 3. Миронос. Симеона	10 3 по Воск. Антоц.
28	П. Ясона, Сосипарта ап.	11 Мамерта
29	В. 9 муч. в Кизїці	12 Цандрація
30	С. † Якова Нав. ап., Дон.	13 Сервація

МАРЕЦЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	С. Евдок. (Нач. март. р.)	14 Матильди
2	Н. 1. Пос. Теодот., Агат.	15 2. поста. Льонгина
3	П. Евтропія мч., Зинона	16 Гериберта
4	В. Герас., Павла, Юліян.	17 Гертруди
5	С. Капона мч., Евлогія	18 Едварда
6	Ч. 42 муч., Теод., Теофіля	19 Йосифа
7	П. Василя, Ефрема, Евг.	20 Теодозії
8	С. Теофилякта пр., Дом.	21 Венедикта
9	Н. 2. Поста. 40 мучен.	22 3. поста. Кат.
10	П. Кодрата мч., Кипріяна	23 Октавіяна
11	В. Софронія, Епимаха	24 Гавриїла
12	С. Теофана, Дригорія д.	25 Благовіщенє
13	Ч. Никиф., Савина, Хрис.	26 Людгара
14	П. Венедикта прп., Алек.	27 Руперта
15	С. Агапія мч., Ромила	28 Сикста
16	Н. 3. крестопокл. Сав. Тр.	29 4. поста. К.
17	П. Алексія	30 Квирина
18	В. Кирила Єрусал.	31 Корнилія
19	С. Хризанта, Клявд., Іл.	1 Цьвітень. Гугона
20	Ч. Йоана пр., Сергія	2 Франціска
21	П. Якова іспов.	3 Рихарда
22	С. Василя свмч.	4 Амвросія
23	Н. 4. поста. Никона мч.	5 5. поста. Винкент.
24	П. Артемона, Яков. Пр.	6 Целест.
25	В. Благовіш. Богород.	7 Германа
26	С. Гавр. арх. і отд. Бл.	8 Войтіха
27	Ч. Матроня мч., Мануїла	9 Марії Клеоф.
28	П. Іларіона преп., Стеф.	10 Езекиїла
29	С. Суб. Ак., Пр. Д. Бог.	11 Льва
30	Н. 5. Поста. Йоана ліств.	12 6. Цьвіт. Юлія
31	П. Іпатія свмч., Апол.	13 Константина

М А Й

Дні	Рускі свята	Римські свята	
1	Ч. Єремій Прор.	14	Боніфация
2	П. Атан. В., Бор. і Гліба	15	Софії
3	С. Тимот., Теод. печ.	16	Йоана
4	Н. 4. О роз. Пелагії мч.	17	4 по Воск. Пасх.
5	П. Ірини вмч.	18	Венантія
6	В. Йова многостр.	19	Целестина
7	С. † Знам. Хреста Госп.	20	Бернарда
8	Ч. † Йоана еванг.	21	Фелікса
9	П. † Николая пер. мощ.	22	Юлії
10	С. Симеона Зид. ап.	23	Дезідерія
11	Н. 5. О Самар. Метод. ар.	24	5 по Воскр.
12	П. Епифанія еп.	25	Урбана
13	В. Глікерії мч.	26	Філіца
14	С. Іздора мч., Максима	27	† Кватемб., Йоан.
15	Ч. Пахомія 349	28	Вознесен.
16	П. Теодора освящ.	29	Максміліяна
17	С. † Андроника апост.,	30	Фердинанда
18	Н. 6. О сліп. Теод., Юлії.	31	6 по Воск. Анг.
19	П. Патрикія свмч.	1	Червень. Ювенц.
20	В. Талалея муч., Алекс.	2	Еразма
21	С. Константина і Єлени	3	Клотильди
22	Ч. Вознесенє Госп., Вас.	4	Владислав
23	П. Михайла, Евфроз.	5	Боніфация
24	С. Симеона, Мелетія	6	Норберта
25	Н. 7. С. Отц. 3. обр. гл. Й.	7	Сопн. св. Духа
26	П. Карна апост.	8	Медарда, Пон. З.
27	В. Терапонта, Теодори	9	Прима
28	С. Никити ісп., Евтихія	10	Маргарети
29	Ч. Теодозії мч. 307	11	Варнави
30	П. Ісавкія далм. 383	12	Серд. Ісус., Онуф.
31	С. Єрма ап. (Пом. усоп.)	13	Антонія

ЧЕРВЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	Н. Сошествіє св. Духа	14 1. Василя
2	П. Пресв. Тройц., Никиф.	15 Вита, Модеста
3	В. Лукіяна, Клявдія	16 Венона
4	С. Митроф. мч., Северина	17 Адольфа
5	Ч. Дорот. свмч., Маркіяна	18 Марцеля
6	П. Висар. пр., Зузанин	19 Гервасія
7	С. Теодора свмч., Маркел.	20 Регини
8	Н. 1. Всіх Святых. Теод.	21 2. Альойза
9	П. Кирила ал. Н. П. пос.	22 Павлина
10	В. Тимотея свмч., Антон.	23 Сидонія, Агрип.
11	С. † Варт. і Вврнави ап.	24 Йоана Хрест.
12	Ч. † Пр. Евхар., Онуфрія	25 Проспера
13	П. Акилли мч.	26 Йоана і Павла
14	С. Елисея проп.	27 Владислава
15	Н. 2. Амоса прор., Мод.	28 3. Льва II. папи
16	П. Тихона еп., Евтропія	29 Петра і Павла
17	В. Мануїла мч.	30 Луцци, Емлії
18	С. Леонтія, Іпатія мч.	1 Липень. Теобат.
19	Ч. † Юди апост.	2 Посіщ. Марії Діви
20	П. Методія еп. пат.	3 Альфреда
21	С. Юліан. мч., Тепент.	4 Йосіфа Калісант.
22	Н. 3. Евсевія, Зинова	5 4. Кирила і Мет.
23	П. Агриппини, Кир. і Мет.	6 Ісаї прор.
24	В. Рожд. Йоан. Крест.	7 Вдлібальда
25	С. Февронії	8 Киліяна
26	Ч. Давида сел., Йоан. гот.	9 Анатолія
27	П. Сампсона пр., Севир.	10 Йоана Д., Амалії
28	С. Кира і Йоана безср.	11 Пелягії, Пія V.
29	Н. Петра і Павла апост.	12 5. Генрика
30	П. † Собор 12 апост.	13 Маргарети

ЛИПЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	В. Косми і Даміана мч.	14 Бонавентури
2	С. † Пол. ризи Пр. Бог.	15 Разділ. Апост.
3	Ч. Якинта, Мокія, Анат.	16 Фавста
4	Г. Андрея арх. крат.	17 Алексія
5	С. Атацасія ат., Кир. і М.	18 Фридерика
6	Н. 5. Лукії мч., Лук., Сіс.	19 6. Вишкент., Авр.
7	П. Томи пр., Маркеліни	20 Ілії, Чеслава
8	В. Прокопія вмч.	21 Пракседі
9	С. Панкратія свмч., Кир.	22 Марії Магд.
10	Ч. 45 муч. в Нік., Антонія	23 Теофіля
11	П. Евтомії, Ольги кн.	24 Кристини
12	С. Прокла, Ілярія мч.	25 Якова, Кристофа
13	Н. 6. † Собор арх. Гавр.	26 7. Анни
14	П. Акили ап., Юста мч.	27 Панталеона
15	В. Кирика, Владим. кн.	28 Виктора
16	С. Атоногена смч., Хіонії	29 Марти
17	Ч. Марини вмч.	30 Абдона
18	П. Ікента, Еміліана	31 Ігнатія Лойолі
19	С. Макрини преп., Дія	1 Серпень. Петр. ок.
20	Н. 7. Ілії проп.	2 8. Густава
21	П. Симеона юр., Езекиїла	3 Стефана, Лидія
22	В. Марії Магд.	4 Доминіка
23	С. Трофима і Теофіля	5 Марії Сніжн.
24	Ч. † Бориса і Гліба, Хрис.	6 Преобр. Ісус. Хр.
25	П. † Усп. св. Анни, Евпр.	7 Каєтана
26	С. Єрмолая свмч.	8 Киріяка
27	Н. 8. Панталеймона вмч.	9 9. Романа
28	П. Прохора, Нікан., Тим.	10 Лаврентія
29	В. Каллин. мч., Теодотії	11 Зузанни
30	С. Сили і Силуана апост.	12 Кляри
31	Ч. Евдокима, Юлітти мч.	13 Гиполіта

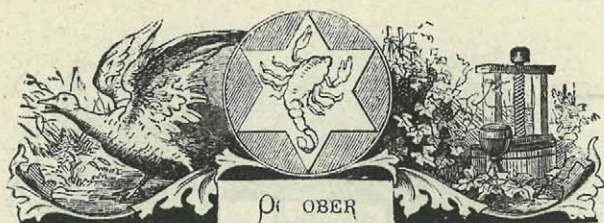
August.
СЕРПЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	П. Проісх. Крест., Макав.	14 Евсевія
2	С. Стеф. архд. пер. моц.	15 Усп. Діви Марії
3	Н. 9. Ісоакія преп., Далм.	16 10. Роха
4	П. 7 отр. ефес., Свдокії	17 Анастазія
5	В. Евсигія, Фавія свмч.	18 Єлени
6	С. Преображ. Госп.	19 Людвика Т.
7	Ч. Дометія мч.	20 Стефана к.
8	П. Еміліяна ісп., Мирона	21 Йоанни
9	С. † Матея апост.	22 Тимотея
10	Н. 10. Лаврентія мч.	23 11. Филіпа еп.
11	П. Евпла мч., Клавдія	24 Вартоломея
12	В. Фотія і Аникити мч.	25 Людв. кор.
13	С. † Максима, Іпполіта	26 Зафірппа
14	Ч. Михея прор. 750 пр. Х.	27 Йосафа Каляс.
15	П. Успен. Пр. Богориці	28 Августина
16	С. Перен. обр. Госп. 944	29 Йоана Усікн.
17	Н. 11. Мирона мч.	30 12. Анг. хр., Рози
18	П. Флора і Лавра мч.	31 Раймунда
19	В. Андрея страт.	1 Вересень. Егид.
20	С. Самуїла пр. 1116 пр. Х	2 Стефана кор.
21	Ч. Тадея апост.	3 Ізабелі, Бронісл.
22	П. Агатеника, Зот. Север.	4 Росалії
23	С. Лушца мч., Іринея смч.	5 Лаврентія
24	Н. 12. Евтихія свмч.	6 13. Захарії
25	П. Вартоломея ап., Тита	7 Регінії
26	В. Адрііна і Наталії мч.	8 Рожд. Пр. Д. М.
27	С. Пимена преп., Ліверія	9 Андріяна
28	Ч. Мойсея муч., Август.	10 Пульхерії
29	П. Усікн. Йоана Хр.	11 Гіяцвінта
30	С. Алекс., Йоан. і Павла	12 Македонія
31	Н. 13. Полож. пояс. Бг.	13 14. Ім. Марії, Авр.

ВЕРЕСЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	П. Поч. індикт. Симеона	14 Чест. Креста
2	В. Маманта свмч., Теод.	15 Нікодема
3	С. Антима, Теок., Васил.	16 † Кватемб., Людм.
4	Ч. Вавилн мч., Мойсея п.	17 Юстица
5	П. Захарії, Слисат.,	18 Томи
6	С. Чудо св. Михаїла в Х.	19 Януарія
7	Н. 14. Созонта мч.	20 15. Евстахія
8	П. Рожество Пр. Богор.	21 Матея
9	В. Йоак. і Анни, Север.	22 Мавриція
10	С. Мппод., Митр., Нимф.	23 Теклі
11	Ч. Теодори преп., Діод.	24 Руперта
12	П. Автонома свмч.	25 Клеофа
13	С. Коринлія. Об. хр. Вос.	26 Кипріяна, Юст.
14	Н. 15. Воздв. ч. Креста	27 16. Косми і Дам.
15	П. Никити вмч., Филот	28 Вячеслава
16	В. Евтимія, Людм., Йос.	29 Михаїла Арх.
17	С. Софії, Віри, Над. і Л.	30 Героніма
18	Ч. Евменія преп., Аріяд.	1 Жовтень. Ремигія
19	П. Трофима, Саватія мч.	2 Леодегара
20	С. Евстатія вмч.	3 Люкреції
21	Н. 16. Кодрата ап., Іпатія	4 17. Рожанца. Фр.
22	П. Фоки, Йони прор.	5 Аврелії
23	В. Зач. Йоана предт.	6 Брунона
24	С. Теклі првмч.	7 Юстини
25	Ч. Евфрос. преп., Пафн.	8 Бригити
26	П. † Прест. ап. Йоан. Бог	9 Діоникія
27	С. Калистрата мч.	10 Францішка Б.
28	Н. 17. Харит., Вячесл.	11 18. Плянци
29	П. Кпріяка преп., Теоф.	12 Максиміл. еп.
30	В. Григорія армен. свмч.	13 Едварда

ЖОВТЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята
1	С. Покров Пр. Богор.	14 Калікста
2	Ч. Кипріяна свмч., Юст.	15 Тереси
3	П. Діонізія арх., Елеон.	16 Галля
4	С. Єротея свмч., Вероп.	17 Гедвиги
5	Н. 18. Харитини мч.	18 19. Освящ хр. Лук
6	П. † Томи апост.	19 Петра
7	В. Сергія і Вакха мч.,	20 Феліціяна
8	С. Пелягії і Тасії	21 Урсулі
9	Ч. † Якова ап., Авраама	22 Кордулі
10	П. Евлампія, Евлампії, Т.	23 Йоана Каніст.
11	С. Філіппа ап., Теофана	24 Рафаїла Арх.
12	Н. 19. Прова, Тар., Андр.	25 20. Хрисанта
13	П. Карпа, Агатод.	26 Аманда
14	В. † Параск. пр., Назарія	27 Сабіни
15	С. Евтимія пр., Лук., Сав.	28 Симеона і Юди
16	Ч. Льонгіна сот.	29 Нарциза
17	П. Осії прор.	30 Марцеллі
18	С. † Луки еванг.	31 Вольфганга
19	Н. 20. Йоана пр., Клеонат.	1 Падоліст. Всіх Св
20	П. Артемія мч.	2 † День задуш.,
21	В. Гларіона Вел.	3 Губерта
22	С. Аверкія, Макс., Глікер.	4 Кароля Бором.
23	Ч. † Якова ап., Ігнатія	5 Емерика
24	П. Арети мч.	6 Леопарда
25	С. Маркіяна і Март.	7 Енгельберта
26	Н. 21. Димитрія вмч.	8 21. Северина
27	П. Нестора мч.	9 Теодор
28	В. † Параск. мч., Терент.	10 Андрея
29	С. Анастазії, Аврамія	11 Мартина еписк.
30	Ч. Зиновія, Зиновії, Евтр.	12 Куниберта
31	П. Стахія, Наркіса ап.	13 Станіслава

ПАДОЛИСТ

Дні		Рускі свята	Римські свята
1	С.	Косми і Даміана респ.	14 Серапіона
2	Н.	22. Акиндина свмч.	15 23. Леопольда
3	П.	Акепс., Йосифа, Ант.	16 Едмунда
4	В.	Йоанникія пр., Никан.	17 Григорія
5	С.	Галактіона, Епистимії	18 Евгенія
6	Ч.	Павла, Алекс., Клявдії	19 Єлпсаветь
7	П.	Срона мч., Никандра	20 Фелікса
8	С.	Михайла Архистрат.	21 Вовед. Діви Мар.
9	Н.	23. Онисиф. і Порф.	22 24. Цецилії
10	П.	Ераста, Олімна, Орест.	23 Климента
11	В.	Миши, Виктора, Стеф.	24 Йоана
12	С.	Йоана милост., Піла	25 Катарини
13	Ч.	† Йоана Злат.	26 Конрада
14	П.	† Филиппа ап. Нач. п.	27 Виргилія
15	С.	Гурія, Самона	28 Руфина
16	Н.	Маттея ап.	29 1. Адвента. Сатур.
17	П.	Григорія еп. неок.	30 Андрія
18	В.	Плятона і Романа мч.	1 Грудень. Наталії
19	С.	Авдія прор., Варлаама	2 Бабіяни
20	Ч.	Григорія Дек., Анат.	3 Францішка Ксав.
21	П.	Вовед. Богород. в Хр.	4 Варвари
22	С.	Филімона ап., Кикидії	5 Сави
23	Н.	25. Амфилогія, Георг	6 2. Адвен. Николая
24	П.	† Катерини вмч.	7 Амброзія
25	В.	Климента п., Петра ал.	8 Неп. зач. Д. Марії
26	С.	Алпелія, Якова пр.	9 Леокадії.
27	Ч.	Якова пер., Романа	10 Юдити
28	П.	Стеф. нов., Іринарха м.	11 Дамазія
29	С.	Сарамона, Филюм. мч.	12 Александра
30	Н.	26. Андрія ап., Фрум.	13 3. Адв. Луції, От.

ДЕСЕМВЕР
ГРУДЕНЬ

Дні	Рускі свята	Римські свята	
1	П. Наума, Анан., Филяр.	14	Спіридіона
2	В. Аввакума прор., Мир.	15	Ігнатія
3	С. Софонія прор.	16	† Кват., Аделійди
4	Ч. † Варв. вмч., Йоан. Д.	17	Лазаря ен.
5	П. Савви освящ., Анаст.	18	Граціяна
6	С. Николая археп. Чудтв.	19	Немизія
7	Н. 27. Амвросія Медіол.	20	4. Адв. Ліберата
8	П. Патапія преп.	21	Томп
9	В. † Зач. Пр. Діви М.	22	Димитрія
10	С. Міни, Ермог., Евграфа	23	Вікторії
11	Ч. Даниїла прор., Луки	24	Адама і Еви
12	П. Спіридіона, Алекс. м.	25	Рождеств. Христ.
13	С. Євгенія, Ореста, Лукії	26	Стефана мучен.
14	Н. Праот., Тирса, Филім.	27	1. по Рожд. Йоан.
15	П. Елевтерія свмч.	28	Младенц.
16	В. Аггея прор., Теофанії	29	Томи
17	С. Даниїла прор.	30	Давида
18	Ч. Севаст., Клявдії, Зої	31	Сильвестра
19	П. Бонифатія мч.	1	Січень. Нов. Рік.
20	С. Ігнатія Богоносця	2	Макарія
21	Н. 29. і пер. Рожд. Юліан.	3	2. по Рожд. Генов.
22	П. Анастазії вмч., Хрис.	4	Тита
23	В. Теодула, Саторїїна	5	Емілії
24	С. † Навеч. Рожд., Євг.	6	Трех Царів
25	Ч. Рожд. Христове.....	7	Юліяна
26	П. Собор Богор. Йосифа	8	Северина
27	С. Стефана првмч., Теод.	9	Марціянни
28	Н. 30. і по Рожд. 20.000 м.	10	1. по 3 Ц. Вільг.
29	П. 14.000 млад. Вифл.	11	Альойза
30	В. Анисії, Теод., Павл.	12	Гонорати
31	С. Меланії преп.	13	Гілярія

Януагу,

СІЧЕНЬ.

В зимній порі року чоловік потребує добре відживляти себе, щоб мав силу до праці. Їдьте багато мяса, але добре вареного, їдьте много яєць і пийте молоко. На їжене ніколи не жалуйте грошей, бо хто добре відживляє ся, той має силу і здоровле і може добре працювати. Хоть в січни є зимно, то еще не виходить з того, щоб розгрівати ся горівкою. Горівка лиш ослаблює чоловіка, і хоч в одній хвилі його розгріє, то зараз тягне його другий раз винити і чоловік такій стає п'яницею. Найздоровші люди і найдовше живуть лиш ті, котрі не п'ють жадних трунків.

СПАДЩИНА СТАРОГО РОКУ.

Перелетів нам стрілою
Ще один рік на чужині,
Наче буря над горою,
Наче вихор по долині.
Перелетів і розплив ся,
Та не зовсім, — сохранив Боже!
Нам єдинок його лишив ся,
Що зоветь ся — горе-сльози...
Ще оставив нам і доню:
Досвідом зоветь ся, брате,
Що поможе нашу долю
Ту за морем відшукати.
І покаже путь-дорогу
І до згоди, і до праці,
І розкаже Судї-Богу
Наші кривди й недостачі.
І поможе поконати
Катів наших і те горе,
Що нас нищать без пощади
Й проганяють аж за море.

Сава Чернецький.

НА СВЯТИЙ ВЕЧІР.

Степан Сенишин, студент університету у Львові, видав послідний гріш, який лиш міг роздобути від батька і знакомих, а тепер нема вже з чого жити. Занятя нігде дістати не міг, бо Степан був Русин, а мешкав в Галичині. Перший раз в житю журба обсіла його голову. А був він добрий хлопець, великий патріот, коли мав гроші, то кожного запрошував на пиво; от взагалі не умів числити ся з грішми, та нігде не умів довго загіти місця. Веселу мав він вдачу, всі його любили, але поза плечима йому говорили: Шкода хлопця, марнує ся, вже три роки сидить на університеті, а іспиту еще не має.

Степан се слухав і недочував, лиш гнав на перед час. Нині доперва не стало вже силі йти на перед, не стало гроша, і він тяжко призадумав ся.

„Що робити? Що робити з собою?“

Нагло, якби хотів відогнати від себе журливі думки, зірвав ся з крісла, насунув на уха шапку і поспішив до читальні. Застав тут на столі свіжі часописи, між иньшими також Американську Свободу.

Степан давно вже мріяв про Америку, про дикі степи з Індіанцями, про копальні золота. Нераз він думав собі, що колись там поїде, отже тепер коли побачив руску американську часопись, хотів її дрожачою рукою, а серце його забило ся живіше несвідомою радістю.

На першій стороні побачив надруковане товстими буквами: „На Боевий фонд для Старого краю зложили дотепер американські Русини два тисячі двіста доларів“.

Степан аж за голову взяв ся.

„Мусять бути маючі ті американські Русини, коли в короткім часі зложили поверх десять тисяч корон на народну ціль“, подумав собі. А щоби то було, якби я там поїхав? З крайом нічого мене тепер не вяже, хіба чую відразу до всього, а там на свободній землі могу вибитись на верх“.

Степан дуже скоро рішав ся на кождий крок, і в одній хвилі постановив чим скорше їхати до Америки. Грішми на подорож не много журив ся. Понаписував купу листів до батька, до вуйків, тіток, братів, сестер, що за два тижні сідає до іспиту, щоби йому прислали грошей на видатки. В тиждень пізнійше дістав відповіді з желанями успіху при іспиті і з переказом почтовим на кількадесят корон. Зібравши разом около чотириста корон, стрі-

пав з себе порох з рідної землі і почвалав в обідняний край — Америку.

Коли однак ступив на сушу і знайшов ся поміж американськими Русинами, енергія і надії зістали в короткім часі мільонером, поволи зачали його опускати.

„Що він тут зробить в Америці??" думали нові приятелі Степана, „такі непорадні та неспосібні до тяжкої праці люди, тут загибають. Америка не притулить їх до себе. Всеж таки щось треба з ним робити”.

„Ну, а що ви знаєте?“ питали його, „до якої роботи чуєте ся спосібні?”

„Я?” відповів Степан, „я хотів би як найлекшу роботу, а як найбільшу заплату. Ви знаєте, до чого я спосібний. Маю гімназію, маю права, знаю по німецьки, умію співати, хором вести і т. д. Ну, що вам еще більше потреба?”

Приятелі Степана сказали, що то не є жадне занятє, що в Америці оно не має вартости. Зачали оглядати ся за роботою для него по місті, але звичайно, містечко маленьке, о відповідну роботу дуже тяжко. Бачив се й сам Степан і вибрав ся дальше на Захід, до великого міста, де була велика руска кольонія.

Русини приймили його тут досить радо, як ученого, розумного чоловіка, випитували ся про Старий край, і гостили його у себе. Рівночасно шукали йому роботи, але якось без успіху. Час летів скоро, а Степан і не оглянув ся, як проминув місяць, а він без роботи, без цента при душі, на ласці. Порозписував на всі боки листи, що шукає занятя, що не хоче ласки від нікого, тільки роботи, дав оголошенє до „Свободи”, але якось ніхто не спішив ся з відповідю.

Степан призадумав ся серіозно, може перший раз в житю. „Що робити? Що буде дальше?” Ні сон його не брав ся, і голоду не чув. Лиш одна думка: „Що робити?” заняла весь його ум. Він бачив, що хоч-би тут і рік просидів, то роботи не дістане. Чув, що треба йому рішитись на якийсь рішучий, енергічний крок. Який той крок мав бути, він сам еще не знав. Час найкрасший до радник.

Степан побачив, що люди вже призначали ся до него, і вже не так дуже радо відносять ся до него, тому постановив як найскорше увільнити ся від себе. Та нагла постанова насунула йому на ум пляни на будучність.

„Перша і найважнійша річ”, постановив Степан, „поїду там, де ні мене ніхто не знає, ні я нікого не знаю, поїду поміж чужих, а кели знайду ся в потребі, то вже сама біда навчить мене розуму.

Степан належав до того роду людей, котрі не вірили, аби чоловік міг згинути в Америці голодовою смертю.

Зібрав свої річчї, позичив у дяка десять доларів, попрощався з гостинними Русинами і поїхав до великого міста Н., сего прибіжища найбільших мільонерів і нуждарів.

„Маю десять доларів“, подумав Степан, „з тим зачну, нікого знати не хочу, сам дам собі раду, і покажу світові, що я можу“.

Тепер зачалися дні його тяжких проб. Годі було знайти яку роботу. Брав часопись, читав оголошеня і опісля ходив до вказаних місць. Але всюди відправляли його з нічим задля недостаточного знаня англійскої мови, або задля браку фахових здібностей.

По великих заходах та трудах дістав Степан занятє в кроатськїм банку. Десять доларів тижнево. Сим він незвичайно зрадїв і підіймився на ноги.

Але радість Степана не тревала довго. Його робота не принесла банкови користи, і по чотирох тижнях його відправили.

Знова найшовся на леді. Біда його вже навчила, що не можна перебирати в роботі. Що попаде, треба робити, аби лиш жити. Перечитав оголошенє, що в одній реставрації потребуєть хлопця до вмиваня тарелїв. Заплата шість таларів тижнево і харч. Степан довго не надумувався. Кинув гордість з серця і пішов просити о роботу. Однак коли увійшов в реставрацію, коли побачив там купу народа, опустила його відвага, і в місто зголосити ся до роботи, усїв за стіл і казав подати собі обід.

Їв завзято і був злий на себе самого. Чогож мав стидати ся, його ж тут ніхто не знає. Але Степан чув, що себе не переможе, що радше піде вулиці замітати чим мити тарелї.

Ся пригода дуже зломилла його на душі, він бачив свою неміч і непорадність.

Минуло пару днів, гроші які мав вичерпали ся і голод вигнав його на вулицю.

„Треба щось конечно знайти, бо згину“, подумав. Звісив голову на груди, та тяжко зажурился.

Нараз свист локотиви пробудив його з задуми і він знайшов ся серед купи робітників, що ждали на басів, аби їх приймили до роботи.

Баси поприходили і всіх приймили до роботи. Вивезли їх за місто і казали працювати при напрямі залізної дороги.

Степан працював перший раз в житю, щиро і з завзятем; возив зачками лісок, накидав шутер, двигав тягарі; працював, як би був уроджений до лопати.

Прийшло полудне. Робітники посідали по ровах, під деревами, повитягали диньрки і зачали їсти. Степан побачивши се, почув страшний голод. Грошей не мав, а хоч і мав, то тут на поли не міг нічого купити. При роботі познакомив ся був з молодим Німцем, з котрим перекинув ся був кількома словами. Степан розглянув ся на всі боки і побачивши його з далека, як смачно заїдав обід, звернув свої кроки до него і усів на зеленій траві, спустивши ноги до рова. Німець радо усміхнув ся до Степана і зачав з ним розмову. Степан відповідав як міг, але всі його думки, ціле його єство перемінило ся в одно бажанє — їсти.

Він дивив ся на руки Німця, очами водив його руки до уст, бачив кожду окрушину, що падала на землю, а при тім всім ковтав слину в губах. Степан мав вираз голодного собаки, що сидить коло свого господаря, котрий смачо заїдає.

Та приглядає ся еще збільшило голод Степана, і він не довго думаючи, нахилив ся до Німця і шепнув йому до уха, щоб відступив йому часть зі свого обіду, бо він свій забув в дома.

Слів Степана Німець зразу не зрозумів, аж доперва коли Степан другий раз повторив, Німець присунув йому свою диньрку, єще майже повну і Степан поживив ся.

Коли заспокоїв свій голод, почув на серці велику радість, і велику вдячність для Німця, котрого хвилями бажав обняти за шию і поцілувати.

З того часу Степан заприязнив ся з Німцем а навіть пішов мешкати разом з ним.

Перші два дни робота йшла йому досить легко, чув, що мускули в руках виправляють ся, що набирає сил. Але вже третого дня, коли Степан вернув з роботи, почув на цілім тілі страшне змученє, стратив апетит, а сон не хапав ся його очей. Помимо того до роботи ходив, бо треба було з чогось жити. Але з дня на день чув, що щораз більше упадає на силах, ум його був змучений, ані книжки ані газети не міг взяти до рук, а вже найменше їсти. Звичайно вернувши з роботи, скидав чим скорше черевики, розпинав сорочку на грудях і сїдав під хатою на самоті, щоб віддихнути та розважити над своєю сумною долею. Зі своїм положенєм теперішнім Степан ніяк не міг погодити ся.

Одного ранку по безсонній ночі, Степан був так дуже ослаблений, що не міг звести ся з ліжка. Лишив ся отже в дома і вже більше не пішов до колії на роботу. Грішми, що дістав, посплачував довги, а послідні гроші занїс до бюро праці, се є до галицького Жидка Шварца, щоб він знайшов йому відповідне занятє.

По кількох днях дістав Степан роботу в однім великім склепі,

виписувати на картоні великими буквами ціну товарів. Степан мав гарний почерк письма і дістав ту роботу без великих труднощій. Від одного картону платили п'ять центів.

Маючи занятє, Степан повеселїйшав, працював завзято не лиш в склепі але і в дома і зарабляв денно нераз чотири і п'ять долярів. Степан діставав тепер гарний грїш, а замало єще наїла ся його біда, тому весело забавляв ся, тратив гроші марно і звичайно по такїй забаві чув у серцю несмак, невдоволенє та передовсім страх, що може кождої хвилї втратити роботу.

Се, чого Степан так страхав ся, вскорі наступило і то серед самої найострійшої зими. Купецький сезон з Рїздвом скїнчив ся, роботи вже не стало і Степана відправлено.

Той новий завід поцілив його як грїм з погідного неба. Тепер настали для него найтяжнї днї за весь час його побуту в Америці. Не бачучи иньшого виходу, Степан занїс послїдних п'ять долярів до знаного Жидка Шварца, щоби він знова знайшов йому яку роботу. Шварц не робив надїї на добру роботу, але Степан заявив, що зовсім не буде перебирати. В кілька днь опїсля Степан дістав нічну роботу в готелю, чистити срібне начинє. Коли управитель готелю питав Степана чи знає він ту роботу, Степан сказав, що знає, хоч не мав понятя як се робити. Начинє чистило ся на електричній машинї, а Степан не маючи вправи, задовго подержав срібну тацу в машинї, таца перепалила ся і Степан сейчас зістав відправлений.

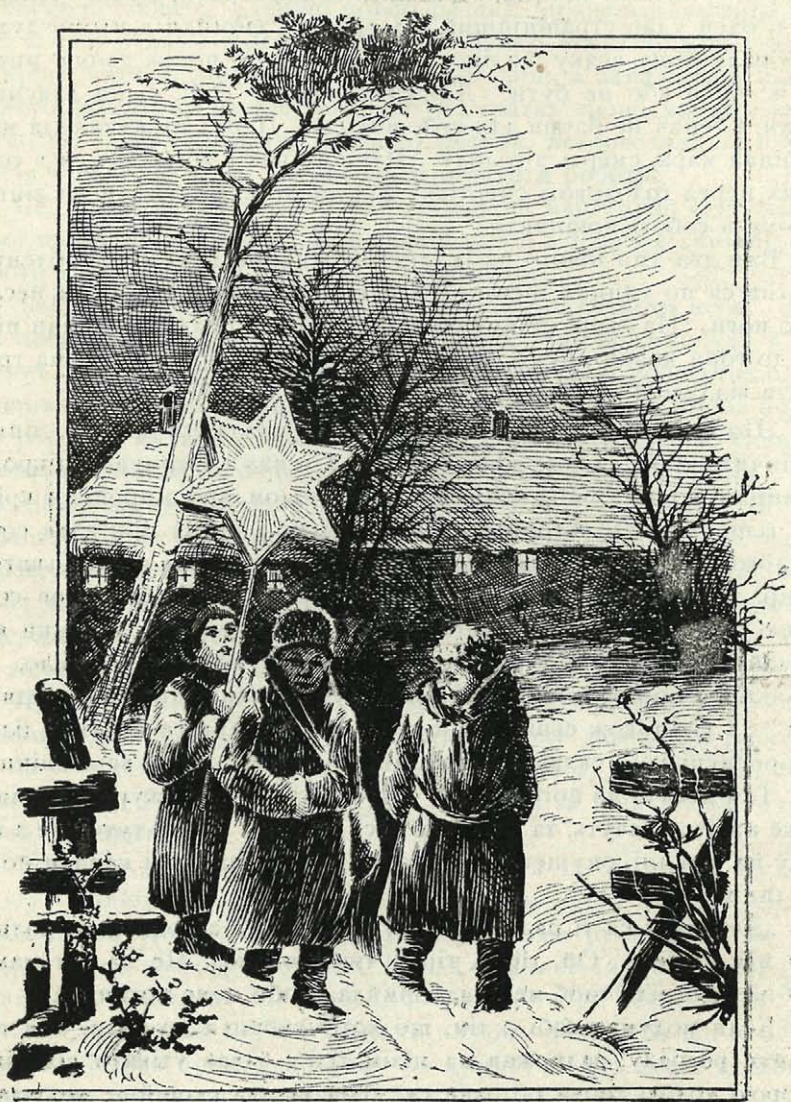
Пригноблений пішов до Шварца просити о другу роботу. Шварц кривив ся, що за п'ять долярів не може давати двї роботи, але на усерднї просьби Степана, дав йому роботу в кругольнї ставити круглї. Робота ся була дуже легонька, за те мусїв 14 годин денно працювати.

Стефан з разу був вдоволений, однак з часом почув велику нудьгу. Робота його була доривочна, коли ніхто не грав, сидїв бездїльно на своїм стільчику, а з місця не міг рушити ся, бо на кождий зазив мав бути готовий. Нераз чув таке змученє, що з нїг валив ся. Читати не міг нічого, бо ум його був неспосібний до думаня. Всеж таки мусїв годити ся з своєю долею, бо що-ж було робити? Нераз приходило йому на думку, на що здала ся йому многолїтня наука, що в краю міг собі скорше порадити.

Але поки що виглядїв на будучність не було жадних. Робїтники без праці громадами снували ся по засицаних снїгом вулицях, готовї за найнизшу ціну станути до роботи.

По чотирох днях праці управитель готелю заявив Степанови, що бизнес тепер не йде, отже до кругольнї вистарчить оден хло-

шов до середини. Коли господар станув перед ним і запитав чого він хоче, Степан опам'ятав ся і сказав: „Дай мені роботу“.

Святий Вечір.

Господар споглянув на Степана здивований і запитав, якої він хоче роботи.

„Дай мені якунебудь роботу і дай мені їсти“, відповів Степан.

Господар подав йому теплої страви, а сам зачав счисляти

пець, а Степан за якийсь час най зголосить ся, а як буде робота, то йому дадуть.

Годі описати, що діяло ся тогді в Степановій душі. Завід і завід, оден удар страшнійший від другого зломил в ньому духа, відобрали йому всяку надію, поставили його поміж двома питаннями: бути або не бути. Лишений самому собі, своїм власним силам, Степан не бачив для себе виходу. Перед ним станула мов страшна кара, смерть з голоду. Перший раз в житю почув в собі страх перед голодовою смертю. Так пощо її ждати, чи не ліпше самому з собою покінчити?

Вже два дни нічого не їв, лиш перемерзлий та пригноблений крутив ся по улицах міста. Йшов на осліп без ціли, куди несли його ноги. На дворі стемніло ся, мороз зачав брати, а Степан підніс до гори ковпир, руки вложив до кишені, голову звисив на груди, та віддав ся тяжким думкам.

„По щож мені так тяжко мучити ся, заваджати другим, ліпше покінчити то нужденне житє, подумав Степан і звернув свої кроки в напрямі до ріки. Від води повіяло холодом, дрозч пройшов крізь його тіло. Степан затримав ся на хвильку і нараз пригадав собі, що того дня обходять всі Русини в Старім і Новім краю Святий Вечір. Сльози покотили ся йому по лиці. Він пригадав собі рідню свою, свій нарід, пригадав собі боже деревце, дарунки які звичайно діставав від родителів, пригадав собі як то мило, як тепло було при родині, як всі тішили ся, як сьпівали „Бог предвічний“. І він також сьпівав з ними, і він веселив ся з ними, ділив ся проскуркою, і складав їм желаня. А тепер, як то всьо змінило ся. Там десь дома його старий батько і стара мати журять ся ним, може навіть плачуть, та побивають ся за ним. А він тут гине з голоду на чужині, опущений, безрадний. Сльози так і капали йому по лиці.

„Деж діли ся ті радісні хвилі, коли я був з родичами, коли я був між своїми. Ой, гірка, гірка чужинько. Не ма тут мами, щоб мене огріла, щоб мене накормила, щоби мене потішила.“

Коли подумав собі о тім, що хотів скочити до води, аби там знайти розраду, задрожав на цілім тілі і зачав утікати від ріки. Скорою ходою троха розігрів ся, кров зачала скорійше кружляти і Степан почув страшний голод.

Находила вже північ. На улицах уставав вже рух, лиш де-неде спішили домів робітники. В ухах Степана все еще звеніла коляда „Бог предвічний“ а в порожнім животі йому гуркотіло. З отвореної реставрації дійшов до него запах мяса і тепла і так тільки подразнив його, що він не надумуючи ся що робить, зай-

реджистрову касу. Коли Степан покріпився та розгрівся, сказав господареві, що счислить йому за се касу. Господар згодився і Степан в протягу двадцять хвиль був вже готовий з роботою. За те запросив його господар і на другий день, і дав йому цигаро і двадцять п'ять центів.

Степан приймив гроші і навіть не дивлячи ся на господаря розпрацав ся з ним і вийшов на вулицю. Мороз аж скрипів під ногами, на улиці було пусто.

Степан розглянув ся доокола і побачив що від свого мешканя є віддалений на яких півтора години ходу. Чув сильне перестуджене і умучене, а коли надіхала кара, всів до неї.

В возі було тепло і Степан повеселійшав. Крім Степана сиділо там лиш троє осіб. В однім куті сидів грубий полісмен, витягнувши перед себе ноги; проти него сидів якийсь робітник і дримав, а коло горячої печі сидів другий робітник, затирав руки і ogrівав перемерзле тіло. Степан сів проти печі. Кара гнала на перед дуже скоро. За якийсь час задержала ся і до неї всів малий хлопець, котрий своєю появою звернув всіх увагу на себе.

Була се майже дитина — міг мати около пять літ. Убраня його було нужденне, подерте та полатане, черевики також подерті та позавивані шматами, крізь подерту шапчину визирало волосє. Лице засмароване, ніс червоний та засмарканий, а в живих оченятах і на устах грала ся весела, повна вдоволення усмішка. Хлопчина сей усів поміж Степаном а полісменом, розтер померзлі руки, відтак сгнув до кишені, виймив купу дрібних грошей і став їх перчисляти.

Степан не спускав з него ока.

„Гей хлопче, а куди ти тягнеш ся по ночах?“ запитав нараз полісмен.

Хлопець усміхнув ся і собі запитав: „А куди ти тягнеш ся?“

„Я їду до дому“, відповів полісмен.

„І я також до дому“, відбив хлопчина.

„А з відки ти маєш тільки грошей?“ питав дальше полісмен.

„Якто з відки“, відповів філіярно хлопець, „заробив собі. Цілий день продавав газети та заробив собі. Два долари і пять центів заробив я нині“.

„Я тільки не зароблю на день, а ти такий малий свистун можеш так багато заробити“, говорив дальше полісмен.

Хлопець весело зареготав ся. „Ходи зі мною продавати газети, то і ти тільки заробиш. А мені грошей треба, бо в мене нема тата, а мама не годна заробити, бо лежить хора. Я мушу старати ся о дім“.

На устах всіх присутніх змалював ся усміх, а заразом подив, для малої дитини, що мусить старати ся о дім.

Розмова тут урвала ся. Кара задержала ся і малий хлопчина сказавши всім весело „Добра ніч“, висів. За ним висів Степан. Хлопець побіг в бічну уличку, але Степан його здогонив, витягнув з кишені двацять центів які мав при собі і простягнув їх до хлопця. Хлопець зразу не знав, що Степан хоче зробити з тими грішми, а коли довідав ся, що він хоче дати їх йому, хлопець запаленів на лиці і гордо відповів: „Або що, я дід? Я від тебе грошей не потребую“ і щез в найближшій хаті.

Степан аж забув ся. Того він ніколи не сподівав ся. „Та мала п'ятилітня дитина, она потрафить вже удержати свою матір, а я старий, тай себе самого не можу удержати“, думав Степан і на серці стало йому дуже легко. „Встид і сором мені, що я так упав на душі“ говорив сам до себе. „Я думав що вже на сьвітї нема нещасливішого чоловіка від мене, але ні, та мала дитина навчила мене розуму, тепер я вже не той що був перше, тепер я буду жити, потрафлю собі запрацювати“.

В тій хвилі Степан став иньшим чоловіком, наново відродив ся. Енергічно підкрутив вуса і сьпіваючи „Бог предвічний“ поспішив до дому.

Тої ночі Степан перший раз за весь свій побут в Америці заснув спокійно, а в ночі мав сон, що на Сьвятий Вечер дістав дуже гарний презент.

Написав Аниі.

ПРО РЕФОРМУ КАЛЕНДАРЯ.

Русини-Українці, Росіяни, Серби, Болгари і другі народи, що замешкують східну Европу мають календар відмінний від того, який уживають Німці, Французи, Американці і т. д. Наш календар є о 14 днів повільнійший. Так наприклад в Америці є вже 14. січня, а у нас доперва обходять Новий Рік. Чому се так, побачите:

Земля обходить кругом сонце в 365 днів, 5 годин, 48 хвилин і 46 секунд. У простому році ми лічимо рівно 365 днів а з лишніх годин за чотири роки виходить трохи не цілий день, через те четвертий рік буває переступним і має 366 днів.

Наш календар зветь ся Юліаньским, бо його зложив Юлій Цезар ще перед народженєм Христа. Сей календар уживав ся

в Європі до 1582 року, а в тому році папа римський Григорій XII. вирахував, що починаючи з Нікейського Собору 325 року календар спізнився на 10 днів. Помилка виходить через те, що додаючи до переступного року один день, ми лічимо на кожний із чотирох років по 6 годин менше, замість 5 годин, 98 хвиль і 46 секунд. Щоб виправити ту помилку, папа Григорій XII. казав додати до числа днів еще 10 і казав лічити перший день місяця одинадцятим, а другий дванадцятим і т. д. А щоб і на далі обминути помилку, звелів з кожних 400 років викинути три переступні, то є лічити їх по 365 днів. Сей календар зветься Григоріанським, і його уживає тепер західна Європа і Америка. Ми вживаємо Юліанський календар, котрий тепер спізнився проти Григоріанського на 13 день.

Але і в Григоріанським календарі є помилка на два дні, бо папа Григорій справив календар не від народження Христового, але від Нікейського собору.

В 1809 році була установа в Росії комісія, зложена з учених людей, щоби она розглянула справу календарів, чи не було би ліпше прийняти календар Григоріанський. Але комісія порішила, що не варт міняти Юліанський календар на Григоріанський, бо в обох їх є помилка. Та комісія працює тепер над злагодженем нового зовсім календаря, в котрім би не було жадної помилки.

НА ТАМТІМ СЪВІТІ.

Питає польський шляхтич руського хлопа на дорозі:

— Звідки ти чоловіче?

А він каже сьміючись:

— З тамтого сьвіту.

— А що-ж там наші батьки, шляхтичі польські роблять?

— А що-ж пане, панам усюди добре, сидять собі в залізних бочках зі смолою, а бідний руський хлоп дрова рубає та під ними палить.

РІЖНІ РЕЛІГІЇ.

Один учений подорожник сказав: „Я був в ріжних краях, бачив ріжні народи, але народу без релігії я нігде не найшов“.

Релігії се є звязь чоловіка з Богом.

На цілім світі ми маємо такі релігії: Християнську, жидівську, могамеданську і поганьську. Християни, Жиди і Могамедани вірять в одного Бога, погани вірять в многих богів.

Всіх людей на світі жиє 1,481 мільонів. З того Християн є 450 мільонів, Жидів 7 мільонів, Могамеданців 230 мільонів а поган 794 мільонів. Найбільше є поган. Найчисленніші поміж ними суть ті, що вірують в Конфуція, відтак в Будду а в кінци в Брагму.

Християни мешкають в Европі і Америці. Они ділять ся на Римо-католиків, котрих є 220 мільонів, протестантів є 140 мільонів, православних є 90 мільонів.

Русини-Українці суть віри православної — 28 мільонів, греко-католицької 4 мільони і кількасот тисяч протестантів, котрі мешкають на Україні і в Канаді.

Жиди мешкають по різних краях. Найбільше їх жиє в Росії, Австрії, Німеччині, Англії і Америці.

Могамеданці мешкають в Туреччині, Персії, Індії і Єгипті.

Брагманці мешкають в Індії. Буддисти в Китаю, Тибеті, Японії, Сіямі і на острові Цейлон. Конфуціяністи живуть в Китаю.

Поміж поганами працюють християнські місіонарі і що року тисячі їх навертають на Христову віру.

ГЛУХИЙ ТА ХОРИЙ.

Глухий чоловік довідав ся, що єго сусід є тяжко хорий, отже постановив відвідати його. „Але“, сказав сам до себе, „я є глухий, і не буду міг добре чути слів хорого, котрий певно в наслідок хороби не годен голосно говорити. Все-ж таки мушу пійти. Коли побачу, що він порушає устами, буду мусів догадувати ся, що таке він говорить. Коли запитаю його: „Як ся маєш мій дорогий приятелю?“ він певно відповість: „Мені є добре“, або „мені є вже значно ліпше“. Тоді я скажу: „Слава Богови! Скажи мені, що ти їв?“ Він певно скаже якийсь плин, або щось легкого. Тоді я скажу, щоби се вийшло йому на добре. Відтак запитаю його, котрий лікар його лічить. Коли він назве свого доктора, я скажу: „О, то є найліпший доктор. Если він тебе лічить, то ти певно скоро прийдеш до здоровля. Я чув про него дуже много. Де небудь він піде, хорі дуже скоро здоровіють!“

Так отже глухий, приотовивши ся, що має говорити, пішов

до хорого сусіда, і сів кодо ліжка. Відтак потираючи руки, з журбою на лиці, запитав: „Як ся маєш?“ „О, вже умираю“, відповів хорий. „Слава Богу“, сказав глухий.

Хорий почувши се, зажурился в своїм серцю і сказав сам до себе: „Він славить Бога за те, що я умираю, я думав, що він є мій приятель, а тепер бачу, що він мій ворог“. Хорий навіть не догадувався, чому його приятель так говорив.

„Що-ж ти з'їв?“ було слідуєче питанє; на що хорий відповів: „Отрую!“ „Нехай се вийде тобі на добро!“ промовив своє желанє глухий, і тими словами побільшив смуток хорого.

„Прошу тебе, а хто є твій лікар?“ в кінци запитав глухий. „Смерть, ангел смерти є тепер моїм лікарем“, простогнав хорий. „Чи так?“ сказав глухий, „О, то повинен ти бути веселий, се є найцєвнійший лікар, якого я лиш знаю. Я його що лише бачив, і просив його, щоби тобою як найліпше заопікувався“.

По тих словах, він попрацав ся з хорим чоловіком і веселий пійшов до дому, що так гладко сповнив свою сусідську повинність.

Тим часом хорий чоловік так до себе говорив: „Той чоловік є мій смертельний ворог. Я ніколи і не думав, що його серце є таке повне злоби.“

ПРО ЗЕМЛЮ І ПЛЕМЕНА ЛЮДСЬКІ.

Маємо пять частий сьвіта: Европа, Азія, Африка, Америка і Австралія.

Люди всього сьвіта поділяють бся на такі племена або раси:

1. Біла або кавказька раса, до котрої належимо ми і всі ті люди, що мають білу шкіру.

2. Жовта або монгольська раса; до неї належать Китайці та Яванці, котрих так часто стрічаємо тут в Америці.

3. Маляйська раса; до неї належать мешканці маляйських островів, а шкіра у них є мідяна.

4. Червона раса; до неї належать американські індіани.

5. Чорна раса, до котрої належать мурина.

ПРИТЧА ПРО ЗЕРНО ГІРЧИЦІ.

Кісаготамі, молода дівчина вийшла замуж за богатого князя. Мала одну дитину, гарного хлопчика. Коли хлопчик зачав вже

бігати по підлозі, нагло захорів і помер. Бідна мати взяла помершу дитину, пригорнула її до грудий, і ходила хата від хати просячи людей, щоби дали їй лікарство, котреби вернуло життя помершій дитині. Один старий дід сказав до неї: „Іди до бога Будди, він дасть тобі лікарство“. Она пішла до святини Будди, станула перед його фігурою і сказала: „Мій пане, чи ти знаєш яке лікарство булоби добре для моєї дитини?“ Будда відповів: „Принеси мені зерно гірчиці, але мусиш його дістати з такого дому, де ані муж ані жінка, ані батько ані мати, ані дитина ані слуга ніколи не померли“.

„Добре“, сказала нещасна мати і з мертвою дитиною на руках пішла шукати зерна гірчиці. Люди казали до неї: „Тут маєш зерно гірчиці, забери собі кілька хочеш“. Але коли она запитала, чи помер хто в тій родині, они казали: „Бідна жінко, що ти говориш? Мало людей живе, але померших є дуже багато“.

Она пішла до иньших домів, але один сказав: „Я стратив сина“, другі сказали: „Ми втратили наших родителів“, а иньший знова сказав: „Мені помер слуга“.

В кінці побачила, що не знайде такої родини, де би хтось не помер, она потішила ся троха в своїм смутку, лишила помершу дитину в лісі і пішла помолити ся Будді. Тоді Будда сказав до неї: „А що, знайшлась зерно гірчиці?“ „Мій пане“, відповіла она, „люди кажуть, що мало людей живе, але померших є дуже багато“.

Відтак Будда говорив з нею довгий час, она навернула ся і зачала йому служити.

ОВОВЯЗКИ УЧЕНИКІВ І УЧИТЕЛІВ.

Ученики повинні: 1. Поважати своїх учителів, 2. услуговувати їм, 3. слухати їх, 4. помагати їм, 5. учити ся від них.

Учителі повинні: 1. Учити своїх учеників правої дороги, 2. учити їх річей, потрібних в щоденнім житю, 3. учити їх розуму, 4. говорити о них добре, 5. хоронити їх від злого.

*
* * *

Зійди в долину, коли шукаєш жінки, піднеси ся в гору, коли шукаєш приятеля.

Не кидай каменя до жерела, котре дає тобі воду.

Л Ю Т И Й.

День стає вже довший, але погода дуже неприємна. До весни ще далеко, а зима по троха попускає. Люди стають нетерпеливі, а передовсім ті, що мають мало руху, тратять душевні та тілесні сили. Проти сего ослаблення найліпшим ліком є щоденно пів години гімнастики, а що тижня тепла купіль в ванні. Гімнастика в хаті чи в галі відсвіжує нерви, та прискорює обіг крови. У кого вага тіла упадає, нехай їсть potravu, що мають в собі багато цукру, найліпші суть молочні potravu. У кого вага тіла за багато прибуває, той нехай уживас як найбільше руху і не пе. Русини повнні засновувати гімнастичні товариства при читальнях на взір галицьких Січій та Соколів, і постарати ся о відповідні прилади гімнастичні, котрі тут в Америці суть дуже дешеві.

НА ЛЮДСЬКІМ КОСТОВИЩІ.

Кожий з вас чув про місто Петербург, що се є найбільше місто і столиця Росії. Але чи знаєте як се місто засновано? Я хочу вам розказати про се з двох причин: Раз, бо столиця держави, в якої склад входить переважна часть нашого народу, а друге, бо в заснованю Петербурга взяв великий уділ буйний цвіт нашого народу — козацтво. От тамто на надневських болотах той цвіт знідів, зівяв і обпав — обпав на віки.

Двіста літ тому назад панував в Росії цар Петро, названий пізнійше Великим. Був він чоловіком дуже спосібним, він дав напрям будучій російській політиці, запевнив славу і будучність своему родови, династії Романових. Він бачив, що серед давних условни Росія розвивати ся не може, тому задумав цивілізувати Москву. Він відбув подорожі по Голяндії та Англії, уважно приглядав ся тамошнім порядкам, із усіх країн вислав в Росію європейських артистів, лікарів і купців, та почав діло реформи. Чого він забажав, то мусіло бути безусловно. Петро ніколи не оглядав ся на ті жертви, що впадуть при переведеню його плянів,

і не звертав найменшої уваги на потоки людської крові, що зливали шлях його слави.

Всюди знали царя Петра як чоловіка жадного крові й пристрастного п'яка. Ось як він поступив із рідною сестрою, Софією: Вона не задоволена із нових реформ, разом із надворними стрільцями зробила проти неprisутньому тогді Петрови, палатну революцію. Петро забуреня ті здавив, сестру Софію засудив на до смертну в'язницю в монастир, а стрільців сотнями вішав перед вікнами сестринної келії.

Рівночасно перестроював він цілу Росію, завів стале військо, підпомагав купецтво, ремесла і школи.

Тепер цар Петро забрався до засновання Петербурга, щоби з відтам міг заводити нові реформи. Зі старої Москви було се годі робити. Він потребував конче міста, що мало би доступ до моря, що було би для дикої Росії вікном в Європу.

Отже на відобраній від Шведів землі, над рікою Невою зачинає будувати місто. Однак земля там була дуже багниста і під важкі будівлі зовсім непригожа. Цар Петро на се не зважав, він не жалував гроша ані робітників, щоби лиш свого доконати. Робота при будові Петербурга йшла примусово. Зганяли до неї людей насильно із усіх усюдів, а що року було потреба звичайно по 40 тисяч нових людей. Людям мусіли доставляти начальники поодиноких губерній. В протягу десять літ зібрано понад двіста тисяч людей і перевезено їх над Неву до тих тяжких робіт. Тікати або не йти на роботу було ніяк, бо за се дуже тяжко карали, а цар караючи не жартував. За його царювання людей вішали, ломали в колесі, четвертували і вбивали на палі без лишнього жалю. Цар Петро не мав м'якого серця. Він засудив на смерть свого рідного сина за те лиш, що не годився із батьковими реформами і заповідав, що перенесе столицю держави Петра назад у Москву.

При засновуваню Петербурга мусіли люди дуже тяжко працювати; треба було поспускати болота, та прокопати бодай менші канали, щоби постягати в них воду. Тогді не було ні лопат ні рикалів залізних; ні тачок не було подостатком. Тож треба було намулисту землю дерти голіруч і носити її в полах своїх довгих халатів та кожухів. Не диво-ж, що в таких обставинах люди не могли довго видержати. До того ще причинювала ся лиха пожива а то й цілковитий їй недостаток і нездоровий, моклякуватий воздух. — тож гинули люди як мухи.

Тепер по приладженю землі, взяли ся до будівлі, але аби

будувати, на те треба мати дерево. Тож треба було знов конати канали, щоби тими водними шляхами спроваджувати матеріал із подальших лісів.

Тепер то припадає робота коло каналів кронштадського і ладожського. При тім копаню згнуло, як пише у своїм звіті царський урядник Ледран, 150 тисяч людей.

При збираню людей до копаня ладожського каналу, кинув Петро своїм немилостивим оком також і на Україну і зажадав робітників із козаків. Козаки до такої праці були зовсім не обов'язані, але царська воля, се був закон для всіх підданих. Цар Петро зовсім не думав шанувати прав України, хоч царі кляли ся їх шанувати. Через довший час він справді опікував ся козацтвом, та лиш на той час, як йому було треба козачої сили, але як вже він сотворив собі правильну армію, то від тої хвилі стремів невпинною ходою до зломаня козачої сили і до цілковитого поневолення України.

Силу козачу зломано під Полтавою, де український гетьман Мазепа зістав побитий, а решти доконано через винищення козаків по важких роботах коло заснованя Петербурга.

Не зважаючи зовсім на ніякі умови, приказує цар Петро козакам йти раз у раз до роботи коло Петербурга, гатити болота, зносити важкі муки і злидні на далекій півночі. В протягу трох літ вислано 35 тисяч козаків до робіт. Сам похід із України до Петербурга був дуже злощасний. Важку отсю дорогу треба було пройти мокрими шляхами своїм коштом і харчем. Один козацький сотник, що брав участь в тім поході, каже: „Поки йшли ми через українські міста, то нас скрізь пускали на нічліг в великі морози, волам і коням нашим давали сіна і соломи. Але так було лиш на Україні. Коли ми дістали ся між Москалів, почала ся велика нужда і для нас і для нашої худоби. Нас нікуди не пускали на почівлю; сіна і соломи не тільки піде було взяти, але навіть і купити за звичайну ціну не мож було. Ми примушені були ночувати на вулицях у великі морози без притулку. Коні і воли проохлявали без корму. Часом ми мусіли йти пішки глибокими снігами, а харч, взятий з дому, нести на плечах, щоб полекшити підводи“.

Серед такого гаразду йшли козаки тисячами миль пераз цілі місяці. Тож не диво, що не мало козаків нездужало і вмирало в поході; а многих звалила з ніг важка праця, погана погода та лихий харч! А працювали козаки важко: то направляли ті потоки, що плили в канал, то ладили та перегачували йогож таки са-

мого. Підчас роботи переносили на своїх плечах цілими верстами хмиз, дошки та палі. І помімо всієї запопадливости козачої, помімо того, що робили що день і в ночі і в неділю і в свята, то московські офіцери обходили ся з козаками дуже погано, та немилосерно їх били.

Не легким був і поворот до рідного краю, серед осінних слот та студени. І знов треба було йти о своїм хлібі без зломаного шеляга, бо всі роботи були примусові і хоч козаки заплату упоминали ся, то єї не бачили ніколи. Приходило ся в тім повороті зазнати голоду і холоду, не один випродував за безцін все, що мав, не виключуючи й рушницї, щоб було лиш чим прокормити ся.

Серед таких обставин запанувала поміж козаками страшна смертельність. Кождий третій козак помер, а часом і кождий другий. Поверх 15 тисячів нашого народа згинуло там безневинно.

Оттакого пива наварила Москва Україні. „Одних“, каже один сучасний козак, „загубила Росія тяжкими та незвичними роботами, других голодом, третих потруїла гнилою та прілою мукою, перемішаною з вапном та ящірками“.

Певна річ, що козаки на такий лад зовсім не годили ся з доброї душі. Вони бачили, що над ними діє ся насиле і втікали з роботи. Та їх ловили, віддавали на повне сорому, публичне бичованє та повертали назад у роботу.

Таки отже поволи побудовано канали і зачав ся будівельний рух з разу досить пиняво. Дперва як цар Петро вибудував собі тут нову палату і поселив ся в Петербурзі зі своєю сімею, тогді зачали напливати тут люди. З початку приходили тут салдати, моряки, царські урядники і робітники. Приходило тут також мноґо чужинців, котрих Петро приймав дуже радо, давав їм всякі полекші, навіть увільняв їх від податку.

Серед таких обставин зростав Петербург. При смерті Петра було у нїм не більше як пятьдесять тисяч мешканців.

Після Петрової смерті став Петербург упадати. Його наслідник цар Петро II. переносить столицю держави назад до Москви.

Тривкий розвиток нинішньої столиці розпочинає ся від царюваня Єлисавети. Она вертає назад до Петербурга. Тут будує нові будівлі і храми, що аж чужинці єї подивляли.

Тепер вже місто Петербург розвивало ся дуже скоро, і днесь оно числить поверх півтора міліона мешканців.

Так отже стоїть тепер пишний Петербург, столиця Росії на людськїм костовищи, на землі, зрошеній людським потом та люд-

ською кровю. А не мало там кісток та крови нашої української, наших батьків козаків.

Так отже вигинула там одна частина козаків, а другу частину лишив російський ряд без шкіл та без знаня.

Ось як каже Тарас Шевченко про того ката України Петра Великого:

І ми сковані з тобою
Людоїде, змію!
На страшному, на судищі
Ми Бога закриєм
Од очий твоїх неситих.
Ти нас з України
Загнав голих і голодних
У сніг на чужину,
Ти порізав із шкур наших
Собі багряницю
Пошив жилами твердими
І заклав столицю
В новій рясі. Подиви ся:
Церкви та палати!
Весели ся лютий кате
Проклятий, проклятий.

Однак вже тепер прийшов час, що довголітнє важке терпіня зродило діло, зродило чин, чин великий і значний. Се російська революція. Она є местником і тих костий білих під петербурзькими мурами і всіх кривд України. І вже недалекий час, що той местник приведе своїй матери Україні давно загублену її доню а свою рідну сестрицю — волю і свободу!

ГОРДИЙ ДЯК.

Один дяк був дуже гордий з того, що має гарний голос. Але Пан Біг всегда карає гордих людей, а передовсім таких, що люблять себе хвалити. Так отже Пан-Біг так зробив, що той дяк дуже зле сьпівав підчас Служби Божої, і людям дуже не подобався. Коло самого престолу клячала стара жінка і чогось дуже плакала підчас Служби Божої. Гордий дяк думав, що то під впливом його сьпіву та жінка так розплакала ся, приступив до неї, і в присутности всіх людей поспитав її чого она плакала. Він був

певний, що она скаже, що то его солодкий голос довів її до слез, але якже він завстидався, коли почув таку відповідь: „Мій пане, коли ти сьпівав, я нагадала собі на свого осла, якого я стратила три дні тому назад, а його голос був цілком подібний до твого. О, коби хоть Пан-Біг допоміг мені назад його віднайти“.

П Е Р Л И.

За перли багаті люди платять дорого, і купці, що торгують перлами, наймають водолазів (се є нурців, людей, що спускають ся на дно моря) добувати їх із моря. А перли, се ось що.

Жіє в морі така черепашка, що в ній знаходять ся білі блискучі кулечки, немов пацьорки. Ото і єсть перли. Та відки они беруть ся в черепащі? Буває, що в черепашку дістане ся щось тверде, на примір зернятко піску, і калічить та ріже той пісочок м'яке тіло черепахи. Тоді черепашка випустить із тіла на зернятко піску сок. Він застигне круг піску і стане з його перла. Вона гладесенька і вже не ріже черепащі тіла. Або як занедужає черепашка, то й тоді випускає з тіла сок і він застигає кулечками-перлами. Коли би проколоти черепащі тіло і кинути знов у море, то в ній стануть перлини, бо вона нездужаючи з тої рани, випускає сок.

Многі нурці добувають перли без ніяких пристроїв, а просто пірнаючи в море, і се роблять звичайно так:

У човен сідають звичайно два нурці і два помічники. Вони впливають човном туди, де море на 20 до сто стій глибоке, бо на мілкійшому не живуть черепашки з перлами. Нурець роздягає ся, чіпляє на шию торбу на черепашки і стає на велику камінюку, що висить обік човна на линві. Помічник розмотує линву і нурець на каменю спускає ся в море. На дні він сходить із каменя, а помічник накручує камінь назад у човен, і витягає його з моря. А нурець, опинивши ся в морі на дні, одною рукою хапає за морські рослини або за каміня, щоб вода не винесла його з моря, а другою рукою збирає черепашки і кидає в торбину, доки зможе видужати в воді, а тоді виринає і його забирають у човен. Там він змучений лягає і відпочиває, а товариш його спускає ся в море. Так вони пірнають разів по сорок і по пятьдесят на день, і дуже з того знесилюють ся. Коли й пощастить ся нурцеві, що ніяка пригода не спіткає його в морі, то всеж не довго проживе він на світі через свою роботу.

Набравши черепашок, нурці розкривають їх ножем і виймають перли. Але перли бувають не в кожній черепашці, а тільки в деяких. Черепки з черепашки теж уживають ся на прикраси, бо з середини вони дуже гарні, гладенькі і блискучі. Се зветь ся перлова матиця. З неї роблять перлові гузики, держачки на пера, колодочки до ножів, то що. І перли і перлову матицю продають за дорогу ціну, та тільки гроші ті йдуть купцям, що їх перепродують, а нурцям за важку працю припадає не багато.

І БЛАГОСЛОВИВ БОГ ДЕНЬ СЕМИЙ І НАЗВАВ ЙОГО СЪВЯТИМ.

Одному праведному Християнинови казав пан працювати в неділю. Праведний Християнин сказав, що Св'яте Письмо забороняє в неділю робити, бо сей день призначений Богом на спочинок і на славу Його. „А прецінь Св'яте Письмо каже“, сказав пан, „що коли в неділю упаде осел до ями, то ти можеш його витягнути“. „Так“, відповів робітник, „се правда, але если осел що неділі схоче падати до ями, то я або спродам осла, або засиплю яму землею“.

Ф Е Т И Ш И.

Люди на пів дикі, котрі мешкають в Африці, в Австралії, а також американські Індіани вірять в фетиши. Всього, що є на світі, а може їм принести користь або шкоду, називає ся фетишом і має божу силу. Такий чоловік ніколи не стане ногою на траву, ані не ударить їдовиту гадюку, бо боїть ся від неї пімсти. Американський Індіанин, коли побачить з далека вужа, кричить до него: „Здоров приятелю, на маєш троха попелу з тютюну, може придасть ся тобі в довгій подорожжї“. Часом він убе вужа, але всегда перед тим поздоровить його. Ті на пів дикі люди мають безчисленні фетиші. Деревя, ріки, гори, камінь, вода, огонь, земля, зьвізди, хмари, мрака, зуб слоня, хвіст льва, клопоть волося з бороди білого чоловіка, тріска з дерева, в котре ударив грім, і много иньших річий є у них фетиші. Они се шанують, поклоняють ся тому і вірять, що то принесе їм щастє.

Двіста літ тому назад приїхав був до Америки один місіонар

є живіт. Они не питають ся о здоровлє, але „як ся має твій живіт?“ Як чоловік помре, то они витинають йому живіт, і тримають його в великій пошані. Деякі ніґри вірять, що по смерти живіт іде до неба.

Ось така то є віра в фетиши. Приклонники тої віри суть напів дикі люди, котрих число що раз більше зменшає ся.

Кождий з вас, дорогі читачі, бачить, що віра в фетиші, є цілком те саме, що віра в забобони серед нашого народа. Така віра є однак впливом глупости та темноти людської. На жаль мушу сказати, що через віру в забобони та чари нарід наш подібний до тих диких людей, котрі не знають ні Єдиного Бога ні науки Христової.

ЗИМОВІ ТОНИ.

Надходить зима
Кожуха нема
Ані навіть свитини,
Бо всякі пявки,
Кати^а та панки
Здерли нам їх зо спини.
Вже дують вітри
Щось неділь зо три;
Ах, деж від них втікати?!
Таж ті деруни,
Пропали-б вони,
Прогнали нас із хати!
Падає сніжок,
Четвертий деньок,
А обуви не має:
Були ходаки —
Взяли Поляки,
Москаль онучі хватає...
Вже тисне мороз,
Боже го намнож...
Най ще лучше шаліє, —
Народ наш прозрить,
Боротись навчить,
А борба нас заґріє!

Сава Чернецький.

„В Нью Йорку“, сказав він, „є дуже много бідних, старих Жидів, котрі живуть з милостині, і котрі вже одною ногою суть в гробі. Чому-ж нам не поїхати до Нью Йорку і не привести якого найстаршого і найслабшого Жиди? Ми би давали йому їсти так довго, доки би він не був так добрий і помер і приніс би щасте нашому новому цвинтареві“.

Старші братя аж зацмокали з радости, аж забули язика в роті. А коли з радости прийшли до себе, всі згодили ся на той плян.

Ви може не схочете повірити в те, що пізнійше стало ся, але все таки оно є правда. Кождий член жидівської громади в Вилтон може на талмуд присягнути, що все то, що скажу, є правда.

Мойше Абрамович, Шльома Мегільовски і Дувид Шеймсон зістали вибрані до комітету, щоби поїхали до Нью Йорку за найстаршим, найслабшим і найбільшійшим сином Ісраїла, а коли знайдуть його, мали йому приобіцяти вигоду і спокій до остатних днів його життя і мали привести його до Вилтон. Комітет вернув з Цейтльом Когеном.

„Першого дня кожного місяця“, сказав різник Кошель, „він буде моїм гостем. Другого дня він пійде до Мойше Абрамович. Третого дня буде жити у Найма Гайман. Четвертого дня Езра Бухбіндер буде мала честь приймати його у себе.“ Позаяк жидівська громада в Вилтон була досить численна, тому не було трудности призначити Цейтльови одну родину на кождий день в місяцю. Коли Кошель заповів, що вдова Шенберг і її син мають брати до себе Цейтля тринадцятого кожного місяця, Мойше Абрамович усміхнувся. Мойше був дуже забобонний.

Тоді підніс ся на ноги Цейтель. „Братя“, захаркотів він. Цейтель мав шістьдесят літ, і був на пів сліпий. Був сухий як щипка, так що всі кости можна було йому порохувати. Скіру мав жовту як цитрина. Єго волосє було біде як сніг, а борода помервлена як клоче. Він був дуже глухий. Голос його тряс ся і харкотів, так як би забув вже говорити. „Братя“, сказав Цейтель по жидівськи тремтючим голосом (другі Жиди говорили по англицьки). „Добре що ви мене взяли тут до себе, до того чистого і здорового місточка, щоби я тут міг прожити послідні дни мого життя. Але заки я прийму ваше гостинне запрошенє, мушу вам сказати те, що сказав мені доктор в шпиталю. „Цейтель“, сказав він до мене, „ти є старий чоловік і вже довго не будеш жити. Але найгірша річ яку ти можеш зробити — і котра певно скоротить дни твого життя, — є если би ти змінив свої привички, які ти мав через ціле своє житє. Ти привичасний курити файку на довгім цибуху. Отже

з Європи. Його зловили Індіани привязали до дерева і хотіли вбити. Недалеко звязаного місіонаря лежав вуж тарахкавець, а він о тім не знав. Коли Індіани побачили того вужа, сейчас поутікали, віруючи сьвято, що вуж стереже місіонара, котрий мусить бути божого походження.

Один африканський дикун зломив весло з корабля якогось чужинця, що приплив до їх берега, і в недовгий час опісля помер. Від того часу всі дикуні з того племені з далека поклоняли ся кождому веслу, боячи ся, щоби і они не повимирали.

Если фетиш не принесе їм користи, якої они сподівали ся, тоді його нищать, ломлять, палять або кидають у воду.

Перський король Ксерксес казав бити море батогами, за то що повстала на мори буря і знищила міст, котрий він поставив.

Ті на пів дикі люди вірять, що фетиши знають предсказувати будучність, і тому дуже часто, а передовсім підчас війни радять ся їм, що мають робити. В Америці Індіани предсказують будучність після диму, що виходить комином хати.

На пів дикі люди вірять також, що фетиш має силу охоронити їх від злого. Один фетиш є проти грому, иньший проти льва, иньший проти хороби. Кладовища посипують они черенками зі збитих горшків, щоби в сей спосіб не допустити злих духів до гробу, дороги посипують мушлями, щоби чорт покалічив собі на них ноги. У дикунів африканських є звичай, що найстарший син переховує в скритім місци чашку зі свого батька, бо вірить, що она принесе йому щастє і побіду над ворогами. Коли чоловік помре, його закопують до гробу. В кілька день опісля найстарший син відкопує трупа, бере його чашку і приносить єї щоденно троха їсти, і молить ся до неї.

Коли дитина прийде на сьвіт, то на єї тілі виписують ріжні знаки, котрі мають хоронити єї від нещастя.

Они мають також церкви в котрих є много таких фетишів, котрим они поклоняють ся і приносять жертви.

Они не знають, що то є гріх. Одного дикуну запитали ся, що він розуміє під добрим або злим ділом. На се він не умів відповісти всеж таки сказав, що то не є добре замордувати батька. Иньший дикун сказав, що недобрий учинок є такий, котрий приносить нещастє, як на примір: стирати сніг з ніг перед дверми, ступати в сліди, котрі медвідь зробив на снігу, і т. д. Один африканський нігер сказав, що гріхом є плюнути на землю, а иньший сказав, що гріхом є убити невинного чоловіка.

Поміж африканськими ніграми найважнішою частиною тіла

кури їй даліше. Ти привичасний випити щоденно пів кварти грівки, не всю відразу, але що хвилики по трошка. Отже що небудь стане ся, ти уважай, щобись мав всегда свого шнапса“. Отже тепер подумайте братя, чи даєте мені то всю, чи ні?

Кошель моргнув значучо на Мойше Абрамович, а він взяв Цейтля за ковчир і вивів його до другої хати. Тепер старші брати зачали нараду.

„Братя“, сказав Кошель, „я знаю, що ви собі тепер думаете у вашім серцю. Я мав раз вуйка, він був дуже старий і доктор сказав йому так само: що він мусить курити і пити так як давнійше робив. Отже я знаю, що Цейтель каже правду“.

Шльома Мегільовски покивав головою. „Я на те не могу пристати“, сказав він, „каву на обід і на вечеру дам, але файку і шнапса, коли я сам для себе не маю, чомуж маю давати старому, що вже чекає аби вмерти?“

Але Кошель еще раз підніс ся на ноги. „Братя“, сказав він, „треба добре брати зі злим, бо потому треба буде зле брати з добрим. Що коштує файка і пів кварти шнапсу? Двацять центів Чи те щастє яке він нашому цвинтареві принесе, не вартує двацять центів? Певно що вартує. Не будьмо скупі. Если брат Мегільовски не хоче дати бідному чоловікови тютюну та шнапса, я для него куплю два рази, три рази, двацять разів“.

Голоси потакування заглушили невдоволених. Відтак одноголосно ухвалено давати Цейтльови що дня порцію тютюну і пів кварти шнапса.

Се був шестий день місяця і Шльома Мегільовски мав приймати у себе Цейтля. До хати Шльоми було дуже близонько, але він мусів через цілу дорогу нести свого гостя на руках.

„Я вже давно не ходив“, казав Цейтель харкотливим голосом, „і не може поступити кроку. Коло шинку положив Шльома свого гостя на хіднику, а сам вступив купити пів кварти шнапса. На свою велику радість він дістав шнапса пів кварти лиш за 10 центів.

„Тут“, сказав він до Цейтля, „маєш свій проклятий шнапс“.

Цейтель приложив фляшку до уст і потягнув довгий лик. Відтак сам підніс ся на ноги і весело сказав: „Той шнапс робить тель, „але я хочу червону краватку“.

Шльома приказав жінці як має обходити ся зі старим, зложив його на софу, поприкривав його перинами і пішов до своєї денної роботи. Коли вернув застав Цейтля сидячого на ганку, як покуривав свою довгу файку і стругав патичок для його наймолодшого сина.

ЧОТИРИ РОДИ ЛЮДИЙ.

Є люди, котрі нічого не знають, і не знають, що нічого не знають, — ті суть дураки ; їх оминайте.

Є люди, котрі нічого не знають, і знають, що нічого не знають, — ті суть люди прості ; учіть їх.

Є люди, котрі знають, і не знають, що знають, — они сплять, збудіть їх.

Є люди, котрі знають, і знають що знають, — то суть мудрі люди, наслідуйте їх.

А тепер подумайте до котрого рода людей належите ви і ваші приятелі.

*

*

*

Осел навіть в літї нарікає на холод.

Жовняри борять ся, а королі суть героями.

МАРЕЦЬ.

З початком весни найбільше людей хорує та умирає на легкі. Причиною того є зміна температури, за теплий або за легкий одяг, вдихане острого воздуха. Щоби охоронити ся від злого впливу острого воздуха, належить вдихати носом, а уста замикати. Взагалі треба віддихати повною грудню, глибоко, бо через се звільняєть ся організм від вугляного квасу, а набирає в себе кисеня. Дуже уважайте, яку петє воду. Если ся вода походить з ріки, то треба єї передтим конечно переварити, бо інакше захоруете на тиф.

ГІСТЬ З НЮ ЙОРКУ.

Жидівська громада в місточку Вилтон, котре лежить недалеко Нью Йорку, була у великім клопоті. Щоби ви зрозуміли той клопіт треба вам сказати, що у Жидів є таке віруванє (ви може назвете се забобоном): Коли Жиди заложать новий цвинтар, треба, щоби найперше зістала там похована дуже стара особа. Тоді всі другі люди, що там будуть поховані, помруть в дуже пізнім віці. Если-ж перша особа, що буде там похована, помре в молодім віці, то се є злим знаком, і всі члени жидівської громади дуже молодо помруть.

Новий цвинтар зістав закуплений і після жидівського закону по кушерному посвячений. Але жидівська громада в Вилтон була молода, а старші братя з божниці розглядаючісь поміж членами, побачили, що всі суть зовсім здорові, і смерть може наступити тільки з принадку, отже може забрати так само молодого як і старого. Всі дуже тяжко зажурили ся. Кошель, багатий різник сказав, що виїде з місточка, еслиби молодий чоловік мав бути похований перший на новім цвинтарі. Кошель як що раз сказав, то всегда того тримав ся. А утрата Кошля далаби дуже тяжко відчути ся жидівській громаді; бо він платив рент за божницю і половину пенсії для рабіна. Тоді Мойше Абрамович, — імя його довго будуть згадувати Жиди в Вилтон — предложив плян, котрий мав вибавити їх з прикрого положеня.

„Як же ти чуєш ся?“ запитав Шльома здивований.

„Дуже добре“, сказав Цейтель, „далеко ліпше як рік тому назад.

Шльома завважив, на свою перадаість, що голос Цейтля вже не такий харкотливий, і набирає сили.

„Дуже гарний воздух масте тутка“, говорив дальше Цейтель, „мені дуже хоче ся їсти“.

На другий ранок Шльома сказав своїому гостеві, що Дувид Шеймсон має взяти його до себе того дня.

„Я занесу тебе до його хати“, сказав він. „О, далеко ліпше буде, як я сам там пійду“, відповів Цейтель. „Скажи мені, де він мешкає, а я вже знайду. Я чую ся вже такий спільний, що хочу перейти ся“.

Шльома сказав йому де Дувид мешкає і Цейтель вийшов з хати посвистуючи собі.

„Вічний дід вже іде“, сказав Дувид до своєї жінки, коли побачив наближаючого ся Цейтля.

„Мир дому сему“, сказав весело Цейтель, переступаючи поріг „А сніданє вже готове?“

Дувид споглянув на жінку, а она на него, і обоє запитали ся: „Чи Шльома не дав тобі нині сніданя?“

„О, так“, відповів Цейтель, сїдаючи вигідно в крісло, „я пив каву і їв хліб, але я троха перейшов ся, а воздух такий гарний, що я знова чую великий голод“.

Дали йому друге сніданє, і файку і тютюн і через чотири години Цейтель вдоволений спочивав собі вигідно. Потім пішов троха перейти ся, і вернув з новим апетитом.

„Якже ти чуєш ся?“ запитав його Дувид, коли вернув з роботи того дня вечером.

„За двацять лїт“ відповів Цейтель по англїцки, „я не чув ся так добре як тепер. Я мігби вилізти на високу гору і зїсти сто куглів“.

„Там на подвірю лежить углє“, сказав по хвильці Дувид, „може бись позносив до пивниці?“

Цейтель покивав головою. „Я є старий чоловік. Я вже довго не буду жити. Доктор сказав, щоби я нічого не робив. Чи ви масте куглі і на вечеру?“

„Добре що забрав ся“, сказав Дувид до своєї жінки на другий день рано коли гість вже відійшов. Але жінка усміхнула ся. „Він має дуже веселе успособленє. Коли тебе не було дома, він сьпївав

мені багато сьмішних пісень". А по хвильці сказала: „Слухай Дувид, чи я виглядаю на 50 літ?”

„Певно що так. Ти маєш 54 років”.

Жінка заперечила головою. „Цейтель казав, що я не виглядаю ані один день старша, як 40 літ”.

Якось так склалося, що жінки зачали звертати свою увагу на Цейтля. Він знав як до них говорити і дуже їм подобався. Звичайно з'ївши добрий обід, закурив собі файку, усів на м'яке крісло і жартував з жінками. Коли сказав місіс Гінсберг, котра важила 240 фунтів, що вона худне, відразу з'єднав собі її серце, мимо того, що її перший раз бачив.

Тиждень скоро минув і Цейтель мусів вже попускати рем'я. Зморщкі на лиці зачали вигладжуватися і борода вже не була така розчіхрана як клочі. Лице його, котре було жовте як цитрина, тепер вже почервоніло. Зір його поправився, також і ліпше зачав вже чути. По улицах ходив так живо, як молодий хлопець. Тринадцятого дня місяця пішов до вдови Шенберг. Там застав він Мойше Абрамович, котрий почервонів на лиці як побачив Цейтля, а відтак скрито усміхнувся.

„Мир дому сему”, сказав Цейтель входячи до хати. Відтак довго і уважно глянувши на лице вдови, здіймив капелюх, низенько поклонився до землі і промовив: „Вік кланяєся красі”.

Вдова весело усміхнулася, а Мойше скривився з невдоволенням.

„Містер Абрамович”, сказав Цейтель, „коли старші братя з синагоги зійдуться на мітинг, будеш так добрий і скажеш їм, що я потребую нове убрання”.

Мойше розгнівався. „Убрання потребуєш?” крикнув він. „Файку, шпаци, куглі; чого ще тобі потреба? Може коня з візком? Може перстень з діамантом?”

„Встид вам”, перебила вдова. „Певно, що йому треба убрання. Джентелмен не може носити таке старе убрання”

„Джентелмен?” викривився Мойше. „ой вай, ой вай, ой вай”, і не знаючи, що має сказати утік з хати.

„Мала пташка шепнула мені”, сказав Цейтель значучо усміхаючися, „що ти умієш робити найліпші куглі в цілїм Вилтон. Чи то є правда?”

Другого дня Цейтель пішов мешкати до Аронсів, але в полудне назад прийшов до вдови відвідати її. „Я прийшов лише поздоровити тебе. Аронсів куглі суть троха за м'які”.

Вдовиця Шенберг сказала, що не дасть спокою цілій жидівській громаді, доки не куплять Цейтльови нового убрання. Розу-

міє ся, що так мусіло стати ся, бо з вдовою небезпечно зачинати. Сам Кошель завів Цейтля до кравця і казав йому переробити зі старого нове убранє. Але Цейтель опер ся тому. „Або дістану нове убранє і надійде день і я помру тутка, або не дістану нового убраня і верну ся до Нью Йорку”.

Коли Цейтели дістав вже нове убранє, казав купити собі червону краватку.

„Що, червону краватку?” крикнув Кошель. „То не є для старого чоловіка, я вже є за старий до того. Мій малий хлопець носить червону краватку на шабас”.

„Він є мудрий хлопець, если є подібний до тата”, сказав Цейтель, „але я хочу червону краватку”.

На другий шабас всі Жиди зібрали ся в божниці. Цейтель убрав нове убранє, на шиї мав червону краватку, причесав кудлату бороду, а на голові мав лискучу, шовкову ярмурку. Коли вже всі були зібрані, тогді увійшов він гордо до середини розглядаючи ся на право і на ліво.

Всі аж цмокали з подиву і питали його з відкї дістав таку гарну ярмурку.

„Одна лейді, моя приятелька, дала менї се в презентї”, відповів гордо Цейтель.

Мойше зі злостію сказав: „То певно вдова Шенберг була така дурна і купила тобі ту ярмурку”.

„Містер Абрамович”, сказав Цейтель з повагою, „уважай, що ти так говориш про лейді, ліше замкни писок”.

Не минуло і два місяці як Цейтель приїхав до Вилтон, як жидівська громада зібрала ся на надзвичайний мітинг, щоби нарадити ся, що з ним зробити. Мітинг скликано на бажанє Мойше Абрамович.

„Той чоловік”, зачав він гірко говорити, „є гумбуг. Кождого дня він набирає ся здоровля і смальцю. Колись тут прийшов він до мене. Але чи думаєте, що він буде їсти хліб та молоко та другі річи, котрі суть добрі для чоловіка, що має умерти? Де там? Він каже мой сестрі варити собі куглі і всі з'їдає. Потім каже єї веселі історії, каже, що она є красна і розумна і она дає йому мою найліпшу сорочку. Він є швіндлер. А тепер я хочу знати те: Як довго ми маємо ждати доки він не умре? Чи маємо його вічно утримувати? Чи він ніколи не умре? Я ставляю внесенє, пане предсідатель, щоби вибрати комітет, аби його запитати ся, коли він хоче умирати?”

Тогді підніс ся містер Кошель, великий чоловік з синагоги і з

дрвинами зачав так говорити: „То мудрий містер Абрамович до-вів нас до такого клопоту. То він порадив привести старого чоло-віка, що скоро помре, і принесе щастє для нашого нового цвин-таря. І то він був тим мудрим чоловіком, що привіз його з Нью Йорку. А тепер тому, що вдова Шенберг ліпше любить містра Цейтля, і вже не хоче виходити за муж за Мойше, тепер мудрий Мойше хоче посилати комітет. Добре братя, я пішлю комітет, але мудрий Мойше вже не буде в тім комітеті”.

Комітет знайшов Цейтля в хаті вдови Шенберг, як він гірко плакав і зойкав. Вдова і єї сини були коло него і потішали його. Коли она побачила комітетових, шепнула до них: Ша, ша, тепер не входіть тутка, заждіть на дворі, я скоро вийду”.

Комітетові ждали майже цілу годину. Був дуже горячий день, а они муїли печи ся на сонци, бо нігде не було тіни.

„Може”, сказав Шльома, „він є тяжко слабий і вже умирає?”

Потішаючи ся тою надією, комітетові ждали так довго, доки не вийшла вдова. „Ох, панове”, сказала она зі слезами в очах, „Цейтель дістав дуже злі вісти. То дуже пригнобило його бідного. Прийшов лист з Росії з відомостю, що його бідний тато що йно помер”.

Через цілий рік після смерти тата Жиди в Вилтон якось пого-дили ся з Цейтльом. А потім як жалоба проминула, Цейтель оже-нив ся з вдовою Шенберг.

РУКА БОЖА.

Було се 1900 року, коли то в Китаю, дикі Боксери постановили вимордувати всіх білих людей. Товпа боксерів напала на дім американської християнської місії і знищила його до тла. Але в короткім часі місіонарі зібрали гроші і зачали будувати еще біль-ший і дорожший дім для християнської місії. Коли мури нової будови вже високо вносили ся понад румовище, розбішена товпа Китайців постановила еще раз знищити будову. Але один старий розумний чоловік сказав до товпи: „Послухайте мене, не робіть сего, не руйнуйте того будинку. Перший раз Християни здобува-ли малий дім, коли ви його знищили, тепер они будують два рази більший, а коли ви і той знищите, то они вибудують будинок, що буде сягати небес”.

Товпа зрозуміла, що се правда, і вже не переслідувала Християн.

АСТРОНОМІЧНІ ВІДОМОСТІ.

Сонце є більше від землі 1,253.000 разів.

Місяць є менший від землі 59 раз.

Від землі до сонця є 12756 мільонів кілометрів.

Місяць обігає землю в 27 днів і 8 годин.

Від землі до місяця є 386.000 кілометрів.

Ті зьвізди, що обертають ся кругом сонця, звуть ся планети. Крім нашої землі знаємо ще ось які планети: Меркур, котрий є менший від землі 19 раз; Венус, менша від землі 10 раз; Марс, менший від землі 7 раз; Юпитер, більший від землі 1289 раз; Сатурн, більший від землі 654 рази; Уран, більший від землі 87 раз; Нептун, більший від землі 105 раз.

ВІРА СТАРИННИХ ЄГИПТЯН.

Єгипет лежить в Африці, а вздовж через той край перепливає ріка Ніль. В краю тім є много старинних памяток, котрі свідчать о давній могутости і культурі Єгиптян. Суть там камінні статуї, з котрих одна важить триста тонів. Є там одна святиця, викута в одній скалі, котра важить не менше як пять тисяч тонів. А ту скалу спроваджено тисячі миль з полудня, де находять ся великі каменяломи. Представте собі скалу таку велику, як найбільша каменниця в Нью Йорку; таку то скалу люди несли тисячі миль, не знаючи ні пари ні електрики, бо було се на три тисячі літ перед Христом. Все те зроблено людськими гоними руками. При тім треба знати, що при такій роботі гинули сотки тисяч народа.

Наука, штука і просьвіта у Єгиптян була дуже висока. Они мали великі бібліотеки повні книжок, котрі були списані на шкірі, або на листю, котре називає ся папірус, від чого походить наше слово папір. Отже пять тисяч літ тому назад Єгиптяни уміли вже писати, а у нас Русинів еще тепер є много людей, котрі не уміють ні писати ні читати.

Релігія у Єгиптян була поганьська. Они вірили, що коли чо-

ловік помре, то його душа мусить переходити через темні країни, де мусить бороти ся зі злими духами і ріжними потворами. В кінци приходить душа помершого до великої саї, де мешкає бог Озіріс, на суд. Там є велика вага з двома шальками. На одну шальку кладуть ся гріхи помершого, а на другу шальку його добрі вчинки. Если померший був чесний чоловік, тоді каже до бога Озіріса: „Судію справедливий осуди мене. Я нічого ніколи не скривдив. Я ніколи не упив ся, ані других не намовляв до п'ятики. Я слугам всегда чесно виплачував за роботу. Я нікого не убив, ані не обікрав. Я не їв сьвяченого хліба з церкви. Я не ошукував на вазі. Я приносив Богам жертву, голодному давав їсти, спрагненого напоїв, а голого приодїв. Я є невинний!“

Если однак його гріхи переважать добрі вчинки, він іде до пекла.

Найстаршим богом в Єгипті є бог сонця, або Аммон. Він дає жите всім сотворіням на землі. Були еще і другі менші боги, котрі ділили ся на богів сьвіта і темноти, і всегда бороли ся з собою. Тих богів представляли собі з каменя і поклоняли ся їм. Дуже почитаним був бог Озіріс, котрого представляли з головою крокодила, по боках мав він пера струся а в руках тримав палицю і сонілку. Старі Єгиптяни оповідали, що той бог зійшов з неба, і панував над Єгиптом дуже мудро і справедливо. Але його замордував його ворог Тифон, котрий порубав його на кусники і кинув до ріки Нілю. Жінка замордованого Ізіс зі сльезами в очах позбирала на дні ріки всі ті кусники, зложила їх до купи, і бог Озіріс ожив, засїв на своїм престолі в небі і тепер судить людий.

Єгиптянські боги мали тіла так як люди, терпіли ріжні слабости, голодували, терпіли на жажду і старіли ся. Терпіли на біль голови і зубів, часто плакали, нераз ішла їм кров з носа. Нераз кусали їх вужі, часом пекли ся на огню.

Найбільше приносили они жертви бикови, вужови, птахови і бісови, крокодилеви і котови. До них молили ся і справляли їм величаві празники. Також в деяких місцевостях поклоняли ся псам і риbam.

Єгиптяни вірили в жите по смерті, казали, що на другім сьвіті люди мають те саме тіло що тут на землі, і тому коли чоловік помер, то його тіло бальсамували. А уміли они так добре бальсамувати, що тепер еще знаходять цілком незіпсовані тіла померших Єгиптян. Єгиптяни називають жите лише тимчасовим, а гріб називають вічною домівкою. На гробах померших ставили таблиці

з такими написями: „Чоловіче, котрий переходиш коло того гроба, проси безсмертних богів за мною”.

На тих таблицях була також намальована вага, котрою бог важить гріхи і добрі діла помершого. Коли який чоловік помер, тогді скликали раду зложеною з 42 судиїв, котрі судили помершого, і доносили богам, чи померший заслужив на небо чи на пекло.

Єгиптяни вірили, що небо се є таке місце, де живуть боги. Боги в небі обраблюють поле, сіють і збирають збіжжя, пасуть худобу, ходять на польоване і взагалі ведуть хліборобське життя. Коли чоловік дістане ся до неба, то пробуває разом з богами, помагає їм в праці, разом з ними засідає до стола.

Пекло Єгиптян було місце темне і страшне. Душа грішника мусіла переносити різні страшні муки, часом віддыхав грішник огнем, часом мусів їсти болото і другі нечисті річи. Щоби оборонити помершого від пекельних мук, Єгиптяни вкладали до його домовини таблички з ріжними закляттями, як наприклад: „Іди проч від мене крокодилу, не сьмієш мені нічого злого зробити, не кидай на мене огнем! і т. д.

Єгиптяни не вірили в прощенє гріхів, так як учив Ісус Христос. Вони казали, що як чоловік посіє, так збере, яке його життя, така буде заплата. Вони учили, щоби не красти, не брехати, не обмавляти, не шкодити один другому, щоби слухати і поважати родичів, слухати розумної науки, відвертати ся від гріха, покланятися богам і приносити їм жертви.

Єгиптяни коли молили ся до богів, або приносили їм жертви, то вєсєгда плакали.

Віра та вже тепер заумерла, а ми бачимо в ній побіч чисто поганських річий, також науки, котрі містять ся в Христовій вірі.

Старинні Єгиптяни не знали правдового Бога, хоч предчували, що такий бог мусить бути.

М Е С Т Ь !

Раз Мокрина говорила,
Що я не хороший,
Бо не маю свого поля,
Нї хати, нї гроший.
Тяжко се мене вшпилило,
Навіть заболіло,

Бо про хлопців говорити —
Не дівоче діло!
Тож річ важну я задумав,
Мість страшну, велику:
Зичу гроший на „шифкарту“,
Їду в Америку.
Там два рочки я працюю,
Сім соток складаю,
Кажу „гуд бай“ Америці
В старий край вертаю.
Ту купую хату, поле,
Коні і корову,
Що аж моїм вороженькам
Віднімає мову...
А Мокрина, як почувла,
Сплеснула руками
І сказала: „Він найкрасший
Поміж парубками!“
Та я був лихий на неї
Цілою душею;
Беру отже з тої злости
Тай... женю ся з нею.
Тепер вона моя жінка,
Моя господині.
Ось так то я, любі братя,
Помстивсь на Мокрині.
І вам раджу, хто не хоче
Бути в тарапатах,
Нехай лише в такий спосіб
Мстить ся на дівчатах.

Чалий.

*

*

*

Англичанин сидів в реставрації і писав лист. Нараз побачив, що Айриш, котрий сидить з заду, читає все, що він пише. Тоді Англичанин написав в листі так: „Писавби я дальше, але якийсь поганый Айриш сидить мені за плечима і все читає“. В тій хвилі зірвав ся Айриш на ноги і крикнув до Англичанина: „Брешеш, я не читаю, ти сам поганець“.

ЦВІТЕНЬ.

В сїм місяці треба дуже вважати на убір, як хто не хоче заховувати. Не убирати ся за легко, щоби не перестудити ся. Не треба лягати на землю або на каміне, бо через се можна набавити ся всяких хороб, особливо ревматизму. Як хто ходить на прохід, а на дворі тепло, то повинен здїймати верхній одяг, занїм розігрів ся. Особливо треба вважати на діти, щоби не перестудили ся, бо в цвїтні дуже небезпечна погода.

ПОМІЖ ЗВІРЯТАМИ.

Було се в суботу вечером. Люди цілими купами снували ся по улицях, бо погода була гарна. І я перепихав ся поміж них, бо часом люблю бути в натовпі людей, передовсім коли кишенї в мене порожні і нема страху, щоби хто мене обікрав. Нараз завважав я на розї улиці, перед ясно осьвітленими вікнами, великий стиск люда. „Певно зайшов якийсь випадок”, подумав я і зачав пхати ся до середини, поміж людей. І ось переконав ся, що не зайшов жадний випадок, але люди пхали ся до вікна, щоби придивити ся ріжним звірятам, котрі були за вікном виставлені. А було там кілька малп, папугаїв, кілька чашок, почавши від собачої а скінчивши на людській і много образків з ріжними звірятами.

Занесений товпою, я зайшов в середину. Тут були в клітках три більші малпи, молодий лев, леопард і много вужів. Надзиратель ходив клітка від клітки і пояснював зібраним, як ті звірята називають ся, що їдять, де живуть і так дальше. Коли він скінчив своє оповіданє, на підвисшене місце поміж клітками вийшов мурин, маленький як десятилітня дитина, був пів голий, бедра мав перевязані шкірою з дикого звіряти; на голій шиї мав на шнурку навізані зуби і чашку з якогось малого звіряти. Був се на пів дикий мурин з Африки. В руці тримав він годинник, глупо усміхав ся до него і прикладав собі до уха. Часом вивертав свої велічезні губи, то знов втягав їх до середини.

Надзиратель приступив до него. Ударив його по рамени і сказав: „„Джек, встань!“ Джек розкривши свої великі губи, станув на тоненьких як патички ногах. Надзиратель звернув ся до зібраних людей і зачав говорити: „Джентелмен; я вам показував різні роди малп і другі зв'їрята, і ви могли бачити, що они подібні по троха до людей. Колись, тисячі лїт тому назад, і люди жили як малпи, і не мали більше розуму від них. Ось тут маєте перед собою ніби чоловіка, але він є много дурнійший від малпи. Він походить з Африки і має 36 лїт. Десять лїт возили його по Европі, заки він дістав ся до нас. Можна його вивчити різних штучок, подібно як малпу, а також він учить ся говорити різними мовами. Він говорить по російськи, німецьки, французьки а також по англійськи. Я є певний, що він розуміє кожде слово, що я до вас говорю.

Надзиратель звернув ся до дикого і сказав: „Джек, розумієш, що я до них говорю?“

Джек глибоко вдихнув воздух в груди, і видав зі себе якийсь звук, подібний до муканя корови.

„Він каже, що розуміє, чуєте?“ сказав надзиратель.

Джек показав пальцем на електричну лампку.

„Гаразд“, сказав надзиратель, „Джек хоче показати вам, яка у него велика губа“. Він подав Джекови засьвічену електричну лампку, котру Джек дуже легко сховав в своїх великих губах.

„А тепер Джек, засьпівай нам дещо!“ говорив дальше надзиратель. „Прошу панів, Джек засьпіває нам любовну пісню, яку у них співають хлопці під вікнами любки.“

Джек станув на середній підвисшеня, розкравив ноги, а вдихнувши глибоко воздух, став видавати з себе дикі неприємні звуки, прямо неможливі до наслідуваня.

„Отже бачите, панови“, гомонів дальше голос надзирателя, „бачилисьте, ніби чоловіка, а ніби зв'їря. Десь був час, як кажуть учені люди, що ми всі такі були. Лише ми набрали ся розуму, а він еще ні, як бачите, він дурнійший від малпи. А тепер мої панови, в сусідній комнаті побачите, о скілько є малпа розумнійша від него. Побачите як славно уміють ся они боксувати. А може хто з вас схоче взяти лекцію. Однак, щоби бачити ті чуда, треба вам всунути руку до кишені, витягнути десять центів, і купити тікет“.

Ціла гурма людей поспішила за надзирателем, купувати тікети. Я лишив ся на місці, і здалека приглядав ся чорному нігрови з Африки.

Нараз бачу до Джека приступив американський ніґер, досить порядно убраний, і через хвильку дивився на него поважним, задуманим зором.

Мене зацікавило, що буде далі. Я неспостережено присунувся ближше.

Американський ніґер присунувся близько до Джека, і вимахуючи руками сказав: „Сей, сей, Джек, слухай, я тебе возьму до себе, ходи з відси, ходи зі мною! Они з тебе звівря роблять для бізнесу. Ходи зі мною!”

Але Джек не розумів слів ніґра, лиця усміхався по глупому, та наслухував як калатає годинник.

„Если не хочеш іти зі мною” сказав в кінці ніґер, „то здихай тут”, і вийшов на двір.

В його голосі було стільки чути та жалю. Він чув що Джек є його побратим, є так само чоловік як і він сам, а жаль стискає його серце, на вид, що Джека показують поміж звіврятами, і кажуть, що він дурніший від малпи. Хотів йому допомогти, але не міг.

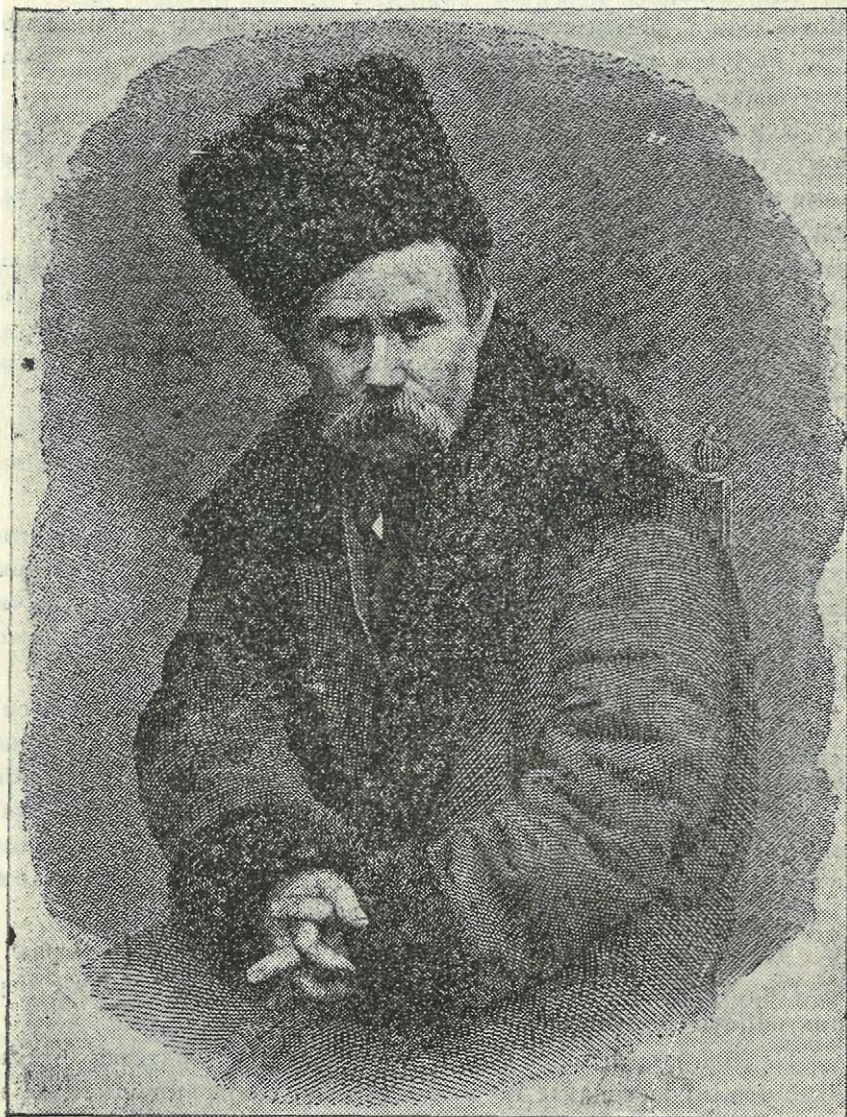
Я вийшов з відтам — і мені було жаль обидвох.

Анин.

ШЕВЧЕНКО І ПАНИ.

Ось що оповідають про нашого найбільшого поета Тараса Шевченка.

Шевченко бувши в Києві професором малярства, одягався в свитку і заходив поміж народ — а мав звичайно повні кишені пшениці. Впровадивши своїх слухачів в добрий гумор розмовою та піснями, виймав зерно і наклавши його на столі питав, щоби се значило? По хвилі відповідав сам, що воно означає царя. Дальше докола него клав ряд подібних зерен і називав їх міністрами, генералами, губернаторами. Дальший круг творили низпі урядники, ще дальший поміщики так звані пани. Уложивши се все казав мужикам добре придивити ся тим зерням, а потім добував з кишені цілу жменю пшениці і засипав нею всі уложені круги, додаючи: „А се мужики, ми! Найдіть тепер царя і генерала і губернатора і пана!”

Т. Гр. Шевченко.

Г

ПРО ЩО ТРЕБА ДБАТИ.

Щоб діждати ся кращого житя, треба самим дбати про се, не сподіваючись, що хтось иньший за нас се зробить. Дбаючи про себе, не треба забувати иньших, бо, коли буде добре усім, краще буде й нам.

Перш усього треба дбати про освіту. Треба учти ся самому, треба учти своїх дітей. Хоч як є чоловік старий, а все може научити ся писати та читати, бо без того чоловік сліпий, тай кожний його ошукає.

Пильнуйте, щоб ваші діти, як надійде час, ходили до шкіл і скінчили їх. Не лакоміть ся на тих пару центів, що дитина вам заробить, бо потому буде вас клясти, що не училисье її. А як будете посилати дитину до шкіл, то вона вийде в люди, і вам на старість допоможе.

Дбайте о те, щобсье належали до Брацтва і Союза, бо о смерть в Америці не трудно, а коли не дай Боже прийде на вас нещастє, то Брацтво і Союз запоможе вашу жінку та діти.

Дбайте, щоб в кождім місті, де живуть Русини, заложити читальню, щоб в тій читальні були наші часописи, красві і американські, щоб були просьвітні книжочки, а також при кождій читальні засновуйте хор, нехай живе та розвиває ся наша славна українська пісня тут за морем.

Не забувайте на старий бідний край, а в кождій потребі снішть з помочєю, складайте гроші на народні ціли і памятайте, що через одного доляра ви не збідністе, а в краю се значить 5 корон, а з тим вже можна багато зробити. Оттак приміром тепер ви сміло можете сказати, що і ви, хоч за морем, причинили ся до вибору руських послів до парламенту, бо робилисье складки на старий край, а ті гроші пішли на освідомленє народа.

Дбайте о те, щоби, коли вже не думаєте вертати до краю, зістати американськими ситизенами. Коли єще не маєте перших паперів, то сейчас їх вибирайте.

Не лиш дбайте за себе, але і за своїх братів, відтягайте їх від пиянства, просьвіщайте їх, заохочуйте їх, щоби вписували ся до читалень, до брацтв та до Союза.

Если за ті всі річи будете дбати, то Пан-Біг буде вас благословити, а люди поважати.

ХРИСТИЯНЬСТВО В БИЗНЕСІ.

Один славний адвокат в Індіяна, коли ще зачав практикувати, навернув ся до Христа. „Який ти дурний”, сказав до него один сальоніст, „если хочеш бути добрим адвокатом, то не можеш бути добрим Християнином. Ти зіпсуєш свій бизнес. Люди не потребуять адвоката, що є чесним Християнином”. Але молодий адвокат на се не зважав і його практика росла. Сальоніст як мав яку справу перед судом, ішов до адвоката, звісного безбожника, а оминав того Християнина. Прийшов час, сальоніст тяжко захорував, і вже наближала ся смерть. Треба було писати тестаменти, і тогді він закликав Християнина адвоката. „До тої роботи”, сказав умираючий сальоніст, „я потребую Християнина-адвоката, бо тут потреба чоловіка, котрому можна вірити”.

ОБОВ'ЯЗКИ РОДИТЕЛІВ І ДІТИЙ.

Родителі повинні: 1. Здержувати дитину від зіпсутя, 2. учити її чесноти, 3. учити її штуки і науки, 4. постарати ся для неї о добру жінку або мужа, 5. лишити їм наслідство.

Діти повинні: 1. Удержувати родителів в старім віці, 2. сповняти всі дитинячі обов'язки, 3. стеречи родинного маєтку, 4. старати ся бути гідними наслідити маєток по родителях, 5. шанувати память родителів.

ВІРА ЗОРОАСТРА.

В Сьвятім письмі читаємо, що коли Ісус Христос прийшов на світ, три мудрці зі Сходу, ведені звиздою на небі прийшли поклонити ся дитяти і принесли йому дари. Ті три мудрці зі Сходу, походили з краю Персії, і вірили в релігію Зороастра.

Приклонники тої віри нині вже вимирають. Тепер же їх около сто п'ятьдесять тисяч. Они еще тепер утримують огонь на престолі бога сонця, котрий, як передане каже, від початку світа до тепер ніколи не загас. Они еще тепер убирають ся в білі убрання і ходять в коло того престола, співваючи пісні в честь свого потаньского бога, котрого називають сотворителем світа.

В давних часах віра Зороастра була дуже широко розповсюджена однак пізнійше, коли настала нова віра, Могамеда, много Зооастрянців перейшло на могомедову віру.

Зороастер, основатель перської релігії родив ся три тисячі літ тому назад, в краю Персії. Коли лише прийшов на світ з лона матери (так каже перске переданє), на устах його була весела усмішка, а не плач, як у других дітей. По тій усмішці пізнали родичі, що дали жите божому пророкови.

Про його молоді літа знаємо дуже мало. Коли підріс, був священиком в святині бога сонця і приносив там жертви. Його дуже боліло, що нарід його жие в невіжестві і темноті, і старав ся учити його. Він учив, що є два найстарші боги, Ормузд і Аріман, котрі мають рівну силу і власть. Ормузд є богом добрим, богом світла і правди, і йому мають поклонятися всі Перси. Аріман є богом фальшвим, брудним, чорним і диким. Йому не ставляють престолів, не приносять жертв, ані не поклоняють ся. Ті два боги мають свої війська, Ормузд має несчислені легіони добрих ангелів, а Аріман має війська зложені зі злих темних духів, і они борять ся зі собою. Цілий світ є повний добрих і злих ангелів. Одні шкодять людям, доводять їх до гріха, старають ся удержати їх в темноті, другі помагають людям, вказують їм дорогу правди, ведуть їх до знаня і просвіти. Добрі духи мають більшу силу в день, коли світить сонце, злі духи мають перевагу в темноті, в ночи. Однак прийде час, коли на цілім світі запанує вічний день, тогді добрий бог побе темного свого противника і запанує правда на світі.

Перси дуже кріпко вірують в силу молитви, они всегда молять ся до бога Ормузда, котрий все приймає їх молитву, і помагає їм в борбі зі злом.

Ученики Зороастра від найдавніших часів поклоняють ся огню. Они будують престоли, на котрих палять огонь в честь богу сонцю. Коли молять ся, то все мають лице звернене до сонця. Они кажуть, що найбільшим даром бога для людей є тепло, бо оно дає жите всім сотворіням. Огонь, воздух, земля і вода суть святі, треба їм поклонятися, а хто їх образить, той поповнює страшний гріх, і за се чекає його кара.

Перси віруючи в двох богів, вірять в борбу доброго зі злом. У них все є поділене на дві часті, два боги, два роди ангелів, два способи життя, два місця, де живють люди по смерти. Кождий чоловік має вибирати одно або друге. Если вибере бога світла, то будуть його стеречи добрі ангели, його жите буде добре, а по

смерти дістане ся там, де живе добрий бог. Если-ж вибере злого бога то з ним всегда буде пробувати. Пан Біг не призначив чоловікови яка його доля, але дав йому вибирати поміж добром і злом.

Взагалі сказавши, приклонники Зороастра є парід чесний і праведний. Они ненавидять лож і неправду, а люблять справедливість і чесне жите. Они кажуть, що кожний чоловік повинен мати: чисті думки, чисті слова і чисті діла.

Щоби дістати ся до неба, кожний Перс має сповняти ті обовязки:

1. Щоденно зі сходом сонця мають зібрати ся мушнини і жінки на поли, під голим небом, доокола престола, де горить вічний огонь, і під проводом священика мають співати пісні в честь бога світла і молити ся до него з лицем зверненим до сонця.

2. Жите їх має бути моральне, не сміють грішити з чужими жінками, не сміють вести безвстидних розмов ані навіть не вільно їм думати про такі річи.

3. Жаден праведний Перс не сміє ошукувати, ані брехати ані красти. Ті три суть у них найтяжкі гріхи і за них ніколи нема прощєня.

4. Кожний чоловік має працювати. Хто витревало працює, обрабляє рілю, винасає худобу, то так якби заносив до бога тисяч молитв.

Если чоловік після тих чотирох принципів живе, то по смерти іде до неба. Коли чоловік помре, то душа його іде на томтой світ дуже вузеньким і хитким мостом. Если він був за жита чесний, то сей міст безпечно перейде і дістане ся до неба. Если-ж жите його було погане, тогді паде з моста в страшну пропасть пекло, і з него вже ніколи не дістане ся.

Перси вірять, що нема прощєня грішникам, нема спасителя, котрий би спас навернувних ся грішників; одиноким спасителем є чесне жите. Тим то они різнять ся від Християн, бо Христос приймає до себе і найбільшого грішника, если він тільки наверне ся.

М О Л И Т В А.

Ангелов Архистратиге святій Михаїле,
Ти з неба струнув зерно гордості неспіле,

Що зробитись забажало Богом всемогучим
Ти його загнав у пекло на острих грядучих.
Архангеле, ти в опіку приймив Русь сьвятую,
Ти і нині Русь хорониш в годину лихую.
І тепер як конем білим до нас зачитаєш,
Як опікун милостивий мольби відбираєш,
Многі мольби, у катедрі польській, урядові,
А по селах, по церковцях щирі, сіракові.
До тебе я прибігаю сьвятий Михаїле,
Скріпи пам'ять людий славу і вагу і силу,
Нехай пісня про давні часи залунає
Нехай слава України в вік не загибає.
Славу тую згадує нині Україно-ненько,
Доки думка не сконата і беть ся серденько.
Тую славу, що вороги багном осквернили
І нарекли ю п'яною і опоганили.
З чотирох боків нападає ворог нашу силу,
Щоб найскорше міг загнати наш нарід в могилу.
Ляцка гаката на чолі банди вшехлайдакуф
Радаб як найскорше мати всіх нас за полякуф.
Румун, хоть сам підлий, числом не богатий,
Русинові докучає в єго рідній хаті.
Москаль тамтих випередив з своїм підлим рядом
Гнеє нашу Україну сам лишившись задом,
Хахлом зве тих, що держать ся преславного роду
І не хочуть кинути ся у московську воду,
І зістати на свій сором перекіпчиками,
Та забути Богданову згоду з Москалями.
Інших хоче нечисленна мадярска громада
По неволи зачислити до внуків Арпада.
І вже много зачислила і пастирів взяла,
Єще тільки в курній хаті Русь сьвята остала.
А тим найми-остогидли у папа чужого,
Єли в судна тай поплили до сьвіта нового,
Щоби тут на вільній землі волі скоштувати
І сьвятощі батьків своїх спасти від затрати,
Як той Еней з батьком своїм по пожарі Трої
Поплив морем пошукати домівки нової,
А боги йому пощастили; і нам єще може
Пощастить ся — Русь подвигнем! Бог сильний pomoже
І ми братя не падькуймо, гірка неволя
Ще минеть ся, зазоріє і знов блисне доля,

А ти Ненько готуючись на ту перемину
Згадуй славному бувальщину, згадуй і дитину,
Що для тебе добра долі придбати бажала
І що тебе ліпше всего на світі кохала,
Згадуй єю нехай пам'ять найліпшого сина
Тебе в горю потішає бідна Україно!...

Матвій Семенюк.

ПОЛЯК, ЧЕХ І РУСИН.

Раз забавляли ся разом Поляк, Чех і Русин. Поляк говорив гречности Чехови, а Чех подібно відплачував ся Полякови, а на Русина менше зважали. Нараз питає Поляк Чеха: „Чим би ти хотів бути, если бись не був Чехом?“ „Я?“ відповів Чех, тоді хотів би бути Поляком. А чим ти хотів би бути, если бись не був Поляком“ запитав собі Чех. „Я бажав би бути Чехом“, солодко сказав Поляк. За Русина ніхто не згадав. По хвилі звертає ся Поляк до Русина і питає його: „А ти брате Русине, чим хотів би бути, як бись не був Русинном?“ „Я“, відповів Русин, „Я встидав би ся самого себе, як би не був Русинном“.

*

*

*

Если сліпий веде сліпого, тогді оба попадають у яму.

М А Й.

Починає повівати теплий, маєвий вітрик. Треба користати з него і як найбільше його вживати. При погоді належить отвирати вікна в день, а як тепло, то і в ночі. Ліжка не повинні однак стояти близько вікон. Удержуйте в чистоті ваше тіло, а груди щоденно змивайте зимною водою. Чоловік віддиhaє не лише устами і носом, але також і цілим тілом, тому треба тіло мити бодай раз в місяць і ручником добре витерти.

ХОРИЙ УЧИТЕЛЬ.

В одній школі був дуже строгий учитель вимагав від школярів, щоби пильно вчили ся та точно приходили до школи. Хлопцям наприкрива ся вже та наука, і зачали нараджувати ся, в який би то спосіб позбути ся свого вчителя на якийсь час. Они говорили: „Чому він не захорує на якийсь час, щоби ми мали кілька днів вільних від науки? От біда, він здоров як риба.” Один з них, що уходив за найрозумнішого піддав таку гадку: „Я пійду до нашого учителя і сппитаю його чого він такий блідий на лиці. Я пожелаю йому, щоби як найскорше прийшов до здоровля, і запитаю його, чи не мучить його пропасниця. Се певно його занепокоїть. Так само кождий з вас, хлопці — говорив дальше той мудрий школяр — коли прийдете до школи, питайте учителя чому він хорий, а ви чей знаєте, що найлекше вмовити в чоловіка „хоробу”.

Хлопці дуже радо приняли ту гадку, бажали собі успіху і постановили поступати розумно, щоби не звернути на себе і тіни підозріння. Відтак всі зложили присягу, що один другого не зрадить.

На другий день хлопці прийшли до школи в веселім успосібленю, з постановою виконати вчерашній плян. Они всі зібрали ся по за шкільним будинком і вижидали свого розумного товариша, котрий піддав таку мудру гадку, і котрого они вибрали собі

за ватажка. Надійшов розумний хлопець, увійшов до класу і поздоровив учителя тими словами: „Здоровля бажаю вам пане учитель, але ви дуже зле виглядаєте, нехай Бог відверне від вас хворобу”.

„Дурниці плетеш”, сказав учитель, „мені нічого не бракує, іди, сідай до лавки”. Але в душі учитель чув ся троха занепокоєний. Втім надійшов другий хлопець і в подібний спосіб поздоровив учителя. Занепокоєне учителя збільшало ся. Відтак входили один по другім решта хлопців, і всі так само поздоровили учителя. Обави учителя що до його здоровля потвердили ся і він вже зачав журити ся своєю хворобою.

Найперше розлютив ся він на свою жінку. „Она певно мене не любить”, подумав собі. „Я так тяжко слабий, а она навіть не питала мене, що мені бракує. Навіть не звернула уваги на моє бліде лице. Певно она бажає моєї смерті.”

Повний таких думок він прийшов додому, оточений школярами і широко відворив двері. Його жінка здивована сказала: „Я вірую, що тобі нічого злого не стало я. Чого ти так скоро прийшов зі школи?”

„Чи ти сліпа?” сказав він. „Поглянь на моє лице, на мою слабість! Навіть чужі люди кажуть, що стан мого здоровля є дуже лихий”.

„Щож, я не бачу на тобі і сліду хвороби”, сказала жінка. „Певно тобі лиш так здає ся?”

„Жінко”, сказав нетерпеливо учитель, „ти є недобра. Чи не бачиш, яке бліде моє лице, і як трясє ся моє тіло? Пійди, і постели мені ліжко, нехай положу ся, бо дуже мені тяжить голова”.

Прилагоджено ліжко, і учитель положив ся стогнучи та нарікаючи. Школярам казав посідати доколя ліжка і читати завдані лекції. Хлопці робили се дуже нерадо і в душі так собі думали: „Ми так старали ся, щоби увільнитись від нашого учителя, і таки не удало ся нам. Ми зле приступили до справи, злі з нас будівничі. Треба щось иньшого зробити, щоби увільнити ся від того старого нудяра”.

Розумний хлопець котрий піддав перший плян, порадив хлопцям читати лекції дуже голосно; а коли они так робили, він сказав: „Хлопці, ваші голоси мучать нашого учителя. Голосне читанє побільшає його слабість. То не гарно є, щоби він через нас опадав єще в більшу хворобу”.

Учитель сказав: „Правду кажеш. Хлопці, можете пійти до до-

му. Мій біль голови збільшився. Бувайте здорові.” І хлопці весело як воробці полетіли до дому.

Родичі школярів, побачивши, що вони так скоро вернулися, зачали на них сварити: „Тепер є час, аби ви училися, а ви тут бавитеся. Ви повинні набирати розуму, а ви утікаєте від учителя і від книжок.”

Хлопці сказали, що то не їх вина, що вони не заслугоують на догану, бо таке є призначенє судьби, що їх учитель тяжко захорів.

Родичі не довіряючи їм сказали: „Ви ошукуєте нас, то є неправда. Вам не велика річ сто раз збрехати, аби ухилитися від науки. Завтра рано ми підемо до дому учителя і переконаємося, чи є хоч дрібка правди в ваших словах.”

На другий день рано пішли родичі відвідати учителя і застали його лежачого в ліжку, якби дуже хору особу. Він понакривався кількома покривалами, обвязав собі голову, а лице прикрив ручником. Притім стогнав як хорий чоловік.

Родичі потішали його як могли і сказали, що нічого не знали про його хору, аж доперва вчора довідалися від дітей.

„Я також нічого не знав про мою хору”, сказав учитель дрожачим голосом, „доперва вчора від ваших дітей я довідався, що я так тяжко хорий.”

ЯК ПРИНЯЛИ ДО ШКОЛИ БУКЕРА ВАШІНГТОНА?

Букер Вашингтон є славний муринський учений і бесідник, котрий дуже дбає про просвіту чорних Нігрів. Він єще живе тепер, і знають його по цілій Америці. Ось як він оповідає, як приймали його до школи:

Школи у нас не було і я мусів іти піхотою кількадесять миль, заки дістався до міста Гемптон, де була школа. Убранє по дорозі подерлося і я виглядав як дїдовід. Директорка школи не знала, що зробити, чи прийняти мене, чи ні, вкінці постановила спробувати мене. „В тій клясі треба зробити порядок”, сказала она до мене, „возьми мітлу і чисто позамітай”. Тут я мав спосібність пописати ся. Я взяв мітлу і позамітав три рази цілу салю. Потім я взяв стирку і кожду лавку і кожде крісло витер з пороху чотири рази. Потім прийшла учителька переконатися, як я зробив свою роботу. Она витягнула білу хустинку і оберла нею рами вікна

Але на рамах не було ніякого пороху. Потім обтерла хустинкою ноги від крісла, але і там не знайшла пороху. Тоді сказала до жене: „Ну, я думаю, що приймемо тебе до школи”.

Оттак зачинають великі люди.

РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА МОВА.

Приходилось нам чути що деякі люди, чи то в Старім краю, чи тут в Америці встидають ся своєї рідної мови. Вивчить ся наш чоловік троха читати та говорити по польски або словацки, вже закидає свою рідну мову, іде між чужих і робить ся Поляком або Словаком, вступає до їх Братств і вже навіть не признає ся, що він Русин-Українець. Суть тут в Америці навіть такі люди, що хочуть по московськи говорити, але ви знаєте, що то суть хруні, то нема що і говорити про них.

Наш нарід належить до Славянської сімїї, і давно колись була одна славянська мова. А далі з тієї одної мови пішли розвиватись окремі мови у різних славянських народів. І тепер вже ми бачимо зовсім окремі мови: болгарську, сербську, чеську, московську, польську та нашу рідну українську.

Найкрасшою мовою зі всіх славянських є наша українська мова, а чужі учені люди кажуть, що она є найкрасша зі всіх мов на світі, бо ні один другий нарід не має таких гарних пісень, коломийок, сьпіванок та дум, як ми Русини-Українці. А мимо того суть ще такі дурні люди, що цурають ся своєї рідної мови та беруть ся говорити по польски або словацки або московськи.

Наша пісня так каже:

Мова рідна, слово рідне.
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.

Добре є знати чужі мови, наприклад тут в Америці конечно треба знати англійську мову, але памятаймо на те, що сказав кобзар наш Тарас Шевченко:

І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає.

Тому, коли побачите такого чоловіка, що свого цурає ся, скажіть йому, що зле робить, що Пан-Біг буде його за се карати, що цурає ся той мови, котрою мати научила його говорити та і Бога хвалити.

КАРТИ В ЦЕРКВІ.

Один полк жовнярів відкомендеровано до церкви на Службу Божу. Коли жовняри посідали в лавки, один з них виняв пачку карт з кишені, положив їх перед собою на лавці і переглядав їх. Побачив се старший шаржа і дав йому знак, аби сховав карти, але жовнір не дивив ся на нікого лиш на карти аж до кінця відправи в церкві. По Службі Божій його арештовано і заведено перед полковника.

Полковник вислухав скарги і сказав грізним голосом до жовніра: „Га лотре! То ти в церкві зачинаєш гру в карти! Почекай, зістанеш осуджений на арешт.”

„Милостивий пане!” обізвав ся жовнір, „заміт, який мені товариші чинять, є несправедливий, бо я не грав в карти, тільки молив ся з них. Я не умію читати і не можу хвалити Бога з книжки, тому хвалю його з карт.”

„Якто” каже полковник, „якто можна молити ся з карт?”

„Послухайте тільки милостивий полковнику, а я вам оповім цілу історію карт”.

Ту виняв він з кишені талію карт і став оповідати:

„Одинка в картах означає, що єсть один Бог, котрий сотворив небо і землю. Двійка означає що суть дві натури у Ісуса Христа, натура Божа і людська. Трійка означає, що Бог є в трох особах. Чвірка означає чотирох євангелистів, Матея, Марка, Луки і Івана. Пятка означає пять ран Ісуса Христа. Шістка означає, що Бог в шістьох днях сотворив сьвіт. Сімка, що в семім дни Бог відпочив, і постановив, аби той день був сьвячений через всіх на молитві. Вісімка означає вісім осіб, котрі Бог перед потопою сохранив, Ноя, его жену і трох синів з женами. Девятка означає девять ангельських хорів. Десятка означає десять Божих заповідий, котрі Бог дав Мойсееви на горі Синай. Хлопець (валет) жолудний, того кладу на бік, бо то є фальшивий та підступний лотер. Ті другі три хлопці суть три кати, котрі Ісуса Христа на хрест прибили. Чотири дами то суть чотири дівчиці, котрі Спасителя пахучою

оливою намастили. А дама серцова, то Сердечна мати Спасителя. Три царі означають мудрців зі Сходу, котрі четвертому Цареві Ісусу Христу поклін віддають. Ас або туз означає, що Бог поставив одну церкву на цілий сьвіт, котра витриває до кінця сьвіта.

В картах маємо також і календар. 365 очий означають кілька днів в році. Ціла талія або 52 карт означають 52 тижні в році. 12 фігур означають кілька маємо місяців. Чотири масти карт означають чотири пори року, а також они означають чотири послідні річи, котрі чекають кожного чоловіка: смерть, суд Божий, небо і пекло, що кождий повинен на память знати, закінчив жовнір.

Полковник задумав ся і по хвили каже: „Кого єще представляє хлопець, котрого ти відсунув на бік і назвав його фальшивим та підступним лотром?”

„Пане полковнику”, каже жовнір, „можу вам повісти, але тільки під таким умовом, що за то не буду караний”.

Коли дістав запевнене від полковника, жовнір сказав: „Хлопець той означає Юду поганого, котрий мене перед тобою милостивий полковнику оскаржив.”

Полковник усміхнув ся, споглянув на жовніра і на шаржу, вшпав з кишені дуката, подав жовнірови і каже: „Іди і випей собі за моє здоровля, ти є добрий і мудрий жовнір, знаєш як треба оправдати ся, жадної хиби не можу тобі закіннути.”

Написав Петро Шевчик.

Niagara Falls, N. Y.

В І Р А Б Р А Г М И.

Найстарша і найбільше заплутана є релігія Брагми, котру визнають нечислені мільони народа замешкуючого в Азії в Індиях. Щоби очистити ся від гріхів, вистарчить викупати ся в ріці Гангес. кажуть деякі племена Індусів. У них є гріхом станути ногою на червака, або мервити траву, але не є гріхом мучити і убивати невинного чоловіка, як се роблять многі індускі тирани. Правдивим приклонником віри Брами є той, хто відтягне ся від життя і не буде мав жадних бажань, жадних потреб. Відтягнути ся від життя, не значить вести чесне життя, не грішити, але се значить нічого не робити, ані добре ані зле, лиш відсунути ся на бік і забути про всьо, навіть про їдженє, про выгоду, про родинну. Они кажуть, що тіло є найбільшим ворогом спасеня душі, тому треба мучити своє

тіло. Тому скрізь по цілій Індії можна бачити много людей, котрі мучать і умертвляють своє тіло, щоби його відучити від всяких бажань і попасти в стан забутя. Одні привязують ся за ноги до дерева, головою на діл і так гойдають ся над огнем, другі качають ся на ліжку з тернями, інші скачуть на підлогу, на котрій стирчать острі ножі, інші вирізують діри в своїм язиці, інші напихають собі в тіло сотки ігол та шпильок, інші знова тримають руки над головою так довго доки они зовсім не здеревіють і зістануть так раз на все. В певних місцевостях є сьвятині, в котрих жінки продають своє тіло, аби в сей спосіб зароблений гріш обернути на жертву богам.

Справді Гіндуси вірять, що є один найстарший бог в трох особах, Брагма сотворитель сьвіта, Шіва, котрий приніс на сьвіт зіпсуте і Вішну, котрий провидінем своїм удержує всю при житю, однак мимо того они поклоняють ся еще безчисленним богам, як: небу, землі, сонцю, огню, воді, вітрови і так дальше і ставляють собі з каменя і дерева божків, котрі представляють людей з головами слонів або ріжних звірят з шістьма людськими головами.

Індуси вірять, що чоловік приходить на сьвіт кілька разів, аж в кінци, коли позбуде ся всяких бажань і потреб зістає досконалим Брагмою. Хто хоче зістати Брагмою мусить вести дуже строге житє. Найперше мусить покинути свою родину і пійти жити на відлюдє. Його поживою мусять бути корінці і овочі, його убранем шкіра зі звіряти, мусить купати ся рано і вечером, і не сьміє обтнати собі волося. Весь час має читати закон, котрий подав їм бог Веда і приносить богам жертву з цьвітів і овочів. Ніколи не сьміє шукати захисту ані перед спекою, ані холодом. Коли не може знайти собі поживи з корінців і овочів, може їти поміж людей і просити їх о поміч, але тільки раз на день. Коли не дадуть йому поживи, не сьміє бути сумним, а коли дістане поживу не сьміє радувати ся. Мусить уважати куди ходить, аби не станув погою на траву або на червака, а если се зробить через неувагу, то за се мусить відпокутувати в сей спосіб, що через якийсь час не сьміє віддихати.

Закони Гіндусів находять ся списані в книжці котра називає ся Веда. Є там сказане, що королі є на те, щоби нагороджали за добрі діла, а за злі каради. Король мусить бути батьком для своїх підданих. Если іде на війну, то мусить боронити ся чесно, не може уживати затроєних стріл, ані убивати безборонного неприятеля.

Про суди каже ся в тій книжці таке: Суд є на те, щоби боро-

нити безпомічну жінку, щоби віддати власність правдивому властителеви, щоби рішати після приписів закона. Сьвідки мають говорити правду, бо несправедливих сьвідків боги тяжко карають. Єсли чоловік ударить другого чоловіка або зьвіря, то мусить за кару себе так само ударити. Господар може бити малим патиком жінку, сина або слугу, але лише не в голову або другу шляхотну часть тіла.

Хотяй у Гіндусів жінка є понижена, однак єсли она жиє після законів божих, то по смерти зїстає подібна до бога, і буде жити в небі разом зі своїм мужем.

Щоби надолжити за гріхи, Гіндуси пють якесь дуже гірке зїле варене в воді, причім молять ся та сьпівають. Однак пите опьяняючих напоїв є у них дуже строго заборонене. Єсли би Брагман напив ся горілки або пива, тогді за кару на другий раз прийшовби на сьвіт яко невільник, або слуга. Навіть не вільно їм понюхати опьяняючих напоїв. Єсли низько уроджений чоловік не поважає Брагми, або зайде з ним в суперечку, мусить через цілий день постити, лежачи на грудях на землі перед обидженим Брагманом. А хто ударить Брагмана, той іде до пекла на 1000 літ.

Гіндуси вірять, що чоловік приходить на сьвіт багато разів і то за кождим разом під іншими посталями. Они кажуть, що чоловік заслугує своїм житєм на трояку нагороду. Єсли віць читає закон, єсли є набожний, чесний, послушний і не має жадних потреб, тогді по смерти знова приходить на сьвіт яко Брагман, то є подібний до бога. Єсли чоловік за життя був скритий, непослушний і лакомий, то по смерти прибирає тіло другого чоловіка і знова приходить на сьвіт. А єсли чоловік був безбожний, захланний, брехун і взагалі робив такі діла що приносять нечесть людському родови, то по смерти приходить на сьвіт в подобі зьвіряти або трави. За тяжкі гріхи чоловік переминяє ся по смерти в собаку, червака, павука, вужа або траву. Єсли хто крав зерно, то переминює ся в щура, хто крав мясо, переминює ся в яструба і т. д. Чоловік так довго приходить на сьвіт в ріжних посталях, доки чесним житєм не заслужить ся на те, що прийде на сьвіт яко Брагма. Они кажуть, що той хто знає бога, є сам богом, тому і Брагма є богом, бо він пізнав бога позбувши ся всяких потреб і бажань. Такий Брагма жиє без гріха, він називає себе житєм, вічним, досконалим, неподільним.

Гіндуси мають дуже багато сьвят кождого місяця, коли поклоняють ся ріжним поганьским богам. Підчас таких сьвят банди сьпіваків ходять від хати до хати ранним ранком, сьпіваючи піснї

до богів. Жінки ідуть купати ся до сьвятої ріки Гангес, відтак покланяють ся корові, зливаючи водою єї ноги, а оливою єї голову. Ідолам ставляють поживу в мисочках.

Гіндуси уважають за богоугодний учинок будувати божкам сьвятині. Богаті люди мають в своїх палатах божків, котрим щоденно покланяють ся. Они тримають сьвященика, котрий кожного ранка будить божків зі сну, миє їх, убирає і подає їм їсти. Вечером він знов подає їм їсти і кладе до ліжка спати.

Так виглядає віра Брагми. Русини багато повинні з того научити ся, коли побачать, що і они вірять в много таких річий, що і ті темні, на пів дикі погани вірять. Напримір є много Русинів, котрі вірять, що люди після смерти ходять. Таку саму віру мають і ті погани, і ми повинні позбути ся того, коли не хочемо бути подібні до поган.

Вол. Самійленко.

НАЙДОРОЖША ПЕРЛИНА.

Бачив я усякі перли
І коштовні самоцьвіти,
Але єсть одна перлина
Що з усіх найкрасша в сьвітї.

Купувать єї не можна,
Або нею торгувати;
Її часто мають бідні,
І частійше ніж богаті.

Ту перлину не дістати
Ні з печер землі, ні з моря:
Тільки той її знаходе,
Хто чутким родивсь до гора.

Одібрати її не зможе
Ніяка злоба несити.
Перла та — сльоза свята,
За нещасний люд пролита.

Володимир Самійленко.

ГОРА В РОБОТІ.

Велика гора дуже тяжко працювала. Видавала з себе великі стони і багато крику, всі думали, що гора виконає якусь велику роботу. Аж нараз вийшла з гори мала миш.

Ся байочка відносить ся до тих людей, котрі забирають ся до великих діл, а нічого не роблять.

ЧЕРВЕНЬ.

Середина літа надаєть ся найліпше до купелій. При купаню треба вважати, щоби не іти в воду задиханим. Коли купаєте ся, то не сидіть в воді довше, як пару хвиль. Довге висиджуванє в воді є нездорове. Не добре іти до води з повним жолудком, бо можна набавити ся дуже тяжкої хвороби. Побіч водних купелей, дуже здорові є сонішні купелі. Люди, котрі суть слабі на груди, повинні як найбільше перебувати на сонці. Учені лікарі кажуть, що сонішна купіль є одиноке і найліпше лікарство для сухітників....

Д В І У Т Е Ч І.

Раз вечером у половині січня 1880 р. зібрало ся за чаєм кількох російських емігрантів, які проживали тоді в Женеві в Швейцарії, у свого товариша. Під впливом розмови про утечу з в'язниці одного з революціонерів, прийшла присутним до голови думка, попросити славного ученого і революціонера князя Петра Крапоткина і Бахановського, щоби они розповіли про свої утечі з в'язниць. Крапоткин довго відказував ся, та в кінці мусів уступити просьбам і так зачав своє оповіданє:

I.

„Рішучий намір втікати за всяку ціну не покидав мене від першого дня мого ув'язнення. Та коли є у світі що небудь неможливе, то утеча з Петропавловської кріпости. Я укладав різні плани, але все те показало ся неможливим до виконання. Так минуло три роки. Тюрма так підкосила моє здоровля, яке все було доволі слабе, що я не міг майже нічого їсти і ледви держав ся на ногах. На щастє перенесли мене в Миколаївський шпиталь. В кілька місяців мені там значно поліпшило ся, та я напружував усі сили, щоби подобати на вмираючого. Я ледви волочив ноги, говорив ледви чутним шепотом, немов би мені тяжко було повертати

язиком. Діло в тому, що в мене з новою силою прокинула ся думка про втечу, та що догляд у шпиталю був без порівняння менший як у кріпости, то треба було робити все, щоби лишити ся тут можливо як найдовше.

Лікар наказав мені щоденні прогульки, і що дня з полудня вивозили мене на велике шпитальне подвірє. Уоружений вартівник не покидав мене ані на хвилину. Я зачав уважливо розглядати ціле окруженє і все мав на прикметі сю невідступну думку про втечу.

Подвірє було просторе. Звычайно зачинені ворота, були тепер відчинені тому, що тоді звозили до шпиталю дрова на зиму. Та що довів мав покінчити ся через тиждень два, не поставили коло воріт вартівника. Се було найбільше щастє.

Я ходив по подвірю як раз проти воріт. Вартівник постійно ходив поміж мною і воротами. Та що я удавав слабого і лазив як черепаха, вартівник нераз досить значно віддаляв ся від воріт, так що мені було часом ближше до воріт як йому.

Так була тут по моїй стороні перевага. Я міг числити, що при однаковій швидкості бігу, я добіжу до воріт швидше як вартівник. Правду сказати, я сподівав ся бігти швидше, та не був певний того, бо все ще був дуже знесилений.

Як би коло воріт, думав я, ждав на мене повіз, в який можна легко скочити, то може бути і втечу.

Коли я збрав ся писати до приятелїв із першим нарисом пляна, одержав від них картку, що й вони продумують над чимсь подібним.

Почала ся переписка. Я предложив найпростший і найзвичайніший плян, який в кінці і прийняли. Повіз мав мене дождати коло самих воріт, бо я вважав себе за слабого, щоби добігти до рога. Один з моїх приятелїв мав сидіти в повозі як пан, щоби, коли буде треба, допомгти мені до нього швидше всісти, а головне одягнути мене скоро лишень скочу, тому, що я мусів тікати в самому білю.

Лишало ся ще найтяжше, вибрати відповідну хвилю. В кінці визначено день. Один із наших товаришів найняв кімнату на третьому поверсі напроти шпиталю. З єї вікон можна було доглянути цілу дорогу від шпиталю і подвірє, де я проходив ся. Сигнали мала передавати скрипка, на якій мав наш товариш грати, коли всьо було догідне до утечі, а сейчас мав перервати музику, коли би була яка перешкода.

Надійшов означений день. Мене вивели на прохід. Лишень

вийшов я на подвір'є, сейчас почув скрипку. Поглянув я на сторожа, він далеко відходив від воріт. Я поглянув на его оружје. Воно було набите; я знав се. Вистрілить чи ні? Правдоподібно ні, бо на такій малій простороні все буде сподівати ся мене шиймати. Багнет був найнебезпечнійший на випадок, якби в сій погоні мене опустили сили. Та я мав обчисленє і на се. Я лишу ся в тюрмі, то певно вмру. Тепер або ніколи, сказав я до себе. Вже хочу скинути з себе верхню білу одіж, нараз замовкла скрипка.

Я опутив руки і почув таку втому, немов би підняв найбільший тягар.

По одному закутку перейшла поліційна патруля. За хвилию знова заграла скрипка.

Ну тепер уже час.

Вартівник дійшов аж на другий кінець. Я верхню одіж як найскорше кинув до землі і стрілою до воріт. Крик, вереск вартівника розлягаєть ся за моїми плечима, він кинув ся ловити мене. Та я був такий недужий, що наші, які з завмерлим серцем приглядали ся з гори тій шаленій погоні, казали, що вартівник був віддалений від мене на три кроки і що його багнет, який він висунув на перід, мало що не дотикав ся до мене. Я того всего не бачив. Я чув лишень його дикий крик, а також крик візників, що склали дрова на подвір'ю.

Коли я підбіг до воріт і побачив повіз, завагав ся в першу хвилию чи се наші, бо не міг пізнати мого приятеля в офіцірі, що сидів у повозі. Але в одній хвилі мене втягнули до повозу, кінь помчав як вихор і я почув на моїх плечах московський плащ, що його держав мій приятель на поготові разом із офіцірською шапкою.

Як я потім довідав ся, у шпитали дуже напудили ся. Вартовий офіцір вибіг на крик вартівника з цілою вартою і скоро довідав ся, яка справа, зовсім стратив голову, рвав на собі волосє і кричав:

Я пропав, я пропав. Біжіть, ловіть його, ловіть.

Та не був спосібний видати найменьшого розказу. Один із наших, той самий, що грав на скрипці, швидко збіг на долину, підійшов до офіціра, став журити ся разом із ним його долею і допитувати ся, що стало ся? хто втік? як? коли? куди? і т. и., а офіцір не при собі з розпуки відповідав йому і так марнував дорогоцінний час.

Доперва по якімсь часі післали за нами погоню, але ми вже були безпечні.

II.

Коли Крапоткін скінчив своє оповіданє, прийшла черга на Івана Бохановського, якого називали козаком, бо був родом із України і справді подавав на давних козаків тої землі, своєю відвагою, незломною холоднокрівністю, а також своєю мовчливістю.

Він зразу відмавляв ся як міг, але притиснений до кута, так став розказувати :

„Михайло, наш приятель, щоби допомогти нам в утечі, підробив і паспорт на чуже імя Фоменка, і вступив на службу до тюрми на два місяці перед нашою утечею. Не легке було се діло вкрутити ся до тюрми, але якось йому пощастило і найперше став він за простого робітника, а потім за сторожа. Тут своєю пильністю в сповнюваню обовязків і бездоганним поведенєм з'єднав собі таку прихильність всего начальства, що за місяць зробили його вже ключником у коритарі кримінальних злочинців.

Тут своєю запопадливістю та строгістю супроти в'язнів з'єднав собі еще більше довіре начальства і в тиждень опісля, коли посада зістала опорожнена, зробили Михайла ключником у коритарі політичних, там де ми сиділи.

Що найтяжше зробило ся, та ще не все. Михайло міг нам повідчиняти двері наших кліток, але як видістати ся нам чотиром із тюрми обставленої військовою вартою?

Та годі було тратити й хвилину часу. Положенє Михайла було незвичайно небезпечне. В тюрмі було много людей, котрі знали Михайла хто він є, і легко могли його через нерозвагу зрадити.

Ми сиділи як на жарі.

Треба було покористувати ся догідними обставинами, які склали ся через Михайла і тому як він лише обзнайомив ся зі своєю службою, ми визначили ніч до утечі.

Вийти з тюрми було найліпше переодітими за вартівників, що змінюють ся. Михайло роздобув для двох із нас військовий убір, та два другі мусіли йти в чому були. Для всіх чотирьох була лише одна шабля, та ми постановили не відтягати довше.

Вечером, в означений день, приніс нам Михайло військові убори. Ми передягнули ся, поробили з одягів, які лишали, опудала і положили їх на постіль, щоби сторожі як глянуть рано у віконце думали, що ми спимо.

Коло півночи прийшов по нас Михайло. Ми без гуку вийшли з кліток і прямували до виходу.

Коли ми переходили через долішній коритар, склала ся страшна пригода; там висів мотуз від дзвінка в який звонять на тривогу. В переході попід саму стіну, серед глибокої темноти, я спотікнув ся несподівано. Витягаю руки наперід, чую, що щось доторкаєть ся до моїх пальців, ловлю ся, щоби не повалити ся і нараз по цілій тюрмі розносить ся звінкий голос. То був мотуз від сигналового звона. Ляк, стид, сьмішність нашого нещастя як блискавка перемчали ся поперід мої очі. Ми були переконані, що все — пропало. Вже чути було в коритарі голоси вартівників, вояків, що сквапно зривали ся. Та Михайло не змішав ся. Казав нам поховати ся, де хто може, а сам побіг на вартівню сказати, що він припадково зачепив за мотуз. Швидко все втихомрило ся. Та тут нова біда; ми поховали ся де попало і мало що не заблудили в темноті, як прийшло виходити. Михайло мусів доволі довго бігати з одного кінця в другий, щоби нас знова разом збирати.

В кінци ми знова уставили ся в два ряди і пішли дальше. Лишила ся ще найтяжша річ; перейти через тюремні ворота коло сторожа і вартівника. Та се пощастило ся нам, що й годі ліпше. На розказ Михайла дав нам сторож ключі від хвіртки, а вартівник, що стояв у своїй будці, не звернув уваги, ані на наш дивний убір, ані на незвичайний час нашого виходу, бо ще був час на зміну варті.

Ледви ми увійшли кілька кроків, як нараз немов би впросла з під землі перед нами чорна постать, в офіцерській шапці. Розгортає плащ і ми бачимо прегарну голову нашого приятеля Осїньського, що яснів із радості і простягав до нас руки. Він дожидав нас із возом, який завіз нас на беріг Дніпра; там колив ся човен приладжений на довгу дорогу і заосмотрений у всякі запаси.

За хвилю ми плили серединою широкої ріки і кермували на полудне. Та водна дорога тривала з тиждень. На ніч витягали ми човен в корчі, що ростуть на берегах і клали ся спочивати на кілька годин. Через день гребли що сили, а як побачили на видокрузі дим із парівця, ховали ся в високий очерет, який обріс Дніпро.

Прибувши до Кременчуга, ми стрітили там Осїньського, що приїхав залізницею з паспортом і зі всім, чого потреба.

Від нього ми дізнали ся, що в Києві перевернули всьо горі ногами, так шукали за нами, поліція була певна, що ми сховали ся в городі.

В тюрмі завважали нашу втечу аж пізним ранком. Коли по-

бачили, що разом із нами пропав Михайло, ніхто не догадав ся в чому діло. Він з'умів з'єднати собі таке довіре, що дозорець і вся прислуга були певні, що ми його вбили, що би могли втікати. Ндаремно шукали всюди його трупа.

Колиж стали провірювати його пашпорт, показало ся, що він фальшивий; зрозуміли всі незрозумілу досі тайну нашого зник-
вения.

Дозорець ходив кілька днів як божевільний і лишень говорив :

„А був отвертий немов скрипка!”

Так закївчив козак своє оповідає.

ДУКАТ ЗА КОНЯ.

В Сарагосї жив один купець, котрий чуючи, що вже наближає ся йому час вмирати, і що треба розстати ся зі своїм маєтком, хотрий може в нечесний набув спосіб, постановив часть свого маєтку принести в жертви Богови, так як би Пана Бога можна грїшми перепросити. Розпорядивши своєю хатою, приказав жінку спродати свого коня, котрий становив найбільшу часть його маєтку, а гроші які дістане за се, казав роздати поміж бідних. В короткий час опісля купець помер. Жінка троха поплакала, але споглянувши на завіщанє мужа, немало зажурила ся, коли побачила, що він приказав спродати коня а гроші які дістане роздати поміж бідних. „Не досить, що стратила я мужа еще маю тратити такого гарного коня”, подумала она собі, „треба якось так зробити, щоби сповнити волю небіщика, а при тїм не стратити дуже много.”

Тодї прикликала до себе свого вірного служачого і сказала до него: „Після волї небіщика пана наш кїнь має бути спроданий. Однак ти зроби так: Їдь на ярмарок, бери з собою коня і нашу стару кїтку. Коли прийдуть до тебе купці, скажи їм, що за коня жадаєш одного дуката, але що ти не спродаш коня окремо від кота, а за кота жадаєш 99 дукатів разом за обоє 100 дукатів”.

Вірний слуга поїхав на ярмарок так як сказала йому панї. А що кїнь був дуже гарний сейчас приступив до него купець і запитав о ціну коня. „За коня даш менї одного дуката, але з конем мусиш купити того кота, і за обоє разом заплати менї 100 дукатів. Купець дуже здивував ся таким сьмішним торгом, але що сам

кінь був більше варта як 100 дукатів, дуже радо заплатив жадані гроші.

Слуга поверну́в до дому і сказав пані, що спродав коня і kota так як она приказала. Тоді пані роздала одного дуката, котрого дістала за коня, поміж убогих, а 99 дукатів, котрі дістала за kota, лишила собі.

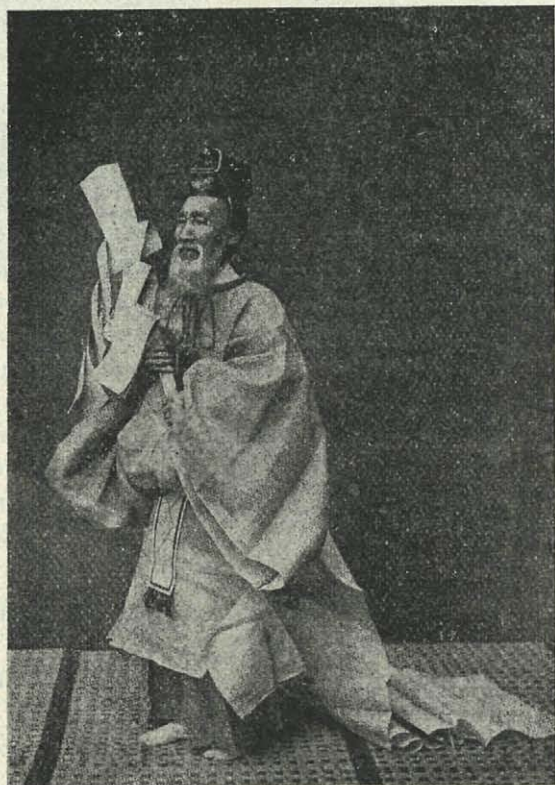
Г У Б К И.

Що теплих морях живуть губки, оті, що ними мнють та втирають. Губка, се є такий звірчик, що виділює з себе оті тоненькі плетені волоконця, приліплені до скелі. Коли губку виймуть із моря, то в тих дїрках, так немов білок із яйця, а в ньому мов холодець. Отой холодець з білком, то таке собі живе звірятко, а губка, то єго оселя, там оно живе. Крім того в губці багато вапна, бо вода морська проходить крізь губку і вапно з неї осідає в губці. Вода-ж і годує то чудне звірятко і виносить із губки яєчка. Яєчко приліпить ся до каміюки і з нього виростає нова губка. Добувши з моря губку, добре вмивають, щоб не було в ній ні вапна, ні того холодцю з білком, і тоді вже продають.

Греки, що живуть над морем, з малку при звичають ся пірнати в море по губки, і пірнають не самі хлопці, а й дівчата. Як дівчина не вміє добре пірнати по губки, то її не дуже і сватають, бо вона не вміє заробляти. А пірнати треба глибоко, нераз на шістьдесять стіп. Нурець відрізує губки з скелі ножем і тоді вони цілі, непопсовані, і через се мають ліпшу ціну. Або єще роблять так: виїздять у море човном і кидають на воду пісок намочений в оливі. Пісок осідає в море, а олива розтече ся по воді. Вода під нею не хвилює ся, стане гладенька і крізь неї видко, де в морі є губки. Тоді закидають на те місце сіть із остями. Ості віддирають губки від скелі і їх ловлять сітю. Та ті губки бувають не цілі, бо ості їх порвуть і за них платять дешево. То-ж коли хоче нурець заробити краще, мусить пірнати в море і здобувати губки цілі, не попсовані.

ДЕСЯТЬ ГРІХІВ БУДДИ.

1. Убийство, 2. крадіж, 3. нечистота, 4. неправда, 5. обмова, 6. проклинає, 7. порожня бесіда, 8. скритість, 9. зависть, 10. невіра.

Жрець „Шинту“ в убраню до р легітших відправ.

ВІРА БУДДИ.

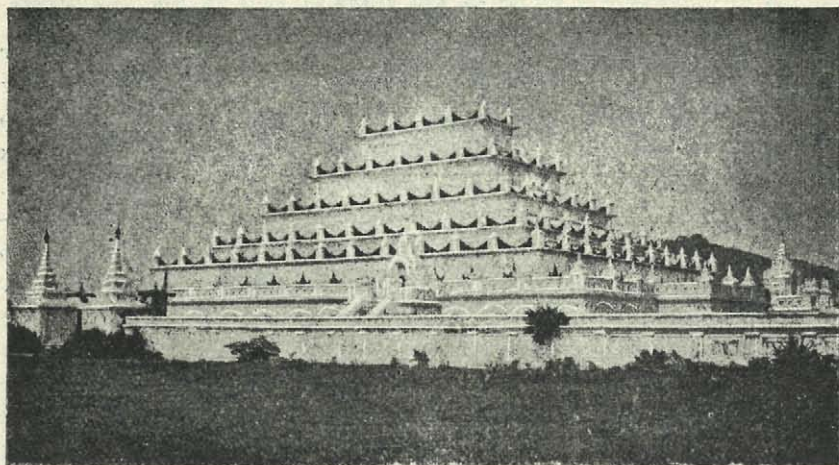
Пятьсот літ перед Христом, в величавій палаті прийшла на світ дитина, котра відтак стала основателем нової віри. Про народжене сеї дитини так розказують: Над берегом ріки, в тіни гар-

них дерев отворив очі на світ Будда. Ангели його повитали а сонце стануло на місці, кидаючи тінь на те місце, де лежало народжене дитя. Зараз по народженю дитя стануло на ноги і зачало ходити. В ту хвилю сліпі прозріли, німі промовили, окови попадали з рук вязнів, лагідний вітер повіяв по цілій землі, з неба спадали лелії. Се мав бути знак, що народжена дитина має принести світови щось незвичайно доброго. Коли дитя мало п'ять місяців, попало раз в таку глибоку задуму, що всі гадали, що оно не живе, але нянька побачила над ним велику ясність, що мало означати, що дитя є богом благословене.

Коли дитя підросло родителі окужили його достатком і розкошами, хочаби в сей спосіб відтягнути його від задумчивости. Оженили його з прекрасною княжною і вибудували йому три палати. Але се нич не допомгло. Будда цілими днями ходив на самоті по лісах та відлюдю, думаючи над тим, як би то ущасливити свій нарід. Одного разу мав він в ночі видіне, зірвав ся чим скорше з ліжка, в послідне глянув в лице своєї сплячої жінки, і опустив свою хату раз на все. Пішов научати нарід. В книжках, де є описане його житє, читаємо, що коли він научав нарід, то ангели сходили з неба на землю, щоби слухати його науки. Відгомін його слів розходив ся по світі, як вихор по степу, найвисщі гори з радости клонили перед ним свої вершки, а воздух наповнив ся запахом цвітів і приємних перфум. Ціла природа слухала його науки.

В кілька місяців пізнійше він зібрав своїх учеників і розіслав їх по цілім краю. Він сказав до них: „Мої дорогі діти! Ми єсьмо свободнійші від склонностей до гріха як другі люди і ангели. Тепер треба нам іти поміж нарід, і нести їм нашу науку. Ідїм кожний в іншим напрямі, нехай двох не іде тою самою дорогою, і проповідуймо народам божий закон”.

В сей спосіб зачала ширити ся буддиска віра. Однак Будда за житя не навернув много людей на свою віру. Він помер в молодім віці. Його ученики стали наvertати товпи народа і нині найбільше розширена на світі є віра Будди. В него вірять около п'ять сот мільонів народа, котрі мешкають в Індії, Сіямі, Бурмаг, Японії і Китаю.

Пагода в Маңдалей Бірма.

Науку Будди списали його ученики в триста величезних книгах. Ті книжки мають вартість сім тисяч волів. Щоби один чоловік міг перечитати ті всі книжки, то на се потребує часу сорок літ.

Книжки ті учать, що прагдивий приклонник Будди може посідати лиш вісім річий, се є: одно верхне убране, дві сорочки, пояс, таріль, котрим збирають жертви, бритву, іглу і кубок на воду.

Релігїя Будди учить чотири правди:

1. Ціле жите є одні великий смуток.
2. Причиною того смутку є жадоба людська.
3. Смуток кіпчить ся, коли чоловік не має ніякого жаданя.
4. Щоби не мати жадних жадань, чоловік мусить мати: правдиву віру, праве чуте, праву бесіду, чесні учинки, чесне жите, добру память, і повинен розважати над своїм житем.

Хоч Будда учив, що є лише один прагдивий Бог, все-ж таки зараз по його смерти його приклонники зачали поклоняти ся многим богам, зробивши найперше самого Будду богом. Йому вибудували велику святиню, витесали з каменя його образ, молили ся до него, співали пісні в його честь, приносили йому в жертву цвїти і пахуці олії. Так само і тепер роблять. Буддисти вірять, що молитва до Будди є дуже помічна, і що повинно молити ся до него день і ніч. Тому списують они молитви на папери, той папір вкладають до млинка, корбу млинка порушає вода, подібно як млин і обертає папір з молитвами. В сей спосіб молять ся они до Будди ніч та день. Ї Індії є велика сватиня, в ко-

трий знаходиться чотирнадцять тисяч божків витесаних з каменя, а найбільший з них є статуя Будди.

Закон Будди учить, що провин не вільно прощати, хто вибере другому око, то йому треба також вибрати око, хто вибере другому зуб, то і йому треба вибити зуб, хто спалить другого, то і його треба спалити. Будда учить, що є тисяч невол, а в кожному з них мучаться люди за гріхи.

Крім того вчить Будда, що не вільно убивати, не вільно красти, не вільно грішити прелюбством, не вільно брехати і не вільно піти острих напиків. Також забороняє він бути гордим, злостити ся, обмавляти других. Каже шанувати родителів, бути ласкавим для бідних, і спомогати їх.

Хоч наука його є така красна, однак люди не живуть так як она наказує. Буддисти понижають жінку, неначе худобу, они кажуть, що она за кару за гріхи прийшла на світ жінкою, і если буде чесна, то по смерті прийде на світ яко мушниця. Багаті Буддисти годують голуби, малпи та свині в честь богів, підчас коли бідні жінки та мушниця гинуть з голоду по улицях.

Така то є віра Будди в житю, а не така як описана в книжках його.

Небо буддискє се є нірвана. До того неба дістає ся чоловік тогді, коли попаде в стан забути і нічого не буде пожадати.

Релігія Будди є повна суму, не мають они надії оглядати лице бога в небі, ані веселити ся разом з ангелами і славити імя боже, так, ак се учить нас Христова наука. У них того нема, у них найбільшим щастєм є позбутися чути, позбутися серця, не пожадати нічого — згинутися в вічності. Нема для них ні родинного щастя, нічим є для них люба жінка, і діти і родителі і приятелі і вітчизна, они хочуть о тім всім забути, щоб се не ставало їм на перешкоді попасти в стан забути.

Хоч гарні і взнеслі суть науки Будди, однак спасеня они не приносять. Нарід не живе так як він вчив, але гине в забутю і невіджости.

ЯК ЛЮБОВ ОБЛЕГЧУЄ ТЯГАР.

Мала дівчинка несла на руках дитину, таку тяжку, що бідачка аж зігнула ся під тягаром. Надійшов подорожник і побачивши обтяжену дівчинку, сказав до неї: „Дівчинко, та-ж тобі за тяжко

двигати таку велику дитину, правда?" „О, ні", відповіла мала дівчинка, „він не є за тяжкий для мене, то є мій братчик".

МИ ВІДРЕКЛИСЬ...

Ми там були. Його карали,
А ми стояли з боку всі
Та обережно всі мовчали
Весь жаль в душі своїй скривали.
Великий жаль на дні душі.

Спитали вороги в тій хвили:

„І в вас такий же дух, здаєсь!?"

Ви-ж у дружбі з ним разом жили!"

Ми відреклись... Нас увільнили,

А тут озвав ся і шівець десь.

Ми чули: — Хорими устами

Він все процав ще ворогам;

Він їх благословляв словами,

В рай відчинив убійци брами...

Та чи простив він нам, другам!?"

З російського.

ПЕС І ТІНЬ.

Пес, тримаючи в зубах кавалок мяса, переходив через міст. Нараз побачив свою тінь на поверхні води. Думаючи, що се другий пес несе кавалок мяса, скочив за ним до води. Однак не лише що не відобрав мяса тому другому псови, але і своє випустив з зубів і оно упало на дно ріки.

Той, що бажає чужого, звичайно тратить своє власне.

*

*

*

Довіряйте більше природі, як злому докторови.
Вимітай сніг з перед власних дверей.

Як в зимі порадно їсти тяжші потрави, багато мяса і товщу, так в літі знову треба їсти потрави легко стравні. Особливо тут в Америці треба вистерігати ся їсти сири та консервів, бо они в літі дуже скоро псують ся, і много є випадків, що люди ними отроують ся. Коли ваші ноги пріють, то все перед спанєм мочить їх в горячій воді, а за якийсь час они перестануть пріти. Уважайте, щобисьте зігріті та змучені не пиди зимної води, бо можна нагло померти. Не пийте в спеку пива, бо оно ніби то охолоджує в ту хвилю як ви пете, але за якийсь час оно єще побільшає спрагу і внутрішну горячку. Найлекше угасити спрагу солодким молоком.

І В А Н Ч И К.

Коли мати купила йому нове панське убрание і казала, що пойдуть всі, він, Марійка і маленька Пазя, що єще грудь сала, до тата, до Америки, Іванчик дуже тішив ся. Убрав нове убрание і черевички і капелюх і бігав хата від хати по своїх товаришах і хвалив ся своїми скарбами, а они всі обступали його, обмацували його нове убрание, дивили ся на него з заздрістю.

Вже прийшла пора відїзду і Іванчик ожидав єї з нетерплячкою, навіть і їсти не хотів. А коли вже коні заїхали на подвірє, Іванчик майже з плачем тягнув маму за спідницю, щоби сідала, Мама зойкала та цілувала ся з кумами та сусідами, а Іванчик з ніким не працював ся. Сів на возі коло фірмана та кричав на маму, щоб сідала.

Коли вже всіли на залізницю, Іванчик відсунув Марійку від вікна і сам там усадовив ся. Вихилив голову через вікно і глядів і очий своїх не міг наситити ріжнородним видом. Мати кричала на него, що вилетить вікном, тай забє ся, але Іванчик не слухав мамі.

„Мамо, мамо!“ викрикував від часу до часу Іванчик, а ди-

вїть ся, та єе такі, як наші гуси, он он дивїть, чотири білі гуски, а одна сіра. Такі самісінькі як ми мали.

Марійка хотїла також до вікна, побачити гуси, але мама стягнула єї за спідничку на лавку, і она назад цілим тягаром тіла присїла.

Не висувай голови наперед через вікно — наказувала мама, бо тобі до очий пороху налетить.

Іванчик в тій хвилі цофнув голову, і з плачем присунув ся до мами, бо справді засипало йому очі порохом.

„А то скарана година з тим хлопчиськом“, бідкувала мама, „еще осліпне на тій колї“. Послінила пальці, і слиною перемла йому очі.

Як будеш неслухняний, і будеш заглядати через вікно, то мама тебе тут лишить і не поїдеш до тата. А диви як Марійка слокійно сидить, мама єї за те любить і дасть колача, а тобі нічого.

Мати погладила Марійку по голові, і запитала чи она не голодна. Відтак витягнула з під лавки кошпик і роздала дітям по кавальчику ковбаси, по куснику білого хліба і по одному яйци.

„А лупину з яйця викидайте через вікно“, наказувала дітям, „та не кришіть хліба на лавці, аби хто не сварив на нас“.

Діти попоїли, а Іванчик знова опер ся о вікно та поглядав, але вже не висував голови на перед.

„Мамо, мамо“, закричав нараз, „а дивїть ся, наша красуля, бігме мамо, що наша, та подивїть ся, та, що ви спродали тамтого тижня Шльоймі.“

Мати виглянула через вікно, але красуля була вже далеко і не могла єї розпізнати. І єї стало жалко за красулею.

„Мамо! Таж то Андрухів Стефанко з кіньми — їде з поля — дивїть ся тут — руками до нас вимахує — він певно мене пізнав“, кричав Іванчик, аж слези йому станули в очах.

Але мати сказала, що они так далеко від дому, що його вже давно не видко.

Іванчика се застановило, сїв на лавку, обтріпав порох з колїн і призадумав ся.

„Мамо, а кілько то ми ще маємо їхати колїєю?“

„Єще три дні дитинко“, відповіла мати.

„А де будемо спати?“

„А тут на лавці“.

„Ну, а потому приїдемо до моря?“

Іванчик випитував маму о всі подробиці, випитував про море, про шифу, про Америку, про тата, коли вернуть до дому.

Мати відповідала як уміла, але і она не много більше знала від Іванчика.

„Мамо, а там в Америці де тато є, чи там суть гуси? а коні, а корови?“

„Ми там будемо мати свої гуси, правда мамо, і корову — дві корови і два коні. Правда мамо?“

Мати все лиш потакувала.

Поїзд чим даліше тим скорше посував ся наперед. Кілька разів пересідали ся, аж переїхали границю. Нові види, нові люди по панські убрані — гарні хати, коні і корови не такі як красуля — а і чужа, остра мова дуже пригноблюючо вплинули на Іванка. Для Марійки все було байдужне, она еше нич не розуміла, лиш тримала маму за спідницю.

Часом, коли поїзд задержав ся в якім великім місті, Іванчик цікаво приглядав ся величавим будинкам і питав маму хто там мешкає. Коли мати сказала, що там живуть пани, Іванчик питав: „А як они можуть так високо вилізти?“

„Там суть такі драбини, по котрих они лізуть“, казала мати.

„З драбини легко упасти, або щербель під ногою може зломати ся. Я не хотів би мешкати в такій високій хаті. Мамо, а чи в Америці така сама хата як наша?“

„Так синонько — така сама — відповідала мама, щоби заспокоїти цікавість сина.

Подорож залізницею видавалася Іванчикови вже надто довга, она його нетерпеливила, пригнітала, а впливом сего були нові потоки питань.

„Мамо а чи ще довго їхати до тої шифи?“

„Ні, синонько“, відповідала мама, „завтра вже будемо коло води“, говорила, хоть сама не знала, аби лиш заспокоїти дитину.

Іванчик еше кілька разів того дня питав маму чи далеко до шифи.

Мати все його успокоювала, давала білу булку і солодкі тіста, але Іванчик не хотів їсти, лиш ховав собі ті ласощі на потому. „А коли прийшла ніч Іванчик дістав горячку і раз в раз будив ся і говорив непритомно.

На другий день був жовтий і плаксивий, хоч горячка проминула. До вікна вже заглядав рідше, за те часто сварив ся з Марійкою а часом навіть побивав її, за те, що не уважно діткнулась черевиком його убрания, або присіла кінчик його сурдута.

Мати сварила на него, часом штуркнула в плече, то знов давала гроші і обіцювала купити щось гарного над морем.

Так успокоювала його, щоби лиш був гречаний, але Іванчик зачав плакати і рісні слези капали йому з очей.

„Я не хочу їхати, мамо, вертаймо до дому, я хочу до дому”, зачав він ревіти і заносив ся від плачу.

„То не хочеш до тата? То ти не любиш тата? А диви, Марійка молодша від тебе, а розумійша, любить тата і не плаче”.

Але плач Іванчика так поділав на Марійку, що і она скривила ся і не говорячи ані слова зачала хлипати від плачу.

„Ото мене чекає дорога”, подумала мати і не сварила вже на діти, она розуміла їх дуже добре, і їй серце стискало ся з жалю, що покидає рідних, рідну хату, рідну пиву, покидає раз на все, вже може ніколи не верне. Єї серце стиснуло ся, сильнійше пригориула малу Пазуню до грудий і також заплакала, але слези стирала так, щоби діти не виділи.

„Успокій ся Іванчику”, благала і гладила його по голові, „не плач дитинко, ми їдемо до тата. Ти любиш тата, правда що любиш? Видиш, ми приїдемо до тата і скажемо, щоби їхав до дому і всі назад вернемо. Тоді вже будемо мати гроші, а ти вже не будеш насти гуси, ні, ти пійдеш до школи і будеш ся учити на ксьондза”.

Сі слова успокоїли Іванчика і успокоїли маму також.

Іванчик сидів якийсь час неподвижно а відтак зібрала його сонність, опер голову мамі на коліна тай заснув.

А поїзд блискавицею мчав ся поміж гори та вертепи і наближав ся до моря. Мати легенько зложила головку Іванчика на хустку, сплячу Пазуню положила на лавці, і зачала витягати річи і готувитись висісти.

Остаточно поїзд задержав ся. Були вже над морем. Велич моря та кораблів тронули до живого матір. Єї закрутила ся голова, мало не упала на землю. Не знала що робити, чи брати пакунки, чи будити діти.

„Іванку, Марійцуню”, вставайте, вже море, вже наша шифа. Вставайте дітоньки!” Зачала ними термосити, аж жаль було їх будити, так твердо спали. Кондуктори повітворювали вагони, наплили, щоби висідати.

Мати постягала діти на землю, кондуктори помогли єї висісти.

Іванчик зразу не знав, що з ним діє ся, був єще заспаний, але коли побачив море, коли побачив тільки води, страшенно заплакав.

Мати успокоювала дитину як могла, але нич не помагало.

Іванчик ревно плакав, хлищав, слези струями спливали йому по лицю, а лице аж посиніло.

Прийшла вже пора всідати до корабля. Іванчик хопив маму за спідницю і ревів нелюдськими толосами. „Мамунечко, не пійду, не пійду, я бою ся, я там утоплю ся”.

На березі стояли сотки людей і всі зглядали ся на бідну матір, що не могла успокоїти дитину.

А їй стискало ся серце з болю і зі встиду. Тільки очий звернених на ню, а все через плач Іванчика. Не знала як його заспокоїти, і злість їй хапала. Відвернула ся від людей і пхала Іванчикови гроші до руки, але він не дивив ся на гріш лиш зойкав, „Пійду мамунечко, не пійду”.

Мати розлостила ся, шарпнула Іванчика до себе і щипала його в лице і в руки, так щоб люди не бачили, а Іванчик заходив ся від плачу.

На силу його внесли в корабель.

Великий гамір, рух і крик поміж пасажирами третьої класи, збитими в одну велику купу, ялось заголомшили Іванчика і він успокоїв ся. Мати зложила його на ліжку і не опускала ні на хвильку, бо тримав їй за спідницю.

За те Марійка, хоч молодша, не плакала а сиділа спокійно на землі при ногах мами.

Мати нераз показувала Іванчикови, що повинен стидати ся, що такий боягуз і маму за спідницю тримає, а Марійка сама бавить ся, але Іванчик не давав мамі докінчити слів, лиш все своє кричав: не відходіть від мене.

Страшна задуха і смрід, а передовсім корабельними властями вимаганий порядок, вигнали наших емігрантів на плятформу на перед корабля, де ним найбільше хитає. Іванчик на вид спінених хвиль моря, розбиваних шрубою корабля, зачав трясти ся на тїлі як осиковий листочок і з плачем тягнув маму як найдальше від поручів корабля. Посідали на ливах і жадне не відзивало ся. Маденька Пазя все спала, будилась лиш, щоби пожити ся молодком з маминої груди. Марійка сиділа на землі та бавилась пальцями своїх рук, а Іванчик вистрашений глядів на море і коли корабель перехилив ся то в один то в другий бік, Іванчик сильніше тримав ся мами.

Першого і другого дня їли всі, що їм подали, Іванчик лиш перебирав та гримасив, але третього дня, коли вже були на отвертім мори, мати і Іванчик дістали морську хоробу. Голова їм крутилася і з ніг падали а жолудок не приймав жадної поживи. Хороба

мами уділила ся і малій Пазі і она тяжко захоріла. Лиш Марійка тримала ся здорова і не тратила апетиту.

Мати поживкла, запали ся їй лиця і страшно терпіла. Ані нема що дитині дати ссати, бо сама не може прийняти жадної поживи, годі дитину на руках тримати, бо сил нема. А ще до того голова так крутить ся, прямо з ніг паде, а руки і ноги омлівають.

Бідна мати побивала ся, думала що вже кінець надходить. Зітхала до Бога, відмовляла отченані, і поручала себе і дітей Його ошіці.

Іванчик змінив ся не до пізнання. Очі йому запали ся, і страшили жите, щоки дрожали, а ціле тіло гнуло ся, не міг устояти ані навіть сидіти.

„Що-ж ти синонько хочеш, скажи дитинко, я тобі всьо куплю, всьо, що лиш захочеш”, шептала мати до него і молилась Богови, щоб його живого довести до тата. Але Іванчик нічого не хотів.

По кількох днях мати перейшла вже морську хворобу, вернув ся їй апетит, вернуло здоров'я, але журба їй не опускала, бо Іванчик ослабав на тілі щораз гірше. Мати зойкала, та побивала ся, давала йому солодоці, овочі, нічого не хотів. Пішла до старшого доглядача корабельного і показала йому хору дитину. Завізвано лікаря.

„Се зовсім звичайна морська хвороба”, сказав лікар, „треба йому бігати, рухатись, то і перейде.

Мати заводила і по руках цілувала доктора, щоби виратував дитину, а він записав йому лікарство і казав багато бігати.

Поволи під впливом лікарства, руху, а передовсім часу Іванчик приходив до здоров'я. Але пригноблене лишило свій вираз на цілій його маленькій поставі. Говорив лиш дуже мало, майже зовсім не сьміяв ся, а з видом моря на тільки освоїв ся, що цілими годинами сидів на лавці при поручах корабля і тупо дивив ся на морські хвилі.

„Що з тою дитиною стало ся”, думала мати, дивлячи ся на него, „змінив ся не до пізнання, мабуть не буду мала з нею потіхи, мабуть не виховає ся та дитина. А в дома то і ради не могла я собі з ним дати, такий був непосидючий”.

Загріжену матір потішала еще та гадка, що коли прийдуть до тата, то там якось розрухає ся, набере життя та прийде до себе. А ту, щоби доїхати до берега, треба еще пять днів.

„Ах, коби то вже добити ся до того берега, коби то вже бути коло тата”, говорила мати до дітей і тяжко зітхала.

А дни поволи мінали, і один день до другого був подібний.

Тато втягнув очі в жовте, сухе, та зівяле лице Іванчика і слези стали йому в очах, вже і вечери не хотів їсти.

А Іванчик справді розхорівся і що раз більше упадав на здоровлю. Прикликали доктора, але він не міг повернути його до здоров'я.

Родичі розбивалися над хорою дитиною і ані на хвилику не відступали від ліжка.

„Чого ти хочеш, дитинко, чого тобі треба?“ шептала мати зі слезами в очах, оперши ся о ліжко хорого.

„Мамо, дайте мені разового хліба, такого як ми їли в Старім краю“.

„Дитинонько!“ жаліла ся мати, „а з відки я тобі возьму разового хліба, тут нігде не дістане. Їдж білу булку, в дома була булка лиш раз на рік, на свята, а тут вже тобі сприяла ся?!“

Але Іванчик не слухав мами, лиш плакав, що хоче разового хліба. А коли про се забув, з новим бажанєм звертав ся до мами.

„Мамо, зваріть мені борщу, але такого як ви дома варили“.

„Які цікаві твої забаганки, з відки-ж я возьму тобі борщу? Лікар казав їсти росіл, та мясо. Як будеш маму слухати і зробиш, що мама скаже, то скоро виздоровієш, потішиш маму і тата, а тато купить тобі малий байсикель, на трох колесах, будеш собі їздити, куди схочеш“.

Іванчик кривив ся дальше. „Мамо мені тут душно в хаті, вийсїть мене на двір, я хочу на траву, під дерево“.

Але мати не могла сего зробити, бо ні трави ні дерева не було коло хати, ані навіть на цілій улиці.

Іванчик злостив ся, обертав ся на ліжку, аж вичерпаний зі спл тихомирив ся.

А коли знова прийшов до себе, засипував маму новими бажаннями, то казав купити корову, то хотів пасти гуси, то знова ревів і молив маму, щоб вертала до дому.

Родичі знова прикликали лікаря, але той сказав, що дитині нема вже ратунку.

Горячка Іванчика з кожним днем змагала ся, плів без пам'яті непритомні річи. Родичі бачили, що дитина гине їм на очах, вяне як скошений цвіт.

Найбільше побивала ся мама, і журба, невиспані ночі і тяжка праця звалили єї також з ніг і она тяжко розхоріла ся.

А батько ходив прибитий і зажурений, як темна ніч. Роботи не мів кинути, бо стратив би єї раз на все, і жити не було б: з чого. Попросив лиш жінку країна, щоб ходила коло хори, та

варпла їсти. Коли йшов до роботи працював ся з ними непевний, чи як поверне, застане їх при житю.

Одного дня Іванчик попав в'таку сильну горячку, що вже всі викидали його смерти. Цілий день не відзискував притомности, а над вечером, коли батько прийшов з роботи, Іванчик не промовивши слова, помер йому на руках.

Скрайна розпука хапала батька за серце. Ту син помер, его одинока надія, там жінка обложно хора. „Долеж моя нещаслива, що мені бідному діяти?“

Цілу хату залигла жалоба. Батько заняв ся похороном.

А мати видала ся з болю та жалю, чому їхала до тої нещасної Америки, котра забрала єї одинокого сина.

В ночі, коли всі спали, а Іванчик лежав в маленькій доморині, усміхнений та неначе щасливий, що пішов там, де зелень, де дерева, мати немічна та слаба, дрожачи на цілїм тілї, та тримаючи ся то крісла, то стола, то опираючи ся о стїну, поплентала ся до домовини Іванчика, зняла зі шнї торбинку з грудкою землі з рідного краю і положила се на груді дитинї.

„Аби тобі спощько було лекше під чужою землею“.

Обмила слезами мармурне лице Іванчика, та без чувства ледви добилася до ліжка.

На другий день відбув ся похорон і батько і знакомі поїхали на кладовище.

Коли батько вернув з похорону, сїв в кутї на кріслі, похилив голову, та віддав ся чорним думкам. А мати зібрала послїдні сили, щоб вилити те, чим серце наболїло.

„Вивіз ти сина з хати, і мене так незадовго вивезеш. Воздуха менї не має, нема чим віддихати. Що менї з того, що маю що їсти, що маю достатки? Волїла я тої Америки на очи не бачити. Андрїю, вертаймо до дому, если не хочеш, щоби єще я тут сконала. Вертаймо до дому. Там собі якомь дамо раду поміж своїми. Нема тут менї житя!“

Але Андрій зірвав ся з крісла, впялив пальці поміж волося, відтак приступив до столика, витягнув з відтам гроші і пішов на місто, до бари, і запивав там цілу ніч.

Анин.

ОДНОМ АТАЧІ ХОЧЕТО К АВІК

А коли рознесла ся по кораблі чутка, що вже допливають до берега, у матір вступив новий дух, і Іванчик немало зрадів, що побачить вже тата. Але тато не виїхав на проти них, бо до Нью Йорку з Пітсбурга за далеко і за коштовно, а хотьби вже був і рішив ся на страту, , не міг їхати ще з тої причини, що бувби стратив роботу в фабриці, а зарабляв досить добре, около пів третя доляра денно.

Агенти всадили матір до залізничного поїзду і виправили до Пітсбурга. І знову тяжка і томляча їзда залізницею, а в кінци змучені, невиспані та голодні знайшли ся в обіймах тата.

Тато найбільше тішив ся Іванчиком, казав, що під осінь пішле його до шкіл.

Якийсь час мешкали у краяна, а відтак винаймили собі хату і вели господарство на власну руку.

Тато працював в залізній фабриці десять годин денно, а решта часу все пробував дома, не міг натішити ся жінкою та дітьми.

Іванчик перейшовши в нове житє, в вигоду, з разу навіть не виходив з хати. Родичі гнали його на двір, між хлопців, але він не відчував тої потреби. Дперва по якимсь часі, коли запізнався з найменшою дрібничкою, про котру по десять разів випитував тата та маму, тогді за тісно стало йому в хаті і забажав на улицю, до товариства поміж хлопців.

З разу приглядався, як они бавили ся в шилку, і иньні забави, як бігали та кричали і його тягнуло поміж них.

Але там спіткав його найбільший завід. Хоч хлопці, що бавили ся на улиці, були Русини, але по руски они зі собою не говорили, лиш по англійски, а з Іванчика зачали сьміяти ся, що „ґрінор” і до забави не хотіли його приймати.

Стиснуло ся з жалю його мале серденько, але не тратив надії. Він знав якто було в Старім краю, що треба вкупити ся в товариство, і тепер задумав ся над тим, щоби то занести хлопцям. В дома на столі лежала біла булка, і він мав доступ до неї кожної хвилі.

Виліз отже на крісло, так щоби мама не виділа і укроїв кілька куснів булки, сховав се під сурдутик і виніс на улицю, щоби підкупити хлопців. Але хлопці булки від него не прийняли, лиш висьміяли його і відігнали від себе.

„Дурний”, казали, „думає, що ми не маємо дома хліба, який дурний ґрінор?”

Іванчик прибитий і з плачем вернув до дому і чув жаль в серденьку до хлопців, що так помітують його дарами.

„Чому ж ти Іванчику не йдеш бавити ся поміж хлопців?“ питає мама, гладючи його по голові.

„Они не хочуть зі мною бавити ся, бо я не умію по англійці говорити“, говорив з сумом Іванчик.

„Не жури ся дитинко, научиш ся і ти тої мови як пійдеш до школи, а я скажу татови, то купить тобі пилку і таку рукавицю до ловлень пилки, як они мають, і будеш бавити ся сам коло хати з Марійкою“.

Але Іванчик не хотів бавити ся з Марійкою, бо она була еше дуренька, його тягнуло до хлопців, і як тільки дістав від тата нову пилку та рукавицю, сейчас побіг поміж них, показуючи з далека що він має.

Хлопці його обступили взяли від него пилку і рукавицю і зачали бавити ся, взявши і його поміж себе.

Іванчик був вже вдоволений і старав ся догоджувати їм як міг. Але пова біда. Він не знав тої забави, не вмів ловити пилки, ані відбивати, і все та партія, де він був, програвала. В кінці дійшло до того, що викинули його з забави. В Іванчику закипіла злість. „Если мене викинули з поміж себе, то нехай мені віддадуть мої річи“. Іванчик упоминав ся, зачав ся сварити, і відбирати пилку, серед того прийшло до бійки, Іванчика кинули на землю і тяжко побили. Він з плачем і розбитим носом пішов поскажити ся мамі.

Від того часу Іванчик вже не виходив на улицю, лиш сидів дома та нудив маму щораз то новими забаганками та сказив ся, що щось його болить в грудях.

Коли мама не дала йому того, що хотів, тогді кричав, плакав, клав ся на землю і бив ногами по підлозі.

„Мамо купить мені помараньчу!“ Мати купила одну для него а другу для Марійки.

„Я такої не хотів“, ревів з плачем і кинув помараньчу на землю. Мати розлостила ся і дала йому кілька штурханців. Іванчик виплакав ся до схочу, потому підняв помараньчу з землі, оглянув її і знова розплакав ся, а потім кинув ся на ліжку і в убраню заспав.

Прийшов тато з роботи і мати поскаржилась на Іванчика, що не витримана з ним година. Тато приступив до ліжка, а побачивши, що Іванчик спить в убраню, зачав його розбирати.

„Диви!“ сказав він з жалем, прикликавши жінку, „диви, як він виглядає! Аби ти мені його не била, ані пальцем його не ткни ся, він хорий бідний — диви, який мізерний, лиш шкіра та кости!“

НУРЦІ — ВОЯКИ.

Як воювали ся люди на морі, то нурці ставали у великій пригоді. Одного разу Перси хотіли повоювати грецьку державу, і велике перське військо підплило кораблями до грецької землі. Тільки ті кораблі приплили, аж настала велика буря на морі. Перси швидше повкидали якорі в море, щоб вітром не розігнало їх кораблів і не побило. Тоді один Грек із дочкою, обоє добрі нурці, пірнули в море і поперерізували линви при перських якорях. Кораблі вже тоді не могли встояти на місці, їх почало кидати вітром по морю і більшу частину побило. І Перси не повоювали Греків. Греки дуже дякували сьміливому батькови з дочкою, і на згадку про їх діло, — поставили їм пам'ятник.

Іншим разом нурці ще й не таке зробили. Вони поперерубували ворогам линви від якорів, попривязували до ворожих кораблів свої линви і подали линви своїм людям на беріг. Люди і потягли ворожі кораблі до себе. Тоді вже ворогам нікуди було втікати.

Ще так бувало, що обляжуть вороги місто, і з моря його обступлять кораблями. Ніяк із міста вийти, щоб подати звістку своїм, попросити помочи. Тоді відважний нурець не побоїть ся глянути смерті в очі. Він пірнає в море, щоб прощити під ворожими кораблями, а тоді звістку подати до своїх. Як пощастить, то виратує він своїх людей, а не пощастить, піймають вороги, то вже тоді смерть йому.

Колись Турки на морі воювали з Гішпанцями. Турки післали своїх нурців до гішпанських кораблів зробити їм якусь шкоду, а Гішпанці саме тоді післали своїх нурців до турецьких кораблів. І нурці-вороги стрітили ся в морі. Зараз за ножі і в морі счинила ся бійка. Гішпанські нурці подужали турецьких.

Заходили ся вороги одного разу робити міст величезний, щоб добути ся до острова, бо на острові було місто, а вони хотіли його здбути. Та не пощастило, бо що вони троха моста збудують, а нурці в морі гаками порозтягають. Так і мусіли облішити.

ХИБА Я СТОРОЖ БРАТА МОГО?

Бідний робітник з Галичини, лишив в краю жінку і дитину і приїхав до Америки, щоби тут заробити троха грошей, і відтак

спровадити їх до себе. Тим часом померла жінка. Бідний батько постановив спроводити до себе дитину. Після гроші на дорогу, добрі люди купили білет на колію та корабель, привязали се в мішочку на ший дитини, написали на картці адресу батька, і просьбу до Християн, щоби по дорозі занялі ся дитиною. Так пустили дитину в дорогу.

На дорозі люди давали дитині їсти, на ніч брали жінки дитину поміж свої діти, а коли плакала, то єї колисали. Так приїхала дитина над море. На кораблі все хтось заняв ся дитиною, дали єї їсти, положили до сну. Люди, що їхали кораблем обдаровували дитину грішми, а жінки щоденно обмили єї та убирали в чисту одіж. Коли дитина приїхала до Нью Йорку, якась чесна душа посадила єї до трену і зателеграфувала до батька. Того вечера бідний робітник мав вже дитину в своїх обіймах і дякував Богови, що опікував ся нею по дорозі. Отець наш Небесний все дбає і за найменшого з поміж нас. Чи не повинні ми бути сторожами братів наших, щоби кров їх не взивала о пімсту до неба проти нас?

ТО, ЩО МИ ХОЧЕМО.

Одна пані мала дуже розпещену дитину, і давала їй всьо, що дитина захотіла. Також наказувала служниці все дати дитині, чого она захоче. Одного разу дитина зачала дуже плакати. Пані прибігла до покою і зачала сварити на служницю, чому не дасть дитині, що она хоче. „Та тому саме дитина плаче, „сказала служниця, „бо я єї дала, що она хотіла. Дитина хотіла ножа, я їй дала, а тепер она скалічила ся і плаче.

ЯК ЗАЯЦЬ ЗДУРИВ ЛЬВА.

Той що має розум, має і силу. Хто є свідомий своєї сили, не боїть ся нікого. Подивіть ся як малий заяць здурив льва засліпленого злостню.

На горі Мандара жив лев. Звіріята називали його Страшний, і кожного дня призначали йому на поживу, ту звіріну, на котру принадала черга. Одного дня призначено львови на спіданє малого зайчика. Іде зайчик на смерть, та так собі думає: „Справді

жите мов дуже мізерне, але треба поспробувати, чи якою штучкою не удасться мені виратувати ся від смерти. Якби я його справив на другого льва? Хто знає, може мені удасться." О тім часі лев був вже дуже голоден; тож побачивши молодого зайчика, крикнув: „Що за причина, що так пізно приходиш?" „Мій пане", сказав зайчик, „коли я йшов до тебе, другий лев силою мене задержав, але я дав йому слово честі, що верну назад, приходжу сказати се тобі." „Ходи скоро" крикнув лев в злости, і покажи мені, де є той розбишака?"

Зайчик завів льва над глибоку ріку, і показав йому його тінь, що відбила ся на поверхні води. Лев думаючи, що се його противник, скочив до води і втопив ся.

Хто має розум, має і силу, але сила без розуму може зашкодити чоловікови.

ВІРА СТАРИННИХ ГРЕКІВ.

Греки вірили в множество богів. На кождім кроці, в кождім місці було мешканє якогось бога. Коли они бачили малий потік, і чули як шумить вода, казали, що се не є сама вода, але бог живе в воді а сей шум, то його віддих. Коли чули як вітер шумить в листю дерев казали, що се голос богів. Коли бачили на небі гарну дугу, казали, що се дорога по котрій боги сходять з неба на землю. Кождий горбок, кожда скала, кожда ріка мала своїх богів. Боги мешкали в небі і ходили по землі укрити мракою і уважали на діла людські. Они помагали людям або їм шкодили.

Боги грецькі були різного рода. Найстарших богів було дванадцять, шість мушчин і шість жінок, они мешкали на горі Олімпі. Найстарший поміж ними був Зевес. Він був батьком богів і людей. Коли він був гнівний, то кидав громами. Всі його бояли ся. Бог Посейдон був царем моря. Він їздив по морю гарним возом. в руках тримав тризуб, котрим викликував бурю на морі. Апольдо був богом сонця, він опікував ся поезією, штукаю та музикую.

Богиня Гера була жінкою Зевеса. Она була дуже сварлива і заздрісна о свого мужа. Атена була богом домашнього промислу і опікувала ся жінками. Афродита була богом краси і любови. Других шість богів мало троха менше значіня.

Крім тих дванадцять богів було еще безчисленне множество більших і менших богів, сильніших і слабших, добрих і злих.

Деякі з тих богів були дуже страшні, були они дітьми богів, котрі поженили ся з жінками на землі. Так приміром Цикльони були то величезні люди, дуже сильні, з одним оком на середині чола. Гарпії були се страшні жінки, котрі замість волося мали вужі на голові. Хто на них поглянув, той вмирав. Кентаври були се півтори, що мали голову і груди чоловіка, а решта тіла коня. Кербер то був страшний пес, котрий мав пятьдесят голов. Він стеріг брам невольних, аби з відтамти ніхто не дістав ся на світ.

Як я вже сказав, Греки вірили, що їх боги суть цілком подібні до людей, лише мають в собі божеску силу. Они їдять і пють, часом випивають ся, они працюють і сплять, люблять ся з дівчатами і ведуть з собою війни. Они сьміють ся і сварять ся, а також грішать. Але они суть сильнійші і красші від людей. В жилах їх плавиле божеска кров.

Деякі грецкі боги була се банда проступників і злочинців. І так бог Гермес був злодій, Афродита віддавала ся розкошам тілесним з ріжними богами, Гера була сварлива і заздрісна, Зевес був ошуканець, дуже запивав ся, сварив ся зі своїми гістьми, був невірний своїй жінці.

Если такі були грецкі боги, то чи ліпший міг бути грецький нарід?

Богам своїм складали Греки величаві жертви молили ся до них, в їх честь справляли забави. Забави ті відбували ся під толим небом. На них давали представлення в театрах, сьпівали, танцювали, бороли ся, переганяли ся, стріляли з луків і кидали списами.

Однак Греки були народом, що любив науку і они старали ся розумом дійти до того, в який спосіб повстав світ, чи справді існують на світі боги і чи они мають силу. Люди, котрі занимали ся наукою, називали ся любимцями науки, або по грецки філософами. Однак простий нарід, котрий кріпко вірив в силу і месть своїх поганьських богів, не любив таких філософів, і часто засуджував їх на смерть. І так філософа Анаксагораса засуджено на смерть за те, що своїми писаннями ображував богів, Періклеса осуджено за те, що казав, що оповідання про грецких богів суть байки. Філософ Сократес мусів вицити отрую, тому що сказав, що є лиш один бог, сотворитель неба і землі, і той бог є духом, а всі иньші боги суть ложні. Він також казав, що душа людська не вмирає, але живе по смерті.

Однак з часом поволі ріжні філософи збирали коло себе своїх приклонників, віра в поганьських богів цілком щезла, а по ділі

Греції настали різні філософічні школи, котрі заступали давню релігію. Один філософ Епікур навчав, що чоловік як довго живе на землі, повинен заживати як найбільше щастя. Він казав до своїх учеників: „Джте, пийте і веселіть ся, бо завтра вже помремо.“ Другий філософ Зено вчив, що судьба людська є вже з гори призначена, і чоловік призначено не годен оперти ся, бо не має своєї власної волі. Одного разу той філософ Зено зловив свого слугу, як він крав йому гроші. Зловлений на крадіж слуга сказав: „Пане мій, так було призначено, щоби я крав, і я мусів красти“. На те відповів Зено: „Так, се правда, було призначено, щоби ти крав, але також було призначено, щоби я тебе зловив і покарав за крадіж“. Інший філософ Діоген учив, що чоловік не повинен шукати помочи у других, але повинен спустити ся на власні сили, і обходити ся найменшим. Він не мав нічого крім підертого убрання, ходив босий, живив ся чим попало, а мешкав в сгалі. Також носив з собою кубок, з котрого пив воду. Але одного разу побачив, як чоловік ішов з роботи, затримав ся коло жерела, набрав води в долоні і так напив ся. Тоді Діоген викинув свій кубок, і сказав, що і се йому не потрібне, бо і він може руками пити.

Він насміявся з богів і казав, що не варта їм приносити жертви, бо они не мають сили помагати людям. Але одного разу він захорів і сказав, що як виздоровіє, то принесе богам жертву. В короткім часі він справді виздоровів, і приятелі його сказали йому, щоби дотримав слова і приніс богам жертву. Тоді він пішов до сьвятині, витягнув з голови вош і задусив її нігтьом на престолі богів, кажучи, що се є його жертва. Інший філософ Сімонідеc сказав, що чим більше він про бога думає, тим менше його знає.

В Греції було сімох мудрців, котрі подавали ради, як чоловік повинен жити.

Сольон казав: „Пізнай себе самого, а будеш щасливий“.

Хільо казав: „Гляди на кінець“.

Талес учив: „Той чоловік є певний, хто вірить в свободну волю“.

Біас казав: „Люди по найбільшій часті суть злі“.

Клеобулюс казав: „Тримай ся середної дороги“.

Піттакус учив: „Поділи собі розумно час“.

Періандер казав: „Ніщо в промислі не є неможливе“.

Така то була віра давних Греків. Она тепер проминула ся, лиш в книжках про то читаємо. Тепер всі Греки суть Християнами.

БОЖИЙ ПРИКАЗ.

„Працой Іване, — пан казав, —
І не вважай на втому:
Від Бога нам такий закон
В його письмі сьвятому.

„Аджеж сам Бог шість днів робив,
Поки скінчив роботу,
Спочив же тільки в сьмий день
Від праці та клопоту.”

Іван спинив ся на борозні: —
„То річ, мосьпане, друга!
Одно — творити язиком,
А друге — перти плуга.

„Але за приказом сьвятим
Я радий поспішати,
Скажіть же, що робив Господь
В день осьмий і дев'ятий?”

Володимир Самійленко.

ЦИГАНІВ БАТЬКО.

— Цигане, твого батька піймали.

— Де?

— В коморі.

— Ото диво! У коморі хоч кого то піймають! Ви його у степ
пустіть, та тоді піймайте.

ВЕРЕСЕНЬ.

Для панів, се місяць відпочинку, а для бідних робітників се час найбільшої праці та муки. Коли пани виїжджають на свіжий воздух, то робітники в той час тяжко гарують на панів, та набивають грішми їх кишені, аби они мали за що бавити ся та веселити ся. Пани марнують гроші, але не свої; они марнують ті гроші які здерли зі своїх робітників, платячи їм за працю значно менче, як та праця варта.

НАЙСЛАВНІЙШІ ЧАСИ НА УКРАЇНІ.

Було то в суботу вечер. До читальні зійшла ся купа народа, а найбільше молодих парубків, щоби читати краєві та американські часописи, та научити ся дещо цікавого. Прийшов також не молодий вже парубок, Микола Гринишин, котрого всі поважали за його розум і вибрали председателем читальні. Микола Гринишин, коли приїхав до Америки, то читати і писати не вмів. Не міг научити ся в Старім краю, бо в його селі не було школи. Доперва в Америці взяв ся до книжки, і за пару літ праці над собою довів до того, що був найбільше просвіченим зі всіх Русинів в тій колонії. Його се була заслуга, що заеновано читальню, його се була також заслуга, що люди воліли іти до читальні, як до салону, бо він так гарно умів розповідати різні історії, а найбільше про наш нарід, що не можна було його наслухати ся.

І нинішної суботи зібрала ся купа народа, а один парубок приступив до Миколи та сказав:

„Товаришу Миколо, як читаємо по газетах, то наші Русини в Старім краю вибрали аж 32 послів до парламенту, отже віднесли они світлу побіду над ворогами — Поляками. Тепер в Галичині та Буковині настали славні часи, і ми разом з ними радуємо ся. А тепер ми просимо вас, будьте такі добрі, та скажіть нам, чи багато разів були такі славні часи у нашого народа? Розкажіть нам про се, а ми будемо Вам дуже вдячні.

До просьби того парубка прилучили ся і другі; а Микола усів посередині за столом, і так став оповідати:

Се правду кажете, що тепер славні часи в Старім краю, коли наш нарід вибрав собі аж 32 послів, они не дадуть вже так кривдити бідних селян, але се еще нічого не значить в порівнаню з тими часами які переживали наші діди та прадіди, коли то ми мали свою державу, а нами правили не Німці, ані Москалі, ані Поляки, але такі наші руські королі, князі та гетьмани. Коли хочете послухати, то я вам оповім про два найславнійші періоди на Україні-Руси. Ось послушайте:

900 літ тому назад, коли на Україні панував Володимир, а відтак син його Ярослав, держава наша була найславнійша і найсильнійша, ніж коли иньше. Ставши київським князем, Володимир позбирав усі українські землі, і усі иньші, які перед тим до Києва належали, приборкав неслухняні землі, бояр та князів, що не хотіли йому корити ся, і прилучив деякі нові, дальші землі. Українська держава сягала тоді від гір Карпатських до Кавказу, а на півночі до Волги, недалеко того місця, де тепер є місто Петербург. На місце бояр і намісників Володимир по більших городах по тих землях посадив своїх синів; він мав багато дітей, бо мав багато жінок, і як сини підростали, він посилав їх княжити в ріжні городи. Щоби скріпити свою державу, він старав ся придобрити собі нарід, добути його любов і ласку. Він не став правити самовільно з своєю дружиною, а кликав на пораду і громадських „старців“, людей старших, поважнійших. При ріжних нагодах він робив великі учти, празники, скликав на них людей з ріжних городів, приймав тих, хто приходив, годував і поїв, чим мав. Скликав до себе на двір бідних людей, калік і сиріт, і обдаровував їх. І з того пішла про него слава скрізь як про князя „ласкавого“. Також нарід назвав його „ясним сенцем“.

За часів Володимира найславнійша і найбогатша була грецька держава. Володимир жив з грецьким царем у великій приязни, за се грецький цар дав йому свою сестру за жінку, прислав йому корону і гарні царські одяги. Греки були Християнами, а Володимир оженивши ся з Християнкою, сам охрестив ся і казав хрестити ся людям в Києві а потім і по иньших городах.

Християни і перед тим бували на Україні, еще перед Володимиром була в Києві церква св. Ілії, а баба Володимира, княгиня Ольга, була Християнка і її за те уважали святою. Але доперва Володимир заходив ся коло того, щоб християнська віра розширилася по всіх землях його держави, аби як найбільше людей хре-

стило ся і сю нову віру приймало. Він виписав з грецьких і болгарських земель багато святиників, також єпископів і митропо-

Св. Володимир Великий.

литів, казав їм учити наших людей і настановляти з них святиників. Почав ставити церкви по городах і по селах, де хрестили ся люди. Одним словом Володимир старав ся скріпити та піднести Україну на лад грецької держави.

З тим настала велика відміна на Україні і по всіх землях Київської держави. З християнсьвом прийшла до нас наука, освіта, книги.

В Болгарії християнство на сто літ раніше прийняло ся і були вже всякі церковні книжки, переложені на славянську мову, досить подібну до тодішньої нашої; відти за Володимира пішли книги й до нас, або перекладали грецькі книги відразу на нашу мову. З Болгарії перейшли ми азбуку, письмо славянське. Почали у нас списувати й читати книги, як по християнськи жити, а також почали списувати, що чули і знали про старовину, про початки Київської держави, та що коли діяло ся. З таких оповідань, званих літописями, писаних в Києві за Ярослава й по нїм, знаємо, й ми, що діяло ся на Україні за тих часів.

Духовенство, священники почали научати людей, що гріх сварити ся, грабити, убивати, наказували жити по християнськи, забороняли жити без вінчання, держати по кілька жінок, почали відріжнати дітей шлюбних від нешлюбних. Через те нарід ставав ліпший, а Україна сильнійша.

По смерті Володимира засїв на київськїм княжїм престолї син його Ярослав. За його часів Україна ще більше розцвила ся. Подїбно як батько, він багато дбав про церкви, духовенство та освіту. Ярослав старав ся також, аби простому народови не було кривди від княжих бояр та урядників. Він видав закони, котрі називали ся „Руська правда“, там було списано, як суди мали судити і карати винувників.

Київська держава за часів Ярослава була велика і славна на всі краї. Мало не з усіма більшими володарями тодішніми Ярослав був посвоячений. Сам він мав за жінку доньку короля шведського, його син був жонатий з грецькою царівною, одна донька була віддана за французького короля, а друга за норвежського, сестру свою Ярослав видав за польського короля, а угорський король теж був жонатий з українською княжною.

Ріжні царі, коли були в біді, шукали схоронища і помочи у Ярослава; так багато помагав він польському королеві, бо той не міг дати собі ради з великими бунтами в його землях. Як би не поміч Ярослава, то хто знає, чи і слїд би лишив ся з Поляків, були би себе всі повбивали.

Так отже бачите братя, часи панованя Володимира та Ярослава, се найславнійші часи на Україні. По смерті Ярослава держава наша стала розпадатися та упадати. Так тревало много літ, часом Україна підносила ся, часом знова упадала, аж прийшов

славний гетьман Богдан Хмельницький. Він отримав цілу Україну в одну велику та могутню державу і на короткий час заяснила славою ціла Україна.

Ярослав Мудрий.

Тут Микола перервав своє оповідань. „Я сказав би вам ще коротко про славі часи на Україні за Хмельницького, але ви певно вже помучені, то тепер ходім домів, а я вам про се колись иньшим часом оповім.” Але хлопці, котрим аж очи світили ся, так уважно слухали Миколу, сказали, що они годні цілу ніч слухати його оповідань і просили, щоби дальше розказував про Хмельницького.

Микола отворив вікна в читальни, перевітрив хату, відтак усе в на своє давне місце і зачав розказувати дальше.

Нема у Поляків вдячності ані чести ані трохя. Ті самі Поляки, котрим в біді помагали наші князі, як се я вам розказував про князя Ярослава, тепер, коли Україна знайшла ся в клопоті, ошкварили, але не помагати нам, але завоювати нас, та зробити нас Поляками. Бідний нарід зачали нищити, кривдити, та уби-

вати, гірше Татарів. Нарід наш терпів, та терпів, а відтак і терцю це стало. Так натрапили они на чоловіка одного, у котрого підібрали пасіку, а та пасіка наробила лиха на всю Польшу. А був тим чоловіком сотник козацький чигиринський Зиновій Богдан Хмельницький.

Був він чоловік заможний, досить учений, в війську козацьким заслужений. Нарід український любив його дуже, та не любили його Поляки. Они то наслали людей, котрі напали на майно Хмельницького, знищили все, що попало під руки, а сина Хмельницького так каньчуками вибили, що він з того вмер. Найбільшим ворогом Хмельницького був польський староста чигиринський Чаплінський, і він то заподіяв тільки кривди Хмельницькому. Хмельницький став своїх кривд доходити, та його оскажено як бунтівника, всаджено до в'язниці і навіть свого життя він був певний. Тоді викравши ся з арешту, удав ся він поміж козаків.

Хмельницького на Україні добре знали, і з різних боків почали стягати ся до него люди, покритивдені Поляками. Поляки вислали були на нього козаків, що були на службі у Поляків, щоб зловити його, але ті самі козаки пристали до Хмельницького. Потім удав ся він до Криму і з'єднав собі поміч Татар проти Поляків. Коли вернув на Україну, пристали до него всі козаки Січові та низові і вибрали його своїм гетьманом. Тепер зачав Хмельницький ладити ся до війни з Поляками, щоб польські порядки на Україні знести, а завести всюда волю.

Тим часом гетьман польський Потоцький, прочувши про се, почав і собі збирати військо проти Хмельницького. Весною вислав він наперед свого сида Стефана на Хмельницького з польським військом і козаками, що були у Поляків на службі. А сам ішов з заду з великим військом, чекаючи вистий від сина. Тим часом син його папав ся в велику біду. Він був так певний, що відразу побє Хмельницького, що навіть не дбав чи військо є добре приготоване до бою чи ні. Нараз Хмельницький зі своїм військом і Татарами несподівано обступив його на Жовтих водах. Козаки, що були у Поляків на службі, прилучили ся до Хмельницького, і Стефан Потоцький побачивши, що біда з ним, зачав відступати. Але Хмельницький на урочищу „Княжі байраки” зробив Полякам засідку, казав рови покопати на дорозі, Поляки там застряли, тоді обпали їх козаки, і ані одного Ляшка живого не випустили. Потім Хмельницький пішов на головне польське військо, і ударив на него під Корсунем. Поляки зістали до решти погромлені. Обоз, гармати, все забрали козаки. З цілого польського війська ледви

кілька сот утікло, та й то головно джури та слуги панські. Польські гетьмани Потоцький і Каліновський попали в козацьку неволю, а Хмельницький віддав їх Татарам.

І тепер не тільки пани польські на Україні, але і ціла Польща зістала ся без війська, без оборони. Як би козаки схотіли, могли б за кілька днів безпечно бути в Кракові чи Варшаві і Польщі був

Гетьман Богдан Хмельницький.

би кінець. Але Хмельницький тоді не мав у гадці нищити Польщу. По побіді корсунській він прийшов до Білої церкви і став тут табором. А наоколо Україна як море хвилювала ся. Підіймало ся селянство, зброїло ся, побивало або проганяло панів та жидів-арендарів, нищило панські двори. Польські пани втікали аж над саму Вислу. За короткий час не стало духа панського ні польського на Україні. Люди українські співали:

Та немає лучче, та немає краще,
Як у нас на Вкраїні!

Та немає Ляха, та немає пана —
Не буде зміни.

Тим часом помер польський король Володислав, що був троха прихильний до козаків, і Поляки зібрали ся вибирати нового короля.

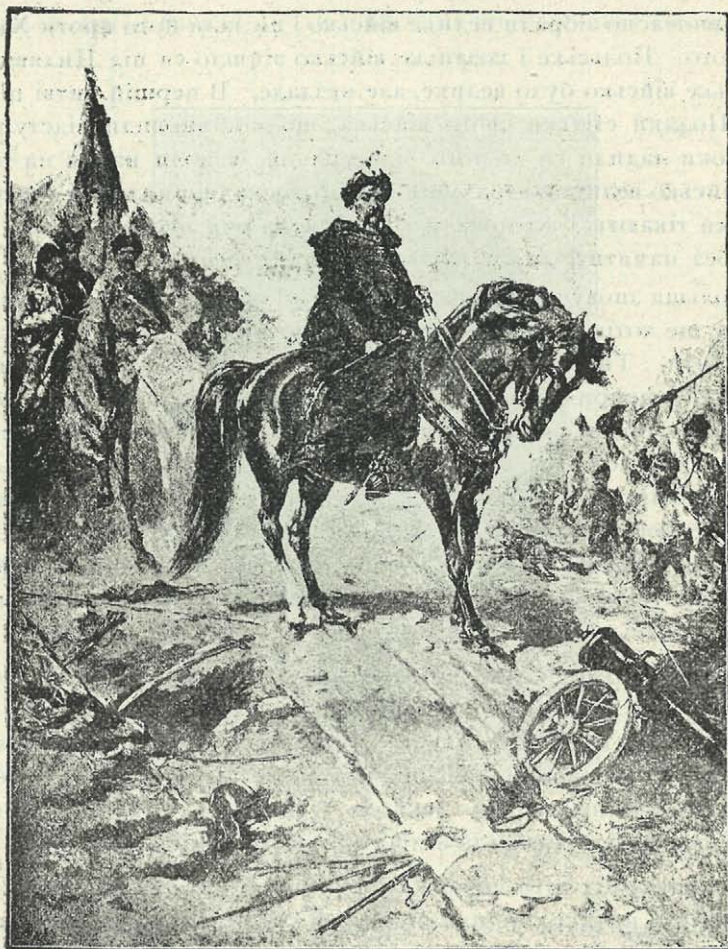
Рівночасно зібрали велике військо і послали його проти Хмельницького. Польське і козацьке військо зішло ся під Пиллявцями. Польське військо було велике, але недалеко. В першій битві потратили Поляки стільки свого війська, що постановили відступити. Але поки ладили ся до того відступлення, в ночи напав на польське військо великий страх, пішла поголоска, що польські генерали потайки тікають, і всі почали тікати, куда очі несли. Тікали Поляки без пам'яті і лишили козакам пребагатий табор.

Польща знову зістала ся без війська і оборони, але Хмельницький все ще хотів з нею не бити ся, але миритись, по доброму справу кінчити. Тим часом вибрали Поляки королем Яна Казимира, котрий був неприхильний до України. Він послав послів до Хмельницького з проською, аби Хмельницький з військом вернув на Україну, і там дожидав королівських послів, котрі задовольнять потреби українського народу. Тоді Хмельницький вернув ся до Києва, де його витав весь український нарід. Його називали освободителем України—Мойсеєм, бо як Мойсей вивів жидівський нарід з єгипетської неволі, так Хмельницький вивів український нарід з польської неволі.

На весну 1649 р. приїхали королівські послани, привезли Хмельницькому від короля великі дари і хотіли з ним умовляти ся, які порядки між козаками мають бути. Але Хмельницький хотів тепер зовсім увільнити Україну від польських панів і зробити з неї самостійну, окрему державу. Він і не хотів умовляти ся з тими послани, відіслав їх з нічим, і сказав що буде війна.

І справді під літо почала ся велика війна, найважніша, яка коли небудь на Україні досі піднімала ся. І з української і з польської сторони розуміли, що се буде боротьба на життя і на смерть, буде рішати ся доля України і Польщі. На Україні все, що здужало ішло в козаки. В поміч Хмельницькому вибрав ся сам хан з усею ордою татарською. В Польщі король скликав на війну всю шляхту. Ще шляхта в похід не зібрала ся, а Хмельницький уже обступив польське військо передово під Збаражем і притис його так, що воно гвалтом до короля почало кричати, аби йшов на поміч. Король поспішив на поміч, але Хмельницький довідавши ся

про се, лишив частину війська під Збаражем, а сам з Татарами зайшов королеви дорогу коло Зборова. Обступив його військо і почав битву. Страшно тут Поляків погромлено. Королеви з рештою війська не було виходу. Та зрадив Хмельницького хан татар-

Богдан Хмельницький під Зборовом.

ський. Король післав до него своїх людей, та почав намовляти, аби відступив ся від Хмельницького. Обіцяв великі гроші, позволив ханови забрати скільки схоче в неволю людей з України і з усіх польських земель. Хан пристав на се і король добив з ним

торгу; заплатив йому золотом і кровю українською. Став хан Хмельницькому казати, аби мирився з королем; інакше Татари звучать ся з королем на козаків. Хмельницький мусів мирити ся. Так отже до тої пори часи Хмельницького були другим найславнійшим періодом в історії нашого українського народу. Українці показали Полякам свою силу, всюди на вітвертім полі побивали Поляків, однак перед зрадою мусіли уступити. Поляки звали, що Українців не поборять силою, тому взяли ся на підлість та підступ, і так нас побороли.

Недовго пізнійше прийшло до страшної битви під Берестечком. Там знов Поляки підкупили Татар, і козаки мусіли мирити ся. Потім Україна прилучила ся до Росії.

Так бачите, дорогі братя, кінчив своє оповіданє Микола; що були у нас славні часи, а тепер хоч тиснуть нас вороженькі, з одного боку Поляки, а з другого Москалі, всеж таки ми маємо надію, що ті славні часи вернуть ся. Ось дитить ся, в Галичині ми вже побивали Поляків при виборах, вибрали собі аж 32 послів. Поляки кажуть, що під Пилявцями не зістали так тяжко побиті як при тих виборах. Так само на Україні наш нарід відносить побіду за побідою, і вже недалекій той час, коли ми будемо знова такі сильні та славні та вольні, як се було за часів Володимира, або Ярослава, або гетьмана нашого Богдана Хмельницького.

Вже була пізна ніч. Микола скінчив своє оповіданє, всі з подякою стиснули його руку, і з повною вірою в красшу будучність розійшли ся домів.

ВІДОМОСТИ ПРО НАШ НАРІД.

Нарід до котрого ми належимо називає ся Русько-Український і числить 30 мільонів душ.

Русини-Українці мешкають у Східній Галичині, на Буковині і в Північній часті Угорщини, під австрійським правлінням, разом чотири мільони душ і на Україні під московським царем в числі 26 мільонів. Крім того з пів мільона Русинів в Америці. Отже Русинів Українців є два рази тільки що Поляків.

Україна ділить ся на дві частини: Україну Правобічну, по правім березі Дніпра і Україну Лівобічну, по лівім березі Дніпра. Правобічна Україна складаєть ся з губерній: Київської, Подільської, Волинської; Лівобічна: із Полтавської, Чернігівської і Хар-

ківської. Крім того живуть ще Українці в губерніях: Катерино-славській, Херсонській, Тавричевській, Вороніжській, Ставропольській, Курській, Гродненській та Люблинській.

Нарід наш переважно займає ся управою рілі, а послідними роками много безземельних мужиків переносить ся до міст, шукаючи за роботою, много з них, передовсім з Галччини виїздить до Прус, або і до Америки.

Русини-Українці, що по містах займають різні уряди, дуже дбають про просвіту селян, заохочують їх, щоб послали свої діти до шкіл до міста, і показує ся, що в школі найліпшими учениками суть не сини деробів-панів, але хлопські діти.

Лиш просвіти нам треба та витревалости, а великий наш Український парід стане найславнішим поміж усіма иньшими народами.

ЛІКАРСКІ ПОРАДИ.

Раз запитав хтось лікаря: „Яка є ціль і кінець штуки лічення?“ Лікар відповів: „Ціль і кінець штуки лічення є захованє здоровля нашого і наших приятелів, і перенесенє хвороби на наших ворогів“.

Один хорий прийшов до лікаря просити його о лікарство на простуду. Лікар сказав: „З'їдж троха терня“. Хорий вишпав одувець і папір і сказав: „Проту вас пане доктор, повторіть еще раз, що маю робити, нехай собі запишу“. Лікар сказав: „З'їдж троха терня і чвертку хмелю“. Хорий сказав: „Ви пане доктор перед тим нічого не згадували про хміль“. Лікар відповів: „Нї, я не казав, бо я не знав аж до тої хвилі, що ти є осел“.

Один автор сказав до дотешного лікаря: „Я перестудив собі кінчикки волося, і мій живіть чорніє“. Лікар сказав до него: „Обголи собі голову і бороду, а певно більше не перестудиш кінчиків свого волося, а що до того, що твій живіть чорніє, то помалюй його на сиво“.

Одного лікаря запитали: „Коли повинен чоловік їсти?“ А він відповів: „,,Той, що має що їсти, нехай їсть, коли є голодний, а той, що не має чого їсти, нехай їсть, коли знайде що до їдження“.

Чоловік був хорий на жолудок і просив лікаря, щоби йому дав медицину. Лікар запитав ся, з чого болить його жолудок. Хорий відповів: „Я з'їв припалений хліб“. Лікар сказав до него: „Запусти собі очі антимоном або чим иньшим, що скріпило би

твій зір". Хорний на се відпорів: „Я не хочу лікарства на мої очи, але для мого жолудка". „Я знаю се", сказав лікар, „але я кажу тобі запусти собі чимсь очи, що скріпило би твій зір, щобись бачив хліб, коли він опалений і не їв його".

Один маляр покинув своє званє і став лікарем. Коли його запитали, чому він так зробив, він сказав: „Коли я зробив помилку малюючи образ, люди сейчас достерігали се очами, але если я зроблю яку помилку в ліченю, то земля се закриє".

ОВОВЯЗКИ МУЖА І ЖІНКИ.

Муж повинен: 1. Поважати свою жінку. 2. Бути для неї гречним. 3. Бути єї вірним. 4. Боронити єї чести. 5. Старати ся о удержанє єї і о убранє для неї.

Жінка повинна: 1. Добре виховувати діти. 2. Любити свого мужа. 3. Бути йому вірною. 4. Бути доброю газдинею. 5. Гарно приймати гостей мужа.

ВІРА НОРМАНДЦІВ.

Нормандці се предкц пинішних Шведів та Норвегців. З ними тісно є получена найдавнійша історія нашого русько українського народа. Про їхню релігію хочу в тім уступі поговорити.

В релігійних книжках Нормандців каже ся так: Закн возьмеш ся до якої небудь роботи, вперше подумай про кінець. Если до тебе прийде гість, дай йому води і ручник, і привитай його приязним словом. Найбільшим ворогом чоловіка є пиянство. Чим більше хто пє, тим дурнійший він є і тим меншу власть має він над самим собою.

Власний дім, хоч малий, є найліпший, бо чоловік є в нїм своїм власним паном.

Добре є бути розумним, зле є бути премудрим, той є найщасливійший, хто добре знає, що він уміє.

Нормандці з разу вірили в одного Бога, сотворителя цілого світа, перед котрим нічого нема тайного. Бог той був духом невидимим, не вільно було ставити йому святинь, анї з'образати собі його з каменя. Йому поклоняли ся, до него молили ся і приносили жертви на чистім поли і він був дуже радий, коли люди жили чесно. Однак з часом віра в одного бога перемінла ся у

Нормандців в віру в багатьох богів. Так отже казали вони, що грім походить від гуркоту воза бога Тора, а коли він ударить своїм молотом, то повстає блискавиця. Коли рільник поглянув на поле покрите гарним збіжем, то він благословив близнюків богів Одіна і Фріга. Моряк казав, що хвилі морські порушає богиня Єгер. Дуга на небі, се був міст, по котрім боги переходили з неба на землю.

Було дванадцять великих богів або Єрісів, а батьком їх всіх був Одін, бог всего світа. Єго представляли яко чоловіка з одним оком, в синім плащі, з великим капелюхом на голові. На рамени мав він багато перстенів, на плечах мав два лики, за ним ходили два вовки. В правій руці носив спису.

Найсильніший з дванадцять богів був Тор, бог грому. Він був міцніший від всіх богів і людей. Він мав три чудові річі: молот, котрим він докопував незвичайних діл, пояс, котрий в двоє збільшав його силу і рукавиці, без котрих не мігби взяти в руки молот. Він дуже любив людей, всегда помагав їм побиваючи потворів і злих духів. Одного разу вибрав ся Тор за море в густий ліс, де жив великолюд Скримір, щоби його вбити бо він робив багато шкоди людям. Увійшов Тор у такий густий ліс, що аж не відко було ся. Мацає руками на всі боки і чує, що увійшов у якусь велику галю. Ходить на всі боки і не годен вийти з неї. Нараз почув неначе землетрус. Поспішив в тім напрямі і знайшов великі двері, котрими вийшов з галі. На дворі був вже день, і він пізнав, що то не була галя, де він блукав ся, але рукавичка. Розглянув ся на всі боки, з відки то так трясє ся земля, і побачив на землі величезного чоловіка, котрий спав і так сильно хропів, що аж земля трясла ся. То був великолюд Скримір, з котрим бог Тор мав бити ся. Тоді Тор взяв в руки свій страшний молот, котрому доси ніщо не оперло ся і завдав страшний удар Скримірови в голову. Але о диво. Скримір запитав ся, чи то листок упав з дерева йому на голову, коли він спав. Розгніваний бог вхопив за молот другий раз і з такою силою ударив великолюда в чоло, що аж відко було що молот загряз. Але Скримір пробудив ся і сказав: „Що се такого? Певно жолудь з дуба упала мені на чоло. Як ти думаєш Торе?“ Але Тор вхопив третій раз за свій молот, напружив всі свої сили і ударив великолюда в шию так, що молот загряз в тіло аж по саму ручку. Тоді великолюд підніс ся на ноги, обтер собі шию і сказав: „То певно птахи роблять собі гнізда на дереві, і скинули троха моху мені на шию“.

Зажурив ся бог Тор, що знайшов ся силач більший від него,

і питає ся Скриміра, чи знайшов він коли такого силача, щоби його поборов. Але Скримір вивів бога Гора з ліса, а коли станули над берегом моря, сказав: Ліс той є моє царство і ти тут більше не заходи. Я від тебе не є сильнійший і найслабший удар твого молота може мене вбити, але я ужив підступу, щоби не згинути з твоїх рук. Коли ти замахав ся молотом, щоби мене вдарити, я підставляв цілу гору під твій удар, а ти думав, що мене вдарив”.

Коли се почув бог Гор, попав в велику злість, вхопив за молот, щоби ошуканця покарати але великолюд нараз щез йому з очий.

Крім інших богів, Нормандці вірили ще в бога Гаймдаля, котрий стеріг приступу до неба. Він менше потребував спати як птах, він бачив в день і в ночі на тисяч миль довкола себе. А слух мав такий чуйний, що чув навіть як трава росте.

Нормандці вірили в посмертне життя. Коли чоловік вмирав, они клали йому під язик гроші, щоби мав чим заплатити за перевіз на другий сьвіт. Однак они також вірили, що прийде час, коли весь той сьвіт згине зі всіма людьми та богами і настане другий далеко красший сьвіт.

Нормандці вірили в небо і пекло. Небо складало ся з двох частий. В першій часті мешкали славні войовники. Они бороли ся тут з собою, мали достатком їдження і напиків і інших приємностей. В другій часті неба мешкали чесні та відважні люди. І они мали добрі напикки і много приємностей.

Пекло складало ся також з двох частий, одна з них се чистище, а друга правдиве пекло. Була се величезна будова, котрої стіни були збудовані з вузів сплетених до купи головами до середини. Они кусали людий, сказаних на муки, і запускали в їх тіло отрую.

Нормандці поклоняли ся богам в той спосіб, що в їх честь справляли забави, на котрих пили вино з чарок, штуркаючи ся один до другого. Звідси то і у нас штуркають ся люди шклянками, коли пють. Такі забави в честь богів звичайно кінчили ся в той спосіб, що всіх учасників забави на другий день находжено сплячих під лавками.

Найбільшою чеснотою у Нормандців була відвага. Їх занятєм була виключно війна. Так як їх боги вічно били ся, так і они казали, що всі люди суть сотворені рівні та свободні.

Тепер всі Нормандці суть Християнами, котре прийняли в дуже короткім часі від місіонара Боніфатія. Коли ми читаємо історію того народа, то бачимо, що се найкрасший нарід на сьвіті.

В О В К І Я Г Н Я.

Ведені спрагою, вовк і ягня прийшли до того самого жерела; вовк станув в горі, а ягня понизше, в певнім віддаленю. Вовк побачивши ягня, зачав шукати зачіпки. „Гей, ти”, — сказав він до ягняти — „чого мені каламутиш воду, коли я пю?” Ягня дрозачи відповіло: „Пане вовче, якже-ж я могу каламутити воду, коли я є в долині жерела, а ти в горі”.. Однак вовк не зважаючи на се, що ягня говорить правду, крикнув: „Шість місяців тому назад ти мене обидило!” „Якже-ж се можливе”, — відповіло ягня — „коли перед шістьма місяцями мене еще не було на сьвіті”. „До біди з тобою”, сказав вовк, „то твій батько обидив мене”. І так сварячи на ягня, скочив на него і подер його на кусники, несправедливо вбиваючи.

Ся байочка-відносить ся до тих людей, що переслідують невинних під ложними позорами.

ЛЯШКА НАРЕЧЕНА.

Мав я Ляшку „наречену”,
Звалась панна Міся,
Що тягло мене до неї,
Мов вовків до ліса.
Та швиденько я пізнав ся,
Що ця пайна гожа
Хоче Польщу будувати
Від „моржа до моржа”.
А ту працю загадала
Від мене почати:
Мою душу в польске небо
Хтіла впакувати;
Мою шкуру виправляти,
Щоб була тоненька,
А язик мій натягати,
Щоби лучше дзенькав...
Коли все те я пронюхав,
Моторошно стало:
Коло пупця замлоіло,
Серце задріжало

Й раз на всегда остогидла
Менї панна Міся...
Ах, втікав-же я від неї,
Неначе від біса!...

Чалий.

БІДНА БАБА.

— Та чого-ж ви бабо плачете?

— Як же менї, сипочку, та не плакати, таже прочитали в церкві, що на тамтїм сьвітї буде „плач і скрегіт зубами“, а чим же я буду скреготати коли в мене ні одніського зуба нема.

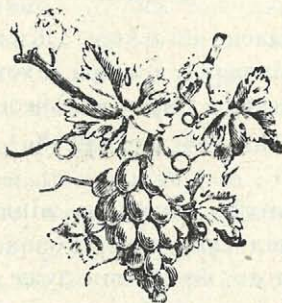
*

*

*

Люди приймають не те, що ти про себе скажеш, але те, що скажуть твої приятелї.

Смрід чіснику з уст любої особи є солодший як запах роки в руках нелюбої.

до монаха Арсенія і просив його, щоби йому позичив своє монаше убранє. Монах Арсеній був справді чесний чоловік, і сказав, що його монаший закон не дозволяє нікому позичати свого убрання для ошуканства. Муж заневпив його, що він потребує того убрання для дуже доброго діла, щоби спасти грішну душу. Монах, знаючи, що він є чесний чоловік, дав ся намовити і позичив йому своє монаше убранє. Тоді муж прибрав ся як монах, приправив собі бороду, штучний ніс, почорнив брови, заложив каптур на голову, і в ночі, так як було умовлено, пішов до своєї жінки. Она вже його ожидала в слабо освітленім покою, з отвертими раменами. Коли він станув на порозі, она прибігла до него і хотіла його поцілувати, думаючи, що се монах. Але він похилив на долину голову, щоби она його не розпізнала, і змінившим голосом промовив: „Проч покусю, проч покусю!“

„Правду кажеш отче“, сказала она, „нема більшої покуси як любов. Ти отче обіцяв потішити мене, а тепер маємо догідну спосібність, мого чоловіка нема в дома“. По сих словах она знов хотіла його обняти, але він відсунув її від себе і сказав: „Проч покусю, проч покусю“. Але коли побачив, що она занадто пхає ся до него, витягнув з під плаща порядний патик, і зачав її так окладати, що її вже відійшла покусю. Після того, не давши ся розпізнати, вийшов з хати і відніс убранє монахови запевнивши його, що сповнив богоугодне діло.

За два дни вернув до дому, якби просто з села, і застав свою жінку в ліжку, удаючи, що не знає, що з нею стало ся, запитав її що єї бракує. Она сказала, що дуже тяжко перестудила ся, так що не може порушити ані ногою, ані рукою. Муж, котрому дуже хотіло ся сьміяти, удав дуже зажуреного і потішаючи її сказав, що запросив набожного монаха Арсенія на вечеру. „О, мій дорогий, сказала жінка зі слезами в очах, „не запрашай таких людей до хати, они лише нещастє приносять з собою“.

„Чому, моя жіночко“, сказав муж, „ти-ж так виславляла його, що він такий добрий та чесний? Що до мене, то я вірю, що він є дуже примірний монах“.

„О, они суть дуже добрі в церкві, на проповідниці, але в чужім домі они суть правдиві антихристи“, сказала жінка. „Роби що хочеш, лиш не веди його до мене, бо я умерла би“.

„Що-ж“, сказав чоловік, „я його вже запросив, тепер годі змінити, але як ти не хочеш його бачити, то се від тебе залежить“.

Надійшов вечір, і запрошений монах Арсеній прийшов на вечеру. Після вечери муж казав до него: „Я дивлю ся на тебе, отче,

як на чоловіка, котрого Пан-Біг любить, і котрого молитви вислухує. Прошу тебе змилосерди ся над моєю бідною жінкою. Вже рід місяця опутав її злий дух, і ніщо її не помагає, навіть сьвячена вода. Але я кріпко вірю, що если ти положиш на ню свою руку, злий дух відійде від неї. Від щирого серця молю тебе, зроби се для мене”.

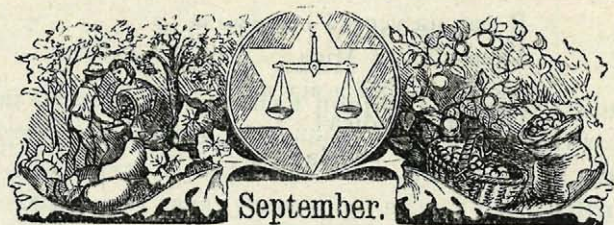
„Всьо можливе в руках Божих, мій сину”, сказав добрий монах, „Пан-Біг ніколи не відмовляє своєї ласки тим, котрі з вірою Його молять”.

Відтак муж завів монаха до комнати, де лежала його жінка. Она побачивши монаха, думала, що то він її вибив, аж поблідла зі злости, однак, щоби не зрадити ся перед мужем, закрила своє лице. „Як довго я є тутка”, шепнув монахови муж, „злий дух не мучить її, але скоро я з відси вийду, ти покропи її сьвяченою водою, і побачиш, що з нею чорт виправляє”. По сих словах муж вийшов за двері і наслухував, що буде говорити жінка.

Коли жінка побачила, що в покою находить ся лише монах, зачала в злости кричати до него: „Поганьче, потворо, розбійнику!” Монах набрав сьвяченої води на кропило і зачав її кропити. Відтак хотів положити руку її на — голову, але она в лютоости укусила його в палець. Муж побачивши, що вже досить того всього, увійшов до середини і подякував монахови за його труд. В хвилі коли муж появил ся коло ліжка, жінка сейчас успокоїла ся і поцілувала хрест, котрий її подав монах. Побожний монах вірив, що вигнав з неї злого духа і з молитвою на устах вернув до монастиря. Муж побачив, що его жінка вже раз на все вилічена з віроломности і постановив собі ніколи аж до смерти не сказати її, в який спосіб він її вилічив. Від того часу она назад стала вірною жінкою, набожною та доброю матерію для своїх дітей.

М И Р С Ъ В І Т А.

Що люди на сьвітї стають лїпшими, того доказом є, що вже другий раз зібрали ся представителі всіх держав на сьвітї до Гаги на нараду, аби завести мир сьвіта. Коли культура поступ змагає ся, люди бачать, що війна стає ся що раз більше неможливою, раз тому, що тепер коли нароблено ріжні винаходи, на війні гине сто раз більше людей як передше: друге тому, що війна коштує тепер

ВЕРЕСЕНЬ.

Починає ся школа. Незабуйте позаписувати свої діти до англицьких шкіл. Нехай учать ся, а буде їм ліпше жити і вам поможуть на старість. Памятайте також, аби ваші діти не забували рідної мови і учили ся руського письма. Впоюйте в них любов до Старого краю, до руського народа, учіть їх про наших славних гетьманів, нехай знають історію рідного краю. Буває так, що родичі не уміють розговорити ся зі своїми дітьми по руськи, бо діти не знають лиш по англицьки. Се встид для таких родичів. Коли діти вчать ся по школах, ви вчіть ся по читальнях. Відновлюйте їх, та заохочуйте людей, щоби вступали до читалень. Пожиток з того теликий. Найперше ви набираєте ся розуму, потому стрічаєте ся з ріжними людьми, від них можете довідати ся, де робота є ліпша, а дальше, ходячи до читальні, не нудите ся і з нудьги не тратите по сальонах грошей.

НЕВЛАСТИВУ ЛЮБОВ ТРЕБА ЛІЧИТИ ПАТИКОМ.

Було се в Росії, далеко на Сході. Жила там одна жінка, котру всі уважали за дуже чесну, а котра також була дуже побожна. Она ніколи не пропустила Служби Божої, всегда впливала на свого мужа, щоби ходив з нею до церкви, і виховувала діти в релігійнім дусі.

Першого дня великого посту, та жінка пійшла до церкви, і щирь роздумувала над смертю. Монах Арсеній, котрого всі люди уважали за сьвятого, бо жив він дуже чесне жите, мав мати проповідь. Жінка з великою побожностю і увагою слухала його слів і дуже уважно дивила ся на него. Тут треба згадати, що той монах був дуже пристойний мущина. Слова монаха доходили прямо до серця жінки, а красота його поїла єї очи. Она чула ся дуже щаслива. Проповідь скінчила ся, монах відправляв Службу Божу, а жінка ані на хвильку не спускала з него очий. Она чула,

що любила того монаха духовною любовю, і думала, що така любов не є грішна, мимо того, що так много дає їй приємности. Від того часу она ходила щоденно до церкви, всегда брала з собою мужа, і обоє разом його подивляли. Також, чи то при обіді, чи де інде, муж і жінка про ніщо більше не говорили, лиш про того монаха.

Та любов, хоч з разу була чисто духовна, з часом перемінилася в правдиву любов, і бідна жінка навіть не спостерегла ся, як їй серце зачало бити лише для монаха Арсенія. Она не могла оперти ся могучим почуванням свого серця, і лиш тим журила ся, що їй улюблений монах нічого не знає про її любов. По довгім надуманю ся, постановила написати короткий лист до монаха, і в тім листі сказати йому обережно, як горячо його любить. Лист той віддала своєму служачому, і остро наказала йому віддати той лист монахови Арсенієви, так, щоби їй муж того не бачив.

Слуга взяв лист і найкоротшими дорогами зміряв до монастиря. Нараз побачив свого пана, котрий зацітав його, де він іде. Слуга дуже застрашив ся, почервонів на лиці і не знав що сказати. Пан зараз пізнав, що тут є щось нечистого, сказав до слуги, що если скаже правду, то буде винагороджений, а если збреше, то піде до в'язниці на ціле життя. Слуга бачучи, що нема иньшого ратунку, показав панови лист, який мав занести до монаха Арсенія. Пан перечитав лист і дуже заболіло його серце, він так довіряв своїй жінці а она була така негідниця.

Однак він був розумний чоловік, укрити свою злість, і відписав жінці лист в імени монаха Арсенія. В тім листі написав, що він чує ся дуже щасливий, що она його любить, і що він також чує до неї любов. Лист сей віддав слугі занести пані, і наказав йому сказати, що се лист від монаха Арсенія. Слуга віддав лист пані і она була щаслива, що все так гладко пішло.

Від того часу жінка що другий день писала любовні листи до монаха, а муж їй відповідав на її письма. Одного разу по великодні написав він до неї письмо з просьбою, що хотів би бачити ся з нею десь в тайні перед мужем. Казав їй виправити мужа на пару день на село, а він міг би тогді прийти до її хати. Жінка утішила ся тим пляном і просила мужа, щоби поїхав на село відвідати її родину. Муж згодив ся і сейчас вїїхав, але не на село, лиш затримав ся в місті у свого приятеля. Тогді жінка сейчас написала до монаха письмо, і повідомила його, що тепер мужа нема в дома, і она буде ожидати його в ночі.

Тепер муж постановив скінчити ту болісну забаву. Пішов

страшні гроші, а дальше тому, що через війну терпять торгівля та промисл. Отже кажуть учені люди: коли два сусіди посварять ся, то не ідуть они сейчас бити ся, і самим собі робити справедливість, але ідуть оба до суду, і там судія провинившого ся карає, а невинного увільняє. Чому-ж так не може бути і з державами? Як дві держави посварять ся, то не треба їм зараз брати ся до війни, але нехай ідуть перед суд, і там нехай порішить ся хто винен, а хто ні. Така гадка припала до вподоби всім людям сьвіта, і кілька літ тому назад зібрали ся представителі всіх держав з цілого сьвіта на наради, щоби установити такий суд і завести на цілім сьвіті мир. Если би вже не мало бути війни, то не потреба і війська, а если не треба війська, то не треба і мундурів військових, і гверів і армат і кораблів воєнних. Тоді міліони грошей, що ідуть на удержанє війська, пішли би на народну просьвіту, касарні військові переіменили би на школи, жовняри, що по три роки мучать ся при війську, могли би працювати в дома, а весь нарід обтяжений страшними податками, платив би о половину менші податки.

З такими думками приступлено до перших нарад. Однак деякі держави, що їх сила полягає на душеню слабшого, от як Москва і дусять Українців, побачили, що як би розпустили військо, то покривджені хотіли би від того найвисшого суду, справедливости. і так на примір, Україна схотіла би бути зовсім свобідна від Росії. Тому они не згодили ся на такий сьвітовий мир, казали, що то єще за вчасно, треба єще подождати. Мимо того на тім з'їзді запали деякі ухвали великої ваги, і постановлено в короткім часі знов з'їхати ся на подібні наради.

Добре діло ніколи не загине. От ми Русини, кілька натерпіли ся переслідовань від Поляків, кілька кривд, але на душі ми не упадали, лиш працювали над народом, просьвічали його і от по многих роках такої праці діждали ся ми загального права гоюсованя, прийшло до виборів, і ми відразу на прах розбили Поляків.

Так само бачите і з тим сьвітовим миром. Перші наради не ухвалили розпущеня війська. Тепер в 1907 році другий раз зібрали ся на такі наради. І тепер єще не ухвалили того мира. Певно єще кілька разів зберуть ся на такі наради, аж в кінци прийде час, що всі згодять ся на той мир, знесуть військо, установлять такий найвисший суд, і тоді вже і людям стане лекше на сьвіті, бо буде більше гроша і часу на науку та просьвіту.

А той час вже іде, хоч поволи, а вже наближає ся.

ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДИЙ БУДДИ.

1. Не будеш убивати. 2. Не будеш красти. 3. Не будеш перелюбствувати. 4. Не будеш брехати. 5. Не будеш упивати ся. 6. Не будеш їсти в невідповідний час. 7. Не будеш уживати пахощів. 8. Не будеш спати на м'яккім ліжку. 9. Не будеш сьпівати, танцювати і ходити до театру. 10. Не будеш уживати ні золота ні срібла.

*

*

*

Ні!... я не серджусь дівчино на тебе,
ані на нього — хоть твоє серце вкрав він у мене.
ні громів на вас не викликаю, не дурію з розпуки,
ані навіть не плачу... Ви любитесь?... Про мене...

Любіть ся!... Колись... я не перечу...
колись ти дівчино всім була для мене...
Але ницьки... Я мовчки зійти мушу зі сцени
як що аманта грає ще дурійший від мене.

Сперо.

ВІРА КОНФУЦІЯ.

Пять сот літ перед Христом жив в Китаю сімдесять літний старець, походячий з дуже старої родини. Щоби лишити славне імя своєму потомкови, він оженив ся з молоденькою дівчиною, і она в короткім часі привела йому на світ сина, котрого назвали Конфуцій. Батько в недовгім часі помер а син виростав в убожестві під опікою матери. Єще яко мала дитина він показував велику охоту до науки. Коли підріс, оженив ся і став огородником в своїм родиннім місті.

В тім часі в Китаю понував великий нелад. Сильнійші здирали слабших, міністри мордували царів, а сини батьків. Конфуцій бачив то все, і постановив зло направити, постановив зреформувати правительство, завівши старі порядки, а усунувши

нові. В тій цілі він отворив школу, до котрої з'їжджали ся люди на науку з цілого краю.

Ученики поважали його яко наймудрійшого і найліпшого зі всіх людей. Они описали в книжках ціле його житє, що він говорив за столом, як їв, як спав, як сїдав на віз, як поважав старих людей. Ті книжки називають святими.

Коли Конфуцій мав вже много учеників, розпустив їх по цілім краю, щоби научали, і сам їздив з місця на місце, з двора до двора навчаючи пануючих, щоби чесно правили крайом.

Коли одного разу побачив чоловіка, що мешкав в лісі поміж птицями та звірятами, щоби в сей спосіб відорвати ся від грішного сьвіта, Конфуцій сказав до своїх учеників: „Ми не повинні відділяти ся від сьвіта і йти поміж птиці та звірята, що не мають з нами нічого спільного. Ми повинні йти поміж терплячий нарід і йому помагати”.

Одмак Конфуцій не дожив тої хвилі, щоби його науку прийняли володїтелі. Він помер в досить молодім віці. Над його гробом виставили величаву святиню, де два рази в році приїжджає китайський цїсар, клякає перед його гробом, і шість разів ударає головою в землю. Відтак цїсар wraz з зібраним народом молить ся до него і приносить жертви. Яко жертву приносять кусники полотна, вино, поселене м'ясо з тигра, сушену рибу, вареного зайця, вівцю і свиню.

По смерті Конфуція віра його зачала дуже скоро ширити ся і нині має за своїх приклонників майже половину всіх людей що живуть на землі, се є около п'ятсот мільонів людей.

Віра Конфуція не є так віра в бога, як віра в державу. Коли запитати Китаїця, що він мусить робити, аби заслужити собі на спасене душі, він скаже: „Мушу бути добрим горожанином моєї держави”. Першим обовязком кожного горожанина є слухати, любити і поважати свого короля, а відтак свого батька, котрий панує над родиною.

Китаїці дуже поважають своїх померших предків, молять ся за них і приносять їм жертви. Дятого коли який Китаєць помре приміром в Америці, то його тіло відвозять до старого краю, щоби там могли помершому складати жертви.

Поступ, цивілізація та науки в Китаю зовсім ні, або дуже слабо приймають ся, бо Конфуцій учив, що лише то є добре, що є старе, а що нове, то є зле. За двацять соток літ Китаїці зовсім не змінили ся. Письмо у них то саме, що було за Конфуція, убирають ся так, як тогді убирали ся. Если хто заводить нову річ,

то поповнює злочин і його карають смертю. Один цісар видав був розказ, щоби Китайці не бандажували ніг немовлятам, як се є у них в звичаю, але щоби нога росла свобідна. Однак на се заворушила ся вся людність, кажучи, що так робили їх батьки, так і они повинні робити. В одній провінції Китаю, де мешкає много колоністів з Європи, зачали будувати залізну дорогу під колію, однак Китайське правительство коли о тім довідало ся, заборонило дальшу будову, бо колія се нова річ, а їм не вільно запроваджувати нових порядків.

Мимо того, що наука Конфуція є подекуди зближена до Христової, цілий Китай є краєм зіпсуття і упадку морального. Майже без виїмки кождий Китаєць заживає опієм, муштини віддають ся найбезвстиднішим і прямо звірячим похотям тіла, у жінок майже нема чести та встидливости, убиванє плоду є на порядку дневним. Жінка не є помічницею мужа, але його слугою та невільницею. Конфуцій научав, що се є великий гріх оплакувати смерть жінки, хочби она була найвірнійша. Від найстарших до наймолодших, від найбогатших до найбіднійших, від найрозумнійших до найдурнійших всі там брешуть, крадуть та ошукують. Справедливости там знайти не можна. Перекупство і утиск суть на кождім кроці.

Так то виглядає той край, де панує віра Конфуція. Чи нема для них вже жадного ратунку? О так, ратунок може принести лише віра Христова, і тепер є там багато християнських місіонарів, котрі хотий переслідовані китайським правительством і з нараженєм власного життя ширять науку Христову.

Ш У К А В.

Пізної години в ночі один чоловік вийшов з хати і проходжував ся по улицях міста. Його задержав полісмен і запитав: „Чоловіче, чого так пізно шукаєш?“ А він йому відповів: „Сон утік від мене і я тепер за ним шукаю.“

Г О Н Т А.

Як та хмара, гайдамаки
Умань обступили
О-півночі; до схід сонця
Умань затопили.
Затопили, закричали:
Карай Ляха знову;
Покотились по базару
Кінні народів.
Покотились малі діти
І каїки хворі.
Гвалт і галас. На базарі,
Як посеред моря
Кривавого, стоїть Гонта
З Максимом завзятим.
Кричать у двох: Добре діти,
Оттак їх проклятих!

Т. Шевченко.

ЦЕРКВИ І ВЯЗНИЦІ.

Один проповідник проповідуючи раз до численно зібраного народу, сказав: Вязниці суть замкнені день і ніч на десять замків, але завжди суть они переповнені, а то церкви все суть отворені, але нікого в них нема.

*

*

*

Грім робить сліпого чоловіка зрячим.

То не вино упиває чоловіка, але чоловік сам себе упиває.

ЖОВТЕНЬ.

Жовтень дуже небезпечний місяць на заразливі хвороби. Треба уважати особливо на діти і на се, щоби не зносити ся з тими хатами, де хто лежить хорий на заразливу хворобу. Не треба під тим взглядом удавати дуже відважного, і легковажити собі заразливі хвороби, бо як то кажуть: „і небоя вовки з'їли". Коли-ж не дай Боже прийде хвороба, то порадьте ся лікаря, але шукайте чесного чоловіка. Не вірте тим докторам, котрі оголсшують ся по газетах, і кажуть в листі описати свою хворобу, а они пришлють медицину, бо такі доктори суть ошусті, они лише користають з темноти вашої, і здирають з вас гроші. Треба вам знати, що такі доктори нігде не оголошують свого бізнесу, лиш по руских, словацких, польських газетах, бо знають, що ті люди суть темні, і дадуть ся зловити. В тім місяцю також памятайте на вечірні школи англійської мови. Если збере ся вас найменше 25 охочих до такої школи, то місто заплатить вам учителя, лиш треба, щоби ви пильно ходили до школи та вчили ся.

КОЗАКИ, ТАТАРИ ТА ТУРКИ.

Років тому з тисяч назад, як батьки наші терпіли від Хозар, що жили по Дону і у Криму. Не поспіли упорати ся з Хозарами, як ось на зміну Хозарам прийшли теж зі всходу другі на пів дикі люди. Печеніги, а потім Половці, і почали дуже тиснути Русь. З Половцями бороли ся наші батьки довгий час, а в кінци стали брати над ними верх.

Коли се наступила на Русь чорна хмара, Татари. В 1238 році, себто більше як 600 років назад, велика татарська орда, з ватагом Батием, кинула ся на руську землю, стала бити і різати людей, розруйнували міста і села. Люди, ратуючи ся від Татар, утікали далеко зі свого краю. Полуднева руська земля, Україна, на якийсь час мало не зовсім спустіла. Татари зістали ся жити по

ставники карали їх за що небудь. Нераз тягнули їх на роботу і в день і в ночі. Часом запрягали їх разом з худобою до возів. На їжу давали їм чорного хліба і трошка олію. Трапляло ся, що султани убивали цілі сотні християньского люду, лиш от так, аби забавити ся.

Часто невільники самі тікали з неволі і вертали ся до дому, але не завжді можна було се зробити, бо перше діло, трудно було

Запорожець.

утечи з самої неволі, а друге діло, хоч би і утік, так трудно було так пробрати ся, щоб ніхто з Татар не побачив.

З часом і серед наших народили ся люди, котрі помстили ся над Татарами і Турками за їх наругу і почали боронити руські хліборобські села перед їх нападами. Тими людьми були наші славні українські козаки.

Козаками спершу звали ся вільні вояки, котрі своєю охотою ходили у степ за здобичею, або розбивали чужих, а часом і своїх,

або постунали на службу якому князю, чи цареві московському. Багаті і вельможні пани литовсько-руські, котрі володіли великими ланами на нашій Україні, з охотою підмовляли українських козаків, щоб у куні обороняти землі свої від Татар, ходити самим на Татар, відбивати у них людський полон і другу здобич. Такі пани робилися козацькими ватажками. Найславнішим козацьким атаманом був князь Дмитро Вишневецький. Він спорудив на острові Дніпра, Хортиці, замок, і з відти робив наїзди на Туреччину. Своїми наїздами Вишневецький так розсердив кримського хана що він у 1557 р. з ордою прийшов добувати Хортиці, але нічого не вдіявши, звернув ся до дому. Швидко після того він прийшов під Хортицю знову вже з Турецьким військом і на сей раз Вишневецький мусів уступити.

Скоро після того Волохи покликали Вишневецького до себе, щоби ними правив. Однак се був лише підступ. Тут у Волощині піймали його Турки і замучили у Цареградї. Кажуть, що Вишневецького повісили на гаку за ребро перед султанською палатою. Султан з родиною виходили на замок і з радістю приглядали ся мукам славного козака. Так він висів вже три дні. Еякко було йому знести паруги Турків, і попросив, щоби перед смертю дали йому в руки його лук зі стрілами. Турки вволили його волю, і заки спостерегли ся, він вже убив жінку султана і двоє дітей його. В короткім часї опісля сам помер.

Щоби мати повну волю бити ся з Татарами та Турками, коли лише захоче ся, і щоби бути незалежним від нікого, козаки стали кошем на одному з Дніпрових островів, і з того часу почала ся Запоржська Січ. Січ ту бронули високі пороги по котрих уміли плавати одні тільки Запорожці.

У Січи Запорожці жили без жінок. За те, що хто небудь заведе у Січ жінку, відрубали тому козакови голову. Найважніше діло для козаків у Січи було воювати з Татарами за віру і народ християнський. Збираючи ся у похід против Турків або Татар, Запорожці закликали до себе людей з України, кажучи їм: „Хто хоче за християнську віру на кілку сидіти, хто за святий хрест радий, щоб його четвертовано і колесовано, хто готов прийняти всякі муки і не боїть ся смерти, приставай у козацтво. Не треба смерти лякати ся, бо від неї не устережеш ся. Таке жите козаچه!“ Не величали ся Запорожці родом. Сам атаман запорожський, після того, як на його місце обирали пильного робив ся знову просним козаком. У Січ можна було приїхати у кождий час, і відїхати з Січи, коли хто хотів.

степах, а наші люди мусяли часами платити їм дань. Однак через яких двіста літ, татарська орда розділила ся і ослабла.

Поки Русь не вспіла еще поправити ся після великого татарського лихолітя, ще новий нарід насунув ся на неї з другого боку. Сей нарід звав ся Литва. Руські люди боронили ся від Литви дуже слабо і она загорнула часть Руси під себе.

Тим часом руський нарід, що жив коло Чорного моря, якое поволи годив ся з Татарами, хоч може і не без яких сварок за павовиська, аж поки Турки 1453 р. не підбили Татарів під себе. З того часу кримські Татари почали часто набігати на Україну і дуже грабили наш нарід разом з Турками. Та й віра турецька заставляла їх воювати з Християнами. Перший, що став проповідати між Турками ту нову віру, був Араб Магомет, більш як 1200 років назад. Магометанська віра згоджуєть ся з християнською в тім, що признає одного Бога, та тільки не признає Тройці. Христа Магомет вважає великим пророком, але меньшим від себе, а не сином Божим. Молитви і пости у Магометовій вірі інакші, ніж у християнській. Жінок позваляє Магомет брати більше ніж одну, а на другому світі, учив, дана буде велика сила жінок. Найправеднійший буде той, хто більше розширяв віру магометову. Одну тільки сю віру магометанці уважають правою, а усі другі — поганими, нечистими. Людей другої віри магометанці велять воювати і силою повертати у свою віру.

В 1484 році зробив кримський хан великий наїзд на Україну; він узяв приступом Київ, зруйнував Печерський монастир, трохи не усіх Київлян забрав у неволю і з дуже великим полоном вернув у Крим. З того часу Татари майже що року набігали на Україну, і з того часу розпочала ся межи Українцями і Татарами мало не двохсотлітня війна.

Татари наскочили, порізали, побили та і вернули ся до дому, набравши невільників. І так робили они що року.

Не можна було тоді людям удержати ся на Україні. Не можна було займатися хліборобством, бо не знав чоловік, чи збере він те, що посіє, не знав навіть, чи буде він завтра живий. Несподівано набігали Татари, палили села, а людей, котрих не вбивали зараз, брали з собою у Крим, а тамечки продавали Туркам у неволю, або зоставляли у себе для тяжкої роботи. Щоби забезпечити ся від Татар, люди ставляли на границі вартівників, котрі сейчас давали знати, як появили ся Татари. Тоді люди покидали села і ховали ся по лісах або навіть і у воді, де як розказують, вони дихали через очеретину.

Що терпіла Україна від тих нападів, можна довідати ся з того, що коли Татари напали на Україну в 1575 році, так вивели людей до Криму більш як 55 тисяч, 40 тисяч коний, 500 тисяч усякої худоби.

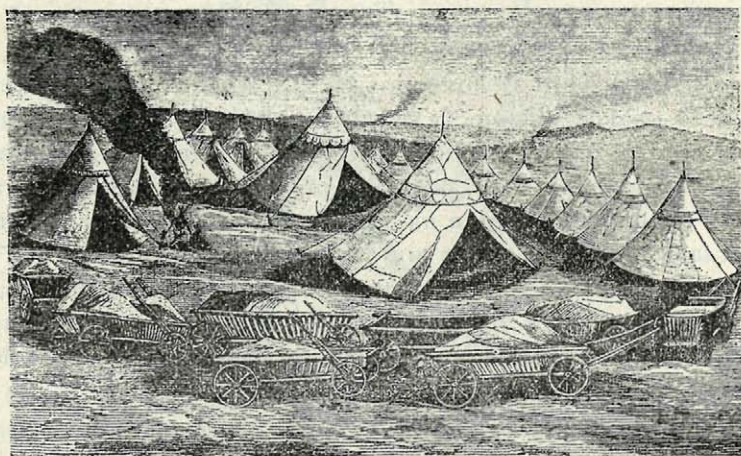
Що Татари робили з бранцями, можна довідати ся зі слів одного чоловіка, котрий каже, що старці або немочні, котрі не суть здалі до праці, віддають ся у Татар собакам, або молодим хлопцям, котрі вчать ся на них вояцкого діла і б'ють їх камінями, або кидають у море, або убивають якими небудь иньшими способами. На тих нещасних невільників вчили ся татарські хлопці стріляти з лука. Сильнійших брали на день на роботу, а в ночі мучили їх по тюрмах та льохах; а давали їм їсти трохи здохлятини з черваками, такої, що навіть собака не їла би.

Найліпший товар для Татарів були дівчата і то найбільше гарні. Вони за тим товаром добре доглядали і у дорозі, як гнали полон до Криму і в дома. Часом лучало ся, що такі дівчата бранки, змінявши християнську віру на магометанську, робили ся жінками великих панів турецьких, а навіть іноді і султаншами. Так у султана Солеймана Першого була жінка Роксоляна, поївна з Рогатина у Галичині. Вона верховодила усім царством, намовила султана, що він убив своїх родичів а навіть сина свого. А про жінку Османа Другого розказують ось що: її маленьку, з простого роду полонили Татари і продали турецькому везиру Мурату, а той випустив її на волю. Раз якось побачив її султан і дуже в ній закохав ся, але Мурат сказав, що не може віддати її султанови за рабню, бо вже відпустив її на волю, а хіба султан возьме її за жінку. Так і стало ся, і султан кохав її більше, як усіх своїх жінок. Іноді ці бранки забували зовсім свою віру і робили ся заклятими бисурманками, ненавидячими Християн, як от тая Роксоляна. А іноді они всеж таки памятали, що були колись Християнками і помагали невільникам утікати з неволі.

Молодих парубків бранців продавали Татари Туркам за робітників. Ті бранці повинні були робити у Турків на галерах (великих човнах). Там они були приковані до лавок, і мусіли гребти. Галерний пристав з батою у руці стояв над ними і підганяв їх до роботи. Вони не мали ніякого спочинку, навіть і в сьвято. Гірка була тая неволя, і невільники тільки чекали того часу, щоб утіти, або щоб їх хто небудь викупив.

Тяжко мучили ся невільники на галерах, але не красша була їх доля і тоді, коли вони зоставали ся на роботі по городах. Працювали они коло будинків, котрі будував султан, або на поли. На-

Не розпитували у Січи, хто такий, і з відки приїхав, який чоловік, чи злодій, душогубець, а чи чесний козак, чи великий пан. А у самій Січи за злодійство карали смертю, а коли хто вбє товариша, так того живцем, разом з убитим, закопували у землю. Ляхи не любили козаків; козаки були люди вільні, не слухали польского приказу, котрий часом забороняв їм бити ся з Татарами, щоб не дратувати Татар і не доводити їх до війни з Польщою. Але королям польским потрібні були козаки до війни з Москалями або з Турками, і через те вони не відважували ся виступати проти козаків.

Козацький табор.

Запорожці нападали на Татар і Турків сухопутем і водою. Запороже зробило ся школою, де вчили ся лицарі прості і вельможні, як воювати з нехристами. Запорожці з часом вже не вдоволяли ся обороною від Татар, але самі почали робити проти них походи. Опісля стали нападати на Татар і Турків водою на своїх малих човнах, котрі називали чайками. На тих чайках їздили козаки за здобичю у саму Туреччину і не один раз показували ся коло самого Царограда. Так ось 1594 р. козаки напали на турецькі оселі під самою столицею турецького султана. Про се діло розказують ось що: „Козаки явили ся на стопятьдесятих довгих чайках, на котрих було по 10 весел на кождім боці і окрім гребців по 50 чоловіка добре споряджених з рушницями і шаблями. Турки вислали 10.000 свого війська, щоб оборонити ся від козаків. Але

Ім не пощастило ся, бо козаки в день поховали ся а в ночі напали на місто, до чиста його зруйнували і з великою здобичею повернули домів.

От таке діяло ся зоо літ тому назад, а тепер ми, чи гідні назвати ся унуками тих запорожських козаків, що не мало дались в знаки Туркам та Татарам?

СОТВОРЕНЄ ЖІНКИ.

На початку, коли бог Тваштрі хотів сотворити жінку, побачив що не має вже матеріялу, бо весь найліпший матеріял з'ужив на сотворенє мужа. Тоді по глибокім надуманю ся, поступив як слідує:

Взяв округлість місяця і гнучкість вужа, тремтінє трави і пучок цвіта, легкість листочка і грубість слона, гладкість оленя і веселість пільних коників, слези хмар і змінчивість вітру, боязливість заяця і порожність пави, жорстокість тигра і розжарений уголь, холод леду і скритість журавля, і вуркотанє голуба. Всі ті річи получив разом і з них сотворив жінку і дав єї чоловікови.

Але по тижни прийшов до него чоловік і сказав: „Пане, то сотворіне, котре ти мені дав, нищить моє житє. Она не дає мені спокою, мучить мене, не хоче мене опустити. Она хоче, щоби на ню все уважати, забирає весь мій час, чого небудь плаче, і є великий непотріб. Отже я прийшов віддати єї тобі назад, бо я не могу жити з нею”.

Тоді бог Тваштрі сказав: „Дуже добре”, і забрав єї назад.

В тиждень пізнійше, знов прийшов чоловік до бога і каже:

„Пане, я бачу, що моє житє є дуже самітне, від коли я віддав тобі то сотворіне. Я памятаю, як она танцювала і співала мені, як дивила ся на мене з під ока, бавила ся зі мною і обіймала мене. Єї усміх — се музыка; она була гарна, щоб дивити ся на ню, і мягонька діткнути ся єї. Молю тебе, дай мені єї назад”.

І бог Тваштрі сказав: „Дуже добре”, і віддав жінку чоловікови.

Але не минуло і три дні, а чоловік прийшов перед Сотворителя і сказав: „Пане, я не знаю як то є, але після всього я бачу, що она приносить мені більше клопоту чим приємности. Тому прошу тебе, забери собі єї назад”.

Але бог Тваштрі сказав:

„Проч від мене. Досить вже того. Мушиш з нею жити як можеш”.

Чоловік відповів :

„Коли я не можу жити з нею”.

Бог сказав :

„Але і без неї не можеш жити”. По тих словах відвернув ся плечами до чоловіка і пішов до своєї роботи.

Тоді чоловік сказав :

„Біда, що мені тепер починати? Ані з нею не можна жити, ані без неї!”

НАЙБІЛЬШІ ДЕРЖАВИ НА СЬВІТІ І ЇХ ВОЛОДІТЕЛІ.

В Європі:

Австро-Угорщина має 45.310.835 мешканців, володіє цісар Франц Йосиф I.

Великобританія (Англія) має 395,315.475 мешканців, король Едвард VII.

Данія має 2,465.000 мешканців, король Християн IX.

Франція має 38, 962.000 мешканців республіка, Еміль Любет президент.

Німеччина має 56,345.000 мешканців, володіє цісар Вільгельм II.

Греція має 2,433.806 мешканців, володіє король Юрій.

Італія має 32,475.000 мешканців, володіє король Віктор Емануїл III.

Португалія має 5,428.800 мешканців, володіє король Карло.

Румунія має 5,912.520 мешканців, володіє король Карло.

Росія має 128,932.000 мешканців, володіє цар Николай II.

Сербія має 2,494.000 мешканців, володіє король Петро I.

Іспанія має 18,088.000 мешканців, володіє король Альфонс XIII.

Швеція має 5,136.441 мешк., володіє король Оскар II.

Норвегія має 2,231.000 мешк., володіє король Гаакон II.

Швайцарія має 3,313.817 мешк., республіка, президент А. Девчер.

Турція в купі з землями в Азії та Африці має 40.441.000 мешк., володіє султан Абдул Гамід II.

В Азії:

Китай має 426,447.325 мешканців, володіє цісар Куанг Гасі,
Персія має 9,000.000 мешк., володіє шах Музаффар-ед-дін.
Сіам 6,320.000 мешк., володіє король Чуляльонгкорн.
Японія має 46,451.000 мешк., володіє цісар Мутсугіто.

В Африці:

Єгипет має 9,821.000 мешканців, володіє хедив Аббас Гільмі.
Мароко має 8,000.000 м., володіє султан Мулай-Абд-ель-Ассис.

В Північній Америці:

Злучені Держави мають 76,303.387 мешканців, республіка, президент Теодор Рузвелт.

Мексико має 13,570.000 мешк., республіка, президент Порфірій Діаз.

В Полудневій Америці:

Аргентина має 4,794.149 мешканців, республіка, президент Юлій А. Рока.

Бразилія має 21,565.000 мешк., республіка, президент Франц де П. Родрігес Альвес.

Перу має 4,559.550 мешк., республіка, президент Едвардо Льопез де Романа.

ВСЬО Є ДОЗВОЛЕНЕ, АЛЕ НЕ ВСЬО Є ПОЖИТОЧНЕ.

Горес Клафін, багатий купець з Нью Йорку сидів одного дня в своїм офісі, коли нараз хтось несміло задукав до дверей. До офісу увійшов молодий хлопець, і сказав: „Пане Клафін, мені треба тепер 10 тисяч доларів. Маю заплатити один довг; справді люди мені винні, але не віддають тому прошу тебе допоможи мені. Ти був приятелем мого батька моєї матери а може і моїм будеш приятелем”.

„Ходи ближше, ходи ближше, хлопче”, сказав Клафін, „на дворі є горячо, напий ся склянку пива”.

„Дякую”, відповів хлопець, „але я не пю пива”.

„То може закуриш собі цигаро?”

„Ні, я також не курю”.

„Я рад тобі допомогти”, сказав купець, але не знаю, чи буду міг”.

„Если не можете помочи мені, то бувайте здорові”, сказав хлопець і хотів вийти.

„Зажди ще хвильку”, сказав купець. „Ти не куриш?” „Ні!” „Ані не пєш?” „Ні!” „А в гроші не граєш?” „Ні!” „Ну, то добре”, сказав купець зі сльозами в очах, „можеш мати від мене гроший тільки, кільки тобі треба. Твій батько так само дав мені раз 5000 долярів, і питав мене ті самі питання. Не дякуй мені, я се роблю з вдячності до твого батька”.

ВІРА МОГАМЕДА.

В 570 році по народженю Христа, сторожеви поганьскої святині в Мекці народив ся син. Коли немовлятко перший раз відкрило очи на сьвітло денне, сказало сильним голосом: „Бог є великий, а я є його пророк”. Так народив ся музулманьський пророк Могамед.

Коли він мав три роки об'явив ся йому архангел Гавриїл, отворив його серце і витиснув з него краплю чорної крові гріха. Коли він мав шість літ, померла йому мати. Він часто любив пробувати на самоті і там роздумувати. Він був хорий на тяжку хворобу так звану падачку. Коли виріс на молодця, наняв ся за фірмана до багатой вдови Гадіджі. Она полюбила молодого Могамеда і вийшла за него за муж. Діставши за жінкою великий маєток, Могамед много подорожував і познакомив ся з релігією Жидів і Християн.

Коли Могамед мав 24 роки пішов в пустиню і там перебув довгий час на роздумуваню. Там мав різні привиди, являли ся йому ангели і учили його нової віри, котру мав нести поміж свій нарід. По якимсь часі пішов в народ і зачав проповідати нову віру, котру як казав, Пан Біг об'явив йому на пустині. Найперше навернула ся його жінка Гадіджа. Однак люди не хотіли слухати його науки і мусів утікати зі свого родинного міста Мекки, бо бояв ся, щоби роззлюблений нарід не вбив його. Зі своєю жінкою і пятьдесят учениками віц утік до міста Медіни. Єго переслідувателі пустили ся за ним в погоню. Могамед з одним зі своїх учеників сховав ся перед ними в печеру. Неприятелі як раз переходили коло тої печери і хотіли заглянути до середини, чи нема там Могамеда. Коли однак побачили, що павук заснував вхід до печери павутищем, були певні, що його там нема і пустили ся дальше в погоню.

Так отже павутине охоронило від смерти чоловіка, котрий відтак пострахом наповнив весь світ.

Коли Могамед прибув до міста Медини, там прийняли його з великими почестями яко божого пророка. Від тої хвилі Могамед перемінив ся з лагідного та смирного проповідника, на жадного війни та крові полководця. Через послідних десять літ свого життя він збирав велике військо, щоби оружьем накланяти нарід до прийнятя своєї віри. Хто опирав ся йому гинув від його меча. Зібравши 10.000 війська він напав на своє родинне місто Мекку і присилював всіх прийняти його віру, вимордувавши многих, котрі противили ся йому. В короткім часі після того він помер. Хоч він лежав в гробі, наука його не померла. Приклонники його віри зібрали величезне військо і напали на різні краї і так ширили могомедову науку. Они заняли цілу Арабію, північну Африку, перейшли до Європи, підбили Іспанію, Францію, відтак пізнійше підбили Грецію і дуже часто напали на Русь Україну та Польщу. Аж доперва, коли загнали ся під Відень, там зістали побиті. Тяжко стогнала Русь Україна під татарським та турецьким ярмом котрі визнавали віру Могамеда. Про те знайдете написане в иньшій місци, де розказує ся про козаків, Турків та Татар.

Нині релігію Могамедову визнає около сто вісімдесять мільонів народа.

Наука Могамеда містить ся в книжці, котра називає ся коран, і котру они уважають за сьвяту. Тої книжки не вільно діткнути ся немитими руками, а невірний, то є кождий, що не є Могамеданцем навіть не може споглянути на ню.

Магомеданці не вірять в божків і не поклоняють ся їм. Про божків роблених з каменя або дерева, Могамед так говорить: „Ті деревляні ідоли, котрі ви зробили власними руками, котрих ви натираєте оливою і воском і на котрих сідають мухи, се нічого більше, як лише дерево, я кажу вам. Они є мертві і безсилні. Лише один Бог є сильний, він сотворив нас, він дає нам жите”.

Християн Могамеданці ненавидять і називають їх християнськими собаками. Могамед учив, що є лише один Бог, котрий мав много пророків, що Авраам, Мойсей та Христос були божими пророками, але найбільшим із усіх пророків є Могамед. Бог вже при сотвореню світа постановив долю кождому чоловікови, і ніхто не оминув свого призначеня. Після науки Могамеда не той є грішник, що веде безбожне нечесне жите, але той, хто через день не сказав сто разів слово Бог, і той, хто забув кілька разів припасти тілом до землі. Коли чоловік вмирає, то єго тіло і душу зако-

пують до гробу. Відтак по якимсь часі два ангели ведуть чоловіка на суд. Если той суд випаде добре, то чоловік іде до неба, если зле, то чоловік іде на вічні муки. Небо складає ся з вісім частий, і повне є прекрасних жінок, котрих може чоловік уживати для своїх тілесних приємностей до схочу. Пекло має сім відділів, з котрих один є призначений для Християн, а один для Жидів.

Щоби бути спасеним, не треба бути чесним, але треба сповняти певні обряди, котрі приказав Могамед. Ученик Могамеда може бути злодійом, розбійником, брехуном, розпустним чоловіком, однак мимо того може бути добрим Могамеданином. Раз привели до суду одного Араба, котрий мордував та рабував людей. Коли сей злочинець ставув перед судією, судія зійшов зі свого місця і поцілував його в руку і пустив його на волю з великою пошаною, бо той Араб відбув аж три рази подорож до гробу Могамеда, що уважають Могамеданці за дуже богоугодне діло.

Обовязком кожного праведного Могамеданця є щоденно змовити їх „Вірую“, три рази на день молити ся з лицем зверненим до сходу сонця, постити через цілий місяць. Постити они мають від сходу до заходу сонця. Могамеданці радять собі отже в той спосіб, що справді в день постять, але за то з дня роблять собі ніч, а з ночі день, і тогді їдять і бавлять ся до схочу. Дальше, кожний маєтний Могамеданин має помагати бідним, що они справді роблять. А в кінці кожний, хто вірує в Могамеда, має бодай раз в житю відбути подорож до гробу свого пророка.

Треба еще знати, що Могамед дозволив своїм віруючим мати по кілька жінок. Сам Могамед мав аж сім жінок. Жінка у них не має жадного значіння, она є сотворена лише для тілесних розкошій чоловіка. Розпуста у них є страшна. Бюгаті Турки тримають собі гареми, в котрих мають по триста жінок. Жінки турецькі знають, що коли будуть родити діти, то втратять красу, і не будуть подобати ся мужам, тому убивають в собі плід.

Така то отже є віра в Могамеда. Кожний з читачів бачить, що їх власна релігія не може зробити їх ліпшими, лиш одинока віра Христова може запевнити їм царство небесне.

М І Й, Г Р І Х.

Мій гріх важкий, мій намір злий сурово
Суди суддя, — по просту і мерщій,
Без фарисейств! По що тут гарним словом
Виправдувати вчинок мій?...

Не в панській, а в мужицькій одежині,
І черевики з ніг здіймивши, — я
Пійшла туди, де стогне брат наш нині,
Де вічна праця і біда!...

Днесь спіймана на місци вчинку злого,
Я з свідками явила ся на суд...
По що-ж тут свідків слухати ще довго?...
Провину кожний бачить тут...

Покинь суддя всі допити! На що се
Здалось? — Я-ж вся в провинах: на плечах
Мужицька одежа, ноги босі,
Тверді мозолі на руках.

І працею важкою я розбита...
Та знаєш ти, в душі моїй на дні
Найтяжша ще лежить провина скрита —
Любов до вбогої рідні!...

І знай, що як не винна я днесь буду, —
Ти проти мене нємічний, суддя!
Я не лякаюсь нині твого суду —
Й не ти побідник тут, а я!

Довічно днесь мене ти покараєш...
Та мій недуг вже написав протест —
Тут жде мене — сам бачиш ти і знаєш —
Лиш парумісячний арест...

А я умру з любовію одною
І, випустивши з рук ключі тюрми,
З молитвою схилять ся наді мною
Й заплачуть лютії кати.

З російського.

*

*

*

Один Американець сказав до свого слуги Айриша: Слухай, єсли Мр. Джонс прийде тутка, заки я верну ся, то скажи йому, що я хочу бачити ся з ним о другій годині по полудни". „Добре", каже Айриш, а єсли він не прийде, то що маю йому сказати?"

Брехун є так покараний, що коли скаже правду, ніхто йому не вірить.

Нині їдж з найліпшої миски бо завтра може стовчи ся.

November.

ПАДОЛИСТ.

... Починаєть ся опалюванє печий. Однак треба на те вважати, щоби не палити за багато, бо через те можна перестудити ся, виходячи з надто теплої хати на двір. Добре є вивітрити хату перед тим, як маєть ся палити в печи, а як хата вже огріта, знову отворити вікна, щоби температуру троха знизити. Перед вечером повинно ся менче палити, як рано, бо під вечір підносить ся власна температура чоловіка. Вечерами звичайно сидите дома, тож уважайте, щоби хата була чиста, позамітана, і щоби підлога була змита кожного тижня. Не плюйте на підлогу, але до сплювачок. Тримайте ся одної роботи і не змінюйте єї під зиму, бо в зимі дуже тяжко о роботу.

П О Б О Ж Н А.

Семен та Семениха прийшли з церкви тай обідали — мачали студєну кулєшу у сметану. Чоловік їв, аж очи вилазили, а жінка поволі їла. Раз по раз втирала ся рукавом, бо чоловік кидав на ню цяточками слини. Таку мав натуру, що цьмакав і пускав сливою як піском у очи.

„Не можеш ту губу троха приперти, не мож хлїба зїсти“...

Семен їв і не припирав губи. Трохи його жінка вколола отим словом, але він далі возив сметану з миски.

„Цьмакає як штири свинї. Боже, Боже, таку маєш губу, як у старої конини“.

Семен ще мовчав. Трохи був і винен, а по друге хотїв добре попоїсти. В рєштї встав, і перєхрєстив ся. Вийшов на двір, дав свиням пити, і вернув ся, аби лягати.

„А диви, насадив ся, тай лягає як колода. Гниє отак кожного сьвята тай недїлі.“

„Чого ти собі зі мнов зачїпки шукаєш? Як я тебе зачєплю, то собі довго попамятаєш“.

„Яби тебе що недїлі живого кусала“.

„Коби то свиня мала рогн...”

„Стоїть в церкві як баран недорізаний. Інші газди, як газди, а він, аж мені стидно за такого газду”.

„Нагаруй ся цілий тиждень, та ще у церкві просто стій! Стій уже ти за мене, а я і так Божого слова вислугаю”.

„Ой, вже ти слухаєш слова Божого. Одного нумера не знаєш, що ксьондз казав на казаню. Станеш на серед церкви як сновида. Дивлю ся, а він витріщив очі, розхилив рот як ворота, і сліна вже тече. Дивлю ся і земля підо мнов горить зі ветиду”.

„Уступи ся від мене ти, побожна, пай я трохи очі прижмурю. Тобі однаково молоти, а я ледви жию”.

„Бо не стій у церкві як стовп. Лиш ксьондз стане з книжки читати, а ти вже очі випулиш як цибулі. Тай махаєш головов, як конина на сонце, тай пускаєш нитки сліни як павук такі тоненькі. А моя мама казали, що то печистий закрадає ся, та на чоловіка сон зсплає, аби Божого слова не слухав. А коло тебе нема Бога, ой нема!”

„Агій на тебе! Ото побожна! Записала ся у якесь там брацтво, та гадаєш, щось вже свята. Та я тобі так скіру спишу, як у книжці”.

Семениха аж заплакала, аж затремтіла.

„Отом собі долю напирала. Пощо ти мене брав за жінку? Таже за тебе була би і сука не пішла, за такого вола невмиваного! Ще моли ся Богу, що-м собі світ з тобою завязала, бо був би-сь ходив отак до гробної дошки”.

„Бо-м був дурний, злакомив ся на поле, тай відьму взяв до хати. Я би тепер і свого додав, коби ся відчепити!”

„Ой не відчепиш ся! Я знаю, ти би хотів ще другу взяти з полем, але небій ся, мене не дібеш. Я таки буду жити, таки мусиш на мене дивити ся, тай конець”.

„Та жий, поки світа та сонця!”

„Тай до брацтва буду ходити, тай що ми зробиш?”

„О, вже ти в тім брацтві не будеш, хиба би мене не було! Я тебе привезу і не пущу...”

„Ой, буду, буду, тай вже!”

„А відчепи ся від мене, бо як возьму яке лихо тай перевалю!”

„Мамко, мамко, тотось мені світ завязала з тим чоловіком! А диви, в неділю бере ся бити!”

„А то-ж то я зачинав сварку? Та міркуйте собі, що се за побожна? Ей, небого, коли ти так, то я тобі троха вкорочу, я тобі

височок гроха припру. Та через сю побожну треба би хату покидати! Спи біда, або буду бити!"

Семениха втікала на двір, але чоловік ймив у снігах і бив. Мусів бити.

В. Стефаник.

ЯК МІРИТЬ СЯ ТЕПЛО І ЗИМНО.

В літі є тепло, а в зимі зимно. Бувають дни тепліїші і холодніїші. Ті ріжницї ми означаємо степенями; кажемо: нинї маємо 75 степенїв тепла, а вчера було лише 68 степенїв.

Не треба думати, аби зимно було чимсь відмінним від тепла. Зимно є лиш низшим степенем тепла. Можемо лише сказати, що чай, котрий пемо є горячий, а вода до питя є зимна, але не можемо сказати о скільки чай є тепліїший від води. Власним чутем не можемо означити стану тепла, або температури. До міряня тепла уживаємо приладу, котрий називає ся термометром.

Всякі тіла під впливом тепла побільшають ся. Коли до зимної склянки наліємо нагло кипячої води, то склянка пукне. Чому? Бо під впливом тепла, склянка зачинає ся розширяти, але що скло не всюда є однаково грубе, отже в однім місци розширряє ся скорше, а в другім поволїїше, і тому склянка пукає.

Хто бачив колїйові шини на зелїзній дорозї, то завважив, що поміж одною є шпара. Чому? Бо в літі, під впливом горяча шини продовжають ся, і як би не було зіставленої тої шпари, то тоді шини викривили би ся до гори і могло би наступити нещастє.

Течї розширяють ся сильнїйше як тверді тіла. Придвїть ся, що дїє ся при вареню води. Если горнець є повний води, то по якїмсь часї, коли она розігрїє ся, зачинає спливати на кухню.

Єще бїльше як течї, розширяють ся газї. Возьмїть мїхур, надмїть його гроха і поставте на тепле місце. За хвильку воздух в тїм мїхурї так розширїть ся, що мїхур з великим гуком пукне. Тїло розігрїте если охолодимо, то оно стане менше, як було перше.

Отже всі тіла, если їх огрїти, то збїльшають ся, а если їх охолодити, то зменшають ся. Чим теплота є бїльша, тим бїльше они розширяють ся.

Учені люди завважали, що живе срібло, під впливом теплоти дуже значно і рівномїрно розширяє ся.

НАВЕРНЕНЕ СЯ КИТАЙЦЯ.

Один Китаєць так оповідає про своє навернене ся до Христової віри:

„Я був в глибокій пропасти і не міг себе виратувати. Поглянувши до гори, я побачив на вершку тїнь, і якесь поважне лице споглянуло на мене і сказало: „Мій сину, я є Конфуцій, батько і опікун твого краю, котрого релігію ти визнаєш. Єсли би ти був слухав моєї науки, ти би ніколи не знайшов ся тутка”. В кінци кивнувши мені рукою, він сказав: „Єсли ти коли небудь видобудеш ся з тої пропасти, пам'ятай, слухай моєї науки”. Пуста була його мова, він не спас мене.

Відтак надійшов Будда і споглядаючи з гори на мене, сказав: „Сину, не зважай на ніщо, спочинь. Зложи рамена, про ніщо не думай, і прийде забуте, Нірвана, той спокій, до якого всі стремлять”. Я крикнув: „Батько Буддо, допоможи мені дістати ся з тої пропасти, а я вже то зроблю, що ти кажеш. Я мігби легко сповняти твою науку, єсли би я був там, де ти є, але як же ж я могу забути о всім в тій пропасти?” Але Будда нічого не сказав і лишив мене в моїм горю.

Відтак показало ся єще одно лице. То було лице чоловіка повного ласки і повного терпінь. Він не зволікав ані хвилину, але зійшов до мене на діл, пригорнув мене до себе, і виніс мене з пропасти на гору. Відтак скинув з мене брудну грішну одіж, а вложив на мене чисті шати, і сказав до мене: „Ходи за мною, а я ніколи тебе не опушу”. То був Ісус Христос.

В такий спосіб я покинув релігію Конфуція і релігію Будди, і навернув ся до Христа, бо Він допоміг мені тогді, коли я був в біді.

ОБОВ'ЯЗКИ ПАНА І СЛУГИ.

Пан повинен: 1. Дати служі роботу відповідну його силам. 2. Платити його ретельно. 3. Ходити коло него, коли він хорий. 4. Дати йому спосібність забавити ся. 5. Від часу до часу дати йому вільний час від роботи.

Слуга повинен: 1. Будити ся зі сну заки пан стане. 2. Класти ся на спочинок після пана. 3. Бути задоволеним тим, що пан дає. 4. Працювати радо і добре. 5. Всегда говорити про пана добре.

Розуміє ся, що слуга має сповняти свої обов'язки лиш тогді, коли пан сповняє свої обов'язки.

ХОТІЛИ ОШУКАТИ БОГА.

Китайці вірять, що він може ошукати свого бога. Він вірить, наприклад, що може вложити на свою дитину убрание, і на тім убранню написати великими буквами, що се дитя було хворе на холеру, а бог, побачивши те писемко, буде вірити, що дитина мала вже холеру, і вже тої слабости на ню не зішле. Навіть розумні Китайці вірять в то, що дуже легко ошукати бога. Багато ріжних історій про се оповідають.

Старинні Римляни казали, що наймиліша богови Юпітерови є жертва з білого бика. Але, що знайти цілком білого бика є досить тяжко, то Римляни брали вола з чорними цятками, малювали його білою фарбою, і так ошукували бога.

— Так робили погани, але ми Християни чи ліпше робимо? —

ВІРА СТАРИННИХ РУСИНІВ.

Про віру старинних Русинів не можемо так докладно сказати, як про поганські віри інших народів, по перше тому, що Русини вже тисячу літ тому назад покинули поганську віру і стали Християнами, а по друге тому, що дуже мало знайдено книжок, в котрих би була описана поганська віра Русинів. Ми знаємо тото, що Русини найперше почитали одного Бога, яко сотворителя цілого світа, а побіч него почитали менших богів, котрі говорили такою мовою, як парід руский. В пізнійших часах поклоняли ся Русини Перунови, богови грома, Дажбогови-Хорсови, котрий був богом сонця, Сварожичеви, богови огню і другим подібним богам. В Києві поставлено великого ідола Перуна в людській подобі. Треба тут зазначити, що Русини не вірили в богів-жінок, так як се було в Греції.

Русини вірили, що ціла природа, води, ліси, болота суть повні ріжних духів, котрі шкодили чоловікови на кождім кроці. За те люди бояли ся тих духів і поклоняли ся їм. Так отже вірили в русалки, водяники лісовики, в дитків домашніх, болотних, лісних і т. д. Тота віра заховала ся сще по нинішні дні серед темного варода.

Щобн собі з'єднати ласку богів, Русини молили ся до них та приносили їм жертви. Так на примір в часі жнив брали корець

Дали отже троха живого срібла в рурку, вигнали з неї воздух і салютували на горі. Відтак всадили ту рурку до леду, котрий магнеє таяти. Живе срібло скорчило ся і они там назначили 32 степені. Відтак вложили сю рурку до кипячої води. Живе срібло розширило ся, і те місце, доки оно сягнуло, назначили 212 степенів.

В такий спосіб повстав термометер, котрого уживають в Америці, і котрий називає ся термометром Фаренгейта.

Термометер повинен бути в кожній хаті, передовсім в зимі, щоби знати яка є температура, бо если напалить ся за много, або за мало се виходить на шкоду нашого здоровля.

СВИСТАВКА.

Дорогий приятелю! Нині я отримав твій солодкий лист, і сейчас відписую, щоби як найскорше потішити ся твоєю відповідню.

В твоім посліднім листі ти опишуєш рай, і твої пляни, як ти думаєш там замешкати. Я зовсім годжу ся з твоїми гадками і думаю, що ми повинні принести з нами до раю все, що є найліпше на тім світі. Я думаю, що коли ми будемо дбати о се, щоби дістатися до раю, то жите наше буде далеко лекше та приємнійше, чим се, як би ми платили за много за свиставки. Мені здає ся, що найнещасливійші з тих людей, яких я де небудь стрічав, були ті, що за много платили за свої свиставки.

Ти мене певно питаєш, що я під тим розумію? Ти любиш сповідання, тому прости мені, коли я тобі напишу одно з мойого життя.

Коли я був ще дитиною, семилітнім хлопцем, на свята мої приятелі наповнили мої кишені самими центами. Я прямо зайшов до склепу, де продають забавки для дітей, а побачивши свиставку, котра мені дуже сподобала ся, я добровільно заплатив за ню всі гроші, які мав при собі. Відтак я прийшов до дому і свистав по цілій хаті, радуючи ся звуком свиставки, однак непокоючи цілу родину. Мої братя і сестри довідавши ся кільки я заплатив за свиставку, сказали мені, що она не варта і четвертої частини того, що я дав. Також сказали, що за ті гроші, що я переплатив, я міг дістати еще много і гарних забавок. В кінци они мене висміяли за мою глупоту. Наслідок того всего був такий, що я

розплакав ся, і більше журив ся тим, що так дорого переплатив свиставку, чим тішив ся нею.

Се однак придало ся мені в моім пізнійшій житю. Нераз коли мене тягнуло купити собі якусь непотрібну річ, я сказав сам до себе: „Не переплачуй свиставку”, і я не стратив грошей.

Я виріс великий, пійшов у світ, приглядав ся житю людей, і мені здає ся, що я бачив много, дуже много людей, котрі переплатили свої свиставки.

Я бачив чоловіка, що хотів підхлібити ся впливовим людьми, котрий жертвував своєю людською гідністю, своїх приятелів, свою свободу, свою чесноту, я тогді сказав до себе: Той чоловік переплатив свою свиставку.

Коли я побачив чоловіка, що гонив за почесами, котрий трапив гроші, щоби з'єднати собі прихильність людей, котрий занедбував свій маєток і тим себе нищив, я тогді говорив, що без сумніву той чоловік платить за много за свою свиставку.

Коли я пізнав скупаря, що покинув вигідне жите, котри закинув ту приємність, яку чоловік має, коли помагає бідним, котрий стратив пошанованє у спів-горожан, і немав приятелів, а все те робив, лиш щоби зібрати як найбільший маєток — бідний чоловіче, сказав я до себе, ти платиш за много за свою свиставку.

Коли я побачив чоловіка, що любив бавити ся, котрий лише о тім і думав, як би то найприємніше перебути час, котрий нищив свій маєток, аби вдоволити свої тілесні похоти, а при тім також трапив здоровлє — дурний чоловіче, сказав я, ти нищиш себе вмісто забавити ся, ти за много платиш за свою свиставку.

Коли я бачу чоловіка, що жпе по над стан, що після моди убирає ся, що має виставно уряджений дім, гарні конї, а на то всьо затыгає раз у раз позичку і в короткім часі опинить ся в вязниці — от маєш, кажу я, він дорого, дуже дорого заплатив за свою свиставку.

А коли я бачу гарну молоду дівчину, котра виходить за муж за старого, пережитого чоловіка — що за шкода, кажу я, що она мусить так дорого платити за свою свиставку.

Коротко сказавши, я бачу, що найбільше нещастя приносить людям те, що они за дорого платять за свої свиставки.

Бувай здоров мій приятелю, і уважай на себе, щоби і тебе колись не скортіло за много заплатити за твою свиставку.

Твій

Венямин Франклин.

проса, піднимали його до неба і молили ся тими словами: „Боже що дав нам ту поживу, дай і тепер нам її обильно”. Взагалі в жертву богам приносили Русини різні плоди пільні. На молитви і жертви збирали ся Русини звичайно по лісах, над водами і боло-тами. Там також ставили богам ідоли. Храмів зовсім не будували. Жертви звичайно приносив князь з боярами і старцями. Крім того батьки родин приносили жертви в дома. Осібних святих до служби божкам Русини не мали, хоч були деякі люди, котрі знали про богів більше як простий нарід, і ті називали ся знахорі, віщуні, чарівники та відми. Як знаємо такі знахорі та віщуні еще до тепер живуть поміж нашим народом в темних, звичайно гірських околицях, і дурять людей.

Русини вірили в позагробове житє чоловіка а похорони справляли дуже величаво. По лівім березі Дніпра мешкаючі Русини звичайно палили мерців, ті що мешкали по правім березі, закопували в землю.

Докладнійших вістий про віру поганьску Русинів не маємо. Не знаємо які були закони, що треба було робити, аби бути спасеним. Знаємо лиш те, що як чоловік жив грішно, то за кару перемінював ся в вовкулаку або иншого бога і страхав та шкодив людям.

За великого князя Володимира, Русь-Україна прийняла віру Христову, около 1000 літ тому назад. Нині весь наш нарід єсть християнський, однак хоч Русини прийняли християнство, всеж такі заховали много звичаїв та обичаїв поганьских. Віра в чари, забобони та ворожбитства се останки поганьскої віри у нас. Доки ми того не позбудемо ся, доти не можемо назвати ся просвіченим народом. В послідних часах, коли у нас просвіта значно поступила наперед, нарід наш перестає вірити в ті темні сили, і вже недалекий час, коли і слід загине по чарівниках, ворожбитях та віщунах.

КАМ'ЯНА ЕПОХА.

Прочитавши вчену книжку
Про епоху кам'яну,
Бачу: суне мій прабатько
Крізь гушавини лісню.

Осип Маковей.

Олена несе до дому,
Піт із нього аж тече;
Сонце вже у праліс тоне,
Та скажено ще пече.

Скинув добич при печері,
Кличе жінку із нори:
„Дай же їсти що печене,
А зв'їрюку забори”.

А прамати тихо каже:
„Я сьогодні не цекла,
Є сиреньке м'ясо добре, —
Подивись, — я принесла...”

А прабатько як не крикне:
„Чом же стерва не спечеш?
Геть мені з печери, бабо,
Бо уб'ю, як не втечеш!”

Я волочу ся лісами,
Змарнував житє своє,
А вона сирого м'яса
На вечерю подає!”

Налякала ся прамати,
Каже: „Та огонь погас!
Що я патиків патерлась,
Не затілись ані раз!”

Вхопив муж ножа з кременя:
„Геть з очей мені, стара!”
Витяв з'олея пів шинки,
Їсть, сердега, ход-сира.

Затулила жінка очи,
Сльози каплють з під долонь:
„Все що дня печи печеню,
А так тяжко про огонь!”

Ох, не плач так, праматусю!
Се ще не біда тобі!
Научись огонь робити,
І кінець усій журбі.

Гірше буде твоїм дітям.
Тим у електричний вік:
Буде в них огню доволі.
А печеня раз на рік...

Осип Маковей.

РОЗУМНИЙ ХЛОПЕЦЬ.

— Чого плачеш Іванчику?
— Бо загубив цента.
— На тобі два, тільки не плач.
Івась взяв два центи, сховав і знов плаче.
— Та чого ж ти ще плачеш?
— Як же мені не плакати? Як би не загубив того цента, то
вас мавби три.

*

*

*

Ті, що роблять ідолів ніколи богам не поклоняються, они-ж
знають, з чого ті ідоли зроблені.

Дні найкоротші, через те довго пересиджуєть ся при світлі. Люди, що працюють при світлі, повинні на се уважати, щоби світло було відповідно сильне, бо в противнім случаю чоловік напружає і псує очи. Хто пише, або читає при світлі, нехай уважає, щоби ціла комната була освічена, а не тільки книжка чи папір. В тім місяцю припадають свята, отже люди мають багато до діла з грішми. Гроший не посылайте через жидів або людей непевних, а також не тримайте гроший при собі, ані не давайте до польських чи словацких чи жидівських банків, бо там вам пропадуть. Гроші несіть до американського банку там заплатять вам процент, і там ви будете певні своїх гроший.

АНТІН МИХАЙЛОВИЧ ТАНЬСКИЙ.

Давно се діялось, ще тоді, як гетьмани заправляли Україною, жив на Вкраїні славний рицар, вельможний пан, полковник київський, Антін Михайлович Таньський. Багато було у його людей і худоби; багато земель, сел і хуторів подарував йому цар Петро; багато накупував Таньський узявши за жінкою, Параскою Патіївною, посагу дві куфи польского золота і срібла, ще більш одняв він твалтом од убогих козаків і посполитих.

Знали і поважали Таньского і в Україні і в Польщі; ходила чулка про його щедрість і прихильність до віри християнської і по далеких землях, де ворог Христа мордує Християнина.

Частенько відтіля, з країв сербських і болгарських, а найбільше з гори Атонської, приїздили до нас, на Україну, ченці і ніколи не вертались до дому без багатих дарів; щедро наділяв набожний Українець своїх безталанних братів. Чимало попереддавав Таньський гроший і подарунків на Атонську гору; імя його помнялось там між строїтелями і благотворителями храма сього.

Раз якось велика халепа постигла Атонський монастир. Ва-

Думав Танський, що й не дознають ся люди, де досяг він таку силу гроший, одначе Бог не попустив. Потонули два ченці, а третій був чоловік великої сили, порвав він вервечки, і переплив Дніпро. Довго, без гроший і хліба, блукав він по чужих землях, поки дійшов до Атоньської гори і розказав як що було.

Сам ігумен поїхав на Україну.

Приїздить він до Танського тай зачав він на самоті корити його: „Душегубче! занастив ти еси душі християнські, пролив кров невинну, обікрав церкву Божу. Покай ся ще поки час! Оддай тії гроші, що втаїв, тай іди служити Богу: — може Він ще помилує Тебе”.

„Які гроші?” питає Танський, „відчепись, божевільний старче!”

Тяжко заплакав старий ігумен, — бачить він, що диявол опанував душу Танського.

„Оддай хоч половину, коли не хочеш покаятись. Оддай хоч посуду церковній!” сказав ігумен.

„Не дам тобі нічого, бо нема у мене ні гроший, ні посудів ваших”, одказав йому Танський.

Перехрестив ся старий ігумен, та і одійшов собі. Став на високій могилі і принародно наложив на Танського таку клятву:

— За те, що Антін Танський занастив невинні душі, втаїв церковні гроші, земля його неприймати ме; добро його придбане неправдою, счезне, як воск од лица огня, перейде чужим людям, і рід його на півеч зведеть ся.

Сумно стало людям, як почули такі речі: один тільки Танський не іме їм віри, не бенкетує, і дере людей ще гірше. Так і вмер не покаювшись.

Поховали його сини; ще не успіли і добром поділити ся, як щось страшне почалось діяти. Тільки-що зайде сонце і трохи притемніє, як із домовини вилазить старий полковник; борода по пояс, очи палають пекельним огнем, з рота полумя синіє, права рука на серці, в лівій пернач держить і ходить, аж поки півні не засьпівають, а тогді застогне так, що чуб у гору лізе, — і знов лагодить ся в домовину.

Думали-гадали сини, що їм робити, — бачуть, що правду казав ігумен. Позвали печерського архимандрита, розкопали могилу, аж лежить старий Танський, неначе живий, — тільки борода одросла і кігті повиростали. Узяли сини осиковий кіл і пробили

тага навіжених бісурманів поруйнувала церкви, пообдирала ризи з ікон і забрала церковний скарб. Ченці поховались по горах та байраках, а як одійшли вороги, зібрались на руїнах плакати та сумувати.

„Не журіть ся, діти“, почав свий як голуб ігумен: „отчаєне — великий гріх! Се нам за наші гріхи послав Господь; не плачте, бо ще живуть на Україні божі душі, — вони допоможуть нам і, може, коли Божа милость, знов во славу Його одирадять мєм Службу на напій святій горі“. Благословив він трох ченців, послав їх на Україну.

Холопуло серце земляків наших, слухаючи оповіданя ченців. Останний шеляг давала їм бідна удова; повною жменню сипав вельможний пан золото у чернечі кашуки; церкви і монастирі давали свої сосуди; Антін Тяньський дарував барило червців. У його ховали монахи свій скарб і знов розходились, щоб зібрати ще більше. Дивував ся Тяньський, дивлючись на те золото: „уся моя худоба“, думав він, „не більша від сього“. Заздрість і скупість дерли його за серце... От привезли ченці і остатні гроші, щоб зібрати усе до купи і у ранці рушати за границю. Підійшов Тяньський під благословеніє і привітав їх як дорогих гостей.

Настала ніч. Позасипляли ченці а Тяньський не спить; ходить і ходить він, по світлиці і думає тяжку думу. Перед світом кличе він до себе слуг своїх, братів Петра та Семена Недовірів і Матвія Скарбовского. „Здорові були вірні мої слуги“, — озвався до їх пан, та наче не своїм голосом. „У ранці поїдете ви у слід за ченцями; велика хвиля на Дніпрі, часом потоплять ся; дивіть ся, щоб були цілі їх гроші. Молити мємось за їх душі, а гроші оддасть мені!“

Знає Тяньський кому і казати такі речі. Обидва брати — нерехрещені Татари, а Скарбовский — Лях; служив він, колись, у гетьмана Потоцкого, як той ходив на Хвастів, украв у него гроші, утік до Палія, і переказав йому, де стоять Ляхи. Несподівано напав Палій на Ляхів і вирубав їх в пень, а Скарбовского при собі оставив.

„Добре, пане!“ одказали слуги.

„Як буде усе гаразд“, каже Тяньський, „зроблю вас сотниками і кождому подарую по хутору“. Поїхали у ранці ченці; поїхали за ними і кати їх; наздогнали їх коло Дніпра, повязали їм руки, тай укинули у воду; забрали гроші і привезли до Тяньского. Справдив Тяньський своє слово: зробив їх сотниками, подарував маєтности, тай стяв їм голови у поході, буцім-то за зраду.

Таньського наскрізь, архимандрит прочитав молитву і положив закляте, щоб не виходив більш із домовни.

І тепер старі люди таке розказують на Україні про полковника Таньського і показують ще ту могилу, де прокляв його ігумен.

НА СТАРУ НУТУ.

Хмара йде, дощ паде
я цілую тебе,
а жар твоїх поцідуїв
спопелить серце моє...

Хай і все, дощик йде
хай і грім гремить ще —
Твої ясні оченята
моє сонце золоте...

Дощик йде, грім гуде —
ой щось ляк мене бере — —
я махаю вже пятами
бо „старого” чорт несе...

Spero.

МОРСКИ ПОТВОРИ.

В морі є багато страшних ворогів нурцям. Є там риба акула, дуже пажерлива і смілива. Вона бува завдовжки на десять стій. Голова в неї плеската, морда гостра, а рот не з краю а під головою. Щоб ухопити здобич, акула мусить повернути ся горі черевом. І рот у неї такий великий, що акула ховає в ньому свої діти від ворогів. У роті 134 здоровених зубів у чотири ряди, вона ними відразу відкусиє руку або ногу. Вона дуже добре бачить і чує і хоч велика а повертаєть ся швидко і зручно. Акула ніколи не наїсть ся, а все швидко плаває та ковтає всяку рибу. Вдаривши хвостом вона може зломити ногу чоловікови і навіть грубу дошку. Вона дуже любить плисти за кораблем, бо з корабля кидають у море багато кісток та всяких недоїдків. А як хто вмере на кораблі,

то його зашиють у полотно, одправлять похорон і спускають у море. Тото вже акулі добрі ласощі. От як стрінеть ся пурець із такою потворою в морі, то не завсїгди втече від її зубів.

Живе в морі й страшна пила-риба. Вона так велика як Акула. Ніс має довший і з верху позублений от як пила. Отою страшною пилою риба мож перерізати чоловіка.

Дуже страшна пурцеві є ще меч-риба. У сеї ніс на метер завдовжки, дуже міцний і дуже гострий. Стїни в човні на цаль завгрубшкі, або ще і грубші, та ще і бляхою облігї, а меч-риба пробиває таку стїнку своїм мечем. Одного разу лагодили човен, і бачуть, стремить у дні меч. То меч-риба пробїла дно в човні і бочку, що на тїм місци стояла, та вже назад меча не витягла. Він одломив ся і зїстав ся в дїрці. Розказують, що одного разу меч-риба гнала ся за рибами, та з розгону й насочила на човен. У човні сидїв рибак. Меч-риба як удала в човен, то так і напизала собі на ніс і пробїла колїно рибакowi. Сама она була по один бїк човна, а меч стирчав із човна по другий бїк.

У морі жиє єще страшна потвора, зветь ся восьминіг. Се гидке сотворїне подїбне до грубого, липкого та великого клунка. На одному кінці клунка ледви визначаєть ся голова і на нїй двоє сіро зелених страшних очий, з блискучими, мов золотими зїнцями.

В день очи якїсь мутні, а в ночі горять мов у ката. Ще на головї дзьоб закандзюблений мов у яструба. Круг дзьоба немов вісім довгих гадюк веть ся, то погн восьминога. На кождїй нозї по 50 до 100 бородавок, і восьминіг може ними присмоктати ся до чого хоче, і то так сильно, що й одірвати не можна. Бувають восьминоги довгі на два сяжні, а погн у них теж по два до три сяжні завдовжки. Присмокчеть ся він двома ногами до скелї, а шість нїг розпусить по водї і ловить собі їсти. Та звїрюка випускає з себе фарбу, що зветь ся сесія. Вбити восьминога є дуже трудно. Одного разу моряки з корабля побачили його, і почали сєнчас стрїляти на нього. Восьминіг пірчав і вирцнав, мав в собі двацять куль, але жив єще. Два такі з зубцями в нього не вгрожували ся, а ударили мов в подушку і тоді відекакували геть. Три години бїдували з ним і нїяк не могли вбити. Якось накицули на нього линву і стали тягти, але ж не витягли, бо линва перерїзала його на двоє, задня половина зїстала на водї, а передня пірнула в море.

Лихо чоловікови, якого обїме восьминіг: з тих обїмїв живий не визволить ся, бо як восьминіг стисне, то зараз і смерть.

Треба було в одному місці вирівняти дно. Нурець ходить собі по дну, підкладає динаміт під каміне, щоб розривати каміни. Засунув він руку під величезну камінюку, шукає місця, щоб тут підложити патрон з динамітом; нараз рука страшно заболіла, і назад її не витягне нурець, щось не пускає. Вода замутила ся, не видно нічого, а руку стискає все душе. Трохи згодом вода стала чиста і переляканий нурець побачив восьминога, що присмоктав ся до камінюки і одною ногою обкрутив йому руку. Що йому робити? Зразу нурець хотів сіпнути за ливовку, щоб його витягнути, але схаменув ся. Почнуть тягти, то руку йому одірвуть, бо восьминога від камінюки не одірвуть, і руки він не випустить. Схопив нурець свій залізний молоток і почав бити ним восьминога. А той тільки дуже стискає праву руку. З ців години бив нурець восьминога, шматками рвав йому тіло молотком, нарешті восьминіг відчепив ся від камінюки. Тоді змучений нурець сіпнув за ливовку, щоби його витягали і його витягнути в купі з восьминогом, бо той так не випустив руки.

Ось які то потвори живуть в морі, а є ще інших дуже багато.

ЯК ПАН-БІГ СПОВНЯЄ НАШІ МОЛИТВИ.

З Бремен до Нью Йорку їхав великий корабель, а на нім багато емігрантів. Нараз настала страшна буря. Капітан корабля вже два рази зійшов поміж емігрантів, щоби їх повідомити, що нема вже рятунку кораблеви, щоби приготували ся на найгірше. Коли капітан переходив по-при одні покій, побачив жінку з трома малыми дїтьми, як они горячо молили ся. Він навіть почув слова їх молитви, скріпив ся на душі, і постановив еще раз спробувати врятувати корабель. Але буря на мори скріпила ся, а капітан побачив наближаючий ся кінець, і поспішив вже тепер заповістити емігрантам, що корабель в короткім часі розібє ся. В тім однім покою мати з дїтьми все еще молила ся, і се додало капітанови такого духа, що він постановив в останнє врятувати корабель. І тепер при великих зусиллях єму се удало ся, і з порозбиваним кораблем приплив щасливо до Нью Йорку. Тут розказував він людям, що корабель його не потонув лише через молитву тої жінки і єї дїтей.

Так то Пан-Біг сповняє наші молитви.

КИНУЛА ГОДИННИК.

Жінка Стефана була дуже сварлива і зараз брала ся до бійки. Одного разу посварила ся з чоловіком і кинула його так сильно, що він по сходах упав з гори на долину. На стукіт збігли ся сусіди і питали, що такого стало ся. Стефанови стидно було признати ся і сказав: „Моя жінка розгнівала ся і кинула з гори мій годинник”. Але сусіди сказали: „Годинник якби упав з гори на долину, то не наробив би такого галасу”. На се відповів Стефан: „Коли тягнете мене за язык, то вже вам скажу, я був в середині годинника”.

БУВ БИ ЗГУБИВ СЯ.

Чоловік згубив осла і вийшов шукати за ним. Підчас шуканя, люди бачили як він взносив очі до неба і говорив: „Слава Тобі Боже”. Коли його люди запитали защо дякує Богови, коли його спіткало таке нещастє, він сказав: Я дякую Богови, що я тогді не їхав ослом, бо тогді і я був би згубив ся”.

ОВОВЯЗКИ ПРИЯТЕЛІВ.

Чесний чоловік повинен: 1. Давати своїм приятелям подарунки. 2. Поважати їх. 3. Помагати їм в потребі. 4. Уважати їх за своїх рівних. 5. Дати їм частину зі свого доходу.

Його приятелі повинні: 1. Боротися з ним в потребі. 2. Уважати на його масток, коли він занедбує. 3. В випадку захистити його. 4. В нещастю зістати йому вірними. 5. Бути приятелями осіб, котрі він любить.

ПРАВДИВА ВІРА.

Ми перейшли всі найважнійші релігії світа. і побачили ми, що в деяких з них є більше правди, а в деяких менше. Дальше бачили ми, що якась релігія є у кожного чоловіка, у кожного на-

рода. Хоч віри ті суть пошевані, хоч часом хибні, а часом таки ведуть нарід до зіссутя, або стоять йому на перешкодї в постуї та культурі, всеж таки находимо в них зерна правди та ту вроджену віру у кожного чоловіка, що Бог мусить бути, що він справді є. Один учений, що жив около 2000 літ тому назад, сказав: Можете знайти міста без мурів, держави без законів, без грошій, без письма, але народу без бога, без молитви, без жертв, ніхто не бачив.

Посеред тих всіх ріжних релігій є одна, котра є правдива, котра є досконала, в котрій не можна знайти жадної хибї, се є та релігія, котру ми визнаємо, се є релігія Христова. О скільки вище стоїть нарід християнський від других поганьських народів, о стільки ліпша є Христова наука від поганьських.

Жадна релігія не подає таких взнеслих наук як Христова, жадна релігія не обіцює такого щастя в раю за чесне житє як Христова, жадна релігія не має другого Христа, котрий з любови до народа зійшов з неба на землю і поніс смерть на хресті, щоби спасти рід людський. А пайважнїше те, що поміж всіма учителями сьвіта один Христос подає нам досконалий примір до наслідования своїм житєм та своїм ділами.

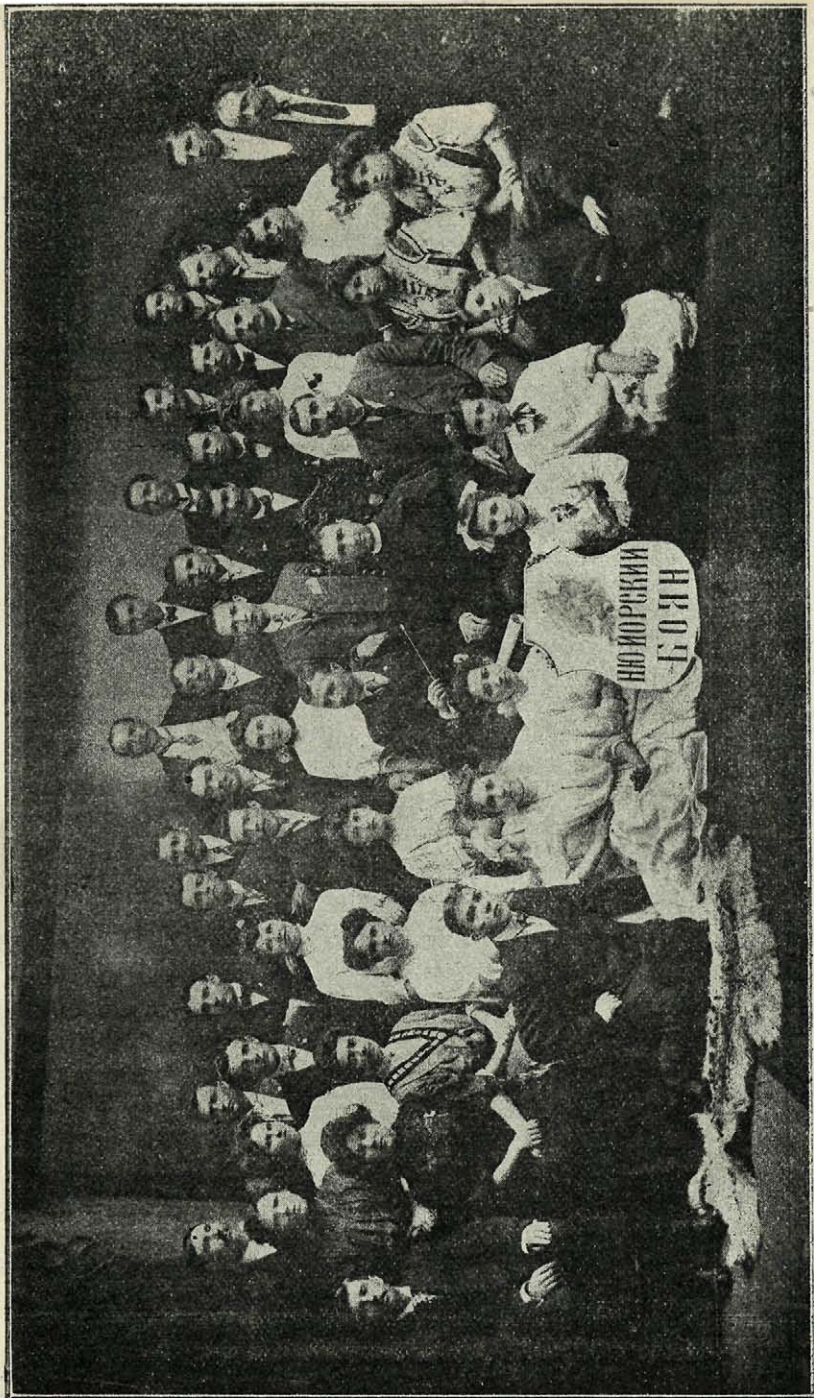
Хоч ріжні суть секти в вірі Христовій, суть католики, суть православні, суть протестанти, всеж таки осередком та основою тих сект є божя особа Ісуса Христа.

Ш И Н О К.

Не велику й не багату
Чоловік построїв хату,
Та й поставив у селі,
Коло моста на шпилі.

Потім він як в клітці пташку,
Пад вікном повісив фляшку, —
І, як вітер похитне,
Фляшка візьме тай кивне.

А хіба ж оно від віку
Тее можна чоловіку,
Щоб, як фляшка закива,
Не здуріла голова?

Съѣзѣцѣ Товариство „Нью-Йоркскій Базаръ“, Нью-Йоркъ, Н. Й.

на один день на полюванні зі своїм приятелем, але він знав дуже добре, що місцеві робітники, скоро довідають ся, що він виїхав, нічого не будуть робити. Що тут почати, подумав він собі. Нараз прийшла йому розумна гадка до голови. Він підійшов до людей і так сказав до них: „Хотай мене тут не буде, то я лишу тут своє одно око, і буду видіти як ви працюєте“. І на велике здивоване і зачепокоене робітників, виймив скляне око і поставив його на підвищенім місці, з відки всіх було видко. Через якийсь час робітники працювали дуже пильно, аж в кінці один з них розумніший, взяв миску, з котрої їв обід, підійшов з легенька до ока, і накрив його мискою. Коли се він зробив, тогді всі робітники кинули роботу і полягали спати.

Багато є людей, котрі забувають на всевидоче око Господа Бога, і думають, що Він їх не видить.

— — — — —

*

*

*

Скупар, котрий ніколи не пасить ся, є подібней до жука, що хоче пролихнути слова.

Дуже хорий.

Дорогий Мг. Трінер. Більше як дев'ять неділь я мав корчі в жолудку, так, що-м не міг ні ходити, ні сидіти, ні спати. Сусіди порадили спробувати Трінера гіркого вина, коли вже ніяка медицина мені не помагала. Тепер дякувати Богу я набрав свіжих сил і чую ся зовсім здоров.

John Kochta. 100 1-st Str. Charleroi, Pa.

Добре лікарство.

Підписаний многи роки продавав Трінера гірке вино і переконав ся, що оно справді є дуже добрим лікарством і чистить кров, тому совістно може сказати, що на хвороби жолудка нема нішого на світі лікарства. Задля тих прикмет я поручаю се вино всім моім країнам і всім, що терплять на жолудок.

Mark Curto, 6th Str., Calumet, Mich.

Вилічений в однім тижні. —Через півтора року я був ані живий ані мертвий. Лікарі записували медицину на мій хорий жолудок, але се не помагало. Вкінці я сиробував Трінера Еліксір гіркого вина і в однім тижні повернувся мені апетит і я міг їсти що хотів. Се вернуло мені здоров'я і силу.

Urban Korac, 805 Oakwood St., So. Lorain O.

Мав ревматизм. — Довгий час я терпів на ревматизм, але від коли я зачав пити гірке вино, чую ся о много ліше. Я поручаю се моім приятелям і всі суть з того вдоволені.

John Smith, Kelmetta, N. J.

Хронічний катар. — Я терпів на хронічний катар жолудка, радив ся лікарів, заживав ріжкі медицини і нічого не помагало. Доперва коли я випив кілька фляшок гіркого вина, вернувся мені апетит і здоров'я. Jos. Loboy, Kranger, Tex.

Корчі — Трінера гірке вино є чудова медицина. Я терпів корчі в руках, а в холоді не міг працювати. Коли я випив дві фляшки того лікарства, корчі рава на всегда устали.

Frank Kolacek, Mount Calm, Tex.

Найліпше лікарство. — Я вірю, що гірке вино Трінера є найліпше лікарство, на жолудок і кров.

Joe Kolodziej, Tyre, Pa.

Тяжкі терпіня. — Я тяжко терпів на жолудок, але гірке вино Трінера мене вилічило. Я переконав ся, що то найліпше помагає, если підчас його заживання не пе ся жадних алкоголів.

Stephen Locko, 203 Chestnut St., Jonstown, Pa.

На жолудок. — Я уживав гірке вино Трінера і переконав ся, що оно помагає на всі хвороби жолудка.

John Kupka, Atkinson, Pa.

Чудове. — Мои жінка уживає гірке вино і оно чудово її помагає.

B. Kasprzanski, Scottdale, Pa.

Найліпше. — Трінера гірке вино всегда додає сили і енергії. Се є справді найліпша медицина.

E. M. Liby, 224 Bay Shore, N. Y.

Пить фляшок. — Мене вилічило пять фляшок гіркого вина Трінера. Я радив ся многих лікарів, але жаден мені не поміг. Вже по першій фляшці я почув зменшене болю жолудка і апетит до їдженя, котрого я перед тым не мав.

Frank Rubis, Independence, Wis.

Нестравність. — Мои жена терпіла на брак апетиту та нестравність. Я довідався про гірке вино Трінера і спровадив для неї. Вже перша фляшка єї помогла, а дальших пять привертulo єї цілковите здоров'я.

Antoni Stowinski, 1648 Awndale ave., Toledo, O.

Приписане лікарем. — Я був дуже хорий. Лікар казав мені виїхати на ферму, але я був так ослаблений, що не міг рухати ся з ліжка. Др. Ніксон приписав мені Трінера гірке вино, а позаяк я не мав своїх грошей, він купив мені. Зараз першого дни оно мені помогло, а за пару день я вже був здоров і пішов до роботи.

Frank Motyska, 1154 Roman ave., Chicago Ill.

Сухоти. — Мій син був такий хорий, що не міг ходити ані навіть випростувати ся. Від коли він зачав заживати Трінера гірке вино, почав скоро приходити до здоров'я. Тепер він їсть від рака до вечера, є сильний і товстий.

James Turek, Nahma, Mich.

Ціна дорога. — Прощу мені приєлати двіть фляшок гіркого вина Трінера. Мои жінка заживає його при кождій спосібности коли не чує ся так добре як звичайно.

Vincent Stoklas, Cameron, Tex.

На кров. — Пару тижнів тому я чув ся хорий і повикдало мені на лиці, кров в мені була вичерпана і треба лиш було очистити кров. Я випив дві фляшки гіркого вина Трінера і тепер чую ся ліпше як коли небудь.

Hrabek, Novohrad, Tex.

St.

От як фляшка закиває,
Він до шинку й повертає,
Сяде, гляне в поставець,
Тай потягне гаманець.

І вже гроший і не ліче...
Чоловіче, чоловіче!
Що в тій бочці онде є, —
Все воно до дна твоє! —

Там сидить твій заробіток,
Там лежить худоба діток,
Сіно те, що ти косив,
Жито те, що Бог вродив.

Там твоя свитина сіра,
Хомути, ярмо, сокира;
Дрова ті, що ти продав,
Садовина, що зібрав.

Сили ті, що їх не стало;
Те здоровля, що пропало;
Сльози жінки, серця міч;
П'яна лайка день і ніч...

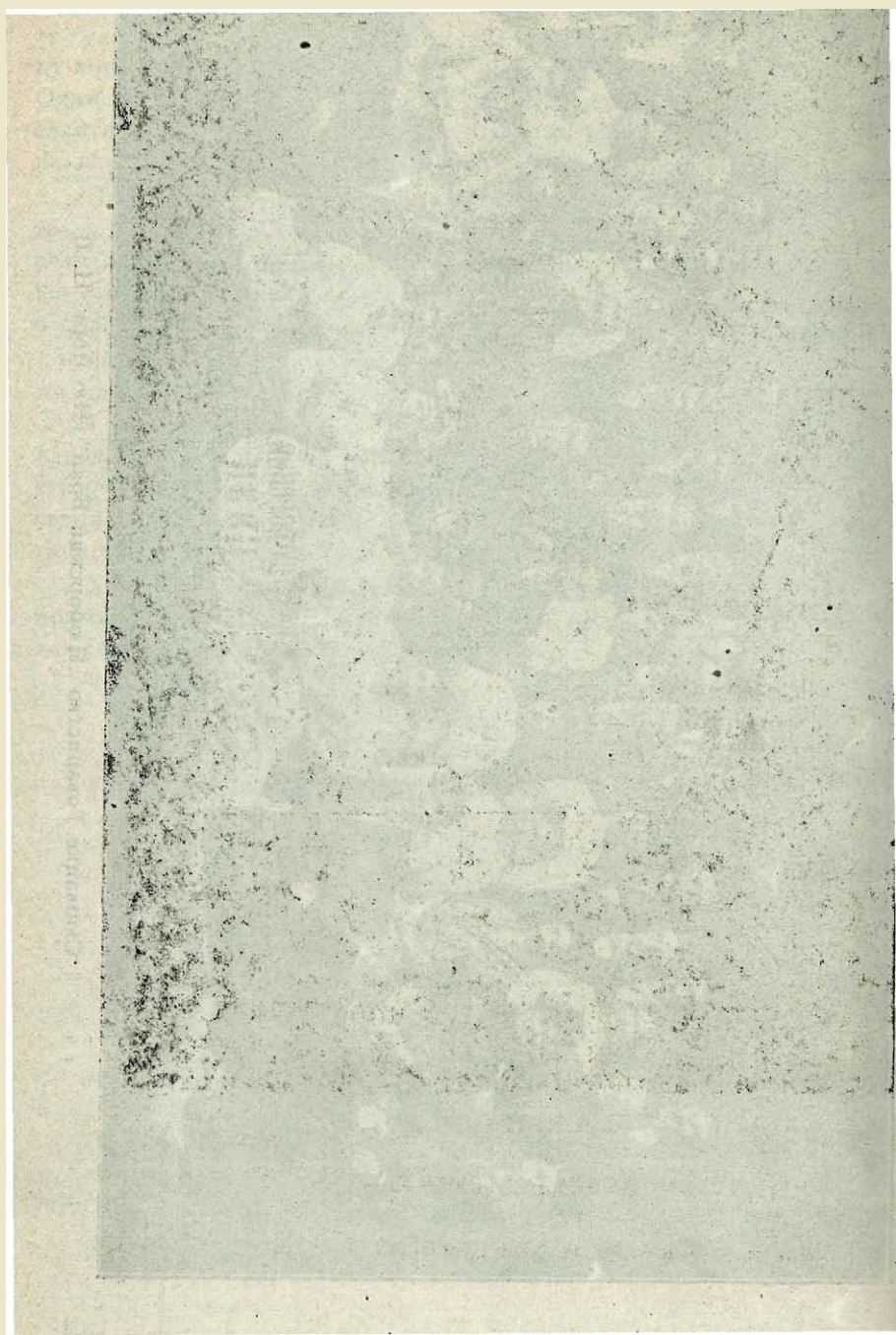
Все воно туди пірнуло,
Все в тій бочці потонуло;
А вона все та ж одна —
І без верху, і без дна.

Чую — вітер повіває,
Фляшку халить та хитає,
А вона собі кива
Та до шинку зазива.

Я. Щоголів.

ВСЕВИДЮЧЕ ОКО.

Далеко з відси, на острові Цейльоні, оповідають таку історію:
Властитель фарми, котрий мав вставлене скляне око, хотів виїхати

Брацтво сьв. Івана Хрестителя, відд. Р. Н. Союзу 121 в Трентон,
Н. Дж.

Дня 1-го липня 1905 року в місті Трентон, Н. Дж. зібрало ся 15 свідомих людей на мітинг з твердою постановою заложити брацтво. Задумане діло довершено. Відділ новозаснованого ся брацтва відніс ся до Головного Уряду Р. Н. Союзу, який прищав нове брацтво до Союзу надаючи йому число 121. Перший рік існування брацтва зазначив ся великими переконами і валенем колод, які спинювали розвиток брацтва зі сторони всіляких відступників і ренеґатів. Маючи до побореня много перепоц бра-

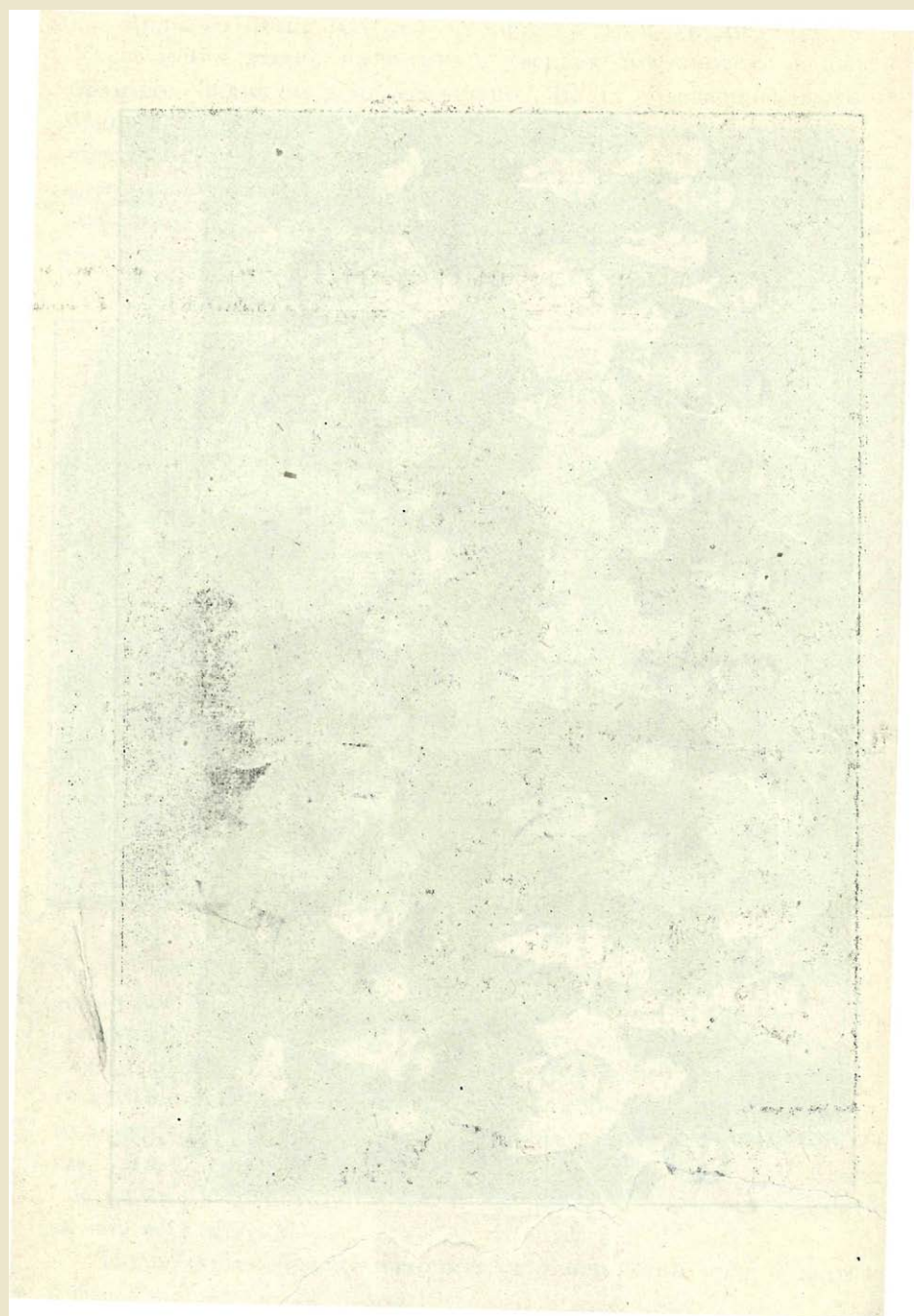

тво не могло успішно розвивати ся, так що по році існування число всего на всего 27 членів. Однак се не знеохотило уряд брацтвий. Невпинна праця і віра у святую справу зткали рот усяким чорним духам і правда побідила. Брацтво з'організоване з 15-ма членами в два роки свого існування числело уже 120 членів, то значить, що протягом одного року зросло більше як о 105 членів. Днесь се брацтво належить до найбільших в Р. Н. Союзі і може під виглядом організації, свідомости і єдности служити за взір всім другим.

На поданім образку находить ся теперішній уряд Брацтва.

Русский „Боян“ в Клівленд, Огайо.

аша слава.

Наша слава — се наші просвітні читальні на новій землі. Хоч мало їх є, а і не всі зволіли нас повідомити про існуванє своїх читалень; подаємо тут звістку про ті читальні, що повідомили нас в час.

1) Balfour, N. Dak. засновано „Українську Читальню” дня 12. мая 1907 р. Читальня має членів 23, бібліотека числить 107 книжок і дві часописи. До старшини належать: Ф. Симбаленко, голова; С. Чарнецький, заст. голови; Волод. Гривнак, секретар; Тимін Мартин, бібліотекар; Прокіп Горбенко, касієр.

2) Baltimore, M. D., засновано читальню „Богдана Хмельницького” 1. септембра 1906 р. Читальня має 64 членів, в бібліотеці 148 книжок і 12 часописий. Урядниками суть: Іван Кульчицький, голова; Николай Дурдела, касієр; Іван Білінський, секретар. Антін Федоренко, бібліотекар.

3) Carnegie, Pa., засновано читальню 25. грудня 1904 р. Членів є 24. Книжок є 419 а часописий 11. Урядниками суть: Матій Гавронський, голова; Волод. Каськів, бібліотекар; Іван Клінош, касієр; Давид Миркувач, секретар.

4) Gerofield, Sask., Can., засновано дня 20. січня 1907 читальню імени Теоф. Окуневського. Членів є 30. Маєток в книжках вартости 35 доларів. До виділу належать: Іван Анаційчук, голова; Олекса Хобун, секретар; Никола Куницький, касієр; Іван Вівчар, бібліотекар.

5) В Holyoke, Mass. находить ся читальня ім. Мих. Драгоманова. Членів 15. Маєтку \$20.00. Часописи старокраєві і американські. Післано до Львова \$25.00 на нові книжки. До уряду належать: М. Беля, голова; Т. Рудий, секретар; С. Довгань і Г. Янішевський, бібліотекар; Іван Сташко, касієр.

6) В New York, N. Y. засновано в падолисті 1906 р. читальню при церкві св. Юрія. Книжок є над 160 і часописий 8. До уряду належать: О. Чаплинський, голова; Анд. Петрів, секретар; Стеф. Шевців, бібліотекар; Михайло Нижникевич, касієр.

7) В Philadelphia, Pa. засновано в маю 1905 р. читальню „Просьвіти”. Всіх членів 25. Книжок 225 і всі українські поступові часописи. До уряду належать: І. Кречковекій, предсідатель; Ів. Росолович, секретар; С. Демків, касієр і бібліотекар; М. Поляк, контрольор.

8) Руска читальня ім. Маркіана Шашкевича в Пітсбург, Па. Читальня повизна основана при кінці 1904 р. з самих членів хору. Її діяльність тревала до місяця Августа 1905 р. і з тим часом перервалась правильна діяльність з причини збурення парохіяльної галі і браку відповідного місця на збори.

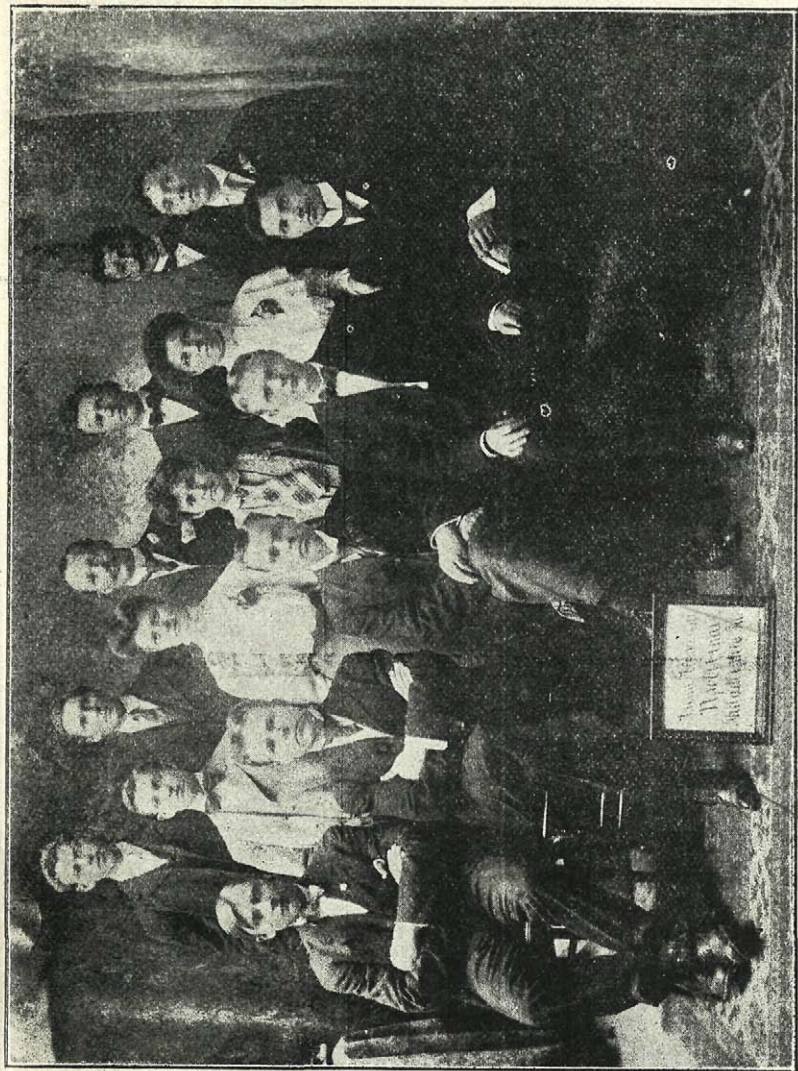
В тім часі устроїла читальня один концерт на дохід школи парохіяльної, представили три малі штуки злучені з концертом на дохід читальні, брацтва і церкви. Крім того устроєно один концерт з образом драматичним в McEesport, Pa. Члени читальні були заразом членами хору.

Майже по році перерви в своїй діяльності відновила читальня свіжим виступом дня 14. жовтня 1906. Відіграно „Страйк”, образ співічний з сльівами о. Н. Струтинського, дня 23. децембра відіграно „Запаморочена” і „Гостина сьв. о. Николая” укладу Єронима Калитовского, а дня 10. Марта 1907 р. „Американський Шляхтич” о. Ст. Макара. Чистого доходу з трех представлень мала читальня \$114.75 а церков \$112.50.

На запрошення руского брацтва сьв. арх. Михайла з Homestead, Pa. устроїли члени читальні один концерт там-же.

Другого дня Рождества Христового урядила читальня співільну вечеру з рускою „кутею”, на котру то вечеру були запрошені членкині сестрицтва і поважійші парохіяни. Заходом читальні з’організовала ся школа науки англійської бесіди. Наука відбувалась 4 рази в тижни в школі 20. варда. Учителя платив з власних фондів „Виділя освіти” міста Пітсбурга. Учив інтелігентний Русин після методи Berlitz School of languages. Всіх лекцій було 40, на перші 20 лекцій ходило пересічно 56 читальників, на другі 20 лекцій пересічно 33. Одна інспекція згаданого „Виділу освіти” була дуже вдоволена так з числа учасників як і з поступу в науці. Після зізнаня самих читальників скористали они дуже богато. Перед розпочатем науки англійского язика числила читальня 120 членів, користающих з книжок читальні є 70 членів, котрі перечитали 410 книжок.

Читальня має 230 книжок, красні часописи Діло, Свободу, Гайдамаки, Місіонар, Дзвінок і бібліотеку Насальского.

Члени читальні „Просвіти” в Філадельфії, Па.

Читальня набула паніно вартости \$165.00, а в касі готівка \$25.50 по кінець юлія 1907 р. Читальники не складають жадного місячного, лиш доляра вступного, за се обовязаний кожний член продати кілька тикетів на представленє, устроюване читальнею, бо лиш з тих доходів утримує ся читальня.

Сходни читальні відбувають ся кожної середи і неділі.

Урядниками на 1907 р. суть: Із. Костюк, місто-председатель; Іван Ганяк, секретар; Марія Гут Кульчицка, заст. секр.; Гавриїл Федорчак, касієр; Василь Прокопик, бібліотекар.

9) В Portage La Prairie, Man., Can. засновано дня 29. Октобра 1906 р. читальню „Канадійска Русь”. Членів є 40. Маєток в книжках вартости \$30.00. Готівкою є \$14.00. До виділу належать: С. А. Відьчинський, голова; Н. Колісник, секретар; Ів. Ферлей, касієр; С. Антолюк, бібліотекар.

10) В Scalat, Sask., Can. засновано в грудню 1906 р. читальню ім. Ів. Садуляка. Членів є 20. Маєток читальні вартости \$25.00. До виділу читальні належать: Св. Й. Чернявський, голова; Василь Овчар, секретар; Павло Кудиба, бібліотекар; Грицько Воробець, касієр.

11) В Napanoo, V. C., Can. засновано дня 16. червня 1907 р. товариство „Воля”. Членів є 27. Книжок дарованих 70, замовлено багато нових. До уряду належать: Петро Цимбал, організатор; Мих. Стечишин, секретар; Микола Каменецький, касієр.

12) В Winnipeg, Man., Can. засновано в октобрі 1907 р. товариство „Українська Зоря”. Членів 35, часописий 6. До виділу належать: Ж. Бичинський, голова; Йосиф Бачинський, секретар; Олекса Бачинський, касієр.

13) В Winnipeg, Man., Can. засновано дня 6. січня 1905 р. читальню „Просвіти”. Членів є 83. Книжок 326, а часописий 6. До виділу належать: Николай Гладкий, голова; Дмитро Душенько, секретар; Михайл Гаврилюк, касієр; Роман Дудар, бібліотекар.

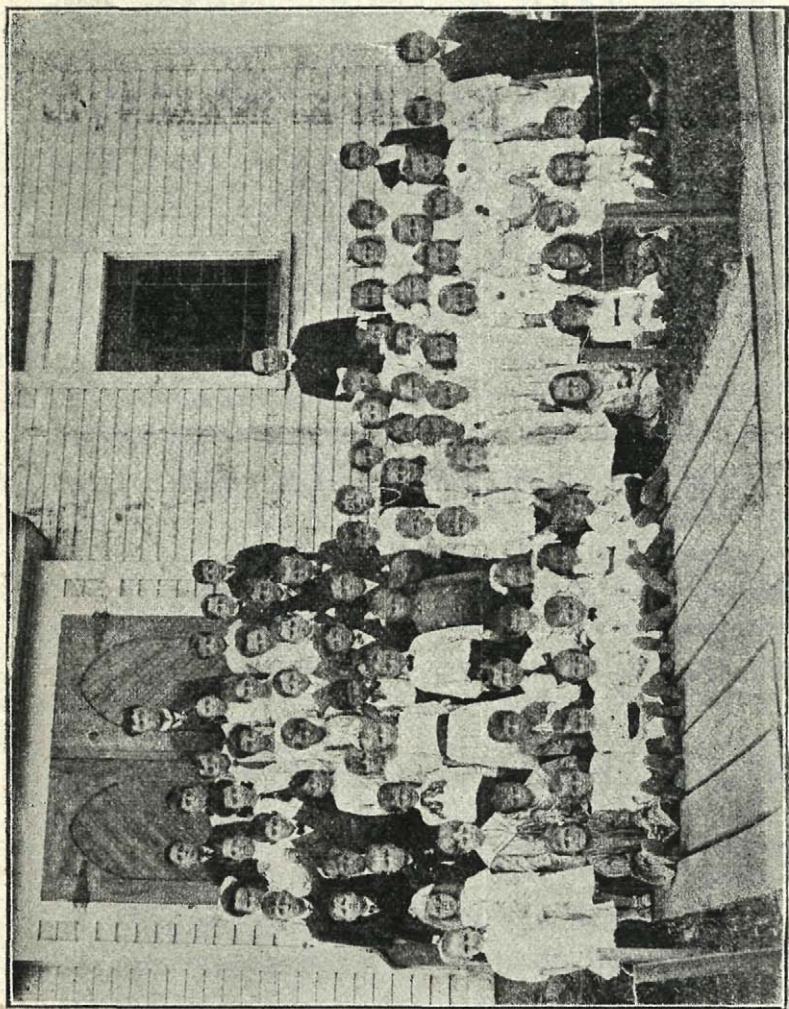
14) В Winnipeg, Man., Can. засновано в маю 1906 р. Читальню ім. Тараса Шевченка. Членів около 200. (Точно сказати годі, бо деякі виїхали з Вінніпегу. Книжок у бібліотеці по верх 450, часописей 10. Уряд читальні: В. Головацький, голова; К. Карчмарик, касієр; А. Новак і Д. Ферлей, секретарі.

15) В Winnipeg, Man., Can. з'організовано в осени 1906 р. Научне Тов. ім. Т. Шевченка, яке має свою власну галю. Членів є 76. До заряду належать: А. Сліпченко, голова; В. Кулька, касієр; М. Колісник і Дм. Рароговський, секретарі.

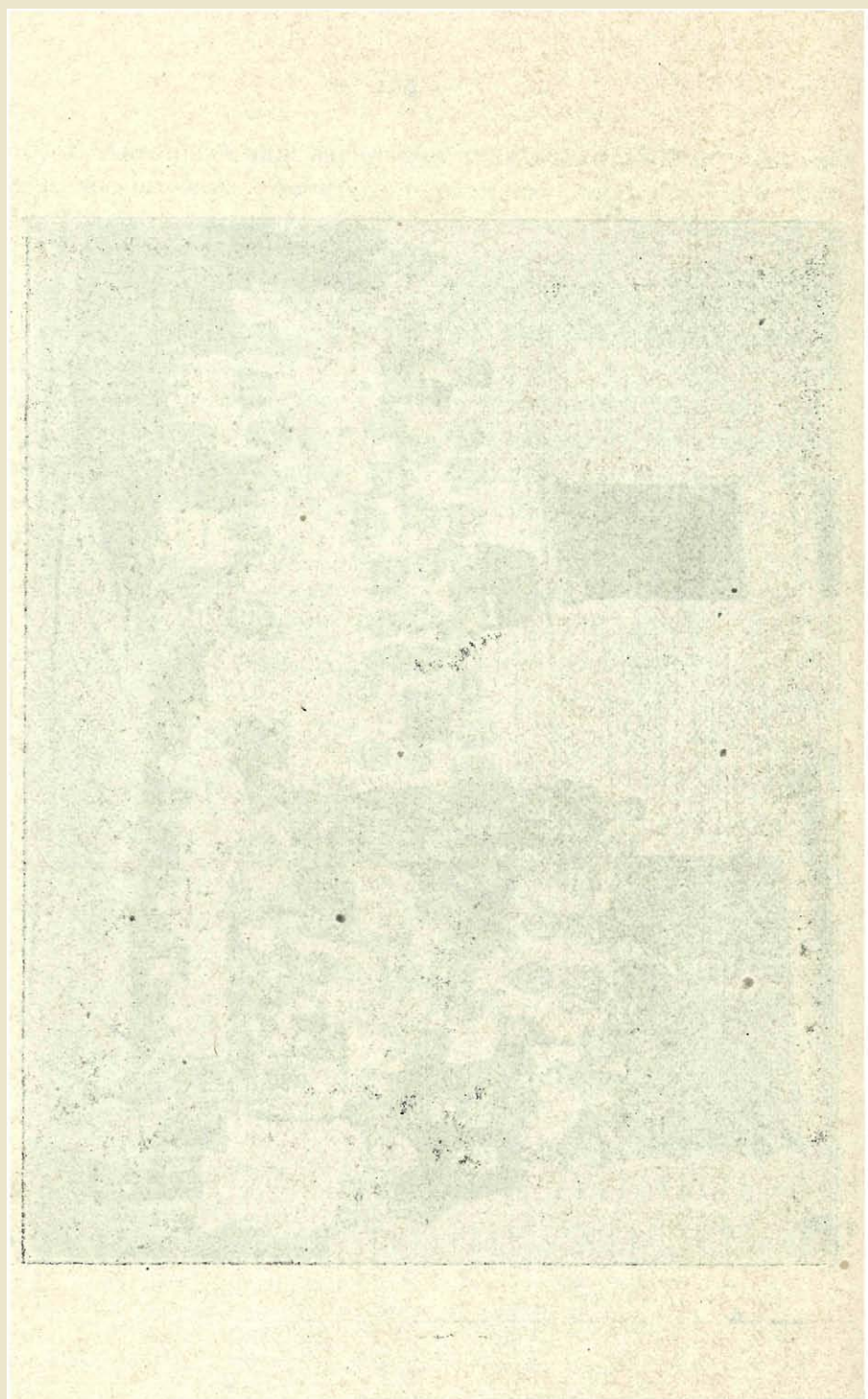
16) В Ansonia, Conn. засновано читальню в 1898 р. Числить тепер до 500 книжок. Читальня передплачує такі часописи: Гайдамаки, Свобода гал., Свобода амер., книжочки „Просвіти“, Діло, Літ. Наук. Вістник. Теперішній уряд такий: о. Ст. Макар, голова; Алексій Горбаль, заст. голови; Данько Шкурат, кас.; Гр. Мостовий, секр.; Яким Рогач, бібліотекар; Мартин Пелех, організатор драматичного кружка.

17) В Oakburn, Man., Can. засновано читальню „Поступ“ в місяці лютім 1907 р. З початку вписалось девять членів а тепер доходить числа 20. Часописий є около 10, майже всі поступові. Книжок досить. Заряд: Іван Яник, голова; Мирослав Драбинястий, секретар фінанс.

Руска школа в Ансонї, Конн.

Старий добрий приятель з Європи

— се —

Дра Ріхтера Котвичний Пейн Експелер.

Хто його уживав в Старім краю, той знає як знамениті прислуги він робить в дома, як усуває всякі тернія і кільки то греший він зашпарував, котрі би ви мусіли заплатити докторови.

Найліпше помагає на ревматизм, невралгію, гавт, скалічене, перестуду, біль горла, біль зубів, біль крижей і біль уший. Також запобігає слабости, если його ужити на біль в грудях, дуже часто нищить зарідки запаленя легких або сухіт.

Також успішно уживають його майже у всіх случаях звихнення. Не повинен бракувати в жадній хаті, а розумна жівка все має флящину експелеру під рукою на випадок потреби.

25 центів і 50 центів по всіх друксторях

або через

R. AD. RICHTER & CO.

215 PEARL ST.

NEW YORK, N. Y.

Одинокий руский адвонат

на цілу Америку

др. прав Юліян Чупка

МАЄ КАНЦЕЛЯРІЮ

під ч. 3 North Main Street, Wilkes Barre, Pa.

Понеже адвонат Чупка був давними літами адвонатом в Галичині, то найліпше може полагодити всі справи галицкі, а то: Процеса ґрунтові і спадкові, повномочія і контракти продажі і аренди, інтабуляції і записки в книгах ґрунтових, процеси о гроші, а також всі справи війскові.

Адвокат Чупка є також комісаром ц. к. австрійського конзуляту.

People's Phone 802.

Адрес почтовий:

JULIAN CZUPKA, LL. D., Box 372, Wilkes Barre, Luz. Co., Pa.

НАРОДНИЙ БАНК (зарядця ІВАН МАГРОШ).

402 South Washington ave. На розі Ривер улиці.

1463 L. New Phone.

SCRANTON, PA.

Продає ШИФКАРТИ на кождо лінійо. — ГРОШІ посилає до старого краю тано і скоро. **КОНТРАКТИ.** Виготовляє умови купна і продажі, повномочія і всі документи в консульським потверждежє.

Кость Кобан отворив Руский готель

на RACE, ST.

OLYRHANT, PA.

і має за барою всегда свіже зимне пиво, портер, сйл, всякого рода лікери, розодіси, сафт і смачні цигара.

Русьни павідујте свого старого знакомого!

ОДИНОКА РУСНА ГРОСЕРНЯ на оцілий **СКРЕНТОН** напроти руской церкви на розі Broadway & 4th Ave. Старпй телефон 1634 R. обслугує Русьни і Славян добрими товарами, проте всі Русьни як одиґ повинні горнути ся до руской торгівлі. Властитель: **Юрко Крайковский і Іван Пиданич.**

Ю. Шепеляк і Ст. Тудак

отворили **РУСКИЙ ГОТЕЛЬ** 418 S. Washington Ave. SCRANTON, Pa.

Б там всегда свіже пиво, добра виска і всякого рода трупки і цигара. Час Русьни покинути жидівскі салюны, а спомогати лише Русьни.

ПЕРШИЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ

на 7-ій улиці — отворив

МИТРО МУШКА

від ч. 157 S. 7th Ave., SCRANTON, PA.

У него дістаєте першої класи напиво і цигара і щиро-руську услугу. Зайдіть а переконасте ся!

„РАНОК“

Одинока руска християньска часопись в Канаді.

Адреса: RANOK 477 Stella ave., Winnipeg, Man. Canada.

Ціна в Канаді 50 цит., до Злучених Держав 1.00 дол. на рік.

Warren Unger

доставця неців і всьрких залізних та майстерських знарядів.

Виконує всякі роботи пльом берскі, проводя водні і парові, електричні освітлення і т. и.

Механік

і СПЕЦИАЛИСТ

до укладаня дахів і ринв.

309 - 313 W. Spruce Str.

SHAMOKIN, PA.

Знамениті Гумові печатки

Weber-Erickson-Bunting Co.

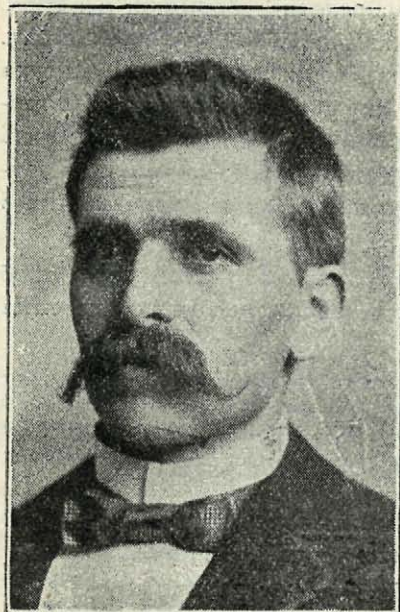
Incorporated.

Гумові букви, бляшані відзнаки, олівці, відзнаки брацкі, атраментовий папір, печатки, пращори, фляги, уніформи, машини до нумерованя.

Уські брацкі відзнаки.

221 Diamond Str. Pittsburgh, Pa.

Well Phone 823 Court P. & A. Phone 645 Main.

Чи знаєте,
що касієр „Руского Народного
Союзу“

**Алексій
ШАРШОНЬ**

має добірну Гросерню?

Товар сьвіжий.

Продає тавьє, але лише за
ГОТІВВУ.

До свого!

524 Cor. Pine & Franklin Str.

ШАМОКІН, РА.

ІВАН БОРОШОВИЧ

коло днів 2 R. R. Ave. Ansonia, Conn.
Має красний салюн, добре пиво, виска
смачні цигара і закуска. Дуже у него
чисто. Хто прьходять за роботою до
Ансонії, най вступити до него, а він
порадить, як що треба зробити.

Свій до свого!

JOHN BOBKOWSKI

підприємця похоронів.

Винаймає також керичи на хрестини,
весіля, похорони та при пньших ока-
зіях по дуже низьких цінах.

Race Str.

ШАМОКІН, РА

Welsh & Welsh

Адвокати.

К. ДЕМ'ЯНЧИК

ГОТЕЛЬНИК

127 S. Shamokin Str.

ШАМОКІН, РА.

МИХАЙЛ АМЪИЦЬКИЙ, готельник
244 So. Pearl Str. SHAMOKIN, PA.

Хочеш добре пиво, виску пити,
Ходи Михайла видіти.
Бо він добрий напій має,
О чім Рузвелт посьвідчає.

**WILLIAM M.
LLOYD**

Судия мировий на всю околицю
Весь бизнес залагоджує скоро.
325 North Shamokin, Str.

ПЕРША РУСКА КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ

заснована в році 1904

в місті Скрантон, Па.

продає всякі рускі книжки так американських як і краєвих видавництв, а іменно: молитвеники, піснєсловці, зборники, псалтирі, жита святих катехизми, коляди, календарі, букварі, провідники, читанки, повістки, оповіданя, казки, співаники, історії, штуки театральні і другі наукові і забавні книжки; папери листові з гарними малюнками і віршами; переписні листки (посткарти) рускі патріотичні і з гарними видами; образці святих; машинки до друкування рускими і англійськими буквами; мапи Русь-України і портрети славних людей.

РУСКА КНИГАРНЯ отворила також банковий офіс, щоб охоронити Руснів перед визиском всяких несовістних агентів і полагоджує отсі справи:

ПОСИЛАЄ ГРОШІ до всіх частин світа по найнижній ціні, сково і безбєзпечно: ПРОДАЄ ШИФАРТИ на найдійші корабельні лінії по тій самій ціні, що і головні офіси компаніи в Нью Йорку; ПОЛАГОДЖУЄ СПРАВИ ВІЙСКОВІ, як відбутє асентуранку перед австрійським консулом в Америкі, увільненє від вправ військових і контролі.

Хто хоче вступити до Рускої Книгарні і залагодити особисто свої справи, най не забудє, що она знаходить ся під числом:

404 Broadway, Scranton, Pa.

Хто хоче написати до Рускої Книгарні у всіх повисіщих справах, чи зажадати цітника даром най пише адрес на всіх письмах, моні-ордерах, чи чеках лише такий:

RUSKA KNYHARNIA, P. O. Box 128, Scranton, Pa.

Найкрасшим ділом, яким може повеличати ся Руска Книгарня, є безсумніву книжка: **ЖИТЄ ІСУСУ ХРИСТА**, котру Книгарня видала своїм накладом. Книжка та повинна находити ся в руках не лише у кождої рускої родини, але у кождого руского чоловіка христіаніна, у кого ще не вигасла іскорка любови до нашого великого Учителя і Спасителя Ісуса Христа; та зацікавити ся з Ёго повним любови житєм тут на землі і тим промостити собі дорогу до життя вічного. — Книжка та обнимє 300 сторін друку і містять в собі 73 прекрасних образків і мапу Святиої Землі а оправлена є в сильне червоне полотно з золотими витисками. Коштує вже з оплатою пошти 1.25 д., а хто бере більшу скількість на розпродаж, дістане значний опуст. Пишіть сейчас замовленє і присилайте гроші на адрес:

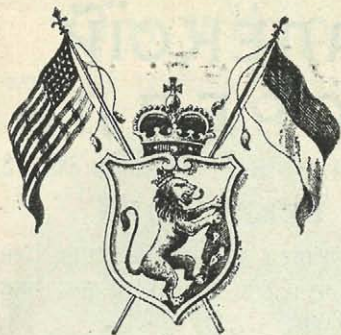
Ruska Knyharnia, Box 128, Scranton, Pa.

Руска Книгарня обслугує Руснів в Сполучених Державах і Канаді вже пятій рік і дістає багато листів з похвалами, однак ми хотїли би знати, чи є хто з нас недоволений? Може потерпів хто яку шкоду в нашой вини або не дістав книжки на час, або гроші його не дійшли до краю в протягу 2 тижнів і т. д. най все те оголосить публично, покликуючи ся на правдиві факти, а дістане від нас нагороду.

З поважанєм

Василь Гришко, зарядця,

Петро Жирилюк, екседитор.

Перший Руский Банкир

— і —

нотар публичний

В КОНЕКТИКУТ СТЕЙТІ,
затверджений через губернатора стейту;

Жанцелярія рільно-нотаріяльна
і сиродаж шифкарн

Г А В Р И І Л Д З Я Д И К

130 Main Str., Derby, Conn. — Нумер телефону 139-4.

Братя Русии!

Удавайтесь в кожній справі до чоловіка честного, що провадить свій інтерес вже більше як двадцять літ.

Братя! Сей банк, то одинок і справедлива в тих околицях висилка гроший по дуже низьких цінах до краю. Гроші дістає адресат вже одинадцятого дня.

МІНЯЄ ГРОШІ старокраєві на американські і американські на краєві після біжучого курсу.

ПРОДАЄ ШИФКАРТИ до всіх частин-світа, по таких цінах як продають компанії по своїх головних офісах в Нью Йорку.

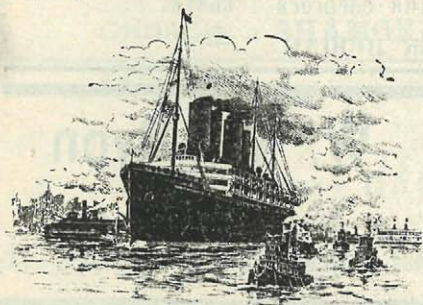
КАНЦЕРЯРІЯ РІЛЬНО-НОТАРІЯЛЬНА полагоджує всі справи судові в краю і в Америці, вирабляє повновласти і контракти купна, справи ґрунтові, спадкові і війскові.

ВАЖНЕ! При его офісі є першорядний штор (гросерня і бу-черня) в яким можна все дістати свѣжий і здоровий товар по дуже дешевих цінах. Має на складі різні ліки, котрими курує без помочи лікаря.

РУСКА НАР. КНИГАРНЯ. Г. Дзядика має на складі дуже гарні книжки до читаня, молитвенники і сьіванники.

Інформаційний офіс Г. Дзядика уділяє всяких безплатних інформацій та дає добру роботу.

— СВІЙ ДО СВОГО!

АЛЕКСІЙ ГОРБАЛЬ

135 Main Str. Telephone 586 - 5.
DERBY, CONN.

Має гарно уряджений стор, гро-серню, бучерню і всякого рода инші товари.

Посилає гроші до старого краю дуже скоро, безпечно і тано. Гроші послані А. Горбалем суть доручені в протягу 10 до 12 днів.

Продає шифкарти на всі корабельні лінії до і з Європи по цінах установлених головою компанією.

Продає драфти котрі суть платні по цілїм сьвіті.

Вишукує роботу для дівчат і для мужчин, взагалі помагає усім, хто до него зголосить ся о пораді.

Сиробуйте і переконайте ся!

Shamokin Brewing Co.

Шамоківське пиво варять з найчистішої і найлучшої води. Се пиво зване „Сходяче Сонце“ стає чим раз популярніше в Шамокін.

Можна замовляти обома телефонами.

HARRISON STR.

SHAMOKIN, PA.

ENGLISH & HENRY

SHAMOKIN, PA.

вирабляють славно звіні, знаменито по кравецки викінчені і припасовані робітничі убрания овергоси і ковти.

— На продаж всеюди. —

W. N. M. ORAM
and **JOHN F. ORAM**

знані адвокати

менікають

P. O. S. of A. Building

SHAMOKIN, PA.

W. W. Ryon

адвокат

May's Building

SHAMOKIN, PA.

Онуфрій Ковтко

довголітній секретар братства св. Іоана Хрестителя, від Союзу 3,
має краще уряджений

Руский Готель

на River Str. **OLYRHANT, PA.**

Новий телефон 8115 В.

Готель Ковтка зачисляє ся до першорядних готелів в Олифанті, з тою тільки ріжницею, що у Англіка дістанете шклянку пива маленьку що й через язик не перестане, а в готелі Ковтка шклянки свіжого пива як ковочки і всякого рода лікери і сафти чисті, не фабриковані, бо і сам властитель Русин непохитний а правого і сталого характера, о чім знає ціла олифантека і доколична Русь. Для того „свій до свого“ най буде нашим девізом не лише в теорії, але і на ділі і Русини повинні спомогати лише своїх чесних людей, яким є без сумніву **Онуфрій Ковтко.**

Михаїл Стельма

Готельник

512 COMMERCE STR.

SHAMOKIN, PA.

Hack-Sanner Hardware Co.

Ми маємо найбільший склад приб рив зеліних на цілу околицю і всюди єсьмо звичні з низької ціни.

СКЛАДИ: в SHAMOKIN і MT CARMEL, PA.

Ідїть до

J. H. BADER

(Наслідника ПАВЛА і БАДЕРА)

за килинками і хатною обстановкою.

104—106 North Liberty Str. Phones: loc 1.

SHAMOKIN, PA.

Перший
Руско-Польско-Литовско-Словенський
Банк і бюро рільно-нота-
ріальне,

Заложене 1894 року, побільшене і заінкорпороване в
стейті Нью Йорк з капіталом 15 000 00 дол.

Банк сей за-
лагоджує всі
справи в Аме-
риці і Старім
краю через кон-
зуля і адво-
катів краєвих.
П. Шевчик
всилає гроші
до всіх частей
світа, єсть
агентом Am.
Express Co.

Ви рабляє
повномочія
до Старого
краю, кон-
тракти куп-
на і продижи.
Продає шиф-
карти на всі
корабельні
лінії по уста-
вовлених ці-
нах. Залаго-
джує всі вій-
скові справи,
асентерунки,
контролі і
цввічення.

П. Шевчик вислає тисячі гроша до краю що місяця
вже через 12 літ і ні один з коштумерів не мав бала-
мути ані не був ушкоджений на одного цента.

Не пхайтесь Русини до чужих, коли маєте дешевого,
щирого і справедливого Брате Русина

PETER SZEWCZYK

1223 E. Falls Str. Phones Home 1402 D.

NIAGARA FALLS, N. Y.

**Shamokin
Lumber and
M'fg Co.**

**Склад будівля-
ного матеріалу
Контрактори і будівничі**

37 SOUTH FIFTH STR.

Phones Bell and United.

Shamokin, Pa.

THE
NATIONAL BANK
OF
SHAMOKIN, PA.

**Надвижка
і зиски
180.000 00
долярів.**

East End Lumber Co.

Головний склад будівляного дерева

SHAMOKIN, PA.

THE MARKET STREET NATIONAL BANK
of **SHAMOKIN, PA.**

Вплачений капітал 100.000 долярів.

F. P. Llevellyn, president.
H. S. Zimmerman, vice-pres.
W. M. Tier, cashier.

R. L. DURHAM

фотографіст

Виготовляє спеціально шлюбні фотографії
Лобільнає фотографії.

204 Depot Str.

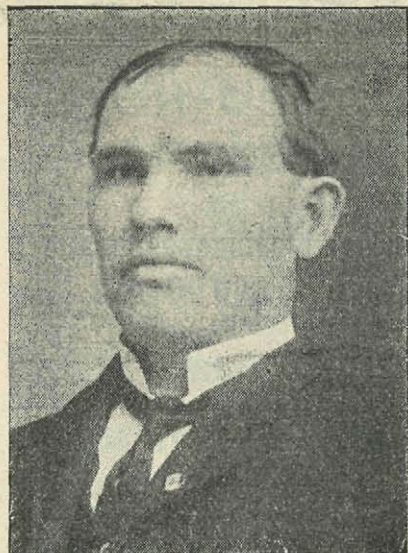
Рама робить на замовленє.

LATROBE, PA.

JOHN SHURTZ

Бучэр — 155 So. Franklin Str. **SHAMOKIN, PA.**

Має свіже м'ясо всякого татунку.

СЕМАН МИТРЕНКО

від много літ званий як щирий американський Русин, бувший урядник „Союза“ і довголітний урядник парафії олифантської, отворив у власнім домі

UNION HOTEL

на розі Delaware & Ferry Str.

OLYPHANT, PA.

старий телефон 22.

Є се одинокий руский готель в північній часті Олифанту, під Грасами, пару минут ходу від D. & H. стації. У него дістанете всегда сьвіжі напитки і смачні цигара.

Має обширну галю на весіля і забави і хорошо пристроєві кьмнати для гостей. Услуга гречна і чиста, бо і сам властитель симпатичний і люблений своїми і чужими.

Русини, як доси так і на дальше горніть ся до него.

Dr. F. J. Meek M.D.

Др. Миколайчик

польський лікар.

Доктор медицини.

хірургії
і акушерії.

Спеціаліст сладостий жіночих
і дитячих.

Офіс: 25 N. SHAMOKIN, Str.

SHAMOKIN, PA.

Phone's: U. T. & T. Co. (Local) No. 1673.

Penna T. Co. (Bell) N) 154 - Z.
(Long Distance).

MIKE

KOWALEWSKI

ГОТЕЛЬНИК

710 North Shamokin Str.

SHAMOKIN, PA.

MIKE RYBAR

Готельник

611 North Shamokin Str.

SHAMOKIN, PA.

Пийте всегда шамокинське пиво.
Ліпшого нігде не вирабляють.

як у

FUHRMAN and SCHMIDT

власителі

SHAMOKIN, PA.

БАНК РУСКИХ ЕМІГРАНТІВ

Заїнкорпорований в Стейті Нью-Джерсі. Капітал \$50 000.00.

184 HUDSON STR., NEW YORK, N. Y.

Се одинокий Руский Банк в місті Нью-Йорку, котрий зложив \$15,000.00 кавції.

БАНК ЗЛАГОДЖУЄ СЛІДУЮЧІ СПРАВИ:

1) ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ до всіх країв і держав світа по цінах можливо найтаньших і як найскорше.

2) ПРОДАЄ ШИФКАРТИ на ріжні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Нью-Йорку.

3) ВИРАБЛЯЄ ПОВНОВАСТІ, контракти купна і продажи заемотрені підписом конзуля; перепроваджує процеси спадкові, інтабуляції, екстабуляції, колектує гроші і взагалі перепроваджує всякі інші справи зі судами і старокраєвими властями при помочи звисних старокраєвських нотарів і адвокатів.

4) ПОЛАГОДЖУЄ СПРАВИ ВІЙСКОВІ, як: увільнене від асентерунку, військової контролі, увільнене від вирав і т. п.

5) ВИРАБЛЯЄ ПАШПОРТИ для ситизенів виїзджаючих до краю.

6) ДАЄ ПОРАДИ В ПРОЦЕСАХ против компаній в разі каліцтва, смерти, невиплаченя пейди і в других правних американських справах.

7) МІНЯЄ ГРОШІ — старокраєві на американські і американські на краєві після біжучого курсу.

Повніші справи Банк Руских Емігрантів полагаджує як найсовістнійше. Гроші пересилає до краю в протягу 12 днів, а їдучі до краю, котрі купили в тім банку шифкарту суть обслуговані і інформовані аж до відїзду корабля. Тому кождий, бажающий їхати без клопотів через цілий час подорожжя, повинен купити шифкарту в БАНКУ РУСКИХ ЕМІГРАНТІВ.

Банк сей єсть власністю рускої Спілки під назвою „RUSSIAN PUBLISHING & EXCHANGE CO.“, котра має також свою друкарню і друкує газету „Свободу“, яка інформує Русинів про всі американські і краєві справи. Пренумерата на „Свободу“ виносить річно \$2.00. — Друкарня приймає замовлення на всякі друкарські роботи.

Крім сего ся Спілка продає ріжні книжки до читаня і молитвенні, в звичайнім і оздібнім переплеті. Цінники книжок висилає ся на замовлення даром.

Всі листи належить адресувати:

R. Publishing & Exchange Co.
184 Hudson St., New York, N. Y.

A. L. ZUERN

Головний склад пеців
і пецових приладів

Майстер до укладання
дахівок і ринв

Продає також тарелі, миски,
ложки і т. д.

Направляє пеци
ріжного рода.

Виконує всякі роботи
входячі в круг пломберства

Телефон local

510 NORTH SHAMOKIN ST.
SHAMOKIN, PA.

M. Morris **MOSKOVITZ** Dr. jur.
Attorney and Counsellor at law.
Member of International Bar Association.
Careful attention given to criminal and
civil cases.

Right to practice before all Courts of the
United States, as well as South-American
and European Tribunals and before all
accredited Consulates.

Correspondence in English, French, Italian,
Ruthenian, Russian, Polish, SLAVISH, MAGYAR
and GEMAN languages.

Address: M. MORRIS MOSKOWITZ, Dr. Jur.
620-621. Connel Building, SCRANTON, PA.
Long distance telephones.
Notary Public in office

М. Морис МОСКОВИЧ др. прав.
Адвокат і правний дорадник.

Член міжнародного правничого тов.
Дуже совістно закладжує кримінальні
і цивільні справи.

Має право асистувати перед всіма суда-
ми в Злучених Державах, так само в
полудневій Америці перед європейськими
трибуналами і перед всіма правосиль-
ними консулатами.

Перепише ся в мовах: англійській, фран-
цузкій, італійській, рускій, російській,
польській, слованкій, мадярській і німецькій

Address: M. MORRIS MOSKOWITZ, Dr. jur.
620-621 Connel Building, SCRANTON, PA.
Long distance teleph. nes
Нотар публичний в офісі.

Frank Posluszny

тутешних і імпортованих. Пиво і другі напитки дово-
зять до дому і поза місто. Обелуга скорі і чесна.

1109 CARSON STR

Гуртовна продаж
найліпших напиктів

PITTSBURGH, PA.

E. MALICK

Реставрація

SHAMOKIN, PA.

НИКИТА Тиханьский

має добру гросерню 516 Pine St.
продас також одіне до роботи,
полотно, бутси і черевки.

SHAMOKIN, PA.

Unger & Snyder

адвокати

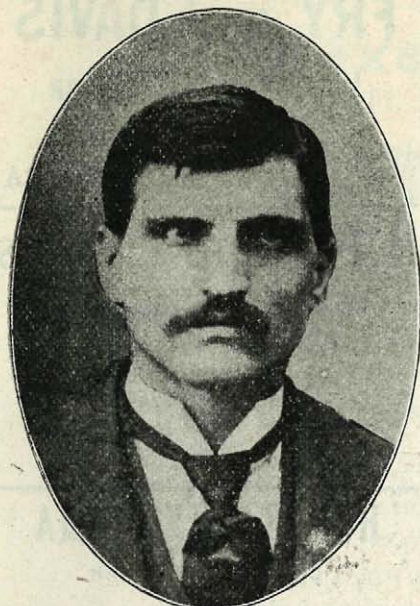
рецептуют добрі асесурації
від огню.

241 W. Spruce Str. SHAMOKIN, PA.

Frank Hehr

Цекарня.

515 Shamokin Str. Phones
United No. 1902.
SHAMOKIN, PA.

Теодор Кульчийкий Гут

**Одинокий
русский
стор**

на цілий Пітсбург.

Має гросерню і бучерню
і може кожного обслужити
товаром сьвіжим, чистим
і таним.

725 CARSON Str.

S. S. PITTSBURG, PA.

Шамокінська Руска Торговля

SHAMOKIN RUSSIAN STORE CO.

605 N. SHAMOKIN Str.

SHAMOKIN, PA.

Що значить розуміти вагу спілки, можуть послужити Шамокінські Русини, котрі заснували Спілкову гросерню, котра гарно розвиває ся.

Русини повинні купувати в тій гросерні.

Менеджер гросерні Семан Хорошак

ГАВРИЛ МАЛИНЯК WHOLESALE

Cor. Franklin and Spruzheim Str. SHAMOKIN, PA.

Братя, замовляйте свій у свого!

Має завсёгди на складі сьвіже добре пиво в великих і малих бочівках з найлучших броварів як також найліпші горівки і лікери.

John H. Rhoads JAMES P.

**фарбує дома
і паперує.**

523 N. Market Str.

SHAMOKIN, PA.

McCORMICK

Судія мировий і асекурація.

101 First Str. and 404 E. Independence.

SHAMOKIN, PA.

Одинока Народно-Руска

Торговля параментів церковних

ПІД ФІРМОЮ

Eugen Spozarsky & Wol. Ustensky

LEMBERG, RUSKA STR. Nr. 1 (DIM PROSWITY)
GALICIA—AUSTRIA.

Торчує ся головно для Америцьких новопобудованих церков :

Образи до Іконостасів

прекрасно артистично мальовані за невеликі гроші.

Образи наші мож оглядати в церквах: св. Георгія в Нью Йорку, в церкві в Нортгемптон, Па. і других.

Фірма наша висилає рік річно много товарів церковних до Америки, з котрих так ОО. Духовні як і брацтва церковні суть все дуже вдоволені.

Наші річи церковні суть точно після нашого всхідного обряду виготовлені.

ХТО ХОЧЕ ЩО ЗАМОВИТИ нехай наперед каже собі прислати наш **ІЛЮСТРОВАНИЙ ЦІННИК** який за дармо посилаємо а в нім все знайде.

ГРОШІ треба посилати на замовлені товари наперед без обави, бо наша фірма світова, ми свої люди, котрі серцем і духом ділимо ся з нашими братами Русинами в далекій заокеанській чужині.

При замовленю товарів просимо подавати докладний свій адрес, щоби посилки певно доходили.

З поважанєм

**Евг. Спожарский,
Волод. Устенський.**

ГРИГОРІЙ ЖУРАВ

128 Main Str.

DERBY, CONN.

має красно уряджений готель у власнім домі. Продає всілякого рода лікери, продає шифкарти на найліпші пароходи, посилав гроші до всіх частий світа безпечно, бо має зложений бонд на 10.000 дол. і потверджений через губернатора, а він також іменований публичним нотарем, що має право полагоджувати всі справи купна і продажі, колектує старі довги, виготовляє повномочія, полагоджує справи війскові і т. д.

Офіс: 135 Main Str.

DERBY, CONN.

Спробуйте, а переконаєтесь!

FRY and DAVIS

Контрактори будови

Оба телефони

Water Str. SHAMOKIN, PA.

H. P. Raup's Son's

Теслі і будівничі

продають всякого рода матеріял будівляний

Cor. Franklin and Chestnut Streets.

Phones: United Nr. 1922.

SHAMOKIN, PA.

НИКИТА КУЛЯНДА

руський готельник

має дуже добре пиво, знамениті вина і лікери і смачні цигара.

131 Cor. Franklin & Webster Str.

SHAMOKIN, PA.

John J. SAMPTON

католицький похоронник

винаймає тано керичі ту і на околицю.

410 Webster Str.

SHAMOKIN, PA.

Перший Народний Банк

PITTSBURG, PA.

Оснований 1852 р.

Движимого маєтку 24 мільони доларів.

Заграничний Відділ основав консуль Max Schamberg.

257 Fifth Ave,

PITTSBURG, PA.

John G. PISTEY

словенський, руский, польський

погребник і бальсаматор

Кочи на весіля, хрестини, похорони і інші потреби має всегда готові

Телефон 563.

18 Jersey Str.

ANSONIA, CONN.

ОДИНОКА РУСКА СЛАВЯНЬСКА ФІРМА

Михаїла Босака

В ОЛИФАНТІ, СКРЕНТОН, ПА. І ОКОЛИЦИ.

Спродана шифкарт на ісі перворядні лінії і посилка грошей до старого краю.

Братя Русини! Если хочете послати гроші своїй родині до старого краю, а хочете, щоби Ваші гроші були як найскорше в краю відобрані на остатній почті без жадного „троблю” і без ніяких коштів для відбирателя, то послайте їх від Михаїла Босака з Олифант, Па. або зі Скрентон, Па.

Если хочете їхати до краю, а радібсьте, щоби їхати безпечно на морі, мати добру вигоду, в їдженю і спаню, і щобищте за шифкарту солоно не платили, а передовсім, щобищте в Нью Йорку не впали до злих рук і не були штучними способами обкрадені з ваших тяжко запрацьованих грошей, то купуйте шифкарти тільки у Михаїла Босака. Пишіть до него лист так як знаєте, можете писати чи по руски чи по польски чи по словенськи чи як небудь, а напишіть, що хочете послати гроші, або їхати до краю, або хочете послати шифкарту до краю, то дістанете зараз від него відповідь, як маєте прислати до него гроші, кільки коштує шифкарта і т. д.

Если хочете, щоби Ваші кривні їдучи з краю до Америки, не мали ніякого „троблю” в дорозі, або в Нью Йорку, то купіть для них шифкарту в Михаїла Босака, а будьте певні, що він вже ся о тоє постарає, що щасливо і і без перешкоди приїдуть до Америки. Михаїл Босак дає всім своїм пасажерам як найдокладнійші інформації, як мають ся в дорозі справувати, де, і що говорити і як стеречи ся від злодїїв.

Михаїл Босак залагоджує всякі старокраєві справи як: контракти всякого рода, повномочія, справи війскові і т. д. Памятайте на слова: „свій до свого”, отжеж не пхайтесь до чужих і не певних аґентів, які від часу до часу „муфують ся” з одного місця на друге, щоби таким способом дальше туманити і обкрадати наших темних і нерозважних братів робітників. Михаїл Босак ручить своїм великим мастком і своєю нічим несплямленою честію за кожний єму повірений цент. Хто докаже, що в Босака прощав кому бодай один червоний цент, дістане за сю штуку не менше як 100 долярів чистого золота.

Памятайте, що єго адрес є такий:

Michael Bosak,

434 LACKAWANNA AVE. — SCRANTON, PA.